PSALMII

(compilație în versiune electronică)

Extras din Biblia în diortosirea Mitropolitului Bartolomeu Anania (negru)

În diortosirea Ierom. Rafail Noica, fiul filosofului Constantin Noica (maro)

Extras din Paisie Aghioritul - Cuvinte duhovnicești vol. 6 Despre rugăciune (albastru)

DESPRE PUTEREA PSALMILOR ŞI CE ESTE PSALTIREA

Ce este soarele între celelalte lumini ale Cerului, aceea este *Psaltirea* între celelalte cărţi insuflate de Dumnezeu. Soarele luminează toate marginile lumii; *Psaltirea* luminează toate simţurile inimii, toate cugetele sufletului şi toate mişcările minţii în acest μικρος κοσμος, adica „lume în mic" căci astfel se înţelege omul a fi, o „lume în mic"; îl încălzeşte şi-l veseleşte, îl luminează prin cunoştinţa adevărului şi prin descoperirea dumnezeieştilor Taine. Îl cuprinde cu dragoste către Dumnezeu, cu căldura Duhului Sfânt şi cu umilinţa lacrimilor. Îl veseleşte cu aducerea aminte de Dumnezeu şi cu făgăduinţa veşnicelor bunătăţi ale Ierusalimului Ceresc, încât nu este aşa de trebuincioasă călătoria Soarelui lumii, câtă este citirea *Psaltirii* omului. Că zice Sfântul Ioan Gură de Aur: Mai bine să înceteze Soarele din călătoria sa, decât să înceteze citirea *Psaltirii*; că *Psaltirea* este mai folositoare decât toate cărţile. Toate cărţile, zice, sunt de folos şi mare îngrijorare fac dracilor, dar nu ca *Psaltirea*. Zice şi Marele Vasilie: Nicio carte alta slăveşte pe Dumnezeu precum *Psaltirea*, nici se poate a se asemăna cu folosul ei. Voia îţi este a şti folosurile ce se pricinuiesc din citirea *Psalmilor*? Însuţi le vei pricepe, numai de vei citi cu luare aminte, cu trezvire şi cu pricepere, că nu este cu putinţă a număra ce poate lucra *Psaltirea*: Cu Îngerii slăveşte pe Dumnezeu; pe lumea cea din cer şi pe cea de sub cer o cheamă spre slavoslovia lui Dumnezeu; pe draci ceartă, mare plâns şi mare durere face diavolilor; pentru împăraţi, pentru boieri şi pentru toată lumea pe Dumnezeu roagă; lucrează sfinţenie, pe suflet ca soarele luminează, ca apa curăţă, ca focul încălzeşte, ca untul de lemn cu îndurarea lui Dumnezeu unge; poftele trupeşti, urgia şi mânia le potoleşte; înmulţeşte credinţa, nădejdea şi legătura dragostei; mai înainte spune cele viitoare, alege aceste de acum, aduce aminte de cele trecute. Citirea *Psalmilor* cu luare aminte, şi din inimă împietrită scoate lacrimi. *Psaltirea* este partea cea aleasă cu Îngerii, cântarea preaiubită lui Dumnezeu, solitoare de mântuire omului păcătos, mângâiere bătrânilor, înfrumuseţare tinerilor, luminare şi înţelepciune a pruncilor, podoabă preafrumoasă femeilor celor înţelepte; dătătoare de smerenie, izgonitoare trufaşilor draci, armă întru înfricoşările de noapte, odihnă ostenelilor de ziuă. *Psaltirea* este lucru îngeresc, moştenire cerească, tămâie duhovnicească. Şi ce zic multe? Tuturor toate este *Cartea Psalmilor*. Pentru aceasta unii au numit-o *Biblie* mică, pentru că toate câte sunt pe larg în cărţile Legământului Vechi şi ale celui Nou, toate sunt tâlcuite pe scurt de Duhul Sfânt în *Psaltire*. Alţii au potrivit *Psaltirea* ca o comoară mare de obşte, căci toate vistieriile înţelepciunii şi ale cunoştinţei de Dumnezeu sunt ascunse într-însa. Această neîmpuţinată şi fără de preţ mare comoară o hărăzesc dragostei tale, iubite cititorule, ca dintru asta să-ţi agoniseşti ţie bogăţie veşnică, nestricăcioasă, păstrată în ceruri, unde furii nu se apropie, nici rugina o strică. Căreia şi noi, ca să ne învrednicim împreună cu voi, pe cel în Treime proslăvit Dumnezeu roagă, şi Lui împreună de toate să-i dăm

mulțămită. Amin.

RÂNDUIALA CITIRII PSALTIRII

Cum se cade a ceti Psaltirea deosebi.

De ești preot, începe așa: Binecuvântat este Dumnezeul nostru...

Iară de nu, zi: Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește pre noi, Amin.

Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., și după *Tatăl nostru..., Troparele, glas 6:*

Miluiește-ne pe noi, Doamne, miluiește-ne pe noi, că nepricepându-ne de niciun răspuns, această rugăciune aducem Ție, ca unui Stăpân, noi păcătoșii robii Tăi, miluiește-ne pre noi.

Slavă...

Cinstita prăznuire a Proorocului Tău, Doamne, cer Biserica o a arătat, că Îngerii împreună cu oamenii se veselesc. Pentru rugăciunile lui, Hristoase Dumnezeule, în pace îndreaptă viața noastră.

Și acum...

Multe sunt mulțimile păcatelor mele, de Dumnezeu Născătoare. Către tine am năzuit, Curată, mântuire trebuindu-mi, cercetează neputinciosul meu suflet și te roagă Fiului Tău și Dumnezeului nostru, ca să dea mie iertare pentru răutățile ce am făcut, ceea ce ești una binecuvântată.

Apoi *Doamne miluiește,* de 40 de ori.
Și te închină cât îți este cu putință.
După aceea, începe rugăciunea aceasta către Preasfânta Treime, la începutul Psaltirii:

Întrutot Sfântă Treime, Dumnezeule și Făcătorul a toată lumea, ajută și îndreaptă inima mea spre a începe cu înțelegere și a sfârși cu lucruri bune acești de Dumnezeu insuflați Psalmi, pe care Sfântul Duh prin buzele lui David a irumpt, pe care acum voi a grăi, eu, nevrednicul. Ci înțelegând a mea nepricepere, căzând mă rog Ție, ajutorul cel de la Tine cerând. Doamne, îndreaptă mintea mea și-mi întărește inima, nu de graiurile buzelor să mă îngreuiez, ci de înțelesul celor grăite să mă veselesc, și să mă gătesc spre lucrarea celor bune, care mă învăț și grăiesc; ca, prin lucrarea celor bune luminându-mă, la judecată, părții celei de-a dreapta părtaș să fiu, cu toți aleșii Tăi. Și acum, Stăpâne, blagoslovește ca, suspinând din inimă, cu limba să cânt grăind așa: *Veniți să ne închinăm...,* de 3 ori.

Apoi stai puțin, până ce se liniștesc toate simțirile.

Atunci fă începutul, nu în grabă, fără lenevire, și cu umilință și în zdrobirea

inimii zi acestea: *Fericit bărbatul...,* încet și cu înțelegere, cu luare aminte, iară nu grăbindu-te, pentru ca și cu mintea să înțelegi cele grăite.

PSALMII CARE SE CITESC ÎN DIFERITE ÎMPREJURĂRI

Când se ridică vrăjmașii spre tine, zi psalmii **3**, **19**, **30** și **31**.
Când bântuie ciuma și alte boli, zi psalmul **90**.
Când ai căzut în păcat, zi psalmii **50**, **45**, **46**, **70** și **72**.
Când mergi să te judeci cu cineva, zi psalmii **20** și **75**.
Când te apucă frica, zi psalmii **6**, **66** și **76**.
Când te supără necuratul, zi psalmul **37**.
Când cazi în închisoare, în robie sau când cazi prizonier, zi psalmul **69**.
Când vor fi trăsnete sau fulgere și grindină, zi psalmul **84**.
Când mergi la război, zi psalmul **84**.
Când începi să faci pâine din recoltă nouă, să guști din vinul nou, sau să mănânci întâi din orice fel de poame, zi psalmul **33**.

DIFERITELE CAZURI ÎN CARE SE CITESC PSALMII

(Extras din Paisie Aghioritul - Cuvinte duhovnicești vol. 6 Despre rugăciune)

Psalmul 1: *(Fericit bărbatul carele n-a umblat)*
Atunci când plantează pomi sau viță de vie, ca să rodească.
Psalmul 2: *(Pentru ce s-au tulburat neamurile?)*
Pentru ca Dumnezeu să-i lumineze pe cei care merg la congrese.
Psalmul 3: *(Doamne, de ce s-au înmulțit cei ce mă necăjesc?)*
Pentru ca să se depărteze răutatea de la oameni; pentru ca să nu-i chinuiască și să-i mâhnească pe nedrept pe semenii lor.
Psalmul 4: *(Când Te-am chemat, m-ai auzit)*
Pentru ca Dumnezeu să-i vindece pe oamenii sensibili, care s-au îmbolnăvit de melancolie din pricina purtării oamenilor nemiloși.
Psalmul 5: *(Graiurile mele ascultă-le, Doamne)*
Pentru ca Dumnezeu să vindece ochii răniți, loviți de omul rău.
Psalmul 6: *(Doamne, nu întru mânia Ta să mă certi)*
Pentru ca Dumnezeu să-l sloboadă pe omul căruia i s-au făcut farmece.
Psalmul 7: *(Doamne Dumnezeul meu, în Tine am nădăjduit)*
Pentru cei care au pătimit de frica, de înfricoșările și de amenințările oamenilor răi.
Psalmul 8: *(Doamne Dumnezeul meu, cât de minunat este Numele Tău)*
Pentru cei care au pătimit rău de la demoni sau de la oamenii vicleni.
Psalmul 9: *(Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne... povesti-voi toate)*
Pentru ca să înceteze să te mai înfricoșeze demonii în somn sau cu închipuiri în timpul zilei.
Psalmul 10: *(În Domnul am nădăjduit)*
Pentru soții cu inimă împietrită care se ceartă și se despart. (Când îl chinuiește pe nedrept cel aspru sau cea aspră pe cel sensibil).
Psalmul 11: *(Mântuiește-mă, Doamne, că a lipsit cel cuvios)*
Pentru cei nebuni care au și răutate și fac rău oamenilor.
Psalmul 12: *(Până când, Doamne, mă vei uita până în sfârșit?)*
Pentru cei care suferă de ficat.
Psalmul 13: *(Zis-a cel nebun întru inima sa: nu este Dumnezeu)*
Pentru (izgonirea) demonului înfricoșător (*De trei ori pe zi, trei*

zile).

Psalmul 14: *(Doamne, cine va locui în locașul Tău?)*

Pentru ca hoții să-și schimbe gândul și să se întoarcă fără izbândă și pocăiți.

Psalmul 15: *(Păzește-mă, Doamne, că întru Tine am nădăjduit)*

Ca să se afle cheia când s-a pierdut.

Psalmul 16: (*Auzi, Doamne, dreptatea mea)*

Pentru mare clevetire *(De trei ori pe zi, trei zile)*.

Psalmul 17: *(Iubi-Te-voi, Doamne, virtutea mea)*

Atunci când se face cutremur sau calamitate, potop de ape și trăsnete.

Psalmul 18: *(Cerurile spun slava lui Dumnezeu)*

Pentru ca mamele să se sloboadă la nașterile lor.

Psalmul 19: *(Auză-te Domnul în ziua necazului)*

Pentru soții care nu fac copii datorită unei infirmități, pentru ca să-i vindece Dumnezeu și să nu se despartă.

Psalmul 20: *(Doamne, întru puterea Ta se va veseli împăratul)*

Pentru ca Dumnezeu să înmoaie inimile bogaților, pentru a face milostenie celor săraci.

Psalmul 21: *(Dumnezeule, Dumnezeul meu, ia aminte)*

Pentru ca Dumnezeu să împiedice incendiile, pentru ca să nu se facă rău.

Psalmul 22: *(Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi)*

Pentru ca Dumnezeu să îmblânzească copiii neastâmpărați și neascultători, care îi mâhnesc pe părinții lor.

Psalmul 23: *(Al Domnului este pământul și plinătatea lui)*

Pentru ca să se deschidă ușa, atunci când se pierde cheia.

Psalmul 24: *(Către Tine, Doamne, am ridicat sufletul meu)*

Pentru oamenii pe care îi pizmuiește mult diavolul și le aduce mereu piedici în viața lor, ca să cârtească.

Psalmul 25: *(Judecă-mă, Doamne, că eu întru nerăutate am umblat)*

Atunci când cere cineva ceva bun de la Dumnezeu, pentru ca să i-l dea fără să-l vatăme.

Psalmul 26: *(Domnul este luminarea mea și mântuitorul meu)*

Pentru ca Dumnezeu să-i păzească pe săteni de oștirile vrăjmașe, ca să nu facă rău oamenilor și jafuri în gospodăriile lor.

Psalmul 27: *(Către Tine, Doamne, voi striga)*

Pentru ca Dumnezeu să-i vindece pe cei bolnavi de neurastenie şi pe toţi cei care suferă de nervi.

Psalmul 28: *(Aduceţi Domnului, fii ai lui Dumnezeu)*

Pentru cei care suferă de rău de mare şi se tem când este furtună mare.

Psalmul 29: *(Înălţa-Te-voi, Doamne, că m-ai ridicat)*

Pentru cei care se primejduiesc departe, printre popoarele barbare şi necredincioase, ca să-i păzească Dumnezeu pe ei, iar pe aceia să-i lumineze şi să-i îmblânzească ca să-L cunoască pe Dumnezeu.

Psalmul 30: *(În Tine, Doamne, am nădăjduit)*

Pentru ca Dumnezeu să dea belşug semănăturilor şi roadelor din pomi, atunci când vremea nu este prielnică.

Psalmul 31: *(Fericiţi cărora s-au iertat fărădelegile)*

Pentru ca să afle călătorii drumul, atunci când se rătăcesc şi se chinuiesc.

Psalmul 32: *(Veseliţi-vă, drepţilor, întru Domnul)*

Pentru ca Dumnezeu să descopere adevărul în privinţa celor închişi pe nedrept, ca să fie eliberaţi

Psalmul 33: *(Binecuvânta-voi pe Domnul în toată vremea)*

Pentru cei care se află în agonia morţii, când sunt chinuiţi de demoni în ceasul morţii sau pentru oştirile vrăjmaşe, atunci când ameninţă să calce hotarele ca să facă rău.

Psalmul 34: *(Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac mie strâmbătate)*

Pentru ca Dumnezeu să-i sloboadă pe oamenii plini de bunătate de cursele oamenilor vicleni care îşi bat joc de oamenii lui Dumnezeu.

Psalmul 35: *(Zis-a călcătorul de lege întru sinea sa)*

Pentru a se şterge cu desăvârşire vrăjmăşia de după certuri sau neînţelegeri.

Psalmul 36: *(Nu râvni celor ce viclenesc)*

Pentru oamenii răniţi profund de crimele făcătorilor de rele.

Psalmul 37: *(Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine)*

Când te dor maxilarele din pricina dinţilor stricaţi.

Psalmul 38: *(Zis-am: „Păzi-voi căile mele”)*

Pentru ca oamenii cei părăsiţi şi nefericiţi să găsească de lucru, ca să nu se întristeze.

Psalmul 39: *(Aşteptând am aşteptat pe Domnul*)

Pentru ca să revină dragostea între şefi şi funcţionari, atunci când se creează neînţelegeri.

Psalmul 40: *(Fericit cel ce înțelege pe sărac și pe sărman)*

Pentru ca mamele să se sloboadă la naștere, când au naștere prematură.

Psalmul 41: *(În ce chip dorește cerbul)*

Pentru tineri când se îmbolnăvesc de dragoste, când este rănită o persoană și se întristează.

Psalmul 42: *(Judecă-mă, Dumnezeule, și apără dreptatea mea)*

Pentru ca să fie sloboziți cei robiți din temnițele neamului vrăjmaș.

Psalmul 43: *(Dumnezeule, cu urechile noastre am auzit)*

Pentru ca Dumnezeu să descopere adevărul soților care nu se înțeleg, ca să se împace.

Psalmul 44: (Răspuns-a inima mea cuvânt bun)

Pentru oamenii care suferă de inimă sau de rinichi.

Psalmul 45: (*Dumnezeu este scăparea noastră și puterea)*

Pentru tinerii pe care vrăjmașul îi împiedică să facă familie (să se căsătorească).

Psalmul 46: *(Toate neamurile bateți din palme)*

Pentru a se liniști slujitorul sau robul când fuge rănit sufletește de la stăpânul său și să afle de lucru.

Psalmul 47: *(Mare este Domnul și lăudat foarte)*

Atunci când se fac mari catastrofe și jafuri de către cete de pirați barbari. *(Să se citească continuu 40 de zile).*

Psalmul 48: *(Auziți acestea toate neamurile)*

Pentru cei face fac munci primejdioase.

Psalmul 49: *(Dumnezeul dumnezeilor, Domnul, a grăit)*

Pentru ca oamenii rătăciți să se pocăiască și să se întoarcă la Dumnezeu, ca să se mântuiască.

Psalmul 50: *(Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta)*

Atunci când din pricina păcatelor noastre vine mânia pedagogică a lui Dumnezeu (epidemie de boală și de moarte la oameni sau la animale).

Psalmul 51: *(Ce te fălești întru răutate, puternice?)*

Pentru ca stăpânitorii împietriți la inimă să se pocăiască și să se facă milostivi, ca să nu chinuiască poporul.

Psalmul 52: *(Zis-a cel nebun întru inima sa: Nu este Dumnezeu)*

Pentru ca Dumnezeu să binecuvânteze mrejele ca să se umple de pește.

Psalmul 53: *(Dumnezeule, întru Numele Tău mântuiește-mă)*

Pentru ca Dumnezeu să-i lumineze pe cei bogați care au robi cumpărați, ca să-i sloboadă.

Psalmul 54: *(Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea)*

Pentru ca să se restabilească numele cel bun al familiei care a fost clevetită.

Psalmul 55: *(Miluiește-mă, Dumnezeule, că m-a călcat omul)*

Pentru cei sensibili care au fost răniți sufletește de semenii lor.

Psalmul 56: *(Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă)*

Pentru oamenii care suferă de durere de cap din pricina multei mâhniri.

Psalmul 57: *(Oare cu adevărat grăiți dreptate)*

Pentru ca să se îndrepte spre bine lucrurile celor care lucrează pentru bine, să împiedice Dumnezeu orice lucrare vicleană a demonilor sau a oamenilor pizmași.

Psalmul 58: *(Scoate-mă de la vrăjmașii mei, Dumnezeule)*

Pentru muți, ca Dumnezeu să le dea grai.

Psalmul 59: *(Dumnezeule, lepădatu-ne-ai pe noi și ne-ai surpat)*

Pentru ca Dumnezeu să descopere adevărul, când este clevetită o mulțime de oameni.

Psalmul 60: *(Auzi, Dumnezeule, cererea mea)*

Pentru cei care se îngreuiază la lucru, fie din trândăvie, fie din frică.

Psalmul 61: *(Au nu lui Dumnezeu se va supune sufletul meu?)*

Pentru ca Dumnezeu să sloboadă din încercări pe omul slab la suflet, care nu are răbdare și cârtește.

Psalmul 62: *(Dumnezeule, Dumnezeul meu, către Tine mânec)*

Pentru a rodi ogoarele și pomii, când este lipsă de apă.

Psalmul 63: *(Auzi, Dumnezeule, glasul meu)*

Când este mușcat omul de lup sau de câine turbat. (Sfântul le dădea să bea și din apă binecuvântată).

Psalmul 64: *(Ție se cuvinte cântare, Dumnezeule, în Sion)*

Pentru ca negustorii să aibă binecuvântare, ca să nu pălăvrăgească și să nedreptățească pe oamenii simpli.

Psalmul 65: *(Strigați Domnului tot pământul)*

Pentru ca cel viclean să nu aducă ghinioane în case și să mâhnească familiile.

Psalmul 66: *(Dumnezeu să Se milostivească spre noi)*

Pentru ca să se binecuvânteze păsările (crescătoriile de păsări).

Psalmul 67: *(Să Se scoale Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui)*

Să se sloboadă maicile care se îngreuiază să lepede, atunci când pătimesc ceva rău.

Psalmul 68: *(Mântuieşte-mă, Dumnezeule, că au intrat ape)*

Atunci când se fac catastrofe şi râurile se revarsă luând case şi oameni.

Psalmul 69: *(Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte!)*

Pentru oamenii sensibili care se mâhnesc pentru cel mai mic lucru şi se deznădăjduiesc, ca să-i întărească Dumnezeu.

Psalmul 70: *(În Tine, Doamne, am nădăjduit)*

Pentru oamenii părăsiţi care devin împovăraţi din invidia diavolului şi ajung la deznădejde, ca să afle ajutor şi ocrotire de la Dumnezeu.

Psalmul 71: *(Dumnezeule, judecata Ta dă-o împăratului)*

Pentru ca Dumnezeu să binecuvânteze noua recoltă, pe care ţăranii au adus-o în casele lor.

Psalmul 72: *(Cât de bun este Dumnezeul lui Israil)*

Pentru ca să se pocăiască oamenii făcători de rele.

Psalmul 73: *(Pentru ce, Dumnezeule, ne-ai lepădat)*

Pentru ca Dumnezeu să-i păzească pe ţăranii care lucrează pe ogoarele lor, atunci când vrăjmaşii au înconjurat satul.

Psalmul 74: *(Mărturisi-ne-vom Ţie, Dumnezeule)*

Pentru ca să se îmblânzească stăpânul barbar, şi să nu-i chinuiască pe semenii lui, pe lucrători.

Psalmul 75: *(Cunoscut este în Iudeea Dumnezeu)*

Pentru mama care se teme la naştere, ca s-o întărească şi s-o păzească Dumnezeu.

Psalmul 76: (*Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Dumnezeu)*

Atunci când nu există înţelegere între părinţi şi copii, pentru a-i lumina Dumnezeu, ca să asculte copiii pe părinţi, iar părinţii să arate dragoste.

Psalmul 77: (*Luaţi aminte, poporul meu, la legea Mea)*

Pentru ca Dumnezeu să-i lumineze pe cei care împrumută, ca să nu-i silească pe semenii lor pentru datoria lor şi să fie milostivi.

Psalmul 78: (*Dumnezeule, venit-au neamurile în moştenirea Ta*)

Pentru ca să păzească Dumnezeu satele de jafuri şi catastrofe din

partea armatelor vrăjmașe.

Psalmul 79: *(Cel ce paști pe Israil, ia aminte)*

Pentru ca să-l vindece Dumnezeu pe om, atunci când i se umflă fața și-l doare tot capul.

Psalmul 80: *(Bucurați-vă de Dumnezeu, ajutorul nostru)*

Pentru ca Dumnezeu să aibă grijă de cei săraci, care sunt lipsiți și se mâhnesc din pricina lipsei și se amărăsc.

Psalmul 81: *(Dumnezeu a stat în adunarea dumnezeilor)*

Pentru ca oamenii să cumpere produsele țăranilor, pentru ca aceștia să nu se întristeze și amărască.

Psalmul 82: *(Dumnezeule, cine se va asemăna Ție?)*

Pentru ca Dumnezeu să-i împiedice pe oamenii răi care vor să facă ucideri.

Psalmul 83: *(Cât de iubite sunt locașurile Tale)*

Pentru ca Dumnezeu să păstreze bine toate bunurile casei, animalele și produsele producătorilor.

Psalmul 84: (*Bine ai voit, Doamne, spre pământul Tău)*

Pentru ca Dumnezeu să-i vindece pe oamenii care au fost răniți de tâlhari și au pătimit și din pricina fricii.

Psalmul 85: *(Pleacă, Doamne, urechea Ta)*

Pentru ca Dumnezeu să izbăvească lumea atunci când vine holera și mor oameni.

Psalmul 86: *(Temeliile Sionului în munții cei sfinți)*

Pentru ca Dumnezeu să prelungească viața familiștilor care mai au obligații familiale.

Psalmul 87: (*Doamne Dumnezeul mântuirii mele*)

Pentru ca Dumnezeu să ocrotească pe toți oamenii fără ocrotire, care sunt chinuiți de semenii lor nemilostivi.

Psalmul 88: *(Milele Tale, Doamne, în veac le voi cânta)*

Pentru ca Dumnezeu să-i întărească pe oamenii cei bolnăvicioși și neputincioși, pentru a putea lucra, fără să se obosească și să se mâhnească.

Psalmul 89: *(Doamne, scăpare Te-ai făcut nouă)*

Pentru ca Dumnezeu să dea ploaie atunci când este secetă sau când seacă fântânile, să scoată apă.

Psalmul 90: (*Cel ce locuiește în ajutorul Celui Preaînalt)*

Pentru ca să piară diavolul atunci când se arată omului și-l înfricoșează.

Psalmul 91: *(Bine este a se mărturisi Domnului)*

Pentru ca Dumnezeu să dea înţelepciune oamenilor ca să sporească duhovniceşte.

Psalmul 92: *(Domnul a împărăţit, întru podoabă S-a îmbrăcat)*

Pentru ca Dumnezeu să păzească corabia când se primejduieşte de furtună puternică pe mare. (Aruncă şi apă sfinţită în cele patru părţi ale corabiei).

Psalmul 93: *(Dumnezeul izbândirilor, Domnul)*

Pentru ca Dumnezeu să-i lumineze pe oamenii cei fără rânduială, care pricinuiesc probleme neamului şi tulbură poporul, chinuindu-l cu neorânduieli şi vrăjmăşii.

Psalmul 94: *(Veniţi să ne bucurăm în Domnul)*

Pentru a nu se apropia vrăjile de cei căsătoriţi şi a crea probleme şi neînţelegeri.

Psalmul 95: *(Cântaţi Domnului cântare nouă, cântaţi)*

Pentru ca Dumnezeu să dea auz celor surzi.

Psalmul 96: (*Domnul a împărăţit, să se bucure pământul)*

Pentru a se depărta vrăjile de la oameni.

Psalmul 97: *(Cântaţi Domnului cântare nouă, că lucruri minunate)*

Pentru ca Dumnezeu să dea mângâiere oamenilor întristaţi, ca să nu se mâhnească peste măsură.

Psalmul 98: *(Domnul a împărăţit, să se mânie popoarele)*

Pentru ca Dumnezeu să-i binecuvânteze şi să-i umple de Har pe tinerii care vor să se afierosească Lui.

Psalmul 99: *(Strigaţi lui Dumnezeu tot pământul)*

Pentru ca Dumnezeu să binecuvânteze şi să împlinească dorinţele dumnezeieşti ale oamenilor.

Psalmul 100: *(Milă şi judecată voi cânta Ţie, Doamne)*

Pentru ca Dumnezeu să dea harisme oamenilor făcători de bine, ca să-i ajute pe semenii lor.

Psalmul 101: *(Doamne, auzi rugăciunea mea, şi strigarea mea)*

Pentru ca Dumnezeu să-i binecuvânteze pe oamenii cu funcţii înalte, ca să ajute lumea cu bunătate şi înţelegere.

Psalmul 102: *(Binecuvântează, suflete al meu, pe Domnul, şi toate cele dinăuntrul meu)*

Pentru a veni ciclul (la femei) când întârzie.

Psalmul 103: *(Binecuvântează, suflete al meu, pe Domnul; Doamne Dumnezeul meu)*

Pentru ca Dumnezeu să binecuvânteze bunurile oamenilor, ca să nu fie lipsiți și să se mâhnească, ci să slăvească pe Dumnezeu.

Psalmul 104: *(Mărturisiți-vă Domnului și chemați)*

Pentru ca oamenii să se pocăiască și să-și mărturisească păcatele lor.

Psalmul 105: *(Mărturisiți-vă Domnului... Cine va grăi)*

Pentru ca Dumnezeu să-i lumineze pe oameni, ca să nu se abată din calea mântuirii.

Psalmul 106: *(Mărturisiți-vă Domnului... Să zică)*

Pentru ca Dumnezeu să ridice sterpiciunea femeilor.

Psalmul 107: *(Gata este inima mea, Dumnezeule)*

Pentru ca Dumnezeu să-i smerească pe vrăjmași, ca să-și schimbe intențiile lor cele rele (*De 7 ori pe zi, 7 zile*).

Psalmul 108: *(Dumnezeule, lauda mea să nu o taci)*

Pentru ca Dumnezeu să-i vindece pe lunateci sau să-i miluiască pe martorii mincinoși, ca să se pocăiască.

Psalmul 109: (*Zis-a Domnul Domnului meu)*

Pentru ca cei mai tineri să aibă respect față de cei mai mari.

Psalmul 110: *(Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne... în sfatul)*

Pentru ca să se pocăiască judecătorii cei nedrepți și să judece cu dreptate poporul lui Dumnezeu.

Psalmul 111: *(Fericit bărbatul care se teme de Domnul)*

Pentru ca Dumnezeu să-i păzească pe soldați, atunci când merg la război.

Psalmul 112: *(Lăudați, tineri, pe Domnul)*

Pentru ca Dumnezeu să dea binecuvântări văduvei sărace, ca să-și plătească datoriile și să scape de închisoare (*De 3 ori pe zi, 3 zile*).

Psalmul 113: *(Întru ieșirea lui Israil din Egipt)*

Pentru ca Dumnezeu să vindece copii întârziați mintal și cu mongolism.

Psalmul 114: *(Iubit-am, că Domnul va auzi)*

Pentru ca Dumnezeu să dea binecuvântări și mângâiere nefericiților copii săraci, ca să nu fie disprețuiți de copiii celor bogați și să se mâhnească.

Psalmul 115: *(Crezut-am, pentru aceea am grăit)*

Pentru ca Dumnezeu să vindece înfricoșătoarea patimă a minciunii.

Psalmul 116: *(Lăudați pe Domnul toate neamurile)*

Pentru ca familiile să păstreze dragostea şi armonia între ele şi să-L slăvească pe Dumnezeu.

Psalmul 117: *(Mărturisiţi-vă Domnului... Zică, dar, casa)*

Pentru ca Dumnezeu să-i smerească pe barbari când înconjoară satul şi-l ameninţă, şi să întoarcă intenţiile lor cele rele (*De 3 ori pe zi, şapte zile*).

Psalmul 118: *(Fericiţi cei fără prihană în cale*)

Pentru ca Dumnezeu să-i lovească pe barbari şi să smerească mândria lor, atunci când junghie femeile şi copiii nevinovaţi (*De 3 ori pe zi, 7 zile*).

Psalmul 119: *(Către Domnul, când m-am necăjit, am strigat)*

Pentru ca Dumnezeu să dea răbdare şi îngăduinţă oamenilor care sunt nevoiţi să fie împreună cu oameni vicleni şi nedrepţi.

Psalmul 120: *(Ridicat-am ochii mei la munţi)*

Pentru ca Dumnezeu să-i păzească pe robi de mâini vrăjmaşe, ca să nu le facă rău până ce se vor slobozi.

Psalmul 121: *(Veselitu-m-am de cei ce mi-au zis mie)*

Pentru ca Dumnezeu să-i vindece pe oamenii ce suferă de deochi.

Psalmul 122: *(Către Tine am ridicat ochii mei)*

Pentru ca Dumnezeu să dea lumină orbilor şi să vindece ochii bolnavi.

Psalmul 123: (*De n-ar fi fost Domnul întru noi)*

Pentru ca Dumnezeu să-i păzească pe oameni de şerpi, ca să nu-i muşte.

Psalmul 124: *(Cei ce se nădăjduiesc spre Domnul ca Muntele Sionului)*

Pentru ca Dumnezeu să păzească proprietăţile oamenilor drepţi de oameni răi.

Psalmul 125: *(Când a întors Domnul robia Sionului)*

Pentru ca Dumnezeu să-i vindece pe oamenii care suferă mereu de dureri de cap.

Psalmul 126: *(De n-ar zidi Domnul casa)*

Pentru ca Dumnezeu să liniştească familia, atunci când se ceartă.

Psalmul 127: *(Fericiţi toţi cei ce se tem de Domnul)*

Pentru ca să nu se apropie răutatea vrăjmaşului niciodată de case şi să se menţină pacea şi binecuvântarea lui Dumnezeu în familie.

Psalmul 128: *(De multe ori s-au luptat cu mine din tinereţile mele)*

Pentru ca Dumnezeu să-i vindece pe oamenii care suferă de

migrenă, de dureri de cap și să-i miluiască pe oamenii cei împietriți la inimă și lipsiți de discernământ, care îi mâhnesc pe cei sensibili.

Psalmul 129: *(Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne)*

Pentru ca Dumnezeu să dea curaj și nădejde începătorilor, ca să nu se îngreuieze în munca lor.

Psalmul 130: *(Doamne, nu s-a înălțat inima mea)*

Pentru ca Dumnezeu să dea oamenilor pocăință și mângâiere cu nădejde, ca să se mântuiască.

Psalmul 131: *(Adu-Ți aminte, Doamne, de David)*

Pentru ca să I se facă milă lui Dumnezeu de lume, atunci când din pricina păcatelor noastre se fac mereu războaie.

Psalmul 132: *(Iată acum, ce este bun sau ce este mai veselitor)*

Pentru ca Dumnezeu să lumineze neamurile să se împrietenească și să se liniștească oamenii.

Psalmul 133: *(Iată, acum binecuvântați pe Domnul)*

Pentru ca Dumnezeu să-i păzească pe oameni de orice primejdie.

Psalmul 134: (*Lăudați Numele Domnului, lăudați slugi pe Domnul*)

Pentru ca oamenii să se adune în vremea rugăciunii și să se unească mintea lor cu Dumnezeu.

Psalmul 135: (*Mărturisiți-vă Domnului... Mărturisiți-vă Dumnezeului)*

Pentru ca Dumnezeu să-i ocrotească pe refugiați, când își părăsesc casele lor și pleacă să se izbăvească de barbari.

Psalmul 136: *(La râul Babilonului)*

Pentru ca Dumnezeu să-l întărească pe omul care are un caracter nestatornic.

Psalmul 137: *(Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne... și înaintea Îngerilor)*

Pentru ca Dumnezeu să-i lumineze pe mai-marii locului, ca oamenii să afle înțelegere pentru cererile lor.

Psalmul 138: *(Doamne, cercatu-m-ai și m-ai cunoscut)*

Pentru ca diavolul să înceteze să-i mai ispitească pe oamenii sensibili cu gânduri hulitoare.

Psalmul 139: *(Scoate-mă, Doamne, de la omul viclean)* Pentru ca Dumnezeu să îmblânzească pe familistul certăreț, care chinuiește toată familia.

Psalmul 140: *(Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă)*

Pentru ca Dumnezeu să îmblânzească pe conducătorul barbar al locului, care îi chinuiește pe semenii lui.

Psalmul 141: *(Cu glasul meu către Domnul am strigat…rugat)*

Pentru ca Dumnezeu să-l îmblânzească pe răzvrătitul care face rău. Și kurd de ar fi, se face miel.

Psalmul 142: *(Doamne, auzi rugăciunea mea)*

Pentru ca Dumnezeu s-o păzească pe mamă în vremea sarcinii, ca să nu lepede.

Psalmul 143: *(Bine este cuvântat Domnul Dumnezeul meu)*

Pentru ca Dumnezeu să liniștească pe poporul tulburat, ca să nu se facă război civil.

Psalmul 144: *(Înălța-Te-voi, Dumnezeul meu, împăratul meu)*

Pentru ca Dumnezeu să binecuvânteze lucrările oamenilor, ca să fie bineplăcute lui Dumnezeu.

Psalmul 145: *(Laudă, suflete al meu, pe Domnul)*

Pentru ca Dumnezeu să oprească hemoragiile oamenilor.

Psalmul 146: *(Lăudați pe Domnul, că bun este psalmul)*

Pentru ca Dumnezeu să-i vindece pe oamenii care au fost loviți și răniți la maxilare de către oameni răi.

Psalmul 147: *(Laudă, Ierusalime, pe Domnul)*

Pentru ca Dumnezeu să îmblânzească animalele sălbatice din munte, ca să nu facă rău oamenilor și pagube în semănături.

Psalmul 148: *(Lăudați pe Domnul din ceruri)*

Pentru ca Dumnezeu să facă vreme prielnică, ca oamenii să aibă belșug de roade și să-L slăvească pe Dumnezeu.

Sigle în notele infrapaginale

BJ La Bible de Jérusalem
BOB Biblia de la Blaj 1795
GALA Biblia de Bucuresti 1938
KJV King James Version
MIRON Biblia de Bucureşti 1936
NICOD Biblia de București 1944
OSTY La Bible trad. Osty
RSV Revised Standard Version
SINOD Biblia de București 1914
SAGUNA Biblia de Sibiu 1858
SERBAN Biblia de București 1688
TEV Today's English Version
TOB Traduction Oecuménique de la Bible
Ebr. /T.M. Versiunea Ebraică/Textul Masoretic
Sept. /LXX Septuaginta
V.T. Vechiul Testament
N.T. Noul Testament
ed. ediția
= adică (egal cu)
v. versetul
vv. versetele

CATISMA I

PSALMUL 1[1]

1 Fericit bărbatul[2] carele[3] n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi cu
păcătoşii-n cale nu a stat şi pe scaunul ucigaşilor n-a şezut;
2 ci în legea Domnului îi este voia, în legea Lui va cugeta[4] ziua şi noaptea.
3 Şi va fi ca pomul răsădit lângă izvoarele apelor, cel ce roada şi-o va da la
vreme, a cărui frunză nu, nu va cădea şi ale cărui fapte, toate, vor spori.
4 Nu aşa-s necredincioşii, nu aşa, nu!, ci-s ca praful ce-l spulberă vântul
de pe faţa pământului.. .
5 De aceea nu se vor scula necredincioşii în judecată,[5] nici păcătoşii în
sfatul celor drepţi.
6 Că Domnul cunoaşte[6] calea drepţilor, iar calea necredincioşilor va pieri.

---

[1] Psalmul abordează paralela dintre omul credincios şi cel nelegiuit, ce anume i se întâmplă sau i se poate întâmpla fiecărui om din cele două categorii. Comentatorii îl consideră drept o introducere la întreaga Carte a Psalmilor.

[2]

[3] „carele" nu este o variantă a pronumelui relativ simplu „care", ci un vechi cuvânt românesc folosit adesea în locul sintagmei „cel care" sau „cel ce"; aşadar, cu rol determinativ. Când se spune: „Tatăl nostru Carele eşti în ceruri", expresia nu vizează relaţia „Tată ceresc" „tată pământesc", ci determinarea, cu valoare apoziţională, a lui Dumnezeu în transcendenţă imanenţă. Femininul lui „carele" este „carea", aşa cum apare, de pildă, în imnul Axion, cu sensul de „cea care".

[4] Unii tălmăcitori ai T. M. preferă sensul primar al cuvântului ebraic şi traduc „murmură" (BJ, OSTY) sau „recită" (TOB), pornind de la vechiul obicei al evreilor de a recita zilnic, cu voce joasă, fragmente din Legea dată de Dumnezeu lui Moise pe muntele Sinai. KJ şi RSV însă reţin sensul al doilea: „meditează", sens pe care-l implică şi grecescul meletáo (cu toate că şi acesta se referă la practica declamaţiei). A cugeta în (iar nu despre) legea Domnului are acum şi un sens creştin: a te concentra lăuntric asupra esenţei la care se reduce, în ultimă instanţă, legea lui Moise: iubirea de Dumnezeu şi iubirea de aproapele (Mt 22, 37-40). În dimensiunea mistică a textului, necontenita cugetare lăuntrică se învecinează şi cu practica isihastă a rugăciunii lui Iisus (a minţii în inimă).

[5] Necredincioşii nu vor avea dreptul să-i judece pe alţii, aşa cum în viziunea creştină sfinţii sunt aceia care, împreună cu Iisus Hristos, vor judeca lumea (vezi 1 Co 6, 2). Sensul acestui stih e luminat de cel următor.

[6] „A cunoaşte" are aici sensul de „a purta grija", „a ocroti", ceea ce traduce exact şi termenul ebraic.

PSALMUL 2[1] Al lui David.

1 De ce oare s-au întărâtat neamurile și de ce-n deșert au cugetat popoarele?

2 S-au strâns laolaltă regii pământului, mai-marii între ei s-au sfătuit împotriva Domnului și a Hristosului[2] Său:

3 „Să rupem legăturile lor de pe noi și jugul lor de pe noi să-l azvârlim!”

4 Cel ce locuiește-n ceruri Își va râde de ei, Domnul îi va lua-n bătaie-de-joc.

5 Atunci va grăi către ei întru pornirea Sa și întru mânia Sa îi va îngrozi:

6 „Eu Împărat sunt pus de El peste Sion – muntele cel sfânt al Lui –

7 ca să vestesc porunca Domnului.[3] Zis-a Domnul către Mine: – Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut[4];

8 cere de la Mine și-Ți voi da neamurile să-Ți fie moștenire și marginile pământului să-ți fie stăpânire.

9 Pe ei îi vei păstori cu toiag de fier, ca pe un vas al olarului îi vei zdrobi în bucăți”.

10 Și acum, voi, regilor, înțelegeți, învățați-vă voi toți cei ce judecați pământul!

11 Slujiți Domnului cu frică și vă bucurați Lui cu cutremur[5]!

12 Luați învățătură, ca nu cumva Domnul să Se-aprindă de mânie și să pieriți din calea cea dreaptă! Atunci, când degrab I Se va aprinde mânia, fericiți vor fi toți cei ce se încred într-Însul!

---

[1] Psalm profetic prin excelență, cu trimiteri mesianice și eshatologice, fapt pentru care el stă alături de Ps 109. Personajul central al acestui psalm transcende cu mult circumstanțele istorice ale regelui David, așa încât El a putut fi ușor identificat cu Iisus Hristos: „fiul lui David”.

[2] „Hristos” înseamnă „uns” și e corespondentul ebraicului „Mașiah” = rege învestit prin ungere. Unele traduceri din T. M. redau: „împotriva lui Mesia al Său” (BJ, TOB), în timp ce altele (KJV, RSV, OSTY) preferă: „împotriva unsului Său”.

[3] Sf. Grigorie de Nyssa pune acest text în relație cu profeția din Is 9, 6. Pe de altă parte, Fericitul Augustin crede că dacă „Sion” înseamnă „contemplație”, acest cuvânt nu se poate referi decât la Biserică, potrivit textului din 2 Co 3, 18 (vezi și nota); așadar, traducerea lăuntrică ar fi: „Eu Împărat sunt, pus de El peste Biserică”.

[4] „Astăzi”, înseamnă prezentul continuu. E vorba, așadar, de nașterea Fiului din Tatăl în eternitate („mai înainte de toți vecii”), eternitatea în care nu poate exista nici trecut, nici viitor, de vreme ce tot ceea ce e veșnic e pururea în ființă (Fer. Augustin).

[5] Ebr.: „tremurând sărutați-I picioarele”.

PSALMUL 3 Al lui David; când fugea de dinaintea fiului său, Abesalom[6] .

1 Doamne, de ce s-au înmulțit cei ce mă necăjesc? Mulți se ridică împotriva mea,
2 mulți îi spun sufletului meu: „Nu-i este lui mântuire întru Dumnezeul lui”. . .
3 Dar Tu, Doamne, Tu ești ocrotitorul meu, Tu ești slava mea și Cel ce înalți capul meu.
4 Cu glasul meu către Domnul am strigat și El m-a auzit din muntele Său cel sfânt.
5 Eu m-am culcat și am adormit; sculatu-m-am, că Domnul mă va ocroti.
6 Nu mă voi teme de miile de popoare care-mprejur mă împresoară.
7 Ridică-Te, Doamne, mântuiește-mă, Dumnezeul meu, că Tu i-ai bătut pe toți cei ce fără pricină mă dușmănesc, dinții păcătoșilor i-ai zdrobit.
8 A Domnului este mântuirea și peste poporul Tău binecuvântarea Ta.

[6] Vezi această istorie în 2 Rg 15. În altă ordine de idei, Versiunea Ebraică numerotează acest subtitlu drept versetul 1, așa încât psalmul are 9 versete. Această ordine o adoptă și ediția Rahlfs, în concordanță cu BJ, TOB, OSTY. Versiunea de față însă păstrează numerotarea clasică a edițiilor românești; ea se află, de altfel, și în KJV și RSV. Cazul Psalmului 3 devine aproape general.

PSALMUL 4 Pentru sfârșit[1]: o cântare a lui David, printre psalmi.

1 Când eu am strigat, Tu m-ai auzit, Dumnezeul dreptății mele; întru necaz m-ai alinat[2]; ai milă de mine, ascultă-mi rugăciunea!

2 Voi, fii ai oamenilor, până când veți fi greoi la inimă? de ce iubiți voi deșertăciunea și căutați după minciună?

3 Să știți că minunat l-a făcut Domnul pe cel sfânt[3] al Său; Domnul mă va auzi când voi striga către Dânsul.

4 Mâniați-vă, dar nu păcătuiți[4] ; deasupra paturilor voastre căiți-vă de cele ce-ați grăit în inimile voastre.

5 Jertfiți jertfa dreptății și nădăjduiți în Domnul.

6 Mulți zic: „Cine ni le va arăta nouă pe cele bune?" Însemnatu-s-a peste noi lumina feței[5] Tale, Doamne;

7 dat-ai bucurie în inima mea mai mult decât în ei când roada lor de grâu, de vin și untdelemn s-a înmulțit[6].

8 În pace de-ndată mă voi culca și voi adormi, că Tu, Doamne, osebit m-

---

[1] Fericitul Ieronim notează că, deși titlurile psalmilor nu se află sau nu sunt aceleași - în toate manuscrisele ebraice, grecești sau latinești, importanța lor nu trebuie neglijată, ele făcând parte integrantă din textul Sfintei Scripturi. Expresia „Pentru sfârșit" (eis to télos), întâlnită de mai multe ori în fruntea psalmilor, denotă dimensiunea profetică a psalmului respectiv. În cazul de față, „moștenirea" nu poate fi altceva decât Împărăția lui Dumnezeu; dacă evreii socotesc că au dobândit-o dintru început, noi, creștinii, știm că ea nu va veni decât la „sfârșitul" veacurilor, și anume prin Biserica lui Hristos. Adăugăm observația că télos înseamnă nu numai „sfârșit", ci și „țintă", „finalitate", „scop", „termen final", „plinire", „realizare", „rezultat", „consecință", „plenitudine", „culminație", corolar", „desăvârșire", „deznodământ". Textul „sfârșitul Legii este Hristos" de la Rm 10, 4 trebuie înțeles ca și cum ai citi: „sfârșitul seminței este planta".

[2] Literal: „mi-ai lărgit inima" = m-ai eliberat din suferința lăuntrică.

[3] Cuvântul hósios poate însemna „drept", „evlavios", „cuvios", dar conotația sa primară e mult mai aproape de sfera sfințeniei.

[4] Mânia poate fi proprie naturii omenești, dar păcatul constă în prelungirea și amplificarea ei (vezi nota de la Ef 4, 26, unde versul e citat aidoma). De aceea, psalmistul îi cere omului (în următoarele două versuri) ca înainte de a intra în așternut, seara, să-și adune gândurile și să se căiască de ceea ce a păcătuit lăuntric.

[5] Grecescul prósopon înseamnă nu numai „față", ci și „persoană" (ca în expresia „față bisericească"). Tâlcuirea duhovnicească a versului: Lumina persoanei lui Dumnezeu a fost însemnată (întipărită, pecetluită) în om prin aceea că el a fost făcut după chipul Creatorului, dar și prin aceea că, mai târziu, a primit „însemnarea" botezului și pecetea Duhului Sfânt, devenind astfel „fiu al luminii" (Lc 16, 8; 1 Tes 5, 5).

[6] Către sensul acesta converg toate traducerile Versiunii Ebraice. Bucuria pe care i-o oferă omului comuniunea cu Dumnezeu e mult mai mare decât aceea oferită de recoltele îmbelșugate.

ai așezat întru nădejde.

PSALMUL 5 Pentru sfârșit: un psalm al lui David, pentru cea care a dobândit moștenirea.

1 Graiurile mele ascultă-le, Doamne, înțelege-mi strigarea!
2 Ia aminte la glasul rugăciunii mele, Împăratul meu și Dumnezeul meu, căci Ție mă voi ruga, Doamne!
3 Dimineața vei auzi glasul meu, dimineața voi sta înaintea Ta și Tu mă vei vedea.
4 Că Tu nu ești un dumnezeu care vrea fărădelegea, nici va locui cu Tine cel ce dorește răul;
5 nelegiuiții nu vor rămâne în preajma ochilor Tăi, urâtu-i-ai pe toți cei ce lucrează fărădelege;
6 pe cei ce grăiesc minciuna Tu îi vei da pierzării, pe omul ucigaș și viclean îl urăște Domnul[1].
7 Dar întru mulțimea milei Tale voi intra în casa Ta, în frica de Tine mă voi închina spre locașul Tău cel sfânt.
8 Din pricina vrăjmașilor mei, Doamne, călăuzește-mă întru dreptatea Ta, calea Ta fă-o dreaptă înaintea mea.
9 Că-n gura lor nu este adevăr, inima lor e deșartă, gâtlejul lor, mormânt deschis, cu limba lor lucrează viclenii.
10 Judecă-i, Dumnezeule; surpă-i din gândurile lor, pentru mulțimea răutăților lor alungă-i afară, că ei, Doamne, Te-au amărât.
11 Și se vor veseli toți cei ce nădăjduiesc întru Tine; ei în veac se vor bucura, Tu[2] Te vei sălășlui întru ei și toți cei ce iubesc numele Tău întru Tine se vor lăuda.
12 Că Tu pe cel drept îl vei binecuvânta, Doamne, cu pavăza bunăvoinței ne-ai încununat.

---

[1] Fericitul Ieronim crede că omul păcătos (ucigaș, viclean), deși urât de Dumnezeu, rămâne încă viu (deci, capabil de pocăință și îndreptare), pe când omul minciunii, care nu e altcineva decât ereticul, e destinat pieirii, adică unei condamnări sufletești definitive, ca unul care se nimicește pe sine și-i atrage și pe alții către pieire.

[2] T. M.: „Tu le vei fi sălaș” (apărător, ocrotitor, adăpost). Aici însă e vorba de omul care devine sălaș al lui Dumnezeu (theofor); textul prefigurează misterul euharistic și calea omului spre îndumnezeire.

PSALMUL 6 Pentru sfârșit: un psalm al lui David, printre cântările pentru Octavă[1]

1 Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri, nici cu urgia Ta să mă cerți.
2 Miluiește-mă, Doamne, că sunt neputincios[2]; vindecă-mă, Doamne, că oasele mele s-au tulburat,
3 și sufletul mi s-a tulburat foarte; dar Tu, Doamne, până când?
4 Întoarce-Te spre mine, Doamne, izbăvește-mi sufletul, de dragul milei Tale mântuiește-mă.
5 Că nu din moarte Te va pomeni cineva; cine, în iad fiind, se va mărturisi Ție?[3]
6 Ostenit-am întru suspinul meu, în fiece noapte scălda-voi patul meu, în lacrimi așternutul mi-l voi uda.
7 Ochiul meu s-a tulburat de supărare, în mijlocul dușmanilor mei m-am învechit.
8 Îndepărtați-vă de mine voi, meșteri ai fărădelegii, căci auzit-a Domnul glasul plângerii mele;
9 Domnul mi-a auzit ruga, Domnul mi-a primit rugăciunea.[4]
10 Să se rușineze și foarte să se tulbure toți vrăjmașii mei, acum, degrab să dea înapoi copleșiți de rușine!

---

[1] Fericitul Augustin tâlcuiește: Octava (într-un fel, ziua a opta) nu poate fi altceva decât veșnicia de după sfârșitul veacurilor. Dacă timpul e repetarea ritmică a celor șapte zile, cea de a opta înseamnă ieșirea din timp, trecerea existenței dincolo de cronologie.

[2] În neputința limitelor sale, omul știe că nu se poate salva prin el însuși și că are nevoie de ajutorul lui Dumnezeu.

[3] Păcatul, a cărui plată este moartea (iadul), nu face altceva decât să-l separe pe om de Dumnezeu și de lucrarea Duhului Sfânt, aruncându-l în imposibilitatea comunicării și comuniunii.

[4] În acest verset sunt folosite două cuvinte înrudite, dar cu înțelesuri specifice: în primul stih, déisis = rugă de mijlocire pentru alții (cuvânt ce a dat numele icoanei „Deisis", a Dreptului Judecător Care ascultă ruga Maicii Domnului pentru omenire); în cel de-al doilea, prosevhé = rugăciune în general, personală.

PSALMUL 7 Un psalm al lui David, pe care l-a cântat Domnului pentru cuvintele lui Huşai, fiul lui Iemeni.[1]

1 Doamne, Dumnezeul meu, în Tine am nădăjduit, mântuieşte-mă de toţi cei ce mă prigonesc şi izbăveşte-mă,

2 ca nu cumva ei asemenea unui leu să-mi răpească sufletul, nefiind cel ce mântuieşte şi nici cel ce izbăveşte.[2]

3 Doamne, Dumnezeul meu, dac-am făcut eu aceasta, dacă-n mâinile mele e cumva nedreptate,

4 dac-am răsplătit cu rău celor ce mi-au făcut mie rău,[3] atunci gol să cad eu din faţa vrăjmaşilor mei;

5 vrăjmaşul să-mi prigonească sufletul şi să-l prindă, viaţa în lut să mi-o calce şi slava să mi-o culce-n ţărână!

6 Scoală-Te, Doamne, întru mânia Ta, înalţă-Te pân-la hotarele duşmanilor mei; scoală-Te, Doamne, Dumnezeul meu, cu porunca pe care ai poruncit-o,

7 şi adunare de popoare Te va înconjura, şi de dragul lor în înălţime Te vei întoarce.

8 Domnul va judeca popoarele[4]; Doamne, judecă-mă după dreptatea mea şi după nerăutatea de deasupra mea.

9 Isprăvească-se răutatea păcătoşilor, iar Tu îl vei călăuzi pe cel drept,

---

[1] Huşai este cel ce a salvat viaţa lui David când acesta se afla în război cu Abesalom, şi tot el i-a vestit regelui moartea fiului său (vezi 2 Rg 17-18). Totuşi, istoria nu-l numeşte „fiul lui Iemeni", ci „Huşai Archianul", Iemeni fiind un nume inexistent. Sf. Ioan Gură de Aur crede că psalmistul i-a dat un nume simbolic: „fiul dreptei", după fapta cea dreaptă pe care o săvârşise; exemple asemănătoare în Sfânta Scriptură: Iuda = „fiul pierzării" (In 17, 12), diavolul = „fiul pierzării" (2 Tes 2, 3), omul primitor = „fiu al păcii" (Lc 10, 6).

[2] În legătură cu dubla folosire a celor două verbe, „a mântui" şi „a izbăvi": Omul se poate mântui şi prin puterea lăuntrică a propriei sale credinţe (Lc 7, 50; Mt 8, 13), dar pentru izbăvire (eliberare din robie) are nevoie de cineva din afară care să-l răscumpere. Psalmistul se roagă să fie mântuit de duşmanii săi de acum, din această viaţă, şi izbăvit de cei ce în ceasul morţii sale, la pragul trecerii în viaţa de dincolo – diavolii şi propriile sale păcate – se vor repezi, asemenea unui leu, să-i răpească sufletul. Aşadar, o lectură posibilă: Mântuieşte-mă de mulţimea celor ce mă prigonesc şi izbăveşte-mă, pentru ca să nu fiu răpit ca şi cum n-ar exista Cel-Ce-Răscumpără (Sf. Ioan Hrisostom).

[3] T. M.: „Dac-am răsplătit cu rău celor ce mi-au făcut bine".

[4] Verbul „a judeca" are în Sfânta Scriptură mai multe înţelesuri: „a face dreptate", „a pedepsi", „a cerceta", „a examina" (după anumite criterii), „a cumpăni", „a cataloga". În cazul de faţă, el înseamnă „a cerceta" circumstanţele prin care unui iudeu, unui elin sau unui scit, de exemplu, i se poate atribui o vină mai mare sau mai mică.

Tu, Cel ce pătrunzi inimile și rărunchii,[5] Dumnezeule!

10 Drept e ajutorul meu de la Dumnezeu, Cel ce-i mântuiește pe cei drepți la inimă![6]

11 Dumnezeu, judecător drept și tare și îndelung-răbdător, mânia nu Și-o aduce-n fiecare zi.

12 Dacă nu vă veți întoarce, El sabia Și-o va face să lucească, arcul Și l-a încordat și l-a pregătit

13 și-n el a gătit unelte de moarte, săgețile Lui sunt gata pentru cei ce ard în mânie:

14 Iată, s-a chinuit să nască nedreptate, a zămislit durere, a născut nelegiuire;[7]

15 a deschis o groapă, și a adâncit-o și va cădea în groapa pe care a făcut-o;

16 durerea lui se va întoarce pe capul său, pe creștetul său nedreptatea lui se va coborî.

17 Lăuda-voi pe Domnul după dreptatea Lui și voi cânta numele Domnului Celui-Preaînalt.

---

[5] În sens biblic, inima este locașul simțămintelor nobile, în timp ce rărunchii (măruntaiele) sunt sediul pasiunilor carnale.

[6] „Drept la inimă" este cel ce nu are mintea pornită spre exagerare, nici spre micșorare, ci se îndreaptă spre calea de mijloc a virtuții (Sf. Ioan Hrisostom).

[7] Aici subiectul e subînțeles: omul rău. Verbele predicative sunt preluate din actul nașterii, dar nu în ordinea lor naturală: a zămisli, a avea dureri, a naște, ci după o altă logică, pe care Sf. Ioan Hrisostom o explică: poftele nebunești, repezi, provoacă spasme chinuitoare; nestăpânirea gândului rău zămislește durere; răutatea aprinsă în inimă naște nelegiuire.

PSALMUL 8 Pentru sfârșit: un psalm al lui David privitor la teascurile de vin. [1]

1 Doamne, Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul! Că măreția Ta s-a înălțat mai presus de ceruri.

2 Din gura pruncilor și a celor ce sug Ți-ai pregătit laudă[2], din pricina vrăjmașilor Tăi, ca să-i nimicești pe dușman și pe răzbunător.

3 Când privesc cerurile, lucrul mâinilor Tale, luna și stelele pe care Tu le-ai întemeiat:

4 Ce este omul, că-Ți amintești de el? sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?[3]

5 Micșoratu-l-ai pentru-o clipă[4] mai prejos de îngeri, cu slavă și cu cinste l-ai încununat

6 și l-ai pus peste lucrul mâinilor Tale, pe toate le-ai supus sub picioarele lui,

7 oile și boii, da, totul, chiar și fiarele câmpului,

8 păsările cerului și peștii mării, cele ce străbat cărările mărilor.

9 Doamne, Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul!

---

[1] Titlul acestui psalm nu acoperă conținutul, deoarece nicicum nu e vorba de teascuri. Așadar, el este un simbol profetic asupra Bisericii: așa cum prin treier grâul se separă de pleavă și cum prin tescuire se separă vinul de ciorchine, tot astfel în Biserica luptătoare se aleg cei buni de cei ce rămân prea mult legați de lume (Fer. Augustin).

[2] Text citat de Iisus asupra copiilor care-L aclamau cu ramuri la intrarea Sa în Ierusalim (Mt 21, 16).

[3] „Omul" semnifică prototipul speciei umane (BJ îl traduce prin „Adam") sau omul ca specie, în timp ce „fiul omului" (denumire ce nu-i poate fi atribuită lui Adam, de vreme ce el nu s-a născut din alt om) semnifică omul individual. Versetul are un ecou în cartea lui Iov (7, 17-18), într-o parafrază din care nu lipsește ironia.

[4] Ebr.: „Făcutu-l-ai cu puțin mai prejos decât un zeu". Apostolul Pavel va raporta întregul text din versetele 5 și 6 la Iisus Hristos, citând însă după Septuaginta (vezi Evr 2, 6-8 și notele), unde sensul temporal „pentru scurtă vreme" (pe durata întrupării „Fiului Omului") e preferat celui spațial-calitativ din Versiunea Ebraică.

CATISMA a II-a

PSALMUL 9[1] Pentru sfârșit: un psalm al lui David cu privire la cele ascunse ale Fiului[2].

1 Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne, cu toată inima mea, spune-voi toate minunile Tale;
2 mă voi veseli și mă voi bucura de Tine, cânta-voi numele Tău, Preaînalte!
3 Când se vor întoarce vrăjmașii mei, slăbi-vor și vor pieri de dinaintea feței Tale,
4 că Tu mi-ai făcut mie judecata și dreptatea, șezut-ai pe scaun, Tu, Cel ce judeci după dreptate.
5 Tu i-ai mustrat pe păgâni și pierit-au necredincioșii; stins-ai numele lor în veac și în veacul veacului;
6 vrăjmașul a fost pân-la urmă lipsit de sabie, iar cetățile lui le-ai surpat; pierit-a pomenirea lui cu răsunet.
7 Dar Domnul rămâne în veac, întru judecată Și-a pregătit scaunul
8 și lumea o va judeca întru dreptate, după îndreptar va judeca popoarele.
9 Și S-a făcut Domnul scăpare sărmanului, ajutor la vreme de necaz.
10 Să nădăjduiască în Tine cei ce cunosc numele Tău, că nu i-ai părăsit pe cei ce Te caută pe Tine, Doamne!
11 Cântați-I Domnului Celui ce locuiește în Sion, faptele Lui vestiți-le întru neamuri.
12 Că Cel ce le caută sângele Și-a adus aminte de ei, n-a uitat strigarea săracilor.
13 Miluiește-mă, Doamne, vezi-mi înjosirea din partea dușmanilor mei, Tu, Cel ce mă înalți din porțile morții[3],
14 ca să vestesc toate laudele Tale în porțile fiicei Sionului;[4] veseli-mă-voi

---

[1] Versiunea Ebraică a împărțit acest psalm în două părți: versetele 1-21 alcătuiesc Psalmul 9, în timp ce versetele 22-38 formează Psalmul 10. De aici, un decalaj între Textul Ebraic, care numără 151 de psalmi, și între Septuaginta și Vulgata, care numără în total 150 de psalmi. Firește, versiunea de față păstrează ordinea Septuagintei și, prin ea, a tradiției românești.

[2] Fericitul Ieronim raportează acest titlu enigmatic (și specific Septuagintei) la taina morții Fiului lui Dumnezeu, într-un text profetic, pe care traducătorii evrei care ne-au dat Septuaginta l-au intuit prin revelație, dar pe care n-au cutezat, la vremea lor, să-l exprime.

[3] Pentru „porțile morții" vezi nota de la Iov 38, 17.

[4] „porțile fiicei Sionului", în contrast cu „porțile morții". Prin „Sion" se înțelege

de mântuirea Ta!

15 Căzut-au păgânii[5] în groapa pe care-au făcut-o; în cursa aceasta pe care au ascuns-o s-a prins piciorul lor.

16 Cunoscut e Domnul când face judecată, pe păcătos îl prinde în faptele mâinilor lui.

17 În iad întoarcă-se păcătoşii, toate neamurile care-L uită pe Dumnezeu!

18 Că nu până-n sfârşit va fi uitat sărmanul, răbdarea săracilor în veac nu va pieri.

19 Scoală-Te, Doamne, să nu se întărească omul,[6] păgânii să fie judecaţi în faţa Ta;

20 pune, Doamne, legiuitor peste ei, ca să cunoască păgânii că oameni sunt.[7]

21 De ce, Doamne, stai Tu departe? De ce ne treci cu vederea la vreme de necaz?

22 Când se trufeşte necredinciosul, săracul se aţâţă;[8] ei se prind în sfaturile pe care le ticluiesc.

23 Că se laudă păcătosul cu poftele sufletului său, iar nedreptul pe sine se blagoslovește.

24 Păcătosul Îl întărâtă pe Domnul; Acesta nu-l va căuta după mulţimea mâniei Sale: în faţa lui nu este Dumnezeu.

25 Spurcate sunt căile lui în toată vremea. De la faţa lui lepădate sunt judecăţile Tale, [el crede] că peste toţi duşmanii lui va stăpâni;

26 că a zis în inima lui: „Nu mă voi clătina, nu-mi va fi mie rău cât va fi lumea.”[9]

27 Gura lui e plină de blestem, de amăreală şi vicleşug; sub limba lui, osteneală şi durere.

28 Cu cei bogaţi el stă la pândă într-ascuns ca să-l ucidă pe cel nevinovat, ochii lui stau ţintă spre cel sărac;

29 din ascunziş pândeşte ca leul din culcuşul său, pândeşte ca să-l apuce

---

Ierusalimul, cetatea care era socotită drept mama locuitorilor ei; aşadar, „fiicele Sionului” = poporul Ierusalimului. De reţinut: nu se spune „la porţile”, ci „în porţile”, adică în interiorul cetăţii, acolo unde laudele aduse cu glas mare Domnului răscumpără tăcerea din Şeol.

[5] Grecescul éthne (de la éthnos) se traduce fie prin „neamuri”, fie prin „păgâni”, în funcţie de context. Al doilea înţeles era: „ne-evrei”, adică toţi cei de alt neam decât fiii lui Avraam. Pavel a fost numit „apostolul neamurilor”, adică al păgânilor.

[6] Omul, fiinţă orgolioasă, mai ales prin necredinţă.

[7] Păgânul, necredinciosul lipsit de evlavie şi bun simţ, pierde măsura şi nu-şi dă seama de limitele lui.

[8] Trufia nelegiuitului îl poate face pe cel năpăstuit să-şi piardă şi el măsura şi să păcătuiască prin mânie.

[9] Literal: „din neam în neam”.

pe cel sărac, pe sărac îl pândește ca să-l tragă la el.

30 În laţul său se va smeri, se va pleca şi va cădea când îl va stăpâni pe cel sărman.

31 Că a zis în inima lui: „Dumnezeu a uitat, Şi-a întors faţa, ca pân-la urmă să nu mă vadă...”.

32 Scoală-Te, Doamne, Dumnezeul meu, înalţă-se mâna Ta, nu-i uita pe săracii Tăi până în sfârşit!

33 De ce L-a întărâtat necredinciosul pe Dumnezeu? Pentru că a zis în inima lui: „Nu, El nu va cerceta!. . . „.

34 Vezi, pentru că Tu înţelegi ca osteneala şi mânia să le iei în mâinile Tale; că Ţie Ţi s-a încredinţat sărmanul, orfanului Tu i-ai fost ajutor.

35 Zdrobeşte braţul celui păcătos şi rău; păcatul său va fi căutat şi nu se va afla.

36 Împărăţi-va Domnul în veac şi în veacul veacului, voi, păgânilor, pieriţi din pământul Său!

37 Dorinţa sărmanilor ai auzit-o, Doamne, auzul Tău a luat aminte la râvna inimii lor

38 spre judecarea orfanului şi sărmanului, ca să nu se mai mândrească omul pe pământ.

PSALMUL 10 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Spre Domnul am nădăjduit; cum de-i ziceți sufletului meu: „Mută-te în munți ca o pasăre!?”[1]

2 Că, iată, păcătoșii și-au încordat arcul, gătit-au săgeți în tolbă ca să-i săgeteze la întuneric pe cei drepți la inimă.

3 Că ei au stricat ceea ce Tu ai alcătuit; dar dreptul ce-a făcut?[2]

4 Domnul este în locașul Său cel sfânt,[3] Domnul în cer Își are tronul, ochii Lui spre cel sărac se-ndreaptă, genele Lui îi cercetează pe fiii oamenilor[4].

5 Domnul îl cercetează pe cel drept și pe cel necredincios, dar sufletul Său îl urăște pe cel ce iubește nedreptatea.

6 Cu lațuri va ploua El peste cei păcătoși, foc, pucioasă și suflare de vifor e partea paharului lor.

7 Că drept este Domnul, iubește dreptatea, iar fața Lui spre cele drepte privește.

---

[1] Muntele e loc de ascunziș, un loc de care însă psalmistul nu are nevoie, de vreme ce el Îl are ocrotitor pe Domnul.

[2] Ebr.: „Atunci când temeliile sunt nimicite,/ ce poate face dreptul?”.

[3] „locașul Său cel sfânt”: în Legea Veche, templul; în Legea Nouă, biserica (pe de-o parte, ca locaș de închinare, dar și ființa fiecărui creștin, pe de alta, ca templu al lui Dumnezeu; vezi 1 Co 3, 17 și 6, 19).

[4] „fiii oamenilor”, aici: cei ce s-au lepădat de „omul cel vechi” și au devenit, prin primenire duhovnicească, oameni noi.

PSALMUL 11 Pentru sfârșit: un psalm al lui David pentru Octavă.

1 Mântuiește-mă, Doamne, că a lipsit cel cuvios,[1] că s-au împuținat
adevărurile de la fiii oamenilor.
2 Deșertăciuni[2] a grăit fiecare către aproapele său, buze viclene are în
inimă, în inimă grăit-a ce e rău.
3 Domnul va nimici toate buzele viclene și limba cea plină de trufie,
4 pe cei ce au zis: „Cu limba noastră ne vom slăvi, buzele noastre sunt ale
noastre; cine e domn peste noi?”
5 „Pentru necazul săracilor și pentru suspinul sărmanilor acum mă voi
scula, zice Domnul, îi voi așeza în mântuire, întru aceasta Eu voi vorbi
deschis”.
6 Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argint lămurit în foc, cercat în
pământ,[3] de șapte ori trecut prin curățire.
7 Tu, Doamne, ne vei păzi și ne vei feri de neamul acesta în veac.
8 Necredincioșii umblă-mprejur; după măsura înălțimii Tale i-ai prețuit
pe fiii oamenilor.

---

[1] Înțelesul versetului: De vreme ce în lume nu mai sunt oameni pe care să te poți rezema, mântuirea (scăparea) nu poate veni decât de la Domnul.

[2] lucruri deșarte, trecătoare, fără conținut.

[3] Se pare că e vorba de argintul purificat într-un cuptor săpat în pământ sau cu pereți de cărămidă. Oricum: cuvintele Domnului, odată ajunse la noi, sunt libere de orice impuritate.

PSALMUL 12 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Până când, Doamne, mă vei uita cu totul?;[1] până când Îți vei întoarce fața de la mine?

2 Până când voi pune îngândurări în sufletul meu, dureri în inima mea ziua și noaptea? Până când se va ridica vrăjmașul meu împotriva mea?

3 Cată spre mine, auzi-mă, Doamne, Dumnezeul meu, luminează-mi ochii, ca nu cumva să adorm întru moarte[2],

4 ca nu cumva să zică vrăjmașul meu: „Întăritu-m-am împotrivă-i!” Dacă eu mă voi clătina, cei ce mă necăjesc se vor bucura.

5 Dar eu spre mila Ta am nădăjduit, bucura-se-va inima mea de mântuirea Ta; cânta-voi Domnului, binefăcătorului meu, cânta-voi numelui Domnului Celui-Preaînalt.[3]

---

[1] Chiar când tristețea noastră ia chipul deznădejdii, să nu uităm că Dumnezeu ne poate oferi un dar îndoit: El Se poate coborî să ne ilumineze mintea prin cunoaștere și, pe de altă parte, să retrezească în noi virtutea și să ne ridice la El prin lucrarea îndreptățirii (Sf. Maxim Mărturisitorul).

[2] Când ochiul lăuntric e luminat de Dumnezeu, somnul natural devine el însuși veghetor și nu alunecă în moarte.

[3] De reținut legătura intimă dintre Dumnezeu și numele Său.

PSALMUL 13 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Zis-a cel nebun întru inima sa: „Nu este Dumnezeu!”[1] Stricați au devenit și urâți s-au făcut în căile lor[2], nu-i nimeni care să facă binele, nu, nici măcar unul nu este[3].

2 Din cer S-a aplecat Domnul spre fiii oamenilor să vadă dacă este cineva care-nțelege sau care-L urmează pe Dumnezeu.

3 Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut, nu-i nimeni care să facă binele, nu, nici măcar unul nu este!

4 Oare niciunul din cei ce lucrează fărădelegea nu va ajunge la cunoaștere?

Cei ce-l mănâncă pe poporul Meu, așa cum mănâncă pâine, nu L-au chemat pe Domnul.

5 Cu frică s-au temut acolo unde nu era frică, fiindcă Dumnezeu este în neamul drepților.

6 Sfatul săracului l-ați rușinat, dar Domnul este nădejdea lui.

7 Cine va da din Sion mântuirea lui Israel? Când Domnul va întoarce robia poporului Său, atunci se va bucura Iacob și se va veseli Israel.

---

[1] Sf. Ioan Damaschin demonstrează că tăgăduirea existenței lui Dumnezeu se opune gândirii logice. Ca atare, numai un nebun Îl poate nega pe Dumnezeu.

[2] „căile lor” = modul lor de viață, felul lor de a lucra.

[3] Hiperbolă cu trimitere la Fc 6, 5, 12; text pe care Pavel îl va exploata teologic, asociindu-i altele asemănătoare, în Rm 3, 9-20.

PSALMUL 14 Un psalm al lui David.

1 Doamne, cine va locui în locașul Tău și cine se va sălășlui în muntele Tău cel sfânt?[1]

2 Cel ce umblă fără prihană și face dreptate, cel ce are adevărul în inima sa,

3 cel ce cu limba lui n-a grăit vicleșuguri, nici nu i-a făcut rău aproapelui său și ocară n-a rostit împotriva celor de lângă el.

4 Disprețuit e-n ochii săi cel ce face răul, dar el îi slăvește pe cei ce se tem de Domnul, el, cel ce i se jură aproapelui său și nu se dezice,

5 el, cel ce nu și-a dat argintul cu camătă și mită n-a primit împotriva celor nevinovați. Cel ce face acestea nu se va clătina în veac.

[1] „locașul”: literal, „cortul”, cu trimitere la vechiul „cort al mărturiei”, care era templul ambulant al poporului lui Israel. „Muntele Tău cel sfânt” = Sionul, înălțimea pe care se afla templul de la Ierusalim. Primul e legat de verbul „a locui” (temporar); celui de al doilea îi este asociat verbul „a se sălășlui” (a locui permanent). În perspectiva creștinului, din prima categorie fac parte cei ce se află în Biserica luptătoare, de pe pământ, în care statornicia e relativă și pot exista căderi; în cea de a doua se încadrează cei ce ajung în Biserica triumfătoare, din ceruri, unde totul devine permanent și statornic (Fer. Ieronim).

PSALMUL 15 Inscripție pe stâlp; a lui David.

1 Păzește-mă, Doamne, că în Tine am nădăjduit.
2 Zis-am Domnului: Domnul meu ești Tu, că bunurile mele nu-Ți trebuie..
3 Prin sfinții care sunt pe pământul Său, întru ei făcut-a Domnul minunate toate voile Sale.
4 Înmulțitu-s-au slăbiciunile idolatrilor[1], de aceea s-au umplut de sârg[2]. Cu adunările lor sângeroase[3] nu mă voi aduna, numele lor pe buzele mele nu-l voi pomeni.
5 Domnul este partea moștenirii mele și a paharului meu; Tu ești Cel ce-mi pui la loc moștenirea.
6 Partea mea mi-a căzut între cei puternici, căci și moștenirea mea puternică îmi este.
7 Binecuvânta-voi pe Domnul Cel ce m-a înțelepțit, întru aceasta până și noaptea mă învață inima.
8 Pe Domnul Îl vedeam pururea înaintea mea, căci El îmi stă de-a dreapta, ca eu să nu mă clatin.
9 De aceea inima mea s-a veselit și limba mea s-a bucurat; chiar și trupul meu se va sălășlui întru nădejde,
10 că nu-mi vei lăsa sufletul în iad, nici îl vei da pe sfântul Tău să vadă stricăciune.[4]
11 Cunoscute mi-ai făcut căile vieții; cu fața Ta, de veselie mă vei umple; de-a dreapta Ta, eterne desfătări.

[1] Textual: „slăbiciunile lor”; completare după Textul Ebraic.
[2] Cu cât necredinciosul se simte mai slab, cu atât intră în panică și se grăbește spre dezastru.
[3] Originalul sugerează libațiile de sânge pe care le practicau închinătorii la idoli.
[4] Acest text din versetele 9 și 10 e foarte aproape de ideea învierii și va duce inevitabil la ea. Dimensiunea lui profetică va fi subliniată de Apostolul Petru în prima sa cuvântare misionară (FA 3, 26-27) și reluată mai târziu de marele Pavel (FA 13, 35).

PSALMUL 16 O rugăciune a lui David.

1 Ascultă-mi, Doamne, dreptatea, ia aminte la ruga mea, pleacă-Ți auzul
la rugăciunea mea din buze neviclene!
2 De dinaintea feței Tale să-mi vină mie judecata,[1] ochii mei[2] să vadă ce e
drept.
3 Tu mi-ai cercat inima, noaptea ai cercetat-o; cu foc m-ai lămurit, dar nu
s-a aflat întru mine nedreptate.
4 Pentru ca gura mea să nu grăiască lucruri omenești, de dragul
cuvintelor de pe buzele Tale eu am păzit căi aspre.
5 Întărește-mi pașii întru cărările Tale pentru ca pașii mei să nu șovăie.
6 Eu am strigat fiindcă Tu m-ai auzit, Dumnezeule; pleacă-Ți auzul spre
mine și ascultă-mi cuvintele!
7 Minunate fă milele Tale, Tu, Cel ce-i mântuiești pe cei ce nădăjduiesc
întru Tine, îi mântuiești de cei ce stau împotriva dreptei Tale.
8 Păzește-mă ca pe lumina ochiului; cu acoperământul aripilor Tale
acoperă-mă
9 de fața necredincioșilor care mă necăjesc. Dușmanii mi-au împresurat
sufletul;
10 în grăsimea lor s-au îngrădit, gura lor a grăit trufie.
11 Izgonitu-m-au acum și m-au înconjurat, ochii și i-au pus asupră-mi ca
să mă culce la pământ.
12 Apucatu-m-au precum un leu gata de vânătoare, ca un pui de leu ce
locuiește-n ascunzișuri.
13 Scoală-Te, Doamne, ieși-le înainte și împiedică-i! Izbăvește-mi sufletul
de cei necredincioși, cu sabia Ta, de vrăjmașii mâinii Tale,
14 Doamne, de cei puțini care-n viața lor își iau partea acestei lumi, cei ce
din cămările[3] Tale și-au umplut pântecele, și-au săturat fiii, iar rămășițele le-au
lăsat pe seama pruncilor lor.
15 Iar eu întru dreptate mă voi arăta feței Tale, sătura-mă-voi când se va
arăta slava Ta.

[1] În sensul: De la Tine să-mi vină mie judecata (grecescul prósopon = „față” înseamnă și persoană).

[2] Ebr.: „Ochii Tăi”.

[3] Literal: „din cele ascunse” = din rezerve.

CATISMA a III-a

PSALMUL 17 Pentru sfârșit: pentru robul lui Dumnezeu David; ce I-a grăit el Domnului prin chiar cuvintele acestei cântări în ziua în care Domnul l-a izbăvit din mâna tuturor vrăjmașilor săi și din mâna lui Saul[1]. Și a zis:

1 Iubi-Te-voi, Doamne, vârtutea mea,

2 Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu; Dumnezeul meu e ajutorul meu și voi nădăjdui spre El, El e apărătorul meu și puterea[2] mântuirii mele și ocrotitorul meu.

3 Întru laudă Îl voi chema pe Domnul și de vrăjmașii mei mă voi mântui.

4 Cuprinsu-m-au durerile morții, pâraiele fărădelegii m-au tulburat,

5 durerile iadului m-au înconjurat, lațurile morții mi-au ieșit în cale.

6 Și-ntru necazul meu L-am chemat pe Domnul, către Dumnezeul meu am strigat. Din locașul Său cel sfânt auzit-a glasul meu, strigarea mea de dinaintea Lui va intra în auzul Său.

7 Și pământul s-a clătinat și s-a cutremurat[3], temeliile munților au fremătat și s-au clătinat, că Dumnezeu S-a mâniat pe ele.

8 Întru mânia Lui fum s-a ridicat, pară de foc din fața Lui se aprinde, cărbuni se aţâţă din parte-I.

9 El cerurile le-a aplecat și S-a pogorât, negură sub picioarele Lui.

10 Și S-a suit pe heruvim și a zburat, pe aripile vântului zburat-a.

11 El Și-a pus întunericul să-I țină perdea, cortul Său împrejurul Său, apă-ntunecoasă în norii văzduhului[4].

12 Mișcatu-s-au norii de strălucirea feței Sale, grindină și cărbuni aprinși.

13 Domnul a tunat din cer, Domnul Cel Preaînalt Și-a dat glasul Său;

14 trimis-a săgeți și i-a risipit, fulgere înmulțit-a și i-a răvășit.

15 Și s-au arătat izvoarele apelor și s-au descoperit temeliile lumii de certarea Ta, Doamne, la suflarea vântului mâniei Tale.

16 Trimis-a [mâna Lui] din înălțime și m-a luat, ridicatu-m-a din ape multe.

17 El mă va izbăvi de vrăjmașii mei cei tari, și de cei ce mă urăsc, că s-au întărit mai mult decât mine.

18 Ei m-au luat pe neașteptate în ziua necazului meu, dar Domnul mi-a fost întărire

---

[1] O variantă a acestui psalm se află în 2 Rg 22, 51.

[2] Literal: „cornul”; simbol al rugăciunii; trâmbița biruinței.

[3] Versetele 9-19 cuprind tabloul măreților fenomene teofanice prin care Dumnezeu îi arată psalmistului că e de partea lui.

[4] Imagine asemănătoare în Iov 22, 14.

19 şi m-a scos la lărgime; izbăvitu-m-a pentru că m-a vrut[5].
20 Domnul mă va răsplăti după dreptatea mea, după curăţia mâinilor mele îmi va răsplăti;
21 că am păzit căile Domnului şi nu I-am fost necredincios Dumnezeului meu;
22 că toate judecăţile Lui sunt înaintea mea şi îndreptările Lui nu s-au depărtat de la mine.
23 Şi voi fi neprihănit cu El şi de fărădelegea mea mă voi păzi.
24 Şi Domnul mă va răsplăti după dreptatea mea, după curăţia mâinilor mele înaintea ochilor Săi.
25 Cu cel drept vei fi drept; cu omul nevinovat, nevinovat vei fi;
26 cu cel ales vei fi ales şi cu cel îndărătnic Te vei îndărătnici.
27 Că Tu vei mântui poporul celor umiliţi şi vei smeri privirea celor mândri.
28 Că Tu vei lumina ceea ce mă luminează[6], Doamne; Tu, Dumnezeul meu, îmi vei lumina mie întunericul.
29 Că întru Tine mă voi izbăvi de-ncercare şi întru Dumnezeul meu voi trece zidul.
30 El, Dumnezeul meu, fără prihană e calea Lui, cuvintele Domnului în foc lămurite; El este scutul tuturor celor ce nădăjduiesc într-Însul.
31 Că cine este Dumnezeu în afară de Domnul? şi cine este Dumnezeu în afară de Dumnezeul nostru?:
32 Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere şi fără prihană mi-a făcut calea,
33 El, Cel ce-mi face picioarele tari ca ale cerbului şi peste cele înalte mă aşază.
34 Tu eşti Cel ce-mi învaţă mâinile la luptă şi pune-n braţele mele arc de aramă.
35 Tu mi-ai dat mie scutul mântuirii; dreapta Ta m-a sprijinit, certarea Ta m-a îndreptat cu totul, certarea Ta îmi va fi învăţătură.
36 Lărgit-ai paşii mei sub mine, urmele mele n-au slăbit.
37 Pe vrăjmaşii mei îi voi alerga şi-i voi prinde şi nu mă voi întoarce până ce se vor slei;
38 îi voi zdrobi şi nu vor mai putea să se ridice, cădea-vor sub picioarele mele.

---

[5] Dumnezeu ştie întotdeauna ce vrea să facă cu omul pe care îl ajută.

[6] Literal: „îmi vei lumina lampa”. Formularea de faţă e determinată de stihul următor, care completează o idee extraordinară: una din cele mai mari înşelări ale omului este aceea de a lua întunericul drept lumină, minciuna drept adevăr, răul drept bine. Iisus Însuşi va spune: „Dacă lumina care este în tine este întuneric, cu cât mai mult întunericul!” Adevărata lumină vine numai de la Dumnezeu.

39 Tu m-ai încins cu putere pentru război, Tu i-ai împiedicat pe toți cei
de sub mine ce se ridicau împotriva mea,
40 pe vrăjmașii mei mi i-ai pus pe fugă[7] și pe cei ce mă urăsc i-ai nimicit.
41 Ei au strigat, dar nu era Cel ce mântuiește, [strigat-au] spre Domnul,
dar El nu i-a auzit.
42 Eu îi voi mărunți cum e praful în fața vântului, cum e tina ulițelor îi
voi face clisă.
43 Tu mă vei izbăvi de tăgada[8] poporului; Tu m-ai pus în fruntea
neamurilor; poporul pe care nu l-am cunoscut mi-a slujit,
44 cu auzul urechii m-a auzit, fiii străinilor m-au lingușit[9].
45 Fiii străinilor au îmbătrânit și au șchiopătat în afara cărărilor lor.
46 Viu este Domnul, binecuvântat este Dumnezeul meu, Înalțe-Se
Dumnezeul mântuirii mele!
47 Dumnezeule, Cel ce mi-ai dăruit răzbunare și mi-ai supus popoare,
48 Tu, Cel ce m-ai izbăvit de vrăjmașii cei furioși, înalță-mă dintre cei ce
se ridică împotriva mea, de omul nedrept izbăvește-mă!
49 Pentru aceasta, Doamne, Te voi lăuda întru neamuri și numelui Tău îi
voi cânta,
50 al Tău, Cel ce sporești mântuirea regelui Tău[10] și-i faci milă unsului
Tău, lui David și seminției lui până-n veac.

---

7 Literal: „Tu mi i-ai dat pe vrăjmașii mei cu dosul spre mine”, expresie care nu ascunde o anume jubilație a învingătorului.

8 În text, plural, antilogía înseamnă, în principal, „contradicție”, „contestație”.

9 Literal: „m-au mințit”. Lingușitorul este cel ce posedă arta de a-și minți stăpânul, făcându-l fericit. Ebr.: „fiii străinilor mi-au devenit curtezani”.

10 a regelui ce se află sub stăpânirea Ta; pe care Tu l-ai rânduit și l-ai așezat pe tron.

PSALMUL 18 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Cerurile povestesc[1] mărirea lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria[2]!

2 Ziua-i spune zilei cuvânt și noaptea-i vestește nopții cunoaștere[3].

3 Nu sunt graiuri și nici cuvinte ale căror glasuri să nu se-audă.

4 În tot pământul a ieșit vestirea[4] lor și la marginile lumii[5] cuvintele lor. În soare Și-a pus locașul Său;

5 și El, ca un mire ce iese din cămara Sa, bucura-Se-va ca un uriaș ce-Și aleargă drumul.

6 De la marginea cerului își are ieșirea, pân-la marginea cerului îi este alergarea, și nimic nu se poate ascunde de căldura lui.

7 Legea Domnului e fără prihană: întoarce suflete; mărturia Domnului e de bună credință: înțelepțește pruncii;

8 legiuirile Domnului sunt drepte: veselesc inima; porunca Domnului lucește de departe: luminează ochii;

9 frica Domnului[6] este curată: rămâne în veacul veacului; judecățile Domnului sunt adevărate: îndreptățite toate.

10 Dorite-s mai mult decât aurul și decât nestemata, mai dulci decât mierea și fagurele.

11 Căci robul Tău le păzește, în paza lor e multă răsplata.

12 Greșelile, cine le va pricepe[7]? de [greșelile] mele cele ascunse curățămă

---

[1] Verbul diegéomai înseamnă „a expune în amănunt", „a povesti", „a descrie". Așadar, cerurile (prin care se înțelege întregul univers, văzut și nevăzut) nu se mărginesc să dea o mărturie globală, generală, asupra Creatorului lor, ci au capacitatea de a și demonstra, pe măsură ce omul le descoperă, puterea și mărirea Acestuia. Biblia lui Șerban (1688) traduce cu „povestesc", în concordanță cu Textul Ebraic.

[2] Tăria = firmamentul; cerul înstelat. Vezi Fc 1, 6-8.

[3] gnósis = acțiunea de a cunoaște; cunoaștere (dar și recunoaștere). Pe măsură ce se succedă, fiecare zi îi comunică celei următoare ce a izbutit să știe, în timp ce nopțile, întotdeauna propice meditației, consumă stratul profund al cunoașterii, adică evaluarea semnificațiilor ce se desprind din știință.

[4] „Vestirea" e un echivalent aproximativ al cuvântului fthóngos, care înseamnă „zgomot", „sunet", dar un altfel de sunet decât acela al glasului omenesc (foné). Dacă asiro-babilonienii numeau firmamentul „cartea tăcută a cerurilor", psalmistul îl socotește drept o carte ce ni se deschide și al cărei foșnet anunță „cuvintele" din stihul următor.

[5] "Lume" (oikouméne) nu înseamnă aici universul (kósmos), ci totalitatea oamenilor, a ființelor raționale care pot să știe, să înțeleagă și să cunoască.

[6] frica (respectuoasă) pe care Dumnezeu i-o inspiră omului.

[7] În sensul: cine le poate discerne?; cine e în stare să aleagă greșelile reale de cele aparente? (E vorba, desigur, de greșelile psalmistului; vezi stihul următor).

13 și de ale altora ferește-l pe robul Tău; dacă ele nu mă vor stăpâni,
atunci fără prihană voi fi și de păcat mare mă voi curăți[8].
14 Iar cuvintele gurii mele și cugetul inimii mele vor fi pururea
bineplăcute înaintea Ta, Doamne, ajutorul meu și răscumpărătorul meu!

[8] Dacă omul izbutește să nu fie stăpânit (sau să se scuture) de vicii, adică de greșelile repetate care ajung să-l domine, atunci el devine capabil să se elibereze și din robia unui păcat major.

PSALMUL 19 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Auză-te Domnul în ziua necazului, ocrotească-te[1] numele Dumnezeului lui Iacob.

2 Ajutor să-ți trimită din locașul Său cel sfânt, și din Sion să te sprijinească.

3 Pomenească toată jertfa ta și arderea-de-tot a ta să-I fie bineplăcută.

4 Să-ți dea ție Domnul după inima ta și tot gândul[2] tău să-l plinească.

5 Bucura-ne-vom întru mântuirea Ta și întru numele Dumnezeului nostru ne vom mări. Plinească Domnul toate cererile tale!

6 Acum am cunoscut că l-a mântuit Domnul pe unsul Său; din cerul Său cel sfânt îl va auzi, întru puteri[3] este mântuirea dreptei Sale.

7 Cei de-acolo în care de luptă, cei de dincolo în cai, dar noi întru numele Domnului Dumnezeului nostru ne vom încrede![4]

8 Ei s-au împiedicat și au căzut, dar noi ne-am ridicat și drepți am stat.

9 Mântuiește-l, Doamne, pe regele Tău și ne auzi pe noi în orice zi Te vom chema.

---

[1] hiperaspízo = „a pune scutul ca armă defensivă”; de aici, vechiul cuvânt românesc „a scuti”, care însă, cu vremea, și-a schimbat aria semantică. Așadar, „a apăra”, „a ocroti”. De altfel, psalmul este o rugăciune a regelui înainte de a pleca la război și o rugăciune a creștinului pândit de primejdii.

[2] Sensul corect: ceea ce ți-ai pus în gând; scopul; ținta.

[3] În context: puterile de sus; puterile cerești.

[4] Forța spiritului, alimentată de credința în Dumnezeu și de ajutorul Său, prevalează asupra forțelor materiale, oricât ar fi ele de bine orânduite. Cu atât mai mult în aria războiului nevăzut.

PSALMUL 20 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Doamne, întru puterea Ta se va veseli regele[1] și de mântuirea Ta se va bucura foarte.

2 Dorința inimii lui i-ai dăruit-o[2] și de cererea buzelor lui nu l-ai lipsit.

3 Că l-ai întâmpinat cu binecuvântări de dreptate, pus-ai pe capul său cunună de piatră scumpă.

4 Viață a cerut de la Tine, și i-ai dat-o: lungime de zile în veacul veacului.

5 Mare este slava lui întru mântuirea Ta, slavă și mare-cuviință[3] vei pune peste el;

6 că-i vei da lui binecuvântare în veacul veacului, cu fața Ta întru bucurie îl vei veseli.

7 Că regele nădăjduiește în Domnul și din mila Celui-Preaînalt nu se va clinti.

8 Mâna Ta îi va găsi pe toți vrăjmașii Tăi, dreapta Ta să-i afle pe toți cei ce Te urăsc.

9 Ca un cuptor de foc îi vei face atunci când Te arăți; Domnul întru mânia Sa îi va răvăși, focul îi va mistui.

10 Rodul lor de pe pământ îl vei șterge și semința lor dintre fiii oamenilor.

11 Că lucruri rele au gândit împotriva Ta, planuri au cugetat care nu vor dura.

12 Că Tu îi vei pune pe fugă, prin cei rămași ai Tăi le vei găti căderea[4].

13 Înalță-Te, Doamne, întru tăria Ta; cânta-vom și vom lăuda puterile Tale.

---

[1] Psalmul acesta este frate geamăn cu cel precedent.

[2] În dublu sens: Dumnezeu a înzestrat inima omului cu capacitatea de a-și formula o dorință ca plan de perspectivă; ca dar al lui Dumnezeu, dorința inimii poate fi plinită prin rugăciune.

[3] „mare-cuviință": veche și frumoasă expresie românească. Literal se traduce „măreție", „maiestate", „magnificență".

[4] Dumnezeu poate să-Și învingă mulțimea vrăjmașilor prin minoritatea care I-a rămas credincioasă. Ebr.: „cu arcul Tău îi vei ținti în față".

PSALMUL 21 Pentru sfârșit: un psalm al lui David cu privire la ajutorul ce vine dimineața.

1 Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, ia aminte la mine; de ce m-ai părăsit?[1] Departe sunt de mântuirea mea cuvintele greșelilor mele.

2 Dumnezeul meu, striga-voi ziua și nu vei auzi, și noaptea chiar, și fără să-mi fiu nebun[2].

3 Dar Tu întru cele sfinte locuiești, Tu, lauda lui Israel.

4 În Tine au nădăjduit părinții noștri, în Tine au nădăjduit și Tu i-ai izbăvit;

5 spre Tine au strigat și s-au mântuit, în Tine au nădăjduit și n-au fost rușinați.

6 Dar eu sunt vierme, și nu om, ocara oamenilor și defăimarea poporului.

7 Toți cei ce m-au văzut, m-au batjocorit, grăind cu buzele, clătinându-și capul:

8 „Nădăjduit-a în Domnul; acum să-l izbăvească; să-l mântuiască pentru că îl vrea”[3] .

9 Că Tu ești Cel ce m-a scos din pântece, nădejdea mea de lângă sânul maicii mele;

10 spre Tine am fost aruncat din pântece[4], din pântecele maicii mele îmi ești Tu Dumnezeu.

11 Nu Te-ndepărta de mine, că necazul e aproape, că nu-i nimeni să mă ajute.

12 Înconjuratu-m-a mulțime de juncani, de tauri grași mă văd împresurat;

13 asupra mea și-au căscat botul asemeni unui leu ce sare la pradă răcnind.

14 Ca apa m-am vărsat, oasele toate mi s-au risipit. Inima mi s-a făcut ca ceara, în mijlocul măruntaielor mi se topește;

15 tăria mi s-a uscat ca un hârb, limba mi s-a lipit de gâtlej. Tu m-ai pogorât în țărâna morții.

16 Că mulțime de câini m-a înconjurat, adunarea celor vicleni m-a împresurat, mâinile și picioarele mi le-au străpuns.

17Toate oasele mi le-au numărat, iar ei priveau și se holbau la mine.

---

[1] Aceste cuvinte ale psalmistului, în esența lor, vor fi rostite de Iisus pe cruce (Mt 27, 46; Mc 15, 34). De altfel, toți Evangheliștii vor menționa că suferințele lui Iisus nu sunt altceva decât plinirea spuselor psalmistului (v. 7 în Mc 15, 29; v. 8 în Mt 27, 43; v. 18 în Mt 27, 35; Mc 15, 24; Lc 23, 34; In 19, 23-24).

[2] Stăruința în rugăciune, chiar când nu are răspuns, nu cade sub incidența absurdului.

[3] Vezi nota de la 17, 19.

[4] Analogie cu ritualul adopțiunii relatat în Fc 30, 3; 48, 12.

18 Împărțit-au hainele mele loruși, iar pentru cămașa mea au aruncat sorți.

19 Dar Tu, Doamne, nu-Ți îndepărta ajutorul de la mine, spre trebuința mea de sprijin ia aminte.

20 Izbăvește-mi sufletul de sabie și din gheara câinelui viața mea[5];

21 mântuiește-mă din gura leului și înjosirea mea din coarnele inorogilor.

22 Povesti-voi[6] numele Tău fraților mei, în mijlocul adunării Te voi lăuda[7].

23 Cei ce vă temeți de Domnul, lăudați-L!; toată seminția lui Iacob, slăviți-L! Toată seminția lui Israel să se teamă de El,

24 că El n-a disprețuit și nici nu S-a scârbit de ruga săracului, nici că Și-a întors fața de la mine și-atunci când am strigat m-a auzit.

25 De la Tine mi-i lauda în marea adunare, în fața celor ce se tem de El îmi voi face rugăciunile.

26 Mânca-vor săracii și se vor sătura și vor lăuda pe Domnul acei ce-L caută pe Dânsul; vii vor fi inimile lor în veacul veacului[8].

27 Toate marginile pământului își vor aminti și se vor întoarce la Domnul, în fața Lui se vor închina toate ginţile neamurilor[9],

28 că a Domnului este Împărăția și El stăpânește peste neamuri.

29 Mâncat-au și s-au închinat toți grașii pământului, în fața Lui vor cădea toți cei ce se pogoară în țărână. Iar sufletul meu trăiește pentru El,

30 seminția mea Lui Îi va sluji. Domnului I se va vesti neamul ce va să vină,

31 dreptatea Lui i se va vesti poporului ce se va naște, că Domnul a făcut-o.

---

5 Literal: „ceea ce e numai al meu”.

6 Pentru „povesti-voi” vezi nota de la 18, 1.

7 Pavel va cita acest verset ca fiind rostit de Însuși Iisus prin gura lui David. De vreme ce Hristos este arhetipul, pârga, începătorul mântuirii oamenilor, aceştia devin fraţii Săi printr-o sublimă solidaritate divino-umană.

8 Ebr.: „trăiască inimile lor în veacul veacului”. Urare de încheiere a unei cine rituale. Primele două stihuri sunt o paralelă sinonimică în care e vorba de aceleași persoane: săracii sunt aceia care-L caută pe Domnul, mănâncă și se satură la masa Lui, apoi Îl laudă și primesc, în schimb, viața veșnică în inimile lor. Text foarte transparent asupra Cinei euharistice.

9 grupele neamurilor care au o descendenţă comună.

PSALMUL 22 Un psalm al lui David. [1]

1 Domnul mă paşte şi nimic nu-mi va lipsi.
2 La loc de păşune, acolo m-a sălăşluit, la apa odihnei m-a hrănit,
3 sufletul mi l-a întors la sineşi[2]. El m-a călăuzit pe cărările dreptăţii de dragul numelui Său[3].
4 Că chiar de voi umbla prin mijlocul umbrei morţii, nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti; toiagul Tău şi varga Ta, acestea m-au mângâiat[4].
5 Masă ai pregătit înainte-mi, de faţă cu cei ce mă necăjesc; uns-ai cu untdelemn capul meu, iar paharul Tău mă-mbată[5] de parc-ar fi prea tare.
6 Şi mila Ta mă va urma în toate zilele vieţii mele şi voi locui în casa Domnului întru lungime de zile.

---

[1] Psalmul Bunului Păstor.

[2] „a întoarce la sine": ideea este aceea de restaurare, de revenire la ceea ce ai fost, de recâştigare a unui drept. (Verbul epistréfo înseamnă, printre altele, a te întoarce de undeva, spre a găsi drumul pe care l-ai pierdut). Uneori sufletul se poate înstrăina de sine însuşi, de propria lui autenticitate; revenirea la sine se face prin Dumnezeu.

[3] Bunul Păstor (în care se prefigurează Domnul Iisus vezi In 10, 11-16; 1 Ptr 2, 25; Evr 13, 20) Îşi rămâne întotdeauna credincios Sieşi şi, prin aceasta, păstoriţilor Săi.

[4] După Sf. Maxim Mărturisitorul, „toiagul" este judecata lui Dumnezeu, iar „varga" este providenţa, adică grija Sa faţă de om.

[5] „mă îmbată", în sensul bun, poetic, al cuvântului: mă îmbată mireasma unei livezi înflorite. Aşa îl traduce Biblia lui Şerban şi tot astfel Nichita Stithatul, care tălmăceşte: Celor îmbunătăţiţi duhovniceşte, lectura Sfintelor Scripturi le este vin din potirul dumnezeiesc, care le înveseleşte inimile şi-i scoate din ei înşişi (îi îmbată) prin puterea şi adâncimea înţelesurilor (un fel de extaz al cititorului înduhovnicit). Textul Masoretic e mai simplu: „paharul meu se revarsă".

PSALMUL 23 Un psalm al lui David; pentru ziua cea dintâi de după Sâmbătă.

1 Al Domnului e pământul și plinirea lui, lumea și toți cei ce locuiesc
într-însa;
2 Acesta pe mări l-a întemeiat și pe râuri l-a așezat.
3 Cine se va sui în muntele Domnului și cine va sta în locul Său cel
sfânt[1]?:
4 Cel nevinovat cu mâinile și curat cu inima, cel ce nu și-a luat sufletul în
deșert[2] și nu s-a jurat cu vicleșug aproapelui său.
5 Acesta va primi binecuvântare de la Domnul și milostivire de la
Dumnezeu, Mântuitorul său.
6 Acesta este neamul celor ce-L caută [pe Domnul], al celor ce caută fața
Dumnezeului lui Iacob.
7 Deschideți[3], mai-mari, porțile voastre, și voi, porți veșnice, ridicați-vă,
ca să intre Împăratul slavei.
8 Cine este Acesta Împăratul slavei? Domnul Cel tare și puternic,
Domnul Cel tare în război[4].
9 Deschideți, mai-mari, porțile voastre, și voi, porți veșnice, ridicați-vă,
ca să intre Împăratul slavei.
10 Cine este Acesta Împăratul slavei? Domnul puterilor, Acesta este
Împăratul slavei.

---

[1] = Cine e vrednic să intre în biserica Domnului?.

[2] = Cel ce nu și-a bătut joc de sufletul său; cel ce și-a luat sufletul în serios; cel ce nu și-a cheltuit sufletul pe nimicuri.

[3] Literal: „Ridicați". Porțile cetăților antice, ca și ale templului din Ierusalim, nu se deschideau lateral, ci erau ridicate cu ajutorul unor scripeți. Somația e dublă: către „boieri" (căpetenii, dregători, mai-mari) și către porțile însele.

[4] Imaginea este aceea a unui împărat biruitor care a ajuns la porțile cetății și-i somează pe mai-marii ei (textual: principii) să i-o predea. „Porți veșnice": hiperbolă pentru porțile ce au stat prea multă vreme închise. În dimensiunea profetică, „Împăratul slavei" este Însuși Iisus Hristos cel înviat, biruitor asupra morții, Care-i somează pe „portarii iadului" să-I deschidă spre a-i elibera pe cei din veac legați înlăuntru (vezi 1 Ptr 3, 19 și nota). În Cântarea a 6-a din Canonul Învierii, Sf. Atanasie cel Mare comentează textul și în perspectivă eshatologică: Din pricina păcatului nostru, porțile raiului I-au fost închise și lui Iisus Hristos ca purtător de trup, în relația Sa umană, dar I se vor deschide, tot pentru noi, în relația Sa divină, ca „Împărat al slavei". Ritualul ortodox folosește acest text nu numai în slujba Învierii, ci și la sfințirea unei biserici noi. (În Textul Masoretic somația li se adresează numai porților, nu și căpeteniilor).

CATISMA a IV-a

PSALMUL 24 Un psalm al lui David.

1 Spre Tine, Doamne, mi-am ridicat sufletul, Dumnezeul meu.
2 În Tine mi-am pus nădejdea; în veac să nu fiu dat de ruşine[1], nici să-şi râdă de mine vrăjmaşii mei.
3 Că toţi cei ce pe Tine Te aşteaptă nu vor fi daţi de ruşine, dar ruşine celor ce fără pricină fac fărădelegi!
4 Fă-mi cunoscute, Doamne, căile Tale, învaţă-mă cărările Tale!
5 Călăuzeşte-mă spre adevărul Tău şi mă învaţă, că Tu eşti Dumnezeu, Mântuitorul meu, şi pe Tine Te-am aşteptat ziua-ntreagă.
6 Adu-Ţi aminte de îndurările Tale, Doamne, şi de milele Tale, că din veac sunt.
7 Păcatele tinereţilor mele şi ale neştiinţei mele nu le pomeni; după mila Ta pomeneşte-mă, de dragul bunătăţii Tale, Doamne.
8 Bun şi drept este Domnul; de aceea lege le va pune celor ce păcătuiesc în cale[2].
9 Pe cei blânzi îi va călăuzi la judecată, învăţa-va pe cei blânzi căile Sale[3].
10 Toate căile Domnului sunt milă şi adevăr celor ce-I caută legământul[4] şi mărturiile.
11 Pentru numele Tău, Doamne, uşurează-mi păcatul, că mult este.
12 Cine este omul care se teme de Domnul?: lege-i va pune în calea pe care a ales-o.
13 Sufletul său întru bunătăţi se va sălăşlui şi seminţia lui va moşteni pământul.
14 Domnul este întărirea celor ce se tem de El, lor le va arăta legământul Său.
15 Ochii mei sunt pururea spre Domnul, că El va scoate din laţ picioarele mele.
16 Caută spre mine şi mă miluieşte, că singuratic sunt şi sărman.
17 Necazurile inimii mele s-au înmulţit, din nevoile mele scoate-mă.

---

[1] = să nu fiu umilit (arătat cu degetul) că am sperat în zadar, că m-am rugat fără să fiu auzit.

[2] a pune lege: a stabili norma de îndreptare; a pune la dispoziţie criterii pentru revenirea la calea cea dreaptă.

[3] „Sufletul blând e tronul simplităţii: în sufletul lin va încăpea cuvântul înţelepciunii" (Sf. Ioan Scărarul).

[4] Legământul făcut de Iahvé cu Israel: „Eu voi fi Dumnezeul tău, iar tu vei fi poporul Meu", în sensul: Eu voi fi Dumnezeul (proniatorul) Tău atâta vreme cât şi tu vei fi poporul Meu (vei asculta de Mine).

18 Vezi-mi smerenia și osteneala și treci cu vederea toate păcatele mele.
19 Vezi-i pe vrăjmașii mei, că s-au înmulțit și cu ură nedreaptă m-au urât.
20 Păzește-mi sufletul și mă izbăvește: să nu fiu rușinat că am nădăjduit în Tine.
21 Cei fără răutate și cei drepți s-au lipit de mine, că eu pe Tine Te-am așteptat, Doamne.
22 Izbăvește-l, Dumnezeule, pe Israel din toate necazurile lui!

PSALMUL 25 Al lui David.

1 Judecă-mă, Doamne[1], că eu întru nerăutate am umblat; și, întru Domnul nădăjduind, nu voi slăbi.

2 Cearcă-mă, Doamne, pune-mă la încercare; aprinde-mi rărunchii și inima[2].

3 Că mila Ta este-n fața ochilor mei și-ntru adevărul Tău am bineplăcut.

4 În adunarea deșertăciunii n-am șezut și cu cei ce calcă legea n-am intrat.

5 Urât-am adunarea făcătorilor de rău și cu cei necredincioși nu voi ședea.

6 Spăla-voi întru nevinovăție mâinile mele[3] și voi înconjura jertfelnicul Tău, Doamne,

7 ca să aud glasul laudei Tale și să povestesc toate minunile Tale.

8 Doamne, iubit-am frumusețea casei Tale și locul unde sălășluiește slava Ta.

9 Să nu-mi nimicești sufletul împreună cu cei necredincioși și nici viața mea cu vărsătorii de sânge,

10 în ale căror mâini e fărădelege și-a căror dreaptă e plină de mită[4].

11 Dar eu întru nerăutatea mea am umblat; mântuiește-mă, Doamne, și mă miluiește.

12 Că piciorul meu a stat întru dreptate; în adunări Te voi binecuvânta, Doamne.

---

[1] În sensul: „Fă-mi, Doamne, dreptate!”.

[2] În sensul: Încearcă-le prin foc. După Sfântul Macarie cel Mare, acesta e focul Duhului Sfânt, Cel ce i-a făcut pe Sfinții Apostoli să vorbească în limbi, Cel ce l-a insuflat și iluminat pe Apostolul Pavel, Cel ce i s-a arătat lui Moise în rugul aprins, Cel ce l-a prins pe profetul Ilie în carul de foc, Cel ce l-a inspirat pe David să scrie acest verset.

[3] Versetele 6-12 au devenit rugăciunea liturgică pe care preotul o rostește în timp ce-și spală mâinile la începutul Sfintei Liturghii.

[4] Substantivul din text e la plural; el poate însemna și „camătă” sau orice fel de bunuri obținute pe cale necinstită.

PSALMUL 26 Al lui David; înainte de a fi fost uns.

1 Domnul este luminarea mea și mântuirea mea; de cine mă voi teme?
Domnul este ocrotitorul vieții mele; de cine mă voi înfricoșa?
2 Când făcătorii de rele se vor apropia de mine să mă sfâșie[1], ei, cei ce mă necăjesc și-mi sunt dușmani, ei au slăbit și au căzut.
3 Chiar dacă o oaste s-ar rândui împotrivă-mi, inima mea nu se va înfricoșa; chiar dacă război s-ar ridica împotrivă-mi, eu întru El nădăjduiesc.
4 Un lucru am cerut de la Domnul, și pe acesta-l voi căuta: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele, văzul să mi-l desfăt în frumusețea Domnului și să cercetez locașul Său[2].
5 Că El m-a ascuns în cortul Său în ziua necazurilor mele, în ascunzișul cortului Său m-a adăpostit, pe stâncă m-a înălțat,
6 iar acum, iată, capul mi l-a înălțat deasupra vrăjmașilor mei; cortul Său l-am înconjurat și-n el am jertfit jertfă de laudă; laude voi glăsui, Domnului Îi voi cânta.
7 Auzi, Doamne, glasul meu cu care am strigat; miluiește-mă și ascultă-mă.
8 Ție Ți-a zis inima mea: Fața mea ai căutat-o, fața Ta, Doamne, o voi căuta[3].
9 Fața Ta să nu Ți-o întorci de la mine și să nu Te abați în mânie de la robul Tău. Fii ajutorul meu; să nu mă lepezi și să nu mă lași, Dumnezeule, Mântuitorul meu.
10 Că tatăl meu și mama mea m-au părăsit, dar Domnul m-a adus la Sine.
11 În calea Ta, Doamne, pune-mi lege, pe cărarea cea dreaptă călăuzește-mă, din pricina vrăjmașilor mei.
12 Nu mă da pe mâna celor ce mă necăjesc, că împotriva mea s-au ridicat martori nedrepți și nedreptatea și-a mințit sieși.
13 Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii.
14 Așteaptă-L pe Domnul, îmbărbătează-te, inima să ți se-ntărească și așteaptă-L pe Domnul.

---

[1] Literal: „să-mi mănânce carnea”; metaforă probabilă pentru „a calomnia”.

[2] Sf. Ioan Hrisostom: Dacă cheltuim o avere spre a ne construi o casă trecătoare aici, pe pământ, cu mult mai puțină cheltuială putem dobândi casa cea luminoasă și netrecătoare sus, în ceruri.

[3] Verbul zéteo are înțelesul special de „a căuta spre a întâlni”, „a căuta spre a cunoaște”. Dumnezeu și omul se caută reciproc, ca doi îndrăgostiți, și se întâlnesc în sfânta îmbrățișare a bucuriilor inefabile. Ebr.: „Caută-I fața; fața Ta, Doamne, o voi căuta”. Aici, după ediția Rahlfs. De reținut și faptul că „față” înseamnă și „persoană”.

PSALMUL 27 Al lui David.

1 Către Tine, Doamne, am strigat; Dumnezeul meu, să nu taci de
dinaintea mea, că dacă Tu taci de dinaintea mea eu mă voi asemăna cu cei ce
se pogoară în groapă.
2 Ascultă glasul rugăciunii mele când mă rog către Tine, când mâinile mi
le ridic către locașul Tău cel sfânt.
3 Sufletul să nu mi-l tragi laolaltă cu cei păcătoși, să nu mă nimicești
laolaltă cu cei ce fac strâmbătate, cu cei ce aproapelui îi vorbesc de pace, dar în
inimile lor poartă răutăți.
4 Acelora dă-le după faptele lor și după răutatea purtărilor lor; dă-le după
lucrarea mâinilor lor, plătește-le cu ce-au plătit și ei[1].
5 Că n-au înțeles lucrurile Domnului și lucrările mâinilor Sale[2]; Tu îi vei
dărâma, și la loc nu-i vei zidi.
6 Binecuvântat este Domnul, că a auzit glasul rugăciunii mele.
7 Domnul este ajutorul meu și ocrotitorul meu; în El a nădăjduit inima
mea, iar El m-a ajutat și trupul mi l-a înflorit și din voia mea cea bună mă voi
mărturisi Lui.
8 Domnul este întărirea poporului Său și ocrotitor al mântuirii unsului
Său[3].
9 Mântuiește poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta; păstorește-i
și înalță-i până-n veac.

---

[1] = plătește-le cu propria lor măsură (vezi și Mt 7, 2).

[2] Ignoranța se pedepsește („Rătăciți neștiind Scripturile” Mt 22, 29).

[3] „unsul” = „regele” (David), cf. 17, 50; 19, 6..

PSALMUL 28 Un psalm al lui David; la ieșirea cu Cortul.

1 Aduceți-I Domnului, voi, fii ai lui Dumnezeu[1], aduceți-I Domnului pe fiii berbecilor[2], aduceți-I Domnului slavă și cinstire,
2 aduceți-I Domnului slavă numelui Său, închinați-vă Domnului în curtea Lui cea sfântă.
3 Glasul Domnului peste ape; Dumnezeul slavei a tunat, Domnul peste ape multe.
4 Glasul Domnului întru tărie, glasul Domnului întru măreție,
5 glasul Domnului, cel ce spintecă cedrii, Domnul spintecă cedrii Libanului.
6 El îi va mărunți ca pe juncul Libanului, iar cel iubit, ca puiul inorogilor[3].
7 Glasul Domnului, cel ce revarsă pară de foc,
8 glasul Domnului, cel ce cutremură pustiul, Domnul va cutremura pustiul Cadeșului.
9 Glasul Domnului, cel ce-ntărește cerbii și face să se arate dumbrăvile și-n locașul Său pe tot cel ce zice: Slavă!
10 Domnul sălășluiește în potop[4], Domnul va împărăți în veac.
11 Domnul îi va da tărie poporului Său, Domnul Își va binecuvânta poporul cu pace.

---

[1] „fii ai lui Dumnezeu” = poporul lui Israel, cf. Iș 4, 22; Dt 14, 1. Textul Ebraic permite sensul de „zei” sau „fii ai zeilor”.

[2] Mieii de jertfă.

[3] În timp ce puterea lui Dumnezeu stăpânește natura, o poate strivi și distruge într-un spectacol de rară măreție, „cel iubit” al Său (omul credincios și neprihănit) este cruțat ca un pui de sălbăticiune puternică. Pentru „inorog” vezi nota de la Iov 39, 9.

[4] = ca manifestare a dreptății dumnezeiești.

PSALMUL 29 Pentru sfârșit: un psalm pentru sfințirea casei; al lui David[1].

1 Înălța-Te-voi, Doamne, că Tu m-ai ridicat și n-ai făcut din mine veselia vrăjmașilor mei.
2 Doamne, Dumnezeul meu, strigat-am către Tine și Tu m-ai vindecat.
3 Doamne, Tu mi-ai scos sufletul din iad, Tu m-ai smuls[2] dintre cei ce se pogoară în groapă.
4 Cântați-I Domnului voi, cei cuvioși ai Lui, și mărturisiți pomenirea sfințeniei Lui;
5 că urgie este-n mânia Lui, dar viață în vrerea Lui: seara-i sălaș de plângere, iar dimineața, de bucurie[3].
6 Zis-am eu întru îmbelșugarea mea: „În veac nu mă voi clinti!”
7 Întru voia Ta, Doamne, dat-ai frumuseții mele putere, dar dacă Tu Ți-ai întors fața, eu m-am tulburat.
8 Către Tine, Doamne, voi striga și către Dumnezeul meu mă voi ruga:
9 „Ce folos ai Tu de sângele meu[4], că mă cobor în stricăciune? Oare țărâna se va mărturisi Ție? sau ea va vesti adevărul Tău?”
10 Auzit-a Domnul și m-a miluit, Domnul a fost ajutorul meu.
11 Plânsul mi l-ai întors întru bucurie, sacul[5] mi l-ai rupt și cu veselie m-ai încins,
12 pentru ca slava mea să-Ți cânte fără să-mi pară rău; Doamne, Dumnezeul meu, în veac Te voi lăuda!

---

[1] Scris și cântat cu prilejul sfințirii palatului regal din Ierusalim.
[2] Textual: „Tu m-ai mântuit” (m-ai eliberat).
[3] Sf. Vasile cel Mare: Exemplul cel mai grăitor este acela al Sfinților Apostoli și al sfintelor femei, care au plâns seara, văzându-L pe Domnul pe cruce, dar s-au bucurat dimineața, văzându-L înviat.
[4] Adică: Ce folos ai Tu de moartea mea? Sângele e viață (Fc 9, 4-6).
[5] „Sacul” era o fâșie de pânză aspră cu care cineva, în semn de doliu, își încingea coapsele.

PSALMUL 30 Pentru sfârșit: un psalm al lui David, la vreme de năprasnă[1].

1 Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu fiu rușinat nicicând. Întru
dreptatea Ta izbăvește-mă și scapă-mă[2].
2 Pleacă-Ți auzul spre mine, grăbește de mă scapă; fii mie Dumnezeu
ocrotitor și casă de scăpare[3] spre mântuirea mea.
3 Că Tu ești puterea mea și scăparea mea și de dragul numelui Tău mă
vei călăuzi și mă vei hrăni.
4 Tu mă vei scoate din cursa aceasta pe care-au ascuns-o pentru mine, că
Tu ești ocrotitorul meu.
5 În mâinile Tale îmi voi pune duhul[4]; Tu m-ai mântuit, Doamne,
Dumnezeul adevărului.
6 Urâtu-i-ai pe cei ce țin la zădărnicii deșarte[5], dar eu în Domnul am
nădăjduit.
7 Bucura-mă-voi și mă voi veseli de mila Ta, că Tu ai căutat spre
smerenia mea, mântuit-ai din nevoi sufletul meu
8 și nu m-ai lăsat în mâinile vrăjmașului, la loc larg mi-ai așezat
picioarele.
9 Miluiește-mă, Dumnezeule, că sunt în necaz; ochiul îmi e tulburat de
supărare, și tot astfel sufletul și inima mea.
10 Că-ntru dureri mi se cheltuie viața și-ntru suspine anii mei; tăria mea
s-a slăbit în sărăcie și oasele mele s-au tulburat.
11 Tuturor vrăjmașilor mei m-am făcut de ocară, mai mult, și vecinilor
mei și frică cunoscuților mei, iar cei ce mă vedeau pe-afară fugeau de mine.
12 Uitat am fost de la inimă ca un mort, ajuns-am ca un vas netrebnic.
13 Că am auzit cârtirea multora din cei ce locuiesc în preajmă, când se
adunau laolaltă împotriva mea sfătuindu-se să-mi ia sufletul.
14 Dar eu în Tine am nădăjduit, Doamne; zis-am: „Tu ești Dumnezeul
meu”.
15 Vremile mele sunt în mâinile Tale; izbăvește-mă de vrăjmașii mei și de
cei ce mă prigonesc.
16 Arată fața Ta peste robul Tău, întru mila Ta mântuiește-mă.

---

[1] ékstasis (extaz) înseamnă o ieșire din sine a minții, pricinuită fie de o panică, fie de o descoperire dumnezeiască. În cazul de față e vorba de năprasna pe care poporul lui Dumnezeu o are asupră-i din pricina prigoanelor sau a necredinței din lume (Fer. Augustin).

[2] Literal: „scoate-mă” (din necaz, din primejdie, din moarte).

[3] „casă de scăpare” = loc de refugiu; azil.

[4] Iisus va relua aceste cuvinte înainte de a muri pe cruce (Lc 23, 46).

[5] „zădărnicii deșarte” sau „zădărnicii găunoase” = metaforă pentru idoli.

17 Doamne, să nu fiu rușinat că Te-am chemat pe Tine; necredincioșii să se rușineze, pogoare-se la iad!

18 Mute să se facă buzele cele viclene, care-mpotriva celui drept grăiesc nelegiuire cu mândrie și defăimare.

19 Cât e de mare mulțimea bunătății Tale, Doamne, pe care ai pus-o deoparte pentru cei ce se tem de Tine, pe care ai vădit-o celor ce nădăjduiesc în Tine înaintea fiilor oamenilor.

20 De tulburarea oamenilor îi vei ascunde întru ascunsul feței Tale[6], de tăgada limbilor în cortul Tău îi vei acoperi.

21 Binecuvântat este Domnul, că minunată a fost mila Sa în cetatea-mpresurată.

22 Iar eu am zis în tulburarea mea: „Alungat sunt eu de la fața ochilor Tăi”. Și, totuși, Tu ai auzit glasul rugăciunii mele când am strigat către Tine.

23 Iubiți-L pe Domnul voi, toți cuvioșii Săi, căci Domnul caută adevăruri, dar celor ce se trufesc[7] le plătește cu vârf.

24 Îmbărbătați-vă și fie-vă inima întărită, a tuturor celor ce nădăjduiți în Domnul!

---

[6] „întru ascunsul feței Tale” = în taina prezenței Tale. Această tainică prezență poate fi cea sacramentală, în altarul Domnului, sau cea din experiența mistică, atunci când Dumnezeu e de față și continuă să rămână mister.

[7] Literal: „celor ce lucrează cu prisos de mândrie”.

PSALMUL 31 Un psalm al lui David; privitor la pricepere.

1 Fericiți cei cărora li s-au trecut cu vederea fărădelegile și ale căror
păcate li s-au acoperit.
2 Fericit e omul căruia Domnul nu-i va socoti păcatul și-n gura căruia nu
este vicleșug.
3 Fiindcă eu am tăcut, oasele mi-au îmbătrânit în strigătul meu de toată
ziua[1].
4 Că mâna Ta s-a îngreuiat asupră-mi ziua și noaptea, întorsu-m-am în
suferință când ghimpele mă împungea.
5 Păcatul mi l-am cunoscut, fărădelegea nu mi-am acoperit-o. Zis-am:
„Împotriva mea îmi voi mărturisi Domnului fărădelegea”,[2] iar Tu mi-ai trecut
cu vederea nelegiuirea inimii[3].
6 Pentru aceasta se va ruga la Tine tot cuviosul la vreme potrivită, și chiar
în potop de ape multe, ele de el nu se vor apropia.
7 Tu ești scăparea mea din necazul ce mă cuprinde; Tu, bucuria mea,
izbăvește-mă de cei ce m-au împresurat!
8 Eu te voi învăța și te voi cârmui pe calea aceasta pe care vei merge,
ochii Mei asupra ta se vor întări:
9 Nu fi ca un cal sau ca un catâr lipsit de pricepere, ale căror fălci tu le vei
strânge-n frâu și-n zăbală, ca ei să nu se apropie de tine.
10 Multe sunt durerile[4] păcătosului, dar mila îl va înconjura pe cel ce
nădăjduiește în Domnul.
11 Bucurați-vă în Domnul și veseliți-vă, drepților, lăudați-vă, toți cei
drepți la inimă!

---

[1] Fiindcă bolnavul (pe patul de suferință) a refuzat să-și mărturisească păcatele, preferând să tacă, singurul său strigăt a rămas acela al trupului chinuit de durere.

[2] Dacă se întâmplă să cazi în păcat, învinuiește-te pe tine însuți, nu da vina pe Adam! (Sf. Simeon Noul Teolog).

[3] Într-o seamă de ediții ale Septuagintei: „nelegiuirea păcatului meu”; „nelegiuirea inimii mele” se află numai în codicii Vaticanus, Sinaiticus și Alexandrinus, pe care ediția Rahlfs îi notează în aparatul critic. Ebr.: „Tu mi-ai iertat vina păcatului”.

[4] Textual: „loviturile de bici pe care le îndură”.

CATISMA a V-a

PSALMUL 32 Un psalm al lui David; fără titlu la Evrei.

1 Bucuraţi-vă, dreptţilor, întru Domnul!; celor drepţi li se cuvine laudă.
2 Lăudaţi-L pe Domnul în alăută, în psaltire cu zece strune cântaţi-I[1].
3 Cântaţi-I Lui cântare nouă, frumos cântaţi-I în strigări de bucurie.
4 Că drept este cuvântul Domnului, şi toate lucrurile Lui întru credinţă.
5 Domnul iubeşte mila şi judecata, de mila Domnului este plin pământul.
6 Prin cuvântul Domnului s-au întemeiat cerurile, iar puterea lor, prin duhul gurii Sale,
7 adunând ca un burduf apele mării[2], punând adâncurile-n cămări.
8 Tot pământul să se teamă de Domnul, de El să se cutremure toţi cei ce locuiesc în lume;
9 că El a zis şi ele s-au făcut, El a poruncit şi ele s-au zidit[3].
10 Domnul risipeşte sfaturile neamurilor, aruncă planurile popoarelor şi dezice sfaturile mai-marilor.
11 Dar sfatul Domnului rămâne în veac, din neam în neam gândurile inimii Lui.
12 Fericit e neamul căruia Domnul îi este Dumnezeu, poporul pe care El Şi l-a ales să-L moştenească.
13 Domnul a privit din cer, pe toţi fiii oamenilor i-a văzut;
14 din locul pe care Şi l-a gătit i-a văzut pe toţi cei ce locuiesc pământul,
15 El, Cel ce singur le-a plăsmuit inimile, Cel ce toate lucrurile lor le pricepe.
16 Un rege nu se mântuieşte prin mulţimea oştirii[4], şi nici uriaşul se va

---

[1] „Alăută" este, oarecum, echivalentul românesc pentru „ţiteră", instrument muzical asemănător cu harpa, a cărui cutie de rezonanţă îşi are puterea jos, la bază, de unde coardele pornesc în sus. Ea este simbolul faptelor pământeşti care-şi află preţul în cer (mila devenită comoară). „Psaltire" este echivalentul grecescului psalterion = harpă, instrument muzical a cărui cutie de rezonanţă îşi are puterea sus, către vârf, de unde coboară cele zece coarde. Ea simbolizează cele zece porunci ale Decalogului, dar şi cele cinci simţuri ale trupului îmbinate cu cele cinci ale duhului, prin care trebuie să-L lăudăm pe Domnul (Cassiodor).

[2] Aluzie şi la minunea istorisită în Iş 15, 8.

[3] Sensul foarte exact: El a zis, şi ele (lucrurile) au luat fiinţă (au intrat în existenţă), El a poruncit, şi ele s-au organizat (s-au rânduit raţional, după un anume plan). După Sf. Vasile cel Mare, creaţia a început cu desăvârşita ordine care domneşte în toate lucrurile vizibile. Pe de altă parte, prin crearea lumii Dumnezeu nu Şi-a epuizat puterea creatoare; aceasta se poate extinde la infinit, totul atârnând de impulsul voinţei Sale.

izbăvi prin mărimea tăriei lui;
17 fără folos[5] e calul când să scapi, cu mărimea puterii lui nu te va scăpa.
18 Iată, ochii Domnului[6] spre cei ce se tem de Dânsul, spre cei ce în mila Lui nădăjduiesc,
19 să le izbăvească sufletele din moarte şi să-i hrănească la vreme de foamete.
20 Sufletul nostru Îl va aştepta pe Domnul, că El este ajutorul şi ocrotitorul nostru;
21 că întru El ni se va veseli inima şi în numele Său cel sfânt am nădăjduit.
22 Fie, Doamne, mila Ta spre noi precum am nădăjduit şi noi întru Tine!

---

[4] Literal: „nu se mântuieşte cu oştire multă”.

[5] Literal: „mincinos” (puternic doar în aparenţă).

[6] În întregul său, psalmul are o introducere (vv. 1-3), un final (vv. 20-22) şi corpul propriu-zis (vv. 4-19), care cuprinde două teme: lucrarea lui Dumnezeu în creaţie şi lucrarea lui Dumnezeu în istorie. La rândul lor, cele două teme sunt tratate în trei părţi: cuvântul lui Dumnezeu (vv. 4-9), sfatul lui Dumnezeu (vv. 10-12) şi ochiul lui Dumnezeu (vv. 13-19).

PSALMUL 33 Un psalm al lui David; când și-a schimbat el înfățișarea în fața lui Ahimelec și i s-a dat drumul și a plecat[1].

1 În toată vremea Îl voi binecuvânta pe Domnul, lauda Lui pururea în
gura mea.
2 Întru Domnul se va lăuda sufletul meu: audă cei blânzi și să se
veselească.
3 Măriți-L pe Domnul laolaltă cu mine, împreună să-I înălțăm numele.
4 Pe Domnul L-am căutat și El m-a auzit și din toate necazurile m-a
izbăvit.
5 Apropiați-vă de El și luminați-vă și fețele voastre nu se vor rușina.
6 Sărmanul acesta a strigat, iar Domnul l-a auzit și din toate necazurile
lui l-a mântuit.
7 Îngerul Domnului își va pune tabăra împrejurul celor ce se tem de El, și
El îi va izbăvi.
8 Gustați și vedeți că bun este Domnul[2]; fericit bărbatul care
nădăjduiește întru El.
9 Temeți-vă de Domnul, voi, toți sfinții Lui, că nimic nu le lipsește celor
ce se tem de El[3].
10 Bogații au sărăcit și au flămânzit, dar cei ce-L caută pe Domnul nu se
vor lipsi de tot binele.
11 Veniți, fiilor, ascultați-mă pe mine; frica Domnului vă voi învăța.
12 Cine este omul care dorește viață, care iubește să vadă zile bune?:
13 Oprește-ți limba de la rău, iar buzele tale să nu grăiască vicleșug;
14 ocolește răul și fă binele, caută pacea și mergi pe urmele ei.
15 Ochii Domnului asupra celor drepți și urechile Lui spre rugăciunea lor.
16 Dar fața Domnului e împotriva celor ce fac rău, pentru ca pomenirea
lor s-o șteargă de pe pământ.
17 Strigat-au drepții, iar Domnul i-a auzit și din toate necazurile lor i-a
izbăvit.

---

[1] Vezi acest episod în 1 Rg 21-22.

[2] Text profetic asupra Sfintei Euharistii. „Dintre toate sfintele rituri, numai Euharistia este aceea care le alimentează pe toate celelalte Taine cu desăvârșire. Atât de desăvârșită este această Taină și atât de mult le depășește pe celelalte, încât ea conduce spre adevărata culme a lucrurilor celor bune. Aici este și ținta finală a străduaniei omenești: prin ea Îl dobândim noi pe Însuși Dumnezeu, iar Dumnezeu Se unește cu noi în desăvârșită unire; căci ce legătură poate fi mai completă decât aceea de a deveni un singur duh cu Dumnezeu?" (Nicolae Cabasila).

[3] Sf. Simeon Noul Teolog: Frica de Dumnezeu naște smerenie, smerenia naște plânsul cel curățitor de păcate, plânsul îl îndestulează pe om cu dulceața Duhului și-i aduce belșug de nădejde în propria sa mântuire.

18 Aproape este Domnul de cei cu inima zdrobită[4] și-i va mântui pe cei smeriți cu duhul.

19 Multe sunt necazurile drepților, dar din ele toate [Domnul] îi va izbăvi.

20 Domnul le păzește oasele toate, niciunul din ele nu va fi zdrobit[5].

21 Rea e moartea păcătoșilor și vor greși aceia care-l urăsc pe cel drept.

22 Mântui-va Domnul sufletele robilor Săi și nimeni nu va greși din toți cei ce nădăjduiesc într-Însul.

[4] „inimă zdrobită”: expresie folosită la Is 61, 1 și citată la Lc 4, 18.

[5] Compară cu v. 18: omul cu inima zdrobită (de căință) își salvează toată ființa de la zdrobire (de la fărâmițare, de la nimicire). Cel de al doilea stih va fi citat la In 19, 36.

PSALMUL 34 Al lui David.

1 Judecă-i, Doamne, pe cei ce-mi fac mie nedreptate, războiește-Te împotriva celor ce se războiesc cu mine.

2 Ia-Ți armura și pavăza și ridică-Te în ajutorul meu;

3 sabie scoate și închide calea celor ce mă prigonesc; spune-i sufletului meu: „Eu sunt mântuirea ta!”

4 Rușinați și înfruntați să fie cei ce caută sufletul meu; cei ce-mi gândesc mie răul întoarcă-se îndărăt și plini de rușine.

5 Să fie ei ca praful în fața vântului și îngerul Domnului să-i necăjească;

6 fie-le calea întuneric și alunecare și îngerul Domnului să-i fugărească.

7 Fiindcă fără pricină ei pe ascuns în lațul lor mi-au pregătit pieirea, fără pricină mi-au suduit sufletul.

8 Asupra lor să vină lațul pe care ei nu-l cunosc, pe ei să-i prindă cursa pe care au ascuns-o și în același laț să cadă.

9 Dar sufletul meu se va bucura întru Domnul, de mântuirea Lui se va veseli.

10 Toate oasele mele[1] vor zice: „Doamne, cine este asemenea Ție, să-l izbăvească pe sărman din mâna celor mai tari decât el, da, pe sărac și pe sărman de cei ce îi jefuiesc?”

11 Martori mincinoși[2] s-au ridicat și de ceea ce nu știam m-au întrebat;

12 prin rele pentru bune m-au răsplătit, secătuire sufletului meu.

13 Dar eu, când ei mă supărau, cu haină de sac m-am îmbrăcat, cu postire mi-am smerit sufletul[3], iar rugăciunea mea în sânul meu se va întoarce.

14 Ca și cu un vecin, ca și cu un frate de-al nostru, așa de bine m-am purtat; ca și cum aș fi jelit și m-aș fi întristat, așa m-am smerit.

15 Dar ei împotriva mea s-au veselit și s-au adunat; bice s-au adunat împotriva mea și eu nu știam. Risipiți au fost, dar nu s-au căit.

16 M-au pus la-ncercare, cu batjocură m-au batjocorit, cu dinții au scrâșnit împotrivă-mi.

17 Doamne, când oare vei vedea? Îndepărtează-mi sufletul de la fața lor cea rea, de la lei, viața mea.

18 Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne, în adunare mare, întru popor puternic Te voi lăuda.

---

[1] „oasele” în sensul de „ființă” (toată ființa mea).

[2] Literal: „martori nedrepți”.

[3] Sf. Isihie al Ierusalimului: Adevărata smerenie se dobândește astfel: În fiecare zi adu-ți în minte virtuțile aproapelui tău, calitățile lui firești, și compară-le cu virtuțile și calitățile tale. Când mintea își vede propria nevrednicie și constată cât de departe este de desăvârșirea altora, atunci și tu vezi că nu ești decât praf și cenușă și, în cel mai bun caz, ești îndărătul tuturor ființelor raționale de pe pământ.

19 Să nu se bucure de mine cei ce mă dușmănesc pe nedrept, cei ce fără
pricină mă urăsc și-și fac semne cu ochiul.
20 Că ei de pace îmi vorbeau, dar în mânie vicleșuguri gândeau
21 și larg și-au deschis gura împotriva mea, zicând: „E bine, e bine, ochii
noștri au văzut!”
22 Tu ai văzut-o, Doamne, să nu păstrezi tăcere, Doamne, nu Te depărta
de mine!
23 Scoală-Te, Doamne, și ia aminte la judecata mea, Dumnezeul meu și
Domnul meu, ia aminte la pricina mea.
24 Judecă-mă, Doamne, după dreptatea Ta, Dumnezeul meu, așa încât ei
să nu se bucure de mine;
25 să nu zică în inimile lor: „E bine, bine-i este sufletului nostru”!, nici să
zică: „Noi l-am înghițit!”
26 Să se rușineze și să se năruie deodată cei ce se bucură de răul meu, în
rușine să se îmbrace și-n ocară cei ce se laudă împotriva mea.
27 Dar cei ce-mi doresc mie dreptatea, ei să se bucure și să se veselească
și să spună fără-ncetare: „Mărit să fie Domnul, Cel ce dorește pacea robului
Său!”
28 Și limba mea va grăi dreptatea Ta, în ziua-ntreagă lauda Ta.

PSALMUL 35 Pentru sfârșit: al lui David, robul Domnului.

1 Călcătorul de lege, păcătuind, zice-n sinea lui că înaintea ochilor săi nu este frică de Dumnezeu[1].

2 Fiindcă el însuși se amăgește chiar cu ochii săi, ca nu cumva să-și afle fărădelegea și s-o urască.

3 Cuvintele gurii sale sunt fărădelege și vicleșug, el n-a dorit să înțeleagă cum e să fii bun.

4 Fărădelege a gândit în așternutul său, pe sine s-a pus în orice cale care nu e bună și răutatea n-a urât-o.

5 Doamne, mila Ta este în cer, iar adevărul Tău se-ntinde pân-la nori;

6 dreptatea Ta e ca munții lui Dumnezeu, adânc nepătruns judecățile Tale. Oameni și dobitoace vei mântui Tu, Doamne;

7 cât ai înmulțit mila Ta, Dumnezeule, fiii oamenilor în umbra aripilor Tale vor nădăjdui,

8 din grăsimea casei Tale îi vei îmbăta[2] și din izvorul desfătării Tale îi vei adăpa.

9 Că la Tine este izvorul vieții, întru lumina Ta vom vedea lumină[3].

10 Tinde mila Ta celor ce Te cunosc pe Tine și dreptatea Ta celor drepți la inimă.

11 Să nu vină peste mine piciorul trufiei și mâna păcătoșilor să nu mă clatine.

12 Acolo au căzut toți cei ce lucrează fărădelege; izgoniți au fost și nu vor putea să se ridice[4].

---

[1] Este vorba de călcătorul de lege care în chiar sinea lui, în mod deliberat, își propune să calce legea lui Dumnezeu și să păcătuiască. Spunându-și că frica de Dumnezeu nu există, el elimină eventualitatea consecințelor ce derivă din păcatul său (Apostolos Makrakis).

[2] Grăsimea era socotită drept partea cea mai bună din animalul jertfit la templu (în casa Domnului) și-I era rezervată lui Dumnezeu (Lv 7, 25). Plăcuții lui Dumnezeu iau parte la ospățul de după jertfă și se înfruptă din aceleași bunătăți ca și Domnul, trăind un fel de „beție sacră", vecină cu extazul. Este și paharul Domnului care „mă-mbată de parc-ar fi prea tare" (vezi Ps 22, 5 și nota). Calist patriarhul conchide: „Noi pururea vom avea viitoarele bunătăți dumnezeiești și vom fi în ele, dacă vom gusta din amândouă părțile vinul din potirul de viață făcător și nou, aflat în mâna Domnului, și vom bea din el în toate zilele".

[3] Sf. Grigorie Palama: Vederea acestei lumini e o unire; căci unirea cu lumina, ce este altceva decât vedere? Lumina se vede în lumină, iar cel ce vede devine el însuși întreg lumină, făcându-se și el asemenea cu ceea ce vede; mai bine zis, se unește în chip neamestecat, lumină fiind și lumină văzând prin lumină.

[4] Literal: „nu vor putea să stea-n picioare".

PSALMUL 36 Al lui David.

1 Nu-ți face sânge rău[1] din pricina celor ce fac rău, nici nu-i pizmui pe cei
ce lucrează fărădelege[2];
2 căci ei ca iarba curând se vor ofili și ca verdeața ierbii degrab se vor
trece.
3 Tu nădăjduiește în Domnul și fă binele și locuiește pământul și
hrănește-te din bogăția lui.
4 Desfătează-te în Domnul și El va împlini cererile inimii tale.
5 Descoperă-I Domnului calea ta și nădăjduiește într-Însul, și El va lucra
6 și dreptatea ți-o va scoate ca lumina și judecata ta, precum amiaza.
7 Supune-te Domnului și roagă-L; nu-ți face sânge rău din pricina celui
ce sporește-n calea sa, din pricina omului care face fărădelege.
8 Potolește-ți furia, lasă mânia; nu-ți face sânge rău ca și cum ai face răul;
9 fiindcă cei ce fac răul vor pieri de istov, dar cei ce-L așteaptă pe
Domnul, ei vor moșteni pământul.
10 Încă puțin, și păcătosul nu va mai fi: îi vei căuta locul și nu-l vei afla.
11 Dar cei blânzi vor moșteni pământul[3] și se vor desfăta întru belșug de
pace.
12 Pândi-va păcătosul pe cel drept și cu dinții va scrâșni asupră-i.
13 Dar Domnul Își va râde de el, deoarece El de mai-nainte vede că ziua
lui va veni.
14 Sabie au scos păcătoșii, arcul și l-au întins ca să-l doboare pe sărac și
pe sărman, ca să-i înjunghie pe cei drepți la inimă.
15 Să intre sabia lor în inima lor, arcurile să li se sfărâme!
16 Mai bun e puținul pentru cel drept decât multa bogăție a păcătoșilor.
17 Că brațele păcătoșilor se vor zdrobi, dar Domnul pe cei drepți îi
întărește.
18 Cunoaște Domnul căile celor fără prihană și moștenirea lor în veac va
fi;
19 în vreme rea nu vor fi rușinați, în zile de foamete se vor sătura.
20 Că păcătoșii vor pieri, iar vrăjmașii Domnului, de îndată ce au fost

---

[1] parazelóo (în cazul de față, urmat de en cu dativul) = „a fi enervat, agasat, contrariat, iritat, agitat".

[2] Dacă păcatele aproapelui tău te preocupă prea mult și fără-ncetare, nu numai că vei cădea în păcatul de a-l judeca (Mt 7, 1), dar îți asumi riscul de a nu-ți mai vedea păcatele tale proprii (Sf. Dorotei de Gaza).

[3] Sf. Grigorie de Nyssa: Iisus îi va numi pe aceștia „fericiți" (Mt 5, 5). Când psalmistul spune: „Cred că voi vedea bunătățile Domnului în pământul celor vii" (Ps 26, 13), el nu are în minte pământul obișnuit, în care totul se naște și moare, ci un pământ transfigurat, de care moartea nu se mai apropie, în care nimeni nu mai umblă pe calea păcătoșilor și unde vicleșugul nu-și mai află cărare.

slăviți și s-au înălțat, s-au stins, precum fumul au pierit.

21 Păcătosul se împrumută și nu înapoiază, dar dreptul are milă: el dă[4].

22 Că cei ce-L binecuvântează pe El vor moșteni pământul, dar cei ce-L blestemă vor pieri de istov.

23 De la Domnul își îndreaptă omul pașii și calea Lui o va dori foarte;

24 când va cădea, el nu va fi doborât, că Domnul îl sprijină cu mâna Sa.

25 Tânăr am fost, acum sunt, iată, bătrân și nu l-am văzut pe cel drept părăsit, și nici seminția lui cerșind pâine;

26 cât e ziua de lungă, dreptul miluiește și împrumută și seminția sa întru binecuvântare va fi.

27 Ferește-te de rău și fă binele[5] și vei sălășlui în veacul veacului.

28 Că Domnul iubește judecata și nu-i va părăsi pe cuvioșii Săi; ei în veac vor fi păziți. Dar nelegiuiții vor fi alungați, iar seminția necredincioșilor va fi stârpită;

29 drepții însă vor moșteni pământul și-n veacul veacului își vor avea sălaș pe el.

30 Gura dreptului va murmura[6] înțelepciune și limba lui va rosti judecată;

31 legea Dumnezeului său în inima lui, și pașii lui nu se vor poticni.

32 Păcătosul îl pândește pe cel drept și caută să-l omoare;

33 dar Domnul pe acesta nu-l va lăsa în mâinile lui și nicicum nu-l va osândi atunci când îl judecă.

34 Așteaptă-L pe Domnul și păzește-I calea și El te va înălța pentru ca tu să moștenești pământul; când vor fi stârpiți păcătoșii, tu vei vedea.

35 Văzutu-l-am pe cel necredincios ridicat în slăvi[7] și înălțându-se pe sine ca cedrii Libanului;

36 și am trecut pe-acolo și, iată, nu era; și l-am căutat, dar locul său nu era de găsit.

37 Păzește nerăutatea și caută ce e drept, că omul de pace lasă urmași după el;

38 dar nelegiuiții vor fi nimiciți deodată și urmașii necredincioșilor fi-vor stârpiți.

39 Dar mântuirea drepților e de la Domnul; El e ocrotitorul lor la vreme de necaz;

---

[4] În sensul: el nu dă cu împrumut, ci dăruiește; sau: dă cu împrumut propunându-și să nu primească nimic înapoi (Lc 6, 35).

[5] Sf. Maxim Mărturisitorul: Adică războiește-l pe vrăjmaș ca să-ți micșorezi patimile, apoi ține-te treaz pentru ca ele să nu crească; luptă-te ca să dobândești virtuțile, apoi ține-te treaz pentru ca să le păstrezi.

[6] Verbul meletáo înseamnă, de fapt, „a exersa”, „a practica”, „a declama un text”, adică a-l rosti continuu.

[7] hyperypsóo = a înălța fără măsură, a exalta.

40 și Domnul le va ajuta și El îi va izbăvi și-i va scoate din mâna
păcătoșilor și-i va mântui, că ei au nădăjduit în El.

CATISMA a VI-a

PSALMUL 37 Un psalm al lui David; spre aducere aminte, asupra Sâmbetei. [1]

1 Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri, nici cu urgia Ta să mă cerți.
2 Că săgețile Tale s-au înfipt în mine[2] și ai apăsat peste mine mâna Ta.
3 Nu este vindecare în trupul meu de la fața mâniei Tale, nu este pace în oasele mele de la fața păcatelor mele.
4 Că fărădelegile mele au covârșit capul meu, ca o sarcină grea mă apasă.
5 Împuțitu-s-au și au putrezit rănile mele de la fața nebuniei mele;
6 chinuitu-m-am și m-am gârbovit peste măsură, toată ziua mâhnindu-mă umblam.
7 Că șalele mele s-au umplut de ocări și nu este vindecare în trupul meu.
8 Necăjitu-m-am și m-am smerit foarte, răcnit-am din suspinul inimii mele.
9 Doamne, înaintea Ta este toată dorirea mea și suspinul meu de la Tine nu s-a ascuns.
10 Inima mi s-a tulburat, tăria m-a părăsit, iar lumina ochilor mei, nici aceasta nu este cu mine.
11 Prietenii mei și vecinii mei în preajma mea s-au apropiat și au șezut, apropiații mei departe de mine au stat,
12 și peste măsură se sileau cei ce-mi căutau mie sufletul; cei ce căutau să-mi facă rău grăiau deșertăciuni și vicleșuguri toată ziua cugetau.
13 Eu însă ca un surd nu auzeam și ca un mut ce nu-și deschide gura;
14 și m-am făcut ca un om ce nu aude și-n gura lui nu are vorbe de mustrare.
15 Că eu în Tine, Doamne, am nădăjduit, Tu mă vei auzi, Doamne, Dumnezeul meu.
16 Că am zis: „Să nu se bucure cândva de mine vrăjmașii mei”, și când mi s-au clătinat picioarele, ei împotriva mea grăiau cu vorbe mari.

---

[1] Fer. Augustin: Dacă psalmistul plângea și se tânguia într-o zi de Sâmbătă, care este ziua de odihnă, înseamnă că sufletul său era foarte tulburat. În acest sens trebuie citit și textul: „Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia” (Mt 5, 4); cei ce-și plâng păcatele sunt capabili de mântuire.

[2] Pornind de la premisa că „săgețile Domnului” nu sunt altceva decât cuvintele Sale înfipte în inima omului cu menirea de a o înflăcăra, Fericitul Augustin tâlcuiește astfel: Cuvintele (săgețile) Domnului există în inima psalmistului, și datorită lor își amintește el de Ziua Sâmbetei; dar pentru că, din pricina stării sale de păcat, Sâmbăta este doar o amintire, iar nu o trăire actuală, cuvintele Domnului nu mai provoacă înflăcărare, ci o suferință din cauza căreia „nu este vindecare în trupul meu” (v. urm.).

17 Că eu sunt gata să cad sub lovituri și durerea îmi este pururea-nainte.
18 Că fărădelegea mea eu o voi vesti și treaz voi sta asupra păcatului meu.
19 Dar vrăjmașii mei trăiesc și s-au făcut mai tari decât mine și s-au înmulțit cei ce mă urăsc pe nedrept;
20 cei ce-mi răsplătesc cu rău pentru bine mă defăimau pentru că urmam binele.
21 Nu mă părăsi, Doamne, Dumnezeul meu, nu Te-ndepărta de mine;
22 ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele!

PSALMUL 38 Pentru sfârșit: o cântare a lui David pentru Iditun[1].

1 Zis-am: „Păzi-voi căile mele, ca să nu păcătuiesc eu cu limba mea”;
pusu-i-am gurii mele pază când păcătosul mi-a stat împotrivă,
2 amuțit-am și m-am smerit, și chiar despre cele bune am tăcut[2] și
durerea mea s-a înnoit.
3 Inima mea s-a înfierbântat în lăuntrul meu și în cugetul meu foc se va
aprinde. Cu limba mea grăit-am: „Doamne, fă-mă să-mi cunosc sfârșitul
4 și care este numărul zilelor mele, ca să știu ce-mi lipsește”[3].
5 Iată, Tu mi-ai făcut zilele ca pasul de-o palmă și ființa[4] mea ca o nimica
înaintea Ta. Da, toate sunt deșarte, fiece om care trăiește;
6 da, omul trece ca un chip în oglindă[5], vai, în zadar se tulbură; adună
comori și nu știe pentru cine le strânge.
7 Și acum, cine este tăria mea de a-ndura? Oare nu Domnul? Da, ființa
mea e de la Tine.
8 Izbăvește-mă de toate fărădelegile mele; Tu m-ai făcut ocară celui fără
minte.
9 Amuțit-am și nu mi-am deschis gura, Că Tu ești Cel ce m-ai făcut.
10 Îndepărtează de mine biciuirile Tale; sfârșitu-m-am de puternicia
mâinii Tale.
11 Cu mustrări pentru nelegiuiri Tu l-ai certat pe om și viața i-ai subțiat-o
ca pe o pânză de păianjen; da, în zadar se tulbură tot omul.
12 Ascultă-mi, Doamne, rugăciunea și ia aminte la cererea mea, lacrimile
mele nu le trece sub tăcere, că străin sunt eu la Tine, străin ca toți părinții mei.
13 Cruță-mă, ca să răsuflu înainte de a mă duce și de a nu mai fi.

---

[1] Unii comentatori cred că Iditun denotă modul de a cânta un anume psalm (tonul, tonalitatea, inflexiunea vocii) și că rudenia acestui cuvânt cu Iditun, cântărețul levit rânduit de David (1 Par 25, 1; 2 Par 5, 12) este incertă sau foarte îndepărtată.

[2] „Cel ce în vremea năvălirii ispitelor se abține de la contemplația naturală și stăruie numai în rugăciune, adunându-și mintea din toate și concentrând-o în ea însăși și în Dumnezeu, omoară puterea deprinderii naturale a sufletului de a lucra răul prin simțuri” (Sf. Maxim Mărturisitorul).

[3] =ca să știu cât sunt eu de plăpând și trecător.

[4] hypóstasis = „ființă”, ființare, substanță.

[5] Substantivul eikón înseamnă „chip”, „figură”, „imagine”, „portret”, „tablou”, dar și „fantomă”, „nălucă”, „imagine a spiritului”, „imagine reflectată în oglindă”. Echivalența e impusă de context.

PSALMUL 39 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 L-am așteptat, pe Domnul L-am așteptat, și El a luat aminte la mine și mi-a auzit rugăciunea

2 și m-a scos din groapa ticăloșiei și din tina noroiului; și pe piatră mi-a pus picioarele și pașii mi i-a îndreptat;

3 și-n gura mea a pus cântare nouă, cântare Dumnezeului nostru; mulți vor vedea și se vor teme și vor nădăjdui în Domnul.

4 Fericit bărbatul a cărui nădejde este numele Domnului și n-a privit la deșertăciuni și la bâiguieli mincinoase[1].

5 Doamne, Dumnezeul meu, multe sunt minunile pe care le-ai făcut și-n gândurile Tale nu-i nimeni asemenea Ție. Vestit-am și am grăit: ele fără de număr s-au înmulțit.

6 Jertfă și prinos n-ai voit, dar mi-ai întocmit un trup[2]; arderi-de-tot și jertfă pentru păcat n-ai cerut;

7 atunci am zis: „Iată, vin!, scris este despre mine în sulul cărții -

8 ca să fac voia Ta, Dumnezeul meu; dar și legea Ta am vrut-o în lăuntrul inimii mele[3]".

9 Dreptate am binevestit în adunare mare; iată, buzele mele nu le voi opri; Doamne, Tu o știi.

10 Dreptatea Ta n-am ascuns-o în inima mea, adevărul Tău și mărturia Ta le-am grăit; mila Ta și adevărul Tău nu le-am ascuns de adunarea mare.

11 Dar Tu, Doamne, să nu-Ți îndepărtezi îndurările Tale de la mine, mila Ta și adevărul Tău pururea să mă sprijine.

12 Fiindcă rele nenumărate m-au împresurat; fărădelegile mele m-au ajuns și n-am fost în stare să văd; înmulțitu-s-au mai mult decât perii capului meu, și inima m-a părăsit.

13 Binevoiește, Doamne, să mă izbăvești, Doamne, spre ajutorul meu ia aminte.

14 Rușinați și înfruntați deodată să fie cei ce sufletul meu îl caută ca să-l piardă. Întoarcă-se înapoi și să se rușineze cei ce-mi doresc mie răul;

15 să-și poarte de-ndată rușinarea cei ce-mi zic: „Bine-ți fac!, bine-ți fac!"

16 Toți cei ce Te caută pe Tine, Doamne, să se bucure și să se veselească, iar cei ce iubesc mântuirea Ta să zică de-a pururi: „Mărit să fie Domnul!"

---

[1] Sau: „frenezii mincinoase"; „deliruri mincinoase", „pseudoinspirații". E vorba de acele stări de spirit și manifestări pe care în antichitate le aveau cei ce se credeau posedați de duhul oracular al unor zei și, mai nou, cei ce pretind că sunt posedați de Duhul Sfânt și, simulând glosolalia (vorbirea în limbi), îngaimă vorbe fără înțeles.

[2] Profeție mesianică (aici și în următoarele două versete), pe care Pavel o folosește în Evr 10, 5-9.

[3] Literal: „în mijlocul măruntaielor mele".

17 Iar eu sărac sunt și sărman; Domnul se va îngriji de mine. Tu ești ajutorul meu și apărătorul meu; Dumnezeul meu, nu Te lăsa așteptat!

PSALMUL 40 Pentru sfârșit: un psalm al lui David[1].

1 Fericit cel ce se gândește la sărac și la sărman; în ziua cea rea, Domnul îl va izbăvi[2].
2 Domnul să-l păzească și să-l țină în viață și să-l fericească pe pământ și să nu-l dea în mâinile vrăjmașilor lui.
3 Domnul să-l ajute în patul durerii sale; în așternutul bolii lui, Tu i-ai întors lâncezeala spre bine.
4 Eu am zis: „Doamne, miluiește-mă, vindecă sufletul meu, că Ți-am greșit Ție”.
5 Vrăjmașii mei m-au vorbit de rău: „Când va muri el? iar numele lui când va pieri?”
6 Venea cineva să mă vadă, grăia deșertăciuni, inima lui își aduna sieși fărădelege, ieșea afară și tuna împotriva mea.
7 Toți vrăjmașii mei laolaltă șopteau împotrivă-mi, împotriva mea puneau la cale rele;
8 cuvânt nelegiuit au pus împotrivă-mi: „Cel ce doarme, oare se va mai scula?”
9 Fiindcă chiar omul păcii mele, cel în care îmi puneam nădejdea, cel ce a mâncat din pâinea mea, chiar el și-a ridicat călcâiul împotrivă-mi[3].
10 Dar Tu, Doamne, miluiește-mă și ridică-mă, iar eu le voi răsplăti.
11 Prin aceasta am cunoscut că Tu m-ai vrut, că nu se va bucura de mine vrăjmașul meu.
12 De dragul nerăutății mele m-ai ajutat și pentru totdeauna m-ai așezat înaintea feței Tale.
13 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, din veac și până-n veac. Amin! Amin!

---

[1] Rugăciune personală, mai ales pe patul de suferință.

[2] Nu se poate ca iubirea față de sărman să rămână nerăsplătită. Așadar, dacă cineva își dăruiește toate bunurile, sau numai o parte din ele, cel ce are de câștigat e sufletul său (Sf. Chiril al Alexandriei).

[3] Fericitul Augustin vede în acest verset o prefigurare a trădării lui Iuda.

PSALMUL 41 Pentru sfârșit: fiilor lui Core, spre învățătură[1].

1 În ce chip tânjește[2] cerbul după izvoarele apelor, așa tânjește sufletul
meu după Tine, Dumnezeule.
2 Însetat-a sufletul meu de Dumnezeu cel tare[3], cel viu; când oare voi
veni și mă voi înfățișa înaintea lui Dumnezeu?
3 Pâine mi-au fost lacrimile, ziua și noaptea, în timp ce zilnic mi se
spunea: „Unde este Dumnezeul tău?”
4 De acestea mi-am adus aminte, și sufletul mi l-am revărsat pe mine[4],
căci voi merge la locul cortului celui minunat, chiar la casa lui Dumnezeu, în
glas de bucurie și laudă, al sunetului de sărbătoare.
5 De ce ești mâhnit, suflete al meu, și de ce-n adâncul meu mă tulburi?
Nădăjduiește în Dumnezeu, căci Lui mă voi mărturisi; mântuirea feței[5] mele e
Dumnezeul meu.
6 Sufletul mi s-a tulburat înlăuntrul meu; pentru aceasta îmi voi aduce
aminte de Tine din ținutul Iordanului și al Ermonului, de la muntele cel mic.
7 Adânc pe adânc se cheamă în vuietul cascadelor Tale; toate talazurile și
valurile Tale au trecut peste mine[6].
8 Ziua porunci-va Domnul mila Sa; noaptea, cântarea Lui va fi cu mine,
rugăciune către Dumnezeul vieții mele.
9 Îi voi zice lui Dumnezeu: „Tu ești ocrotitorul meu: de ce m-ai uitat? De
ce umblu eu mâhnit când mă necăjește vrăjmașul?
10 Când oasele mi se zdrobeau, dușmanii mei rosteau ocări asupră-mi, da,
când zilnic îmi spuneau: „Unde-i Dumnezeul tău?”
11 De ce ești mâhnit, suflete al meu, și de ce-n adâncul meu mă tulburi?
Pune-ți nădejdea în Dumnezeu, că Lui mă voi mărturisi; Dumnezeul meu e
mântuirea feței mele.

---

[1] Vezi istoria lui Core în Nm 16; fiii săi n-au murit odată cu el: Nm 26, 11. Sub regele David, urmașii lui Core deveniseră cântăreți.

[2] epipothéo înseamnă mai mult decât, simplu, „a dori”: „a dori peste măsură”, „a suspina după”, „a tânji”.

[3] Expresia „cel tare” se află numai în Codex Alexandrinus; este motivul pentru care ea nu poate fi citită în toate edițiile.

[4] În sensul: mi-am descărcat inima; m-am ușurat.

[5] „față” = persoană.

[6] Grandioasă, superbă imagine-simbol a tuturor relelor ce s-au abătut asupra psalmistului. Încercările la care Dumnezeu îl supune pe om îl ajută pe acesta să-și cunoască propriile profunzimi. Mai mult, așa cum într-o cascadă apa de deasupra pragului se prăvălește în străfundul celei de jos, sfredelind-o și răscolind-o, tot astfel, prin suferință, adâncurile lui Dumnezeu se năpustesc în acelea ale omului, ajutându-l să I le cunoască și să și le cunoască.

PSALMUL 42 Un psalm al lui David; fără titlu la Evrei.

1 Judecă-mă, Dumnezeule, şi fă-i pricinii mele judecată împotriva neamului lipsit de sfinţenie, izbăveşte-mă de omul nedrept şi viclean.

2 Că Tu eşti, Dumnezeule, tăria mea; de ce Te-ai lepădat de mine? de ce umblu eu mâhnit când mă necăjeşte vrăjmaşul meu?

3 Trimite-Ţi Tu lumina şi adevărul; acestea m-au călăuzit şi m-au adus la muntele Tău cel sfânt şi la locaşurile Tale.

4 Şi voi intra la jertfelnicul lui Dumnezeu, la Dumnezeu, Care-i dă tinereţii mele veselie. Întru alăută Te voi lăuda, Dumnezeule, Dumnezeul meu.

5 De ce eşti mâhnit, suflete al meu, şi de ce-n adâncul meu mă tulburi? Pune-ţi nădejdea în Dumnezeu, că Lui mă voi mărturisi; Dumnezeul meu e mântuirea feţei mele.

PSALMUL 43 Pentru sfârșit: fiilor lui Core, spre învățătură.

1 Dumnezeule, cu urechile noastre am auzit, părinții noștri ne-au
povestit lucrul pe care Tu l-ai făcut în zilele lor, în zilele cele de demult.
2 Mâna Ta a nimicit neamuri și-n locul lor pe ei i-ai răsădit; Tu ai hărțuit[1]
popoare, iar pe ei i-ai adus la liman[2].
3 Că nu cu sabia lor au moștenit ei țara și nu brațul lor i-a izbăvit, ci
dreapta Ta și brațul Tău și luminarea feței Tale, căci Tu ai binevoit întru ei.
4 Tu Însuți ești Împăratul meu și Dumnezeul meu, Cel ce poruncești
mântuirea lui Iacob:
5 Prin Tine-i vom străpunge pe vrăjmașii noștri și prin numele Tău îi vom
nimici pe cei ce se ridică împotriva noastră.
6 Pentru că nu în arcul meu îmi voi pune nădejdea și nu sabia mea mă va
mântui;
7 că Tu ne-ai izbăvit de cei ce ne supără și pe cei ce ne urăsc i-ai rușinat[3].
8 Întru Dumnezeu ne vom lăuda noi toată ziua și întru numele Tău ne
vom mărturisi în veac.
9 Acum însă Te-ai lepădat de noi și ne-ai rușinat și nu vei ieși,
Dumnezeule[4], cu oștirile noastre;
10 făcutu-ne-ai să dăm înapoi din fața dușmanilor noștri și cei ce ne urăsc
ne-au prădat în folosul lor.
11 Datu-ne-ai ca pe o turmă la tăiere și printre neamuri ne-ai risipit;
12 Tu Ți-ai vândut poporul pe preț de nimic și niciun câștig n-a ieșit din
vinderea noastră.
13 Ocară ne-ai făcut vecinilor noștri, batjocură și râs celor dimprejurul
nostru;
14 de pomină ne-ai făcut între neamuri, clătinare din cap între popoare.
15 Ocara mea îmi stă înainte cât e ziua de lungă și rușinea obrazului meu
m-a acoperit,
16 dinspre glasul celui ce ocărăște și clevetește, dinspre fața dușmanului
și a prigonitorului.
17 Acestea toate au venit peste noi, dar noi nu Te-am uitat și nici n-am

---

[1] kakóo = „a maltrata", „a pune în pericol", „a hărțui".

[2] Sensul exact al verbului ekbaíno = „a ieși" (dintr-o corabie), „a debarca".

[3] Sf. Maxim Mărturisitorul: Din suflet să iubim pe orice om, dar să nu ne punem nădejdea în niciunul dintre oameni. Căci câtă vreme ne susține Domnul, toți prietenii ne înconjoară, iar vrăjmașii noștri sunt fără putere. Când însă ne părăsește Domnul, atunci ne părăsesc și prietenii cu toții; și împreună cu toți vrăjmașii dobândesc putere împotriva noastră. Dar și cel ce îndrăznește bizuindu-se pe sine, va cădea în cădere jalnică.

[4] Cuvântul „Dumnezeule" se află numai în Codex Alexandrinus. Lipsește din Versiunea Ebraică.

făcut nedreptate în legământul Tău,
18 inima noastră nu s-a dat înapoi, paşii noştri nu s-au abătut de la calea Ta.
19 Că ne-ai umilit la loc de durere şi umbra morţii ne-a acoperit.
20 Dac-am fi uitat noi numele Dumnezeului nostru şi ne-am fi întins mâinile spre dumnezeu străin,
21 oare nu Dumnezeu va cerceta acestea?: Căci El e Cel ce ştie ascunzişurile inimii.
22 De dragul Tău suntem noi ucişi toată ziua, socotiţi suntem ca nişte oi de-njunghiere.
23 Deşteaptă-Te, Doamne, de ce dormi? Scoală-Te şi nu Te lepăda de noi pân-la sfârşit.
24 De ce-Ţi întorci faţa? Uiţi Tu oare de sărăcia şi de necazul nostru?
25 Că sufletul ni s-a plecat în ţărână, pântecele ni s-a lipit de pământ.
26 Scoală-Te, Doamne, ajută-ne nouă, şi de dragul numelui Tău izbăveşte-ne!

PSALMUL 44 Pentru sfârșit: un psalm al lui David; privitor la [stihurile] ce se cântă cu schimbul[1], spre învățătură fiilor lui Core; cântare pentru Cel-Iubit.[2]

1 Cuvânt bun revărsat-a[3] dintr-însa inima mea, stihurile[4] mele i le spun eu Împăratului, limba mea e pană de scriitor ce scrie-n grabă.

2 Plăcut ești Tu în frumusețe mai mult decât fiii oamenilor, har se revarsă pe buzele Tale, de aceea Dumnezeu Te-a binecuvântat în veac.

3 Încinge-Te cu sabia peste coapsă, Puternice, în strălucirea și frumusețea Ta.

4 Încordează-Ți arcul, propășește și domnește de dragul adevărului, blândeții și dreptății, și dreapta Ta călăuză minunată Îți va fi.

5 Ascuțite sunt săgețile Tale, Puternice, – popoare sub Tine vor cădea -, ascuțite în inimile celor ce-L dușmănesc pe Împărat.

6 Scaunul Tău, Dumnezeule, este în veacul veacului, toiag de dreptate e toiagul împărăției Tale[5].

7 Iubit-ai dreptatea și-ai urât fărădelegea; de aceea Te-a uns pe Tine Dumnezeu, Dumnezeul Tău, cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe fârtații Tăi[6].

8 Smirnă și balsam și aloe mireasma și-o răspândesc din veșmintele Tale; din palate de fildeș Te înveselesc ele, fiice de împărați, întru cinstea Ta.

9 Stătut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină țesută cu aur și-n ape lucioase învârstată[7].

10 Ascultă, fiică, și vezi și pleacă-ți urechea și uită poporul tău și casa părintelui tău,

---

[1] E vorba de cântarea alternativă (antifonică) a versurilor. Prin comparație cu Textul Ebraic (eliptic), s-a emis și ipoteza că e vorba de iudeii care-și schimbă atitudinea față de Lege, devenind apostați. Contextul însă obligă la prima interpretare.

[2] Prin „Cel-Iubit" trebuie să-L înțelegem pe Iisus Hristos, Fiul Cel Iubit al Tatălui (Mt 3, 17) (Cassiodor). De altfel, atât Sfinții Părinți, cât și Părinții filocalici i-au atribuit întregului psalm o dimensiune mesianică, fapt pentru care textul impune și majusculările de rigoare. Liturghia bizantină și cea romană l-au inclus de timpuriu în cult, versetele lui fiind citate în marile sărbători ale Mântuitorului Hristos și ale Maicii Domnului.

[3] Poemul e pus în gura unei prințese străine care devine soția regelui și ale cărei cuvinte se revarsă din preaplinul inimii.

[4] Literal: „operele".

[5] Text pe care Pavel îl va raporta la Iisus Hristos (Evr 1, 8). „toiag" = sceptru.

[6] „Hristos nu a fost uns de semeni cu untdelemn sau cu ungere materială; Însuși Dumnezeu, făcând din El mântuitor al lumii întregi, L-a uns cu Duhul Sfânt, așa cum ne spune Sf. Petru" (în Faptele Apostolilor 10, 38) (Sf. Chiril al Ierusalimului).

[7] Mai exact: înfrumusețată cu diferite culori.

11 că Împăratul îți va dori frumusețea, că El este Domnul tău.
12 Lui I se vor închina cu daruri fiicele Tirului, feței Tale i se vor ruga bogații poporului.
13 Slava fiicei Împăratului e toată înlăuntru, îmbrăcată-n țesături de aur
și-n ape lucioase învârstată.
14 Fecioarele ce-i urmează vor fi aduse Împăratului, Ție îți vor fi aduse
cele cei sunt aproape;
15 în veselie și bucurie vor fi aduse, aduse vor fi la templul Împăratului.
16 Copii ți se nasc în locul părinților tăi; pe ei îi vei pune mai-mari peste-
ntregul pământ.
17 Ei îți vor pomeni numele întru tot neamul și neamul, de aceea te vor
lăuda popoarele în veac și în veacul veacului.

PSALMUL 45 Pentru sfârșit: fiilor lui Core, asupra celor ascunse[1]; Psalm.

1 Dumnezeul nostru este scăpare și putere, ajutor în necazurile cele ce cu putere se abat asupra noastră.

2 De aceea nu ne vom teme când pământul se va cutremura, nici când munții se vor muta în inima mărilor.

3 Apele lor au vuit și s-au tulburat, de tăria Lui munții s-au cutremurat.

4 Avânturile[2] râului înveselesc cetatea lui Dumnezeu; Cel-Preaînalt Și-a sfințit locașul.

5 Dumnezeu e-n mijlocul ei, ea nu se va clătina, Dumnezeu o va ajuta dis-de-dimineață.

6 Neamuri s-au tulburat, împărății s-au încovoiat, Cel-Preaînalt Și-a ridicat glasul, pământul s-a cutremurat.

7 Domnul puterilor e cu noi, El e ocrotitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob.

8 Veniți și vedeți faptele Domnului[3], minunile pe care le-a pus El pe pământ

9 punând capăt războaielor pân-la marginile pământului; El va sfărâma arcul și va frânge arma, iar scuturile în foc le va arde.

10 Luați-vă răgaz și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu[4]; întru neamuri Mă voi slăvi, slăvit voi fi pe pământ.

11 Domnul puterilor e cu noi, El e ocrotitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob.

---

[1] Cassiodor interpretează „cele ascunse” ca referindu-se la „taina cea din veac ascunsă” a venirii lui Hristos în lume.

[2] „Avânturile”: asalturile, elanurile, năpustirile. Ed. Șerban: „pornirile”.

[3] În Codex Alexandrinus: „faptele lui Dumnezeu”.

[4] Adică: Faceți o pauză în lucrul vostru obișnuit, în preocupările voastre curente; cunoașterea lui Dumnezeu nu se dobândește în grabă, între alte două treburi; ea cere o anumită așezare a minții.

CATISMA a VII-a

PSALMUL 46 Pentru sfârșit: un psalm pentru fiii lui Core.

1 Bateți din palme[1], voi, toate neamurile, strigați[2] lui Dumnezeu cu glas de bucurie,
2 că Domnul Cel-Preaînalt e înfricoșător, Împărat mare peste tot pământul.
3 El ne-a supus nouă popoare și neamuri sub picioarele noastre.
4 El ne-a ales pe noi pentru moștenirea Sa[3], frumusețea lui Iacob pe care l-a iubit.
5 Suitu-S-a Dumnezeu întru strigare, Domnul în glas de trâmbiță.
6 Cântați Dumnezeului nostru, cântați-I, cântați Împăratului nostru, cântați-I,
7 că Împărat a tot pământul e Dumnezeu, cântați cu înțelegere[4].
8 Dumnezeu S-a împărățit[5] peste neamuri, Dumnezeu șade pe tronul Său cel sfânt.
9 Mai-marii popoarelor s-au adunat laolaltă cu Dumnezeul lui Avraam, că foarte s-au înălțat puternicii lui Dumnezeu pe pământ.

---

[1] Bătaia din palme, ritmică, făcea parte din ritualul iudaic al marilor celebrări religioase.

[2] alalázo = a scoate strigăte de luptă în fața inamicului; a scoate strigăte de bucurie în caz de victorie. În ceremoniile religioase iudaice strigătele de bucurie însoțeau bătaia din palme.

[3] Literal: „El ne-a ales nouă moștenirea Sa”.

[4] Slăvirea lui Dumnezeu nu trebuie să fie sau să rămână un simplu act ritual; ea trebuie să aibă un conținut, un înțeles la care să participe atât inima, cât și mintea.

[5] „S-a împărățit” = a devenit Împărat; Și-a așezat tron de domnie.

PSALMUL 47 Psalm, cântare pentru fiii lui Core; pentru cea de a doua zi a săptămânii[1].

1 Mare este Domnul şi lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru, în muntele Său cel sfânt,

2 întru bucuria bine înrădăcinată a întregului pământ. Munţii Sionului pe clinurile de miazănoapte, cetatea Împăratului celui mare.

3 Dumnezeu în turnurile ei Se cunoaşte, atunci când o apără.

4 Iată, regii pământului[2] s-au adunat, venit-au toţi împreună.

5 Dac-au văzut-o astfel, s-au mirat, s-au tulburat, s-au zdruncinat,

6 cutremur i-a cuprins; erau în chinuri, ca acelea ale femeii care naşte.

7 Prin vânt năprasnic vei sfărâma Tu corăbiile Tarsului.

8 Precum am auzit, aşa am şi văzut în cetatea Domnului puterilor, în cetatea Dumnezeului nostru; Dumnezeu a întemeiat-o pentru vecie.

9 Gândit-am, Dumnezeule, la mila Ta în mijlocul locaşului[3] Tău.

10 După numele Tău, Dumnezeule, aşa e şi lauda Ta peste marginile pământului; dreapta Ta e plină de dreptate.

11 Să se veselească muntele Sionului, fiicele Iudeii să se bucure de dragul judecăţilor Tale, Doamne.

12 Înconjuraţi Sionul şi-l cuprindeţi, spuneţi-i povestea în turnurile lui.

13 Puneţi-vă inimile în puterea lui şi socotiţi-i turnurile, ca să puteţi povesti neamului de după voi.

14 Că Acesta este Dumnezeu, Dumnezeul nostru, în veac şi în veacul veacului[4]; El ne va păstori pe noi în veci.

---

[1] În ziua a doua a săptămânii (a creaţiei), notează Fericitul Augustin, Dumnezeu a făcut tăria pe care a numit-o cer şi care avea să fie populată de mulţimea astrelor (firmamentul). Noi ne gândim la cerul duhovnicesc populat cu sfinţii şi dreptii care alcătuiesc Biserica triumfătoare a lui Iisus Hristos.

[2] „pământului", în Codex Alexandrinus.

[3] În unele manuscrise greceşti s-a strecurat o eroare de lecţiune sau de transcriere: în loc de naos = „templu", „locaş divin" s-a citit laos = „popor". E motivul pentru care în vechile ediţii româneşti (1688-1914) întâlnim: „în mijlocul norodului (poporului) Tău". Corect e textul din Ediţia Rahlfs.

[4] Sf. Grigorie de Nyssa: Veşnicia este una singură, atât cea de dinainte de facerea lumii, cât şi cea de după sfârşitul acesteia. Veşnicul Dumnezeu este şi El unul singur. Noi, însă, vorbind despre veşnicie şi Dumnezeu, deseori riscăm să greşim; aceasta, nu din cauză că Dumnezeu, în propria Sa existenţă, lasă în urmă-I vreun interval sau trece din nou către ceva ce I-ar sta înainte, ci din pricină că intelectul nostru nu e în stare să perceapă lucrurile decât în limitele propriei noastre naturi; aşa se face că gândim şi exprimăm eternitatea prin categoriile trecutului şi viitorului. Dar psalmistul mai spune: „Dumnezeu este Împăratul nostru de dinainte de veac" (Ps 73, 12).

PSALMUL 48 Pentru sfârșit: un psalm pentru fiii lui Core.

1 Auziți acestea, voi, toate neamurile, ascultați, voi, toți cei ce locuiți în lume,

2 voi, deopotrivă, pământenii și fiii oamenilor, bogați și săraci laolaltă[1].

3 Gura mea va grăi înțelepciune și cugetul inimii mele, pricepere;

4 urechea mi-o voi pleca spre parabolă[2], ghicitoarea[3] mi-o voi dezvălui în cânt de psaltire[4].

5 De ce să mă tem în ziua cea rea? Nelegiuirea călcâiului meu îmi va da târcoale.

6 Sunt unii care se încred în puterea lor și cu mulțimea bogăției lor se laudă.

7 Un frate nu poate mântui; va putea oare un om să mântuiască[5]? el nu-i va da lui Dumnezeu preț de răscumpărare pentru sine

8 și nici prețul mântuirii sufletului său,

9 cu toate că s-a ostenit în veac și viu va fi până-ntru sfârșit. Căci El nu va vedea stricăciune atunci când îi va vedea pe cei înțelepți murind.

10 Cel nebun și cel nepriceput vor sfârși împreună și bogăția lor o vor lăsa pentru alții;

11 mormintele lor vor fi casele lor de-a pururi, locuințele lor din neam în neam, cu toate că ei cu numele lor și-au numit pământurile.

12 Și omul, în cinste fiind, n-a înțeles: li s-a alăturat dobitoacelor celor fără minte, și asemenea lor s-a făcut[6].

---

[1] În dimensiunea lui profetică, acest psalm este glasul Fiului lui Dumnezeu; El i se adresează creaturii întregi, ca unul ce nu părtinește pe cineva într-un sens sau altul (Cassiodor).

[2] Dumnezeu ne vorbește în limitele putinței noastre de a înțelege. E motivul pentru care Iisus va vorbi în parabole. Iar Pavel va spune: „Acum (în acest stadiu al existenței, n.n.) vedem prin oglindă, ca-n ghicitură; dar atunci (în stadiul absolut al existenței, n.n.), față către față. Acum cunosc în parte; atunci însă deplin voi cunoaște" (1 Co 13, 12).

[3] „ghicitoarea" traduce termenul próblema = „enigmă", „ghicitoare", „problemă", cuvânt foarte apropiat ca sens de aínigma (citește enigma), folosit de Pavel în 1 Co 13, 12 și tradus prin „ghicitură" (vezi nota precedentă).

[4] Rostirile profetice erau la evrei însoțite, cel mai adesea, de muzică (vezi 1 Rg 10, 5; 4 Rg 3, 15). Nu astfel se întâmpla cu rostirile menite să învețe.

[5] Sf. Atanasie cel Mare: Dacă Hristos ar fi fost o simplă creatură și s-ar fi făcut om, omul ar fi rămas ceea ce este, iar nu împreunat cu Dumnezeu; ca atare, El n-ar mai fi avut puterea de a ierta păcatele și de a mântui; un simplu om nu are capacitatea de a mântui un alt om.

[6] Sf. Maxim Mărturisitorul: Prin păcat, omul s-a îmbolnăvit de necunoștința cauzei sale, agonisindu-și cunoștința compusă și pierzătoare, născătoare de patimă. Pierzând cunoașterea celor inteligibile, el a rămas cu aceea a celor sensibile, lucrând, căutând și

13 Această cale a lor le este piatră de poticnire[7], dar după aceea vor fi mulțumiți cu spusele lor.

14 Ca niște oi sunt așezați în iad, pe ei moartea îi va păstori; și drepții vor avea stăpânire peste ei dimineața, iar ajutorul lor în iad se va învechi; izgoniți din slava lor au fost.

15 Dar sufletul meu îl va mântui Dumnezeu din mâna iadului atunci când mă va lua.

16 Nu te teme când omul se îmbogățește, nici când sporește slava casei lui.

17 Că atunci când moare nu ia cu sine nimic, și nici slava lui se va coborî după el.

18 Că sufletul său, binecuvântat în timpul vieții lui, - care te va lăuda când îi faci bine -

19 intra-va în șirul părinților săi care-n veac nu vor vedea lumină.

20 Omul, în cinste fiind, n-a înțeles: li s-a alăturat dobitoacelor celor fără minte, și asemenea lor s-a făcut.

---

voind aceleași lucruri ca și dobitoacele, în tot chipul; ba le-a și întrecut în iraționalitate, mutând rațiunea cea după fire în ceea ce e împotriva firii. (Despre aceasta vezi în Rm 1, 22-32).

7 Paradoxul: drumul devine piedică.

PSALMUL 49 Un psalm al lui Asaf[1].

1 Dumnezeul dumnezeilor, Domnul a vorbit și a chemat pământul de la
răsăritul soarelui până la apus.
2 Din Sion e bunăcuviința frumuseții Sale. Dumnezeu întru arătare va
veni[2],
3 Dumnezeul nostru, și nu va păstra tăcere. Foc înaintea Lui va arde și
vifor mare fi-va împrejuru-I.
4 Chema-va cerul de sus și pământul ca să-l judece pe poporul Său.
5 Adunați la El pe cuvioșii Săi, pe cei ce I-au întărit legământul deasupra
jertfelor.
6 Și cerurile vor vesti dreptatea Lui, că judecător este Dumnezeu.
7 „Ascultă, popor al Meu, și-ți voi grăi ție, Israele, și voi aduce mărturie
împotriva ta[3]; Eu sunt Dumnezeu, Dumnezeul tău.
8 Nu pentru jertfele tale te voi mustra, nu: arderile-tale-de-tot sunt
pururea înaintea Mea.
9 Nu voi primi viței din casa ta și nici țapi din turmele tale,
10 că ale Mele sunt toate fiarele câmpului, dobitoacele din munți și boii;
11 Eu cunosc toate păsările cerului, iar frumusețea țarinii cu Mine este.
12 Dacă flămânzesc, nu ție îți voi spune, că a Mea este lumea și plinirea
ei.
13 Oare carne de taur voi mânca sau voi bea Eu sânge de țapi?
14 Jertfește-I lui Dumnezeu jertfă de laudă și plinește-I Celui-Preaînalt
făgăduințele tale.
15 Și-n ziua necazului tău cheamă-Mă pe Mine și Eu te voi izbăvi, iar tu
Mă vei preamări”.
16 Dar păcătosului i-a zis Dumnezeu: „De ce povestești tu dreptățile Mele
și legământul Meu îl iei în gura ta?
17 Tu ai urât învățătura, iar cuvintele Mele le-ai aruncat înapoia ta.
18 Dacă vedeai un hoț, alergai împreună cu el, iar cu cel desfrânat îți
puneai și tu partea ta.

---

[1] Asaf a fost unul dintre cei patru mai-mari ai cântăreților, rânduiți de David să-I psalmodieze Domnului prin instrumente muzicale (1 Par 6, 39). Cassiodor notează că el nu trebuie privit ca autor al psalmului, ci doar ca un muzicant de seamă și ca un exponent al credincioșilor față de casa lui Dumnezeu. Lui i-au fost atribuiți psalmii 72-82. În general se admite că David a folosit procedeul literar de a pune în gura altuia un anume gând (ex.: Eminescu, „Rugăciunea unui dac”).

[2] Vestire limpede a întrupării lui Dumnezeu prin Iisus Hristos. Altă traducere: „Dumnezeu va deveni vizibil”. Textul Masoretic: „Dumnezeul nostru va veni”; „Dumnezeul nostru vine”; „Să vină El, Dumnezeul nostru”.

[3] diamartyréo (diamartýromai) = „a fi martor împotriva cuiva”, „a învinui”, „a acuza”.

19 Gura ta prisosea în răutate și limba ta vicleșuguri împletea.
20 Șezând, tu cleveteai împotriva fratelui tău și împotriva fiului maicii tale puneai piatră de poticnire. Pe acestea le-ai făcut, iar Eu am tăcut;
21 tu ai gândit fărădelege, că adică Eu voi fi asemenea ție. Dar Eu te voi mustra, și păcatele tale ți le voi pune-n față.
22 Înțelegeți, dar, aceste lucruri, voi, cei ce-L uitați pe Dumnezeu, ca nu cumva El să vă răpească și să nu fie nimeni să vă scape.
23 O jertfă de laudă Mă va preamări și acolo e calea în care-i voi arăta mântuirea lui Dumnezeu”.

PSALMUL 50 Pentru sfârșit: un psalm al lui David; când a venit la el profetul Natan ca să-l mustre pentru vremea când el intrase la Batșeba, femeia lui Urie[1].

1 Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale șterge fărădelegea mea.

2 Spală-mă-ntru totul[2] de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curăță.

3 Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea.

4 Ție unuia am greșit și răul în fața Ta l-am făcut,[3] așa ca Tu să Te îndreptățești întru cuvintele Tale și Tu să biruiești atunci când vei face judecata[4].

5 Că, iată, întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea[5].

6 Că, iată, adevărul l-ai iubit: cele nearătate și cele ascunse ale

---

[1] Săvârșind adulter cu femeia oșteanului Urie și apoi uneltind moartea acestuia în război, regele David și-a încărcat sufletul cu două păcate foarte grele, pentru care Dumnezeu l-a mustrat prin profetul Natan (vezi toată istoria în 2 Rg 11, 2-17). Fructul literar al acestei nefericite întâmplări a fost Psalmul 50, ca expresie a pocăinței pentru o vină recunoscută. Fericitul Augustin notează că nu David cel din păcat trebuie să fie modelul creștinului, ci David cel ce se căiește de păcat. De căzut, poate cădea oricine; important e să se ridice. Psalmul 50, ca rugăciune personală de căință și umilință, este cel mai cunoscut, mai popular și mai practicat din cei 150, nu numai în mânăstiri, ci și în rândul credincioșilor obișnuiți; cei mai mulți îl știu pe-de-rost. Textul a cunoscut atâtea șlefuiri de-a lungul secolelor, încât diortosirea sa nu poate fi decât minimă.

[2] Sintagma *epi pléion* înseamnă „mult peste număr", „mult peste măsură"; în ultimă instanță: întru totul, exhaustiv. Vechea limbă română l-a tradus prin „mai vârtos", expresie care nu acoperă sensul și care astăzi este uzată. Textul grecesc realizează și efectul sonor al unei aliterații: *epi pléion plynón me* = „spală-mă-ntru totul". . ..

[3] Răul săvârșit cu răutate și obrăznicie, fără ca făptașul să mai fi încercat, ca de obicei, să se ascundă; păcatul conștient de sine, cu asumarea consecințelor.

[4] Construcție gramaticală menită să sugereze că acțiunile din propozițiile secundare se vor produce în condițiile prevăzute de propozițiile principale, dar nu sunt cauzate de acestea. Așadar, nu se poate spune că psalmistul a păcătuit cu scopul de a demonstra că Dumnezeu e drept și biruitor, ci că dreptatea și biruința lui Dumnezeu devin evidente atunci când omul păcătuiește și când păcatul său se cere cumpănit în judecata divină. În cazul de față, judecata se cere a fi iertare. Iertând, Dumnezeu nu-Și dezminte dreptatea spuselor și, totodată, Își manifestă biruința asupra păcatului. Partea a doua a versetului va fi citată de Pavel în Rm 3, 4.

[5] Deși psalmistul pare a invoca impuritatea funciară a omului (vezi și Iov 14, 4) drept motivație sau scuză pentru ceea ce a făcut, textul poate fi și o strălfulgerare a conștiinței păcatului originar, o doctrină care va căpăta contur doar prin Apostolul Pavel în Rm 5, 12-21.

înțelepciunii Tale mi le-ai arătat mie.

7 Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți, spăla-mă-vei și mai alb decât zăpada mă voi albi.

8 Auzului meu vei da bucurie și veselie, bucura-se-vor oasele cele smerite.

9 Întoarce fața Ta de către păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le.

10 Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele[6].

11 Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

12 Dă-mi iarăși[7] bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește.

13 Învăța-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce.

14 Izbăvește-mă de vina sângelui, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.

15 Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta.

16 Că de-ai fi voit jertfă, Ți-aș fi dat; arderile-de-tot nu le vei binevoi.

17 Jertfă lui Dumnezeu: duh umilit; inima zdrobită și smerită Dumnezeu nu o va urgisi[8].

18 Fă-i bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului.

19 Atunci vei binevoi jertfa de dreptate – prinosul și arderile-de-tot –, atunci vor pune pe altarul Tău viței.

---

[6] Sf. Maxim Mărturisitorul: „Cel ce s-a luptat vitejește cu patimile trupului și a răzbit cu tărie duhurile necurate și a alungat din ținutul sufletului său gândurile lor, să se roage să i se dea inimă curată și să i se înnoiască duh drept în propriul său interior, adică să fie cu desăvârșire golit de gândurile întinate și să fie umplut prin har de gândurile dumnezeiești, ca să devină astfel în chip spiritual o lume a lui Dumnezeu strălucită și mare”.

[7] apodídomi = „a da din nou”, „a restitui”, „a restaura”, „a recompune”. Psalmistul se roagă să i se dea bucuria pe care o avusese, dar pe care a pierdut-o prin păcat.

[8] „Smerenia nu se dobândește prin încovoierea grumazului, prin râncezeala coamei sau prin haina neîngrijită, aspră și soioasă, în care mulți socotesc că stă toată virtutea; ea vine din inima zdrobită și sălășluiește în duhul smereniei” (Nichita Stithatul).

PSALMUL 51 Pentru sfârșit: Învățăturile lui David când a venit Doeg Idumeul și i-a vestit lui Saul și i-a zis: David a venit în casa lui Ahimelec[1].

1 Ce te fălești întru răutate, puternice, și toată ziua întru fărădelege?
2 Limba ta a uneltit nedreptate, ca un brici ascuțit a făcut vicleșug.
3 Iubit-ai răul mai mult decât binele, nedreptatea mai mult decât a grăi dreptatea.
4 Iubit-ai toate cuvintele pierzării, limbă vicleană!
5 Pentru aceasta Dumnezeu te va nimici până la urmă, te va smulge și te va muta din locașul tău și rădăcina ta din pământul celor vii.
6 Vedea-vor drepții și se vor teme și vor râde de el și vor zice:
7 „Iată omul care nu și L-a făcut pe Dumnezeu ajutor, ci s-a încrezut în mulțimea bogăției sale și s-a întărit întru deșertăciunea sa”.
8 Dar eu sunt ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu; eu în mila lui Dumnezeu am nădăjduit[2] în veac și în veacul veacului.
9 Slăvi-Te-voi în veac pentru ceea ce ai făcut și voi aștepta numele Tău, că bun este el înaintea cuvioșilor Tăi.

[1] Vezi istoria în 1 Rg 22, 7-13.

[2] Vecinătatea fonetică dintre cuvintele grecești eláia (citește eléia) = „măslin” și éleos = „milă” îl face pe Sf. Nicodim Aghioritul să noteze că omul care oferă mila și fapta bună experiază o bucurie mai mare decât acela care beneficiază de ele. El îl citează, în acest sens, pe Sf. Grigorie Teologul: „În nimic altceva nu este omul mai asemenea lui Dumnezeu decât în a face binele”.

PSALMUL 52 Pentru sfârșit: o învățătură a lui David asupra lui Maelet[1] .

1 Zis-a cel nebun întru inima sa: „Nu este Dumnezeu!” Stricați au devenit și urâți s-au făcut în fărădelegi; nu-i nimeni care să facă binele!

2 Din cer Și-a aplecat Dumnezeu privirea spre fiii oamenilor să vadă dacă este cineva care-nțelege sau care-L caută pe Dumnezeu.

3 Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut, nu-i nimeni care să facă binele, nu, nici măcar unul nu este[2]!

4 Oare niciunul din cei ce lucrează fărădelegea nu va ajunge la cunoaștere? Cei ce-l mănâncă pe poporul Meu, așa cum mănâncă pâine, nu L-au chemat pe Dumnezeu.

5 Cu frică s-au temut acolo unde nu era frică, fiindcă Dumnezeu a risipit oasele celor ce plac oamenilor; rușinați au fost, căci Dumnezeu i-a făcut de nimic.

6 Cine va da din Sion mântuirea lui Israel? Când Domnul va întoarce robia poporului Său, atunci se va bucura Iacob și se va veseli Israel.

---

[1] Fer. Augustin: „Maelet” e un nume ebraic care înseamnă „Cineva care se află în durerile nașterii” sau, în general, „Cineva care este în chinuri”. Pe de-o parte, Iisus Hristos este Cel care a zis: „Saule, Saule, de ce Mă prigonești?” (FA 9, 4). Pe de alta (și în continuare), Pavel (fostul Saul) va exclama către Galateni: „O, copiii mei, pentru care sufăr iarăși durerile nașterii până ce Hristos va lua chip în voi!” (Ga 4, 19). De altfel, acest psalm este o variantă (cu foarte mici deosebiri) a Psalmului 13.

[2] Exclamație amară pentru vremurile în care lumea e stăpânită de răul extrem.

PSALMUL 53 Pentru sfârșit: printre cântările de învățătură ale lui David; când au venit zifiții și i-au zis lui Saul: „Iată, nu cumva s-a ascuns David la noi?”[1]

1 Dumnezeule, întru numele Tău mântuiește-mă și întru puterea Ta mă judecă.
2 Dumnezeule, auzi rugăciunea mea, ia aminte la cuvintele gurii mele.
3 Că s-au ridicat străinii împotriva mea și oameni tari au căutat după sufletul meu; ei nu L-au pus pe Dumnezeu înaintea lor.
4 Iată, Dumnezeu îmi ajută mie și Domnul este ocrotitorul sufletului meu.
5 Pe cele rele le va întoarce asupra vrăjmașilor mei; cu adevărul Tău îi vei nimici.
6 De bunăvoie Îți voi jertfi Ție, mărturisi-mă-voi numelui Tău, Doamne, că este bun;
7 că din tot necazul m-ai izbăvit și ochiul meu i-a privit de sus[2] pe vrăjmașii mei.

[1] „Zifiții” (sau „zifinii”) pare numele simbolic al unui popor necunoscut. Fericitul Augustin îl tâlcuiește „stropirea feței”, ritual prin care preotul israelit stropea împrejur cu sângele animalului de jertfă. Oricum, psalmul exprimă suferința lui David.

[2] eforáo = „a privi peste”; „a privi de sus” sau „a privi în jos”; căutătura biruitorului la sfârșitul luptei.

PSALMUL 54 Pentru sfârșit: printre cântările de învățătură ale lui David.

1 Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea, ruga mea n-o trece cu vederea;
2 ia aminte la mine și mă ascultă. Mâhnitu-m-am întru tânguirea mea
3 și m-am tulburat de glasul vrăjmașului și de apăsarea păcătosului, căci ei au abătut fărădelege asupra mea și cu mânie m-au dușmănit.
4 Inima mea s-a tulburat întru mine și frica morții a căzut asupra mea,
5 teamă și tremur au venit peste mine și întuneric m-a acoperit[1].
6 Și am zis: „Cine-mi va da aripi ca de porumbel ca să zbor și să mă odihnesc?"
7 Iată, am fugit departe și m-am sălășluit în pustie.
8 L-am așteptat pe Cel ce mă mântuiește de nevolnicie și vifor.
9 Aruncă-i, Doamne, în adâncul mării și împarte limbile lor, că am văzut fărădelege și dezbinare în cetate.
10 Ziua și noaptea se rotesc pe zidurile ei; în mijlocul ei: fărădelege și trudă și nedreptate;
11 din uliţele ei n-au plecat camăta și vicleșugul.
12 Că, dacă vrăjmașul m-ar fi ocărât, aș fi răbdat; și dacă cel ce mă urăște s-ar fi năpustit asupra mea cu gură mare, m-aș fi ascuns de el.
13 Dar tu, omule cu sufletul întocmai ca al meu, tu, povața mea și apropiatul meu,
14 tu, cel ce împreună cu mine te-ai îndulcit din bucatele mele, cu tine în același gând am umblat eu în casa lui Dumnezeu;
15 moarte să vină peste unii ca aceștia și de vii să se pogoare ei în iad, că vicleșug se află în sălașele lor, în mijlocul lor.
16 Dar eu către Dumnezeu am strigat și Domnul m-a auzit.
17 Seara și dimineața și-n amiazăzi voi povesti, voi vesti și El va asculta glasul meu.
18 Cu pace îmi va mântui El sufletul de cei ce se apropie de mine, că în multe lucruri erau cu mine[2].
19 Dumnezeu îi va auzi și îi va smeri, El, Cel ce este mai înainte de veci. Că-n ei nu se află îndreptare, fiindcă nu s-au temut de Dumnezeu.
20 El Și-a întins mâna să plătească, ei I-au pângărit făgăduința;

---

[1] Sf. Atanasie cel Mare tâlcuiește: Înainte de Întruparea Domnului, moartea era înspăimântătoare chiar pentru sfinți, care-și plângeau moartea ca pe o nimicire. Acum însă, de vreme ce Domnul a înviat cu trupul, moartea nu mai înspăimântă; toți cei ce cred în Hristos o tratează ca pe o nimica-toată și preferă să moară decât să-și tăgăduiască credința în El. (La noi, poetul Daniel Turcea exclamă: „Știu, vom muri; dar câtă splendoare!").

[2] E vorba de vechii prieteni ai psalmistului, care l-au trădat.

21 risipiți au fost de mânia feței Sale și inimile lor mi s-au apropiat[3];
buzele li s-au făcut mai moi decât untdelemnul, dar ele sunt lănci.
22 Aruncă-ți grija spre Domnul, și El te va hrăni[4]; El în veac nu va îngădui
ca dreptul să se clatine.
23 Dar Tu, Dumnezeule, îi vei pogorî în groapa stricăciunii; oamenii
sângeroși și vicleni nu vor ajunge la jumătatea zilelor lor, dar eu, Doamne, voi
nădăjdui în Tine.

[3] Adică: După ce și-au dat seama că au greșit (în urma pedepsei lui Dumnezeu), prietenii mei de ieri și dușmanii de acum încearcă să mi se înfățișeze din nou ca prieteni.

[4] Sf. Ioan Damaschin ilustrează acest vers cu exemplul Mariei, sora Martei, care asculta cuvintele lui Iisus (Lc 10, 41-42).

CATISMA a VIII-a

PSALMUL 55 Pentru sfârșit: despre poporul care se îndepărtase de la cele sfinte. [Psalm] al lui David, pentru o inscripție pe stâlp, când cei de alt neam l-au prins la Gat[1].

1 Miluiește-mă, Doamne, că omul m-a călcat în picioare[2]; toată ziua, războindu-se, m-a necăjit.

2 Toată ziua m-au călcat dușmanii în picioare, că mulți sunt cei ce de pe înălțimi[3] se luptă cu mine.

3 Ziua-ntreagă nu mă voi teme, că-ntru Tine voi nădăjdui.

4 Întru Dumnezeu îmi voi lăuda cuvintele[4] de-a lungul zilei, în Dumnezeu mi-am pus nădejdea, nu mă voi teme: Ce-mi va face mie insul materialnic?[5]

5 Ei toată ziua mi-au urât cuvintele, toate gândurile lor sunt spre rău împotriva mea.

6 Locui-vor aproape și se vor ascunde, ei îmi vor urmări călcâiul așa cum mi-au așteptat și sufletul.

7 Cu niciun chip îi vei mântui, întru mânia Ta popoare vei surpa, Dumnezeule.

8 Viața mea Ți-am povestit-o Ție, lacrimile mele pune-Ți-le înainte.

9 Precum în făgăduința Ta, întoarce-i îndărăt pe vrăjmașii mei în orice zi Te voi chema[6]; iată, am cunoscut că Tu ești Dumnezeul meu.

10 Întru Dumnezeu voi lăuda graiul, întru Domnul voi lăuda cuvântul;

11 în Dumnezeu mi-am pus nădejdea, nu mă voi teme: Ce-mi va face mie materia?

---

[1] Istoria regelui David la Gat: vezi 1 Rg 21, 10-15. Cât despre „cei de alt neam”: cuvântul grecesc este allófyloi, nume prin care, în Septuaginta și Vulgata, sunt desemnați filistenii.

[2] „a călca în picioare” îl traduce exact pe katapatéo. Poate avea și înțelesul de „a presa”, „a oprima”.

[3] „de pe înălțimi” (literal: „din înălțime”) se poate referi la dealurile înalte din preajma Ierusalimului. În sens figurat: semeția dușmanului care te privește de sus.

[4] Poetul e conștient că psalmii săi (cuvintele sale) merită laudă, dar nu pentru că ar fi opera lui, ci pentru că sunt inspirați de Duhul Sfânt: de aceea lauda sa este „întru Dumnezeu”.

[5] Literal: „Ce-mi va face mie carnea?” La fel în Versiunea Ebraică. Ideea e constituită pe opoziția spirit-materie: omul care se încrede în puterea (eminamente spirituală) a lui Dumnezeu nu are a se teme de cei ce se încred în materialitatea puterii lor (arme, armate, cetăți, bani etc.). Vezi aceeași idee în Ps 19, 7-8.

[6] Punctuația versetelor 8-9 e corectată după ed. Bagster/Hendrickson.

12 În mine, Dumnezeule, sunt făgăduințele pe care le voi aduce-ntru lauda Ta,

13 că Tu mi-ai izbăvit sufletul din moarte, picioarele din alunecare, așa ca eu să-I fiu bineplăcut lui Dumnezeu în lumina celor vii.

PSALMUL 56 Pentru sfârșit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David, când a fugit el în peșteră din fața lui Saul[1].

1 Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă, că în Tine s-a încrezut[2] sufletul meu și în umbra aripilor Tale voi nădăjdui până va trece fărădelegea.

2 Striga-voi către Dumnezeul Cel Preaînalt, către Dumnezeul Care mi-a făcut bine.

3 Trimis-a din cer și m-a mântuit, spre ocară i-a dat pe cei ce mă călcau în picioare. Trimis-a Dumnezeu mila Sa și adevărul Său

4 și mi-a izbăvit sufletul din mijlocul puilor de lei; m-am culcat să dorm ca un ins tulburat. Cât despre fiii oamenilor, dinții lor sunt arme și săgeți, iar limba lor e sabie ascuțită.

5 Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul slava Ta!

6 Cursă au gătit pentru picioarele mele și sufletul mi l-au împilat; groapă au săpat înaintea feței mele și au căzut în ea.

7 Gata este inima mea, Dumnezeule, gata-mi este inima;

8 întru slava mea[3] cânta-voi și-Ți voi aduce laudă. Deșteaptă-te, tu, slava mea, treziți-vă, voi, psaltire și alăută!; în zori mă voi trezi.

9 Pe Tine Te voi mărturisi între popoare, Doamne, Ție Îți voi cânta între neamuri,

10 că pân-la cer s-a mărit mila Ta și pân-la nori adevărul Tău.

11 Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, peste tot pământul slava Ta!

---

[1] Vezi istoria în 1 Rg 22.

[2] peítho (printre altele) = „a se încrede”, „a crede în cuvântul dat”.

[3] Sintagma „Ție . . . întru slava mea” este preluată din Codex Sinaiticus (cf. ed. Rahlfs, nota infrapaginală).

PSALMUL 57 Pentru sfârșit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David pentru o inscripție pe stâlp.

1 Grăiți voi, într-adevăr, dreptate? judecați voi oare drept, fii ai oamenilor?[1]

2 Fiindcă-n inimă fărădelege lucrați voi pe pământ, strâmbătate mâinile voastre împletesc.

3 Încă din zămislire s-au înstrăinat păcătoșii, încă din pântece s-au rătăcit, grăit-au minciuni.

4 Mânia lor este ca aceea a șarpelui, ca a unei aspide[2] surde, care-și astupă urechile,

5 care nu va auzi glasul celor ce o descântă, nici nu e vrăjită de vrăjile celui ce farmecă.

6 Dumnezeu le va zdrobi dinții din gură, măselele leilor le-a sfărâmat Domnul.

7 Ca o nimica pieri-vor, ca apa ce trece; El Își va întinde arcul până ce ei vor slăbi.

8 Precum ceara ce se topește vor fi nimiciți; căzut-a foc peste ei și n-au văzut soarele.

9 Înainte ca spinii voștri să-și cunoască ghimpii[3], încă de vii îi va înghiți El întru mânie.

10 Veseli-se-va dreptul când va vedea răzbunarea împotriva necredincioșilor, mâinile și le va spăla în sângele păcătosului.

11 Și va zice omul: „Dacă într-adevăr este o roadă pentru cel drept, da, este un Dumnezeu Care-i judecă pe pământ”.

---

[1] În T. M. întrebarea se adresează unor „zei”, „dumnezei” sau „ființe divine”, dacă ei îi judecă după dreptate pe „fiii omului” sau „fiii lui Adam”, ceea ce face ca traducerile să fie foarte nesigure. Potrivit Septuagintei, întrebarea psalmistului, amară, se referă la incapacitatea omului de a judeca drept; o judecată dreaptă se face în cunoștință de cauză; or, numai Dumnezeu este Acela Care cunoaște și lăuntrul omului, nu doar aparențele. În acest sens este construit finalul psalmului.

[2] „aspidă”: specie de șarpe veninos.

[3] Adică: încă în stare crudă, înainte de a atinge maturitatea.

PSALMUL 58 Pentru sfârșit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David pentru o inscripție pe stâlp, când Saul a trimis și i-a urmărit casa, ca să-l ucidă[1].

1 Scoate-mă de la vrăjmașii mei, Dumnezeule, și de cei ce se scoală împotriva mea mântuiește-mă;
2 izbăvește-mă de cei ce lucrează fărădelege și de oamenii vărsărilor de sânge mântuiește-mă!
3 Că, iată, ei mi-au vânat sufletul, cei tari mi-au stat împotrivă. Nu-i nici fărădelegea mea, Doamne, și nici păcatul meu;
4 eu în afara nelegiuirii mi-am îndreptat alergarea; scoală-Te întru întâmpinarea mea și vezi.
5 Și Tu, Doamne, Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel, ia aminte să cercetezi toate neamurile; să nu ai milă de nimeni din cei ce lucrează fărădelege.
6 Ei se vor întoarce seara și vor flămânzi ca niște câini și vor umbla mprejurul cetății;
7 iată, din gura lor urlete vor scoate și sabie le este pe buze; căci [zic ei] cine i-a auzit[2]?
8 Iar Tu, Doamne, vei râde de ei, Tu de nimic vei face toate neamurile.
9 O, Tu, Puterea mea, spre Tine voi veghea, că Tu, Dumnezeule, Tu ești ocrotitorul meu.
10 O, Dumnezeul meu, mila Ta mă va cuprinde; Dumnezeu mi-o va arăta în mijlocul vrăjmașilor mei.
11 Să nu-i omori, ca nu cumva să uite ei vreodată legea Ta; risipește-i cu puterea Ta și doboară-i, Doamne, Tu, apărătorul meu.
12 Păcat al gurii lor e cuvântul buzelor lor; fie ei prinși în trufia lor!; din blestem și din minciună se va vesti nimicirea lor,
13 întru mânie le va fi nimicirea, și ei nu vor mai fi; și vor cunoaște că Dumnezeu este Stăpânul lui Iacob, al marginilor pământului.
14 Ei se vor întoarce seara și vor flămânzi ca niște câini și vor umbla mprejurul cetății;
15 se vor împrăștia ca să mănânce, iar dacă nu se vor sătura, vor murmura.
16 Iar eu îi voi cânta puterii Tale și mă voi bucura dimineața de mila Ta, că Te-ai făcut ocrotitorul meu și scăparea mea în ziua necazului meu.
17 Tu ești ajutorul meu, Ție Îți voi cânta, că Tu, Dumnezeule, Tu ești ajutorul meu, Tu, Dumnezeul meu, Tu ești mila mea.

---

[1] Vezi istoria în 1 Rg 19, 11-12.

[2] Unii exegeți cred că aceasta poate fi întrebarea psalmistului. În realitate, ea este o întrebare-blasfemie a oamenilor păcătoși.

PSALMUL 59 Pentru sfârșit: cu privire la [stihurile] ce se cântă cu schimbul; mai departe, pentru o inscripție pe stâlp a lui David, când el a ars Mesopotamia Siriei și Țoba Siriană și s-a întors Ioab și l-a bătut pe Edom, douăsprezece mii, în Valea Sărată[1].

1 Dumnezeule, Tu ne-ai lepădat și ne-ai doborât, Tu Te-ai mâniat și Tu ai avut milă de noi.

2 Tu ai cutremurat pământul și l-ai răvășit[2].

3 Lucruri aspre ai arătat poporului Tău, cu vinul umilinței ne-ai adăpat.

4 Celor ce se tem de Tine datu-le-ai un semn, ca să poată fugi din fața arcului,

5 pentru ca cei iubiți ai Tăi să fie izbăviți; mântuiește Tu cu dreapta Ta și auzi-mă!

6 Dumnezeu a grăit în locul Său cel sfânt: „Bucura-Mă-voi și voi împărți Sichemul, iar valea Sucot o voi măsura;

7 al Meu este Galaadul, al Meu este Manase, iar Efraim este coiful Meu[3]; Iuda e regele Meu,

8 Moab, iezerul nădejdilor Mele![4]; spre Idumeea Îmi voi întinde sandala, străinii Mie Mi s-au supus”.

9 Cine mă va duce la cetatea-ntărită? cine mă va călăuzi până la Idumeea?

10 Oare nu Tu, Dumnezeule, Cel ce Te-ai lepădat de noi? oare nu Tu vei ieși, Dumnezeule, cu oștile noastre?

11 Dă-ne ajutor să ieșim din necaz, că deșertăciune este mântuirea de la om.

12 Întru Dumnezeu vom face noi fapte viteze, El îi va nimici pe cei ce ne supără.

---

[1] Vezi istoria în 2 Rg 8.

[2] syntarásso = „a tulbura în adâncime”, „a răsturna cu susu-n jos”, „a agita”, „a răscoli”, „a răvăși”. Nuanțele se traduc în funcție de context. Vindecă-i dărâmăturile, că de cutremur a fost cuprins.

[3] Literal: „este tăria capului Meu”. Textul ebraic e mai direct.

[4] Literal: „scăldătoarea nădejdii Mele”. Lébes = „cazan”, „căldare”, „vas pentru spălarea picioarelor” (sau a mâinilor). Ebr.: „scăldătoarea în care Eu Mă spăl”.

PSALMUL 60 Pentru sfârșit: printre cântările lui David.

1 Ascultă, Dumnezeule, la ruga mea, la rugăciunea mea ia aminte.
2 De la marginile pământului către Tine am strigat întru mâhnirea inimii mele; Tu pe piatră m-ai înălțat,
3 Tu m-ai călăuzit, că Tu Te-ai făcut nădejdea mea, turn de tărie în fața vrăjmașului[1].
4 În locașul Tău voi locui pe veci, cu acoperământul aripilor Tale mă voi acoperi.
5 Că Tu, Dumnezeule, mi-ai auzit rugăciunile; celor ce se tem de numele Tău le-ai dat o moștenire.
6 Zile vei adăuga la zilele regelui[2], anii lui până-n zile din neam în neam;
7 în veac va rămâne el în fața lui Dumnezeu. Cât despre mila și adevărul Său, cine le va pretinde[3]?
8 Așa voi cânta numelui Tău în veacul veacului, pentru ca zi de zi să-mi plinesc făgăduințele.

[1] „Smerita cugetare e acoperământ dumnezeiesc, pentru ca propriile noastre izbândiri să nu fie văzute. Smerita cugetare e adâncul fără fund al puținătății noastre, care nu poate fi jefuit de niciun tâlhar. Smerita cugetare este «turn tare dinspre fața vrăjmașului»” (Sf. Ioan Scărarul).

[2] Regele: însuși psalmistul.

[3] Aici ekzetéo înseamnă „a reclama”, „a pretinde”. Sensul textului: mila și adevărul lui Dumnezeu sunt daruri, ele nu pot fi pretinse ca fiind un drept al cuiva.

PSALMUL 61 Pentru sfârșit: un psalm al lui David despre Iditun[1].

1 Oare nu lui Dumnezeu I se va supune sufletul meu?[2] că de la El îmi este mântuirea;

2 fiindcă El este Dumnezeul meu, Mântuitorul meu și ocrotitorul meu, și mai mult nu mă voi clătina.

3 Până când vă năpustiți asupra unui om? Voi toți ucideți, ca și cum v-ați năpusti asupra unui zid povârnit, asupra unui gard surpat.

4 Dar ei s-au sfătuit să-mi alunge cinstea, alergat-au întru minciună: cu gura mă binecuvântează, dar cu inima mă blestemă.

5 Dar tu, suflete al meu, lui Dumnezeu supune-te, că de la El îmi vine puterea de a îndura[3],

6 că El e Dumnezeul meu și Mântuitorul meu, Ocrotitorul meu, și de aici nu mă voi strămuta[4].

7 În Dumnezeu e mântuirea mea și slava mea; El este Dumnezeul ajutorului meu, în Dumnezeu e nădejdea mea.

8 Nădăjduiți în El, voi, toată adunarea poporului; în fața Lui revărsați-vă inimile, Dumnezeu este ajutorul nostru.

9 Dar fiii oamenilor sunt deșerți, fiii oamenilor sunt mincinoși în cumpenele de a le fi altora nedrepți[5]; din deșertăciune sunt toți laolaltă.

10 Nu vă puneți nădejdea în nedreptate și nu tânjiți după jaf; de-ar curge-n valuri bogăția, inima să nu v-o apropiați.

11 Dumnezeu a vorbit o dată, eu două lucruri am auzit: că puterea e a lui Dumnezeu, și a Ta, Doamne, este mila;

12 că Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui.

---

[1] Despre Iditun vezi nota de la Ps 38.

[2] Sf. Simeon Noul Teolog: Cel ce s-a rupt cu totul de lume se socotește pe sine ca fiind într-un pustiu neumblat și plin de fiare sălbatice; atunci când se simte amenințat, întrebarea devine strigăt către Dumnezeu, așa cum altădată au strigat Daniel, cei trei tineri sau Manase.

[3] „Precum marea tulburată se liniștește când se varsă în ea untdelemn, furtuna ei fiind biruită de calitatea aceluia, așa și sufletul nostru se umple de o liniște fericită când se toarnă în el dulceața Duhului Sfânt" (Diadoh al Foticeei).

[4] Adevărata răbdare și adevărata liniște nu pot fi dobândite fără o condiție esențială: smerenia inimii (Sf. Ioan Gură de Aur).

[5] Text dificil, tradus în diferite feluri. Formularea de față urmează punctuația din ediția Rahlfs. „Fiii oamenilor" sunt fii ai deșertăciunilor, cei ce iubesc vanitatea, trufia și minciuna; ei se înșală unii pe alții, ca într-un fel de deprindere, prin balanțe și greutăți duble, prin bani falși, prin acte contrafăcute. Deprinderea lor fiind un viciu, ei refuză să se lase convinși de contrariu, refuzând astfel apropierea de Dumnezeu. T. M. e mult simplificat: „(fiii oamenilor) dacă se urcă în balanță, toți împreună sunt mai puțin decât o suflare".

PSALMUL 62 Un psalm al lui David, când se afla el în pustia Iudeei.

1 Dumnezeule, Dumnezeul meu, spre
Tine caut dis-de-dimineață[1]; însetat-a de Tine sufletul meu; de câte ori i-a fost trupului meu dor de tine în pământ pustiu și neumblat și fără apă[2]!
2 Așa m-am arătat eu Ție în locașul Tău cel sfânt, ca să-Ți văd puterea și slava.
3 Că mila Ta e mai bună decât viața; buzele mele Te vor lăuda.
4 Așa Te voi binecuvânta în viața mea și întru numele Tău voi ridica mâinile mele[3].
5 Ca de seu și de grăsime să se sature sufletul meu, și cu buze de bucurie Te va lăuda gura mea.
6 De mi-am adus aminte de Tine în așternutul meu, în aurore am cugetat la Tine,
7 că Tu ai fost ajutorul meu și întru umbra aripilor Tale mă voi bucura.
8 Lipitu-s-a sufletul meu de Tine, dreapta Ta m-a ocrotit.
9 Iar ei în zadar au umblat după sufletul meu, intra-vor în cele mai de jos ale pământului,
10 da-se-vor în ascuțișul[4] sabiei, fi-vor ei porții pentru vulpi.
11 Dar regele se va veseli în Dumnezeu; lăudat va fi tot cel ce se jură întru El, că s-a astupat gura celor ce grăiesc nedreptăți.

---

[1] Versetul consună cu Ps 118, 148. Dis-de-dimineață (în revărsatul zorilor, când se ivește aurora) este timpul când omul din parabola lui Iisus a ieșit să tocmească lucrători pentru via sa; de aici, slujba utreniei, când monahii sunt adunați la rugăciune (Sf. Ioan Casian).

[2] Atât sufletul, cât și trupul, întreaga ființă umană tânjește după Dumnezeu atunci când simte că împrejuru-i e doar uscăciune.

[3] Ridicarea mâinilor către Domnul, ca act cultic, este atestată și în Iș 17, 11 și urm; Ps 142, 6; 1 Tim 2, 8. Gestul, însoțit de rugăciune, se practică și astăzi în anumite momente liturgice.

[4] Literal: „mâinile”; ebraism.

PSALMUL 63 Pentru sfârșit: un psalm al lui David.

1 Auzi, Dumnezeule, glasul meu când mă rog eu Ție, scoate-mi sufletul
din frica vrăjmașului[1]!
2 Acoperă-mă de năvala celor ce fac rău, de mulțimea celor ce lucrează
fărădelege,
3 de cei ce și-au ascuțit limbile ca sabia, de cei ce și-au întins arcul -
amarnică lucrare -
4 pentru ca-ntru ascuns să-l săgeteze pe cel neprihănit.
5 Năprasnic îl vor săgeta și nu se vor teme, întăritu-s-au în plănuirea lor
cea rea, s-au vorbit să ascundă lațurile; zis-au: „Cine ne va vedea?”[2]
6 Iscodit-au după fărădelege și s-au sleit iscodind iscodiri.
7 Un om se va apropia, și inima e adâncă și Dumnezeu Se va înălța:[3]
8 Ca dintr-o săgeată de copii le sunt loviturile, fără putere li s-au făcut
limbile împotrivă. Toți cei ce i-au văzut s-au tulburat și fiece om s-a înfricoșat[4].
9 Și au vestit lucrurile lui Dumnezeu și faptele Lui le-au înțeles.
10 Veseli-se-va cel drept întru Domnul și în El va nădăjdui, întru El se vor
lăuda toți cei drepți la inimă.

---

[1] Fer. Augustin: Când mucenicii, mergând la moarte, se rugau astfel, ei nu-I cereau lui Dumnezeu să-i scape de moarte, ci de frica în fața morții.

[2] Textual, vorbire indirectă: „Cine îi va vedea?” Corectat după Versiunea Ebraică (OSTY).

[3] „Un om” e dușmanul ce se apropie; dar inima celui pândit e adâncă prin aceea că-L are pe Dumnezeu în ea; din aceste adâncuri lăuntrice Se va ridica El să-l facă pe dușman neputincios. Sf. Ciprian de Cartagina a folosit acest verset pentru a-i încuraja pe cei ce mergeau spre moarte martirică.

[4] Versetele 8-9; efectele lucrării lui Dumnezeu.

CATISMA a IX-a

PSALMUL 64 Pentru sfârșit: un psalm-cântare al lui David, odă cântată de Ieremia și Iezechiel și de poporul robit, când erau ei gata de plecare[1] .

1 Ție, Dumnezeule, Ți se cuvine cântare în Sion și Ție Ți se va plini făgăduință în Ierusalim.

2 Ascultă-mi ruga, spre Tine tot trupul va veni[2].

3 Cuvintele nelegiuiților ne-au încovoiat, dar necredințele[3] noastre Tu le vei ușura.

4 Fericit este cel pe care Tu l-ai ales și l-ai luat la Tine; el în curțile Tale va locui. Sătura-ne-vom de bunătățile casei Tale; sfânt e locașul Tău, minunat întru dreptate.

5 Auzi-ne pe noi, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului și a celor ce sunt pe mare, departe,

6 Tu, Cel ce munții îi pregătești întru tăria Ta, Tu, Cel încins cu putere,

7 Tu, Cel ce răscolești adâncul mării și vuietul valurilor ei.

8 De semnele Tale se vor tulbura neamurile și se vor înspăimânta cei ce locuiesc mărginimile; porțile[4] dimineții și ale serii Tu le vei face frumoase.

9 Tu ai cercetat pământul și din belșug l-ai adăpat, bogățiile lui le-ai făcut să sporească; râul lui Dumnezeu[5] s-a umplut de apă; Tu le-ai pregătit hrana, căci așa e pregătirea Ta.

10 Adapă-i brazdele pân-la beție[6], înmulțește-i roadele!; vesel va fi în stropii lui de ploaie când totul odrăslește.

11 Tu cu bunătatea Ta vei binecuvânta cununa anului și câmpurile Tale se

---

[1] În anul 587 evreii au fost duși în captivitatea babilonică, dar profetul Ieremia a prezis că după 70 de ani se vor întoarce. Printre profeții captivi se afla și Iezechiel. După întoarcerea captivilor s-a făcut și restaurarea templului din Ierusalim.

[2] Intuind prefigurarea Ierusalimului ceresc, Fer. Augustin vede plinirea făgăduințelor atunci, la învierea cea de obște, când drepții vor sta în fața lui Dumnezeu nu numai cu sufletele, ci și cu trupurile, acestea din urmă nefiind supuse stricăciunii, ca unele ce au ieșit din Babilon.

[3] „necredințele” (aici): păcatul (repetat) de a nu-ți pune viața în acord cu credința ta, de a nu-I rămâne totdeauna credincios lui Dumnezeu.

[4] Literal: „Ieșirile”, deschiderile prin care soarele răsare și apune. Sensul: extremitățile pământului.

[5] „râul lui Dumnezeu”: metaforă pentru rezervele de apă pe care anticii le presupuneau deasupra bolții cerești și din care Dumnezeu face să cadă ploile. Urmează un amplu tablou al pământului udat de ploi în urma unei secete prelungite (robia).

[6] Textual: „îmbată-i brazdele”. E vorba de beția euforică a belșugului, a bucuriei și veseliei. Verbul e același ca în Ps 22, 5 (vezi nota).

vor umple de grăsime;

12 munţii pustiei[7] se vor îngrăşa şi dealurile în bucurie se vor încinge;

13 turmele[8] s-au îmbrăcat în lână, văile se vor îmbelşuga de grâu; şi strigăte vor scoate, căci în cântări Te vor cânta.

[7] Textual (ed. Rahlfs şi altele): „frumuseţile”, „păşunile” sau „roadele de anotimp” ale pustiei. În Codicii Vaticanus şi Sinaiticus: „munţii”. Opţiunea de faţă e impusă de paralelismul sinonimic al versetului (munţii dealurile).

[8] Literal: „berbecii turmelor”.

PSALMUL 65 Pentru sfârșit: o cântare psalmodică a învierii[1].

1 Cu bucurie strigați-I[2] lui Dumnezeu tot pământul,
2 numelui Său cântați-i, dați mărire laudei Lui!
3 Spuneți-I lui Dumnezeu: Cât de înfricoșătoare sunt lucrurile Tale! Întru mulțimea puterii Tale Te vor linguși vrăjmașii Tăi.
4 Tot pământul să Ți se închine și să-Ți cânte, numelui Tău să-i cânte.
5 Veniți și vedeți faptele lui Dumnezeu, cât e El de înfricoșător în sfaturi, mai mult decât fiii oamenilor,
6 El, Cel ce întoarce marea în uscat; prin râu vor trece cu piciorul. Acolo ne vom veseli de El,
7 de Cel ce întru puterea Sa stăpânește veacul; ochii Săi se uită spre neamuri: cei ce-L amărăsc să nu se înalțe întru ei!
8 Voi, neamuri, binecuvântați-L pe Dumnezeul nostru și faceți să se audă glasul laudei Lui.
9 El, Cel ce sufletul mi l-a temeinicit în viață[3], nu mi-a lăsat picioarele să se clatine.
10 Că ne-ai încercat pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit, așa cum în foc se lămurește argintul;
11 ne-ai prins în laț, necazuri ne-ai pus pe grumaz,
12 oameni ai ridicat deasupra capetelor noastre, prin foc trecut-am și prin apă și Tu ne-ai scos la odihnă[4].
13 În casa Ta intra-voi cu arderi-de-tot, Ție voi plini făgăduințele mele
14 pe care buzele mele le-au rostit și gura mea le-a grăit întru necazul meu;
15 arderi-de-tot cu măduvă[5] Îți voi aduce, cu tămâie și berbeci, boi și țapi Îți voi aduce.
16 Veniți și auziți, și eu vă voi povesti vouă, celor ce vă temeți de Dumnezeu, câte i-a făcut El sufletului meu.

---

[1] Fer. Augustin: „Pentru sfârșit": „sfârșitul" e Hristos (cf. Rm 10, 4). Hristos este Cel ce a înviat. El însă este Capul, iar Biserica este Trupul; dacă El, Capul, a înviat, Biserica Îl va urma. Evreii credeau că numai ei, deținătorii Legii, vor învia. Psalmul însă începe prin cuvintele: „Cu bucurie strigați-I lui Dumnezeu tot pământul", de unde caracterul universal al învierii.

[2] Despre alalázo vezi nota de la Ps 46, 1.

[3] „mi l-a temeinicit": mi l-a așezat pe temelie tare.

[4] În războiul nostru duhovnicesc, Dumnezeu îi îngăduie diavolului să ne treacă prin tot felul de încercări, prin focul și furtuna patimilor noastre, prin dulceața poftelor irațională, pentru ca, după aceea, biruitori, să ajungem la bucuria Binelui (Nichita Stithatul).

[5] „măduva": partea cea mai grasă și mai fină a animalului de jertfă; metaforic: ce e mai bun; chintesența.

17 Către El cu gura mea am strigat, pe El cu limba mea L-am preamărit.
18 Dacă-n inima mea am zărit strâmbătate, atunci Domnul să nu mă audă!
19 De aceea m-a auzit Dumnezeu, luat-a aminte la glasul rugăciunii mele.
20 Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce nu mi-a îndepărtat rugăciunea, și nici mila Lui de la mine!

PSALMUL 66 Pentru sfârșit: printre cântări, un psalm-cântare al lui David[1].

1 Dumnezeule, milostivește-Te spre noi și ne binecuvântează,
luminează-Ți fața Ta peste noi și ne miluiește,
2 ca să cunoaștem pe pământ calea Ta, în toate neamurile mântuirea Ta.[2]
3 Pe Tine Te vor lăuda popoarele, Dumnezeule, toate popoarele Te vor lăuda.
4 Veselească-se neamurile și să se bucure, că Tu cu dreptate vei judeca popoarele și neamurile de pe pământ le vei călăuzi.
5 Pe Tine Te vor lăuda popoarele, Dumnezeule, toate popoarele Te vor lăuda.
6 Pământul și-a dat rodul său:[3] Binecuvântează-ne, Dumnezeule, Dumnezeul nostru!
7 Binecuvântează-ne pe noi, Dumnezeule, și de Tine să se teamă toate marginile pământului.

---

[1] „al lui David”: mențiune în Codex Vaticanus.

[2] Deși psalmul a fost alcătuit de un rege al evreilor, el nu poartă mesajul acestora, că adică numai ei se vor mântui, ci pe acela, profetic, al universalității creștinismului.

[3] Fer. Ieronim: În viziunea profetică, „rodul” este Sfânta Fecioară Maria, fruct al acestui pământ, al acestei semințe, al acestui lut, al lui Adam. Ceea ce s-a pierdut în Eden a fost dobândit în Fiul ei. Notă: Propoziția: „Pământul și-a dat rodul său” este începutul acestui verset, iar nu sfârșitul celui precedent, așa cum o găsim în unele ediții românești. Ceea ce urmează e consecința acestui „rod”.

PSALMUL 67 Pentru sfârșit: un psalm-cântare al lui David.

1 Să învie[1] Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui și să fugă de la
fața Lui cei ce-L urăsc pe El;[2]
2 precum se stinge fumul, așa să se stingă; precum se topește ceara de
fața focului, așa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu,
3 iar drepții să se veselească, să se bucure în fața lui Dumnezeu, întru
veselie să se desfete.
4 Cântați-I lui Dumnezeu, cântați numelui Său, pregătiți-I cale Celui ce
plutește pe asfinturi - Domnul Îi este numele -, înaintea Lui bucurați-vă! Să
se tulbure ei de fața Lui,
5 a Celui ce e Părinte al orfanilor și Judecător al văduvelor.
6 Dumnezeu este în locul Său cel sfânt, Dumnezeu îi așază-n casă pe cei
singuratici, cu vitejie îi scoate pe cei legați în obezi, și tot așa pe cei ce-L
amărăsc, pe cei ce locuiesc în morminte.
7 Dumnezeule, când mergeai Tu înaintea poporului Tău, când treceai Tu
prin pustie,
8 pământul s-a cutremurat căci și cerurile rouraseră în fața Dumnezeului
Sinaiului, în fața Dumnezeului lui Israel.
9 Ploaie binevoitoare i-ai pus Tu deoparte, Dumnezeule, moștenirii Tale;
ea a slăbit, Tu o vei întări;
10 vietățile Tale locuiesc într-însa, cu bunătatea Ta ai pregătit-o,
Dumnezeule, pentru cel sărac.
11 Domnul va da cuvânt cu putere multă celor ce binevestesc.
12 El, Cel ce este Împăratul Puterilor, El îi va împărți celui iubit al Său
prăzile menite să înfrumusețeze casa.
13 Dacă dormiți între bunurile moștenirii, aripi de porumbiță veți avea,
suflate cu argint, al cărei grumaz e-n ape de aur verzui.[3]
14 Când Cel-ce-este-n-ceruri hotărăște regi peste ea, ei vor deveni albi ca

---

[1] Grecescul anístemi înseamnă „a face (pe cineva) să se scoale", „a se scula" (din pat), de unde , prin analogie, „a învia". În acest ultim sens a fost folosit, cu mult înainte de ivirea creștinismului, de Eschil în „Agamemnon" și de Sofocle în „Electra". Versiunea de față îl traduce în semnificația lui profetică, cu atât mai mult cu cât primele trei versete ale acestui psalm au intrat în cultul creștin: cu ele se deschide slujba Învierii Domnului.

[2] Singur în pustie, Sf. Antonie cel Mare obișnuia să cânte acest verset, însoțit de semnul crucii, pentru alungarea demonilor.

[3] „Cele văzute de suflet spre a se preface în faptă sunt argintii ca aripile porumbelului; iar cele cugetate, adică cele de dincolo de rațiune, menite contemplației, sunt aurii. Dacă sufletul nu este înfrumusețat în acest chip, atunci el nu poate zbura și nu se poate odihni acolo unde este sălașul tuturor celor ce se veselesc" (Ilie Ecdicul).

zăpada pe Salmon.[4]

15 Muntele lui Dumnezeu e munte gras, munte închegat, munte gras.

16 De ce gândiți voi, munți închegați, că acesta e muntele unde I-a plăcut lui Dumnezeu să locuiască? Pentru că și Domnul va locui în el până-ntru sfârșit.

17 Carul de luptă al lui Dumnezeu e înmulțit în mii de mii, mii din cele fără număr; Domnul e-n mijlocul lor pe Sinai, în locul Său cel sfânt.

18 Întru cele înalte Te-ai înălțat, robia ai dus-o în robie,[5] daruri ai primit între oameni (da, fiindcă erau nesupuși), pentru ca Tu să poți locui acolo.

19 Binecuvântat este Domnul Dumnezeu, binecuvântat e Domnul în fiecare zi, belșug ne fie nouă Dumnezeul mântuirii noastre.

20 Dumnezeul nostru e un Dumnezeu al mântuirii și ale Domnului Domn sunt căile ieșirii[6] din moarte.

21 Dar Dumnezeu va sfărâma capetele vrăjmașilor Săi, coama celor ce stăruie în greșelile lor.

22 Zis-a Domnul: „Din Vasan îi voi întoarce, în adâncurile mării îi voi întoarce,

23 pentru ca să se afunde piciorul tău în sânge, limba câinilor tăi în acela al vrăjmașilor tăi”.

24 Văzută a fost, Dumnezeule, intrarea Ta,[7]

25 Înainte mergeau căpeteniile, după ele cântăreții din strune, la mijloc copilele bătând din timpane:

26 „În adunări binecuvântați pe Dumnezeu, pe Domnul din izvoarele lui Israel!”

27 Acolo era Veniamin, cel mai tânăr, cu sufletu-n răpire,[8] căpeteniile lui Iuda, dregătorii lor, căpeteniile Zabulonului, căpeteniile Neftalimului.

28 Poruncește, Dumnezeule, puterilor Tale, întărește, Dumnezeule, ceea ce Tu ai făcut pentru noi.

29 De la templul Tău de deasupra Ierusalimului Îți vor aduce regii daruri.

30 Mustră fiarele din trestii,[9] acea adunare de tauri printre junincile popoarelor, ca nu cumva ei să-i alunge pe cei ce-au fost încercați ca argintul. Risipește neamurile care voiesc războaie;

31 veni-vor soli din Egipt, Etiopia se va grăbi să-și întindă mâna spre

---

[4] „Salmon” (sau „Țalmon”): munte în apropiere de Sichem.

[5] „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând. . . „ (Troparul Învierii).

[6] În sens propriu, cuvântul diéxodos înseamnă „canal de ieșire”; de aici, tunel sau cale de a ieși (scăpa) de undeva.

[7] În ceea ce urmează: tabloul unei mărețe procesiuni religioase. Intrarea Dumnezeului meu, a Împăratului meu, în sfântul locaș.

[8] Adică în stare euforică, de extaz.

[9] Se pare că e o aluzie (defăimătoare) la egipteni.

Dumnezeu.

32 Voi, împărăţii ale pământului, cântaţi lui Dumnezeu, cântaţi-I Domnului!

33 Cântaţi lui Dumnezeu Cel ce mână cerul cerului spre revărsatul zorilor; iată, cu glasul Său rostește glas de putere.

34 Dați slavă lui Dumnezeu! Peste Israel Îi este măreția, în nori Îi este puterea.

35 Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi; Dumnezeul lui Israel, El îi va da poporului Său putere şi tărie. Binecuvântat este Dumnezeu!

PSALMUL 68 Pentru sfârşit: privitor la [stihurile] ce se cântă cu schimbul; un psalm al lui David.[1]

1 Mântuieşte-mă, Dumnezeule, că pân-la suflet[2] m-au năpădit[3] apele.

2 În noroiul adâncului m-am afundat, şi nimic de care să mă ţin.[4] Intrat-am în adâncurile mării, şi furtuna m-a copleşit.

3 Ostenit-am strigând, gâtlejul mi-a amorţit, de la nădejdea mea spre Dumnezeul meu, ochii mei au ajuns să slăbească.

4 Cei ce mă urăsc fără pricină s-au înmulţit mai mult decât perii capului meu. Întăritu-s-au vrăjmaşii mei, cei ce mă prigonesc pe nedrept: ceea ce n-am jefuit, aceea am plătit.

5 Dumnezeule, Tu mi-ai cunoscut nebunia şi greşelile mele nu s-au ascuns de Tine.

6 Cei ce Te aşteaptă pe Tine să nu fie ruşinaţi din pricina mea, Doamne, Doamne al puterilor, şi nici din pricina mea să fie înfruntaţi cei ce Te caută pe Tine, Dumnezeul lui Israel.

7 Că de dragul Tău am suferit ocară, ruşinea mi-a acoperit obrazul.

8 Înstrăinat le-am devenit fraţilor mei, străin de fiii maicii mele,

9 că râvna casei Tale m-a mâncat şi ocările celor ce pe Tine Te ocărăsc au căzut asupra mea.

10 Sufletul mi l-am smerit cu post, şi aceasta mi-a fost spre ocară;

11 cu haină de sac m-am îmbrăcat, şi lor le-am ajuns de poveste.

12 Cei ce şedeau pe la porţi şuşoteau[5] împotrivă-mi şi despre mine cântau băutorii de vin.

13 Dar eu prin rugăciunea mea strig către Tine, Doamne; vremea e pentru bună-plăcerea Ta; Dumnezeule, întru mulţimea milei Tale auzi-mă întru adevărul mântuirii Tale.

14 Mântuieşte-mă din noroi, ca să nu mă scufund; izbăveşte-mă de cei ce mă urăsc, şi din adâncul apelor,

15 să nu mă înece vâltoarea apei, nici să mă înghită adâncul şi nici gura fântânii deasupra mea să se închidă.

16 Auzi-mă, Doamne, că bună este mila Ta; după mulţimea îndurărilor Tale caută spre mine.

17 Să nu-Ţi întorci faţa Ta de la robul Tău, că necăjit sunt eu; auzi-mă degrab!

---

[1] Psalm mesianic; atât Evangheliştii, cât şi Sfinţii Părinţi au văzut, într-o seamă din versetele lui, prefigurarea patimilor Mântuitorului.

[2] Ebr.: „până la gât”.

[3] Literal: „au intrat”; „au venit”.

[4] Sf. Grigorie de Nyssa: Noroiul păcatelor creează întotdeauna senzaţia de nesiguranţă.

[5] Literal: „pălăvrăgeau”.

18 Ia aminte la sufletul meu și mântuiește-l; din pricina dușmanilor mei, izbăvește-mă!
19 Că Tu îmi cunoști ocara și rușinea și umilirea; în fața Ta sunt toți cei ce mă necăjesc;
20 ocară a așteptat sufletul meu, și suferință. Și am așteptat pe cineva care să îndure împreună cu mine, dar nimeni nu era; și pe cei ce m-ar fi mângâiat, dar n-am aflat pe nimeni.[6]
21 Și ca hrană mi-au dat fiere și întru setea mea mi-au dat să beau oțet.
22 Facă-li-se masa capcană înaintea lor, și răsplată, și piatră de poticnire;
23 ochii să li se întunece ca să nu poată vedea, și spinarea lor fă-o pe-ntotdeauna gârbovă;
24 varsă-Ți urgia Ta peste ei și mânia urgiei Tale să-i cuprindă;
25 facă-se curtea lor pustie și-n sălașele lor nimeni să locuiască;
26 fiindcă ei l-au prigonit pe cel bătut de Tine și-n durerea rănilor mele[7] au mai pus pe deasupra.
27 Adaugă-le fărădelege la fărădelege și-ntru dreptatea Ta să nu intre;
28 șterși să fie ei din cartea celor vii și să nu fie scriși alături de cei drepți.
29 Sărac sunt eu și-ndurerat; mântuirea Ta, Dumnezeule, să mă ocrotească.
30 Cu o cântare voi lăuda numele lui Dumnezeu și-ntru laudă Îl voi preamări;
31 și-I va plăcea lui Dumnezeu mai mult decât un viței tânăr, căruia îi cresc coarne și unghii.[8]
32 Să vadă săracii și să se bucure; căutați-L pe Dumnezeu, și viu va fi sufletul vostru.
33 Că Domnul i-a auzit pe cei săraci și nu i-a disprețuit pe cei încătușați de dragul Lui.
34 Pe El să-L laude cerurile și pământul, marea și toate cele ce se târăsc în ea.
35 Că Dumnezeu va mântui Sionul și se vor zidi cetățile lui Iuda și ei vor locui acolo și-l vor moșteni;[9]
36 și seminția robilor Tăi îl va stăpâni și cei ce iubesc numele Tău[10] vor locui în el.

---

[6] Ecou profetic: singur și neajutorat în suferință, Iisus Și-a asumat durerea asemenea unui om, prin natura Sa omenească (Sf. Irineu de Lugdunum).

[7] În edițiile românești curente: „rănilor lui”. În concordanță cu o seamă de manuscrise: „rănilor mele”.

[8] Suita: cântare-laudă-preamărire se constituie în jertfa duhovnicească, singura adevărată și bineplăcută lui Dumnezeu.

[9] Sionul.

[10] În edițiile românești curente: „robilor Lui”, „numele Lui”; după Codex Sinaiticus: „robilor Tăi”, „numele Tău”.

PSALMUL 69 Pentru sfârșit: al lui David; spre aducere aminte, ca Domnul să mă mântuiască.[1]

1 Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte; Doamne, grăbește-Te să-mi ajuți![2]

2 Să se rușineze și să se înfrunte cei ce-mi caută sufletul; să se întoarcă înapoi și să se rușineze cei ce-mi doresc mie răul;

3 întoarcă-se de-ndată rușinați cei ce-mi grăiesc mie: „Bine-ți fac! bine-ți fac!”

4 Să se bucure și să se veselească toți cei ce Te caută pe Tine; cei ce iubesc mântuirea Ta, Dumnezeule, pururea să zică: „Mărit să fie Domnul!” Iar eu sărac sunt și sărman; Dumnezeule, vino întru ajutorul meu!

5 Tu ești ajutorul meu și izbăvitorul meu; Doamne, nu Te lăsa așteptat!

[1] Textul reia, în variantă, o seamă de versete ale Psalmului 39.

[2] După Sf. Ioan Scărarul, aceasta e prima treaptă, elementară, în lupta cu gândurile (care te înstrăinează de la rugăciune): te rogi împotriva lor. A doua treaptă, superioară: grăiești împotriva lor; iar a treia, desăvârșită: le disprețuiești și te ridici deasupra lor.

CATISMA a X-a

PSALMUL 70 Al lui David. Un psalm al fiilor lui Ionadab și al celor dintâi care au fost duși în robie. (Fără titlu la Evrei).[1]

1 Întru Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu fiu rușinat în veac.
2 Întru dreptatea Ta izbăvește-mă și scapă-mă, pleacă-Ți auzul către mine și mă mântuiește.
3 Fii-mi Dumnezeu apărător și loc întărit ca să mă mântuiești, că Tu ești temelia mea și scăparea mea.
4 Dumnezeul meu, izbăvește-mă din mâna păcătosului, din mâna călcătorului de lege și a omului nedrept.
5 Că Tu ești, Doamne, puterea mea de a-ndura; din tinerețile mele, Domnul e nădejdea mea.
6 Încă fiind în pântece, de Tine-am fost legat; încă din pântecele maicii mele, Tu ești apărătorul meu; întru Tine de-a pururi e cântul meu de laudă.
7 Ca de minune m-am făcut multora, dar Tu ești ajutorul meu cel tare.
8 Să se umple gura mea de laudă, ca în cântări să laud slava Ta, toată ziua mare-cuviința Ta.
9 Nu mă lepăda la vremea bătrâneților; când mie îmi va lipsi tăria, Tu să nu mă lași.
10 Că vrăjmașii mei au vorbit împotriva mea și cei ce-mi urmăresc sufletul s-au sfătuit împreună,
11 zicând: „Dumnezeu l-a părăsit; urmăriți-l și-l prindeți, că nu-i nimeni să-l scape!”
12 Dumnezeule, nu te-ndepărta de mine, Dumnezeul meu, spre ajutorul meu ia aminte!
13 Să se rușineze și să piară cei ce-mi defăimează sufletul; în rușine să se-mbrace și în înfruntare cei ce caută să-mi facă rău.
14 Dar eu pururea voi nădăjdui în Tine și laudei Tale întregi voi pune adaos.[2]
15 Gura mea va vesti dreptatea Ta, toată ziua mântuirea Ta, altceva nu știu.[3]
16 Intra-voi în puterea Domnului; Doamne, îmi voi aminti de dreptatea care este numai a Ta.
17 Dumnezeule, Tu din tinerețile mele mi-ai dat învățătură, și eu de-

---

[1] Vezi istoria lui Ionadab și a fiilor săi în Ir 35.

[2] Chiar când cântarea de laudă pare deplină, râvna psalmistului încă mai cântă.

[3] În traducere literală: „că nu știu să fac socoteli (calcule)”; „nu știu să număr totul pe degete”. Echivalență liberă.

acum voi vesti minunile Tale.

18 Pân-la bătrâneţe şi pân-la cinstirea anilor, Dumnezeule, nu mă părăsi, pân-ce braţul Ţi-l voi vesti la tot neamul ce va să vină, puterea Ta şi dreptatea Ta, Dumnezeule,

19 pân-la cele înalte voi vesti lucrurile cele mari. Dumnezeule, cine este asemenea Ţie?

20 Cât sunt de mari necazurile cele multe şi rele pe care mi le-ai arătat!; dar, întorcându-Te, Tu m-ai chemat din nou la viaţă şi din genunile pământului m-ai scos.

21 Peste mine ai înmulţit mărirea Ta şi, întorcându-Te, m-ai mângâiat şi din genunile pământului din nou m-ai scos.

22 Căci pe Tine Te voi mărturisi; adevărul Tău în unelte de cântare, Dumnezeule; Ţie Îţi voi cânta, Ţie, Sfântul lui Israel.

23 Bucura-se-vor buzele mele când Îţi voi cânta, şi sufletul meu, pe care l-ai mântuit.

24 Chiar şi limba mea toată ziua va cugeta la dreptatea Ta, când vor fi ruşinaţi şi înfruntaţi cei ce caută să-mi facă rău.

PSALMUL 71 Pentru Solomon[1].

1 Dumnezeule, judecata Ta dă-o regelui şi dreptatea Ta fiului regelui[2],
2 ca să-l judece pe poporul Tău întru dreptate şi pe săracii Tăi întru judecată.
3 Primească munţii pace pentru popor şi dealurile dreptate.
4 El îi va judeca pe săracii poporului şi-i va milui pe fiii săracilor, iar pe clevetitor îl va umili.
5 Şi astfel va face[3] cât va fi soarele şi cât va fi luna, din neam în neam.
6 Ca ploaia pe lână Se va pogorî[4] şi ca picăturile ce cad pe pământ.
7 În zilele Lui va răsări dreptatea şi belşug de pace cât va sta luna pe cer[5].
8 Şi stăpânirea Lui va fi de la o mare pân-la alta şi de la râu pân-la marginile lumii[6].
9 În faţa Lui vor cădea la pământ etiopienii şi vrăjmaşii Lui vor linge ţărâna.
10 Regii Tarsisului şi insulele vor aduce daruri, daruri vor aduce regii Arabilor şi cei din Saba; şi Lui I se vor închina toţi regii pământului,
11 neamurile toate Lui Îi vor sluji.
12 Că El l-a izbăvit pe sărac din mâna asupritorului şi pe sărmanul fără de ajutor;

---

[1] Pornind de la etimologia numelui „Solomon" = „Făcătorul de pace", Cassiodor îi atribuie acestui titlu o valenţă profetică, raportându-l la Iisus Hristos, Cel ce a spus: „Pace vă las vouă, pacea Mea v-o dau" (In 14, 27). Solomon a preluat demnitatea regală de la David, părintele său (3 Rg 1), dar şi Iisus Hristos a fost numit „fiul lui David" (Mt 9, 27), iar David „părintele Său" (după trup) (Lc 1, 32). De altfel, întregul psalm a fost recunoscut drept mesianic, atât de tradiţia ebraică, tradiţie care a văzut în el prefigurarea regelui ideal, cât şi de cea creştină, care a identificat o parte din atributele lui Iisus Hristos. Aşadar, şi psalmul acesta se cere citit „pe dinăuntru".

[2] Paralelismul sinonimic al acestui verset poate sugera ideea că, în perspectivă mesianică, nu e vorba de două persoane diferite, ci numai de una (aşa cum, de altfel, rezultă din conţinutul întregului psalm): Iisus Hristos este, în acelaşi timp, Dumnezeu adevărat şi Fiul lui Dumnezeu. Pe de altă parte, Sf. Atanasie cel Mare observă că, în timp ce la crearea lumii a fost folosit verbul „a fi" = „să fie"!, pentru „plinirea vremii" (Ga 4, 4) e utilizat verbul „a da" = „dă-o", frecvent în Noul Testament, în sensul că Dumnezeu-Tatăl „I-a dat" Fiului Său toată puterea (inclusiv pe cea judecătorească In 5, 22) în cer şi pe pământ.

[3] symparaméno = „a persista", „a stărui", „a continua o lucrare".

[4] Cassiodor tâlcuieşte: Precum ploaia cade lin pe lâna mieluşelei, fără s-o vatăme şi fără ca aceasta s-o simtă, aşa S-a pogorât şi S-a sălăşluit Fiul lui Dumnezeu în pântecele Fecioarei; puterea supremă devenită gingăşie umană.

[5] Literal: „atât timp cât luna nu va pieri".

[6] Aici nu e vorba de lume ca univers (kósmos), ci de lume ca omenire (oikouméne), ceea ce denotă un teritoriu spiritual.

13 pe sărac îl va cruța și pe sărman și sufletele săracilor le va mântui;
14 sufletele lor vor scăpa de camătă și nedreptate și scump va fi numele Lui în fața lor[7].
15 Și El viu va fi și I se va da Lui din aurul Arabiei, iar ei de-a pururi se vor ruga pentru El, toată ziua Îl vor binecuvânta.
16 Fi-va El pe pământ reazem în crestele munților, roada Lui se va înălța mai sus decât Libanul, iar cei din cetate vor înflori ca iarba pământului.
17 Fi-va numele Lui binecuvântat în veci, numele Lui va dăinui cât soarele[8]. Și în El se vor binecuvânta toate neamurile pământului, toate neamurile Îl vor ferici.
18 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, singurul Care face minuni, și binecuvântat e numele slavei Sale în veac și în veacul veacului; de slava Lui va fi plin întreg pământul! Amin! Amin!

[7] În ediţiile româneşti curente: „scump va fi numele lor înaintea lui”, eroare datorată nu numai unei transcrieri greşite în Codex Sinaiticus, dar şi Textului Masoretic: „scump va fi sângele lor în ochii lui” (vezi şi ed. Galaction, 1938). Eroarea a fost preluată şi de ed. Rahlfs.

[8] E vorba de dăinuirea (pomenirea) numelui Său pe toată durata istoriei.

PSALMUL 72 Un psalm al lui Asaf.[1]

1 Cât de bun îi este Dumnezeu lui Israel, celor ce sunt drepți cu inima!
2 Mie însă puțin mi-a fost de nu mi-au alunecat picioarele, puțin mi-a fost că pașii nu mi s-au poticnit.
3 Că i-am pizmuit pe cei fără de lege în timp ce vedeam pacea păcătoșilor,
4 că anume la moartea lor nu sunt semne de durere și că ei nu șovăie atunci când sunt loviți;
5 ei nu au parte de trudă așa cum au alți oameni și nici cu alți oameni fi-vor biciuiți[2].
6 Iată de ce i-a stăpânit trufia și de ce se înfășoară în nedreptatea și-n necredința lor.
7 Nedreptatea li se scurge din grăsime, trecut-au spre poftele inimii.
8 În răutate au gândit și au vorbit, nedreptatea și-au rostit-o cu înfumurare[3].
9 Gura și-au pus-o împotriva cerului și limba lor cutreieră pământul.
10 Drept aceea, poporul meu se va întoarce aici și zile pline fi-vor aflate întru ei[4].
11 Ei zic: „Cum de știe Dumnezeu? este oare cunoaștere întru Cel-Preaînalt?
12 Iată, aceștia sunt păcătoșii și sunt înfloritori; încă în veacul acesta au dobândit averi!”
13 Iar eu am zis: „Vai, în zadar am păstrat în inima mea dreptatea și întru nevinovăție mi-am spălat mâinile;
14 lovit am fost de-a lungul întregii zile și mie mi-a fost mustrarea în fiecare dimineață!. . .”.
15 Și am zis: „Astfel voi grăi: Iată, ar fi trebuit să rup legământul cu neamul
fiilor Tăi!. .. „.
16 Și mă sileam să înțeleg, dar era prea obositor pentru mine,
17 până ce am intrat în locașul cel sfânt al lui Dumnezeu și le-am priceput sfârșitul.

---

[1] Pentru „Asaf” vezi nota de la Ps 49 (titlu).

[2] Asemenea lui Iov, psalmistul observă că principiul ideal în virtutea căruia oamenii răi ar trebui să aibă destinul faptelor lor e contrazis de realitate. Constatarea îi provoacă o depresie psihică vecină cu prăbușirea (v. 2), dar, iluminat de înțelepciunea divină, el găsește suficiente resurse spre a ancora în speranță.

[3] Literal: „și-au rostit-o de sus”.

[4] „Zilele pline” nu sunt altceva decât prefigurarea „plinirii vremii”, când Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat (Fer. Augustin).

18 Într-adevăr, pentru faptele lor viclene Tu i-ai lovit cu rău: când ei se înălțau, Tu i-ai doborât.

19 Cât de repede li s-a făcut pustiul!; de-ndată s-au stins, pierit-au din pricina nelegiuirii lor.

20 Ca un vis al celui ce se trezește, Doamne, în cetatea Ta chipul lor de nimic îl vei face.

21 Că inima-n mine s-a aprins și rărunchii mi s-au schimbat,

22 că eu o nimica toată eram și n-o știam, ca o vită ședeam înaintea Ta.

23 Dar eu cu Tine sunt de-a pururi, Tu m-ai ținut de mâna mea cea dreaptă,

24 cu sfatul Tău m-ai călăuzit și cu slavă m-ai primit la Tine.

25 Căci oare ce-mi este mie în cer?[5] și, în afară de Tine, ce mi-am dorit eu pe pământ?...

26 Inima și trupul mi-au slăbit, Dumnezeule al inimii mele, și Dumnezeu îmi este partea pe veci.

27 Că iată, cei ce se îndepărtează de Tine vor pieri; Tu i-ai nimicit pe toți cei ce prin desfrâu se duc de la Tine[6].

28 Iar mie bine îmi este să mă lipesc de Dumnezeu și să-mi pun în Domnul nădejdea, ca să vestesc eu toate laudele Tale în porțile fiicei Sionului.

---

[5] „Nimic altceva – răspunde Sf. Ioan Scărarul – decât să mă lipesc de Tine cu mintea neîmprăștiată în timpul rugăciunii".

[6] În limbajul profetic, „desfrâu" (sau „adulter") înseamnă infidelitatea față de Dumnezeu. În primul stih e vorba de cei ce, pur și simplu, se îndepărtează de Dumnezeu prin lucrarea diavolului și care sunt sortiți pieirii prin însăși fapta lor. Cei din al doilea stih fac parte din categoria duplicitarilor, care gustă din plăcerile vieții sau ale altor credințe fără să-L renege pe Dumnezeu, ca un bărbat infidel care, totuși, nu divorțează; aceștia ajung în situația de „a sluji la doi domni" (Mt 6, 24), fapt pentru care nu vor pieri prin ei înșiși, ci vor fi nimiciți de Dumnezeu (Makrakis).

PSALMUL 73 Un psalm al lui Asaf; spre pricepere.[1]

1 De ce, Dumnezeule, până în cele din urmă Te-ai lepădat de noi? de ce s-a aprins mânia Ta peste oile păşunii Tale?

2 Adu-Ţi aminte de adunarea Ta pe care dintru început ai agonisit-o. Izbăvit-ai toiagul moştenirii Tale, acest munte al Sionului, cel în care Tu ai locuit.

3 Pân-la urmă ridică-Ţi Tu mâinile Tale împotriva trufiilor lor, împotriva relelor pe care vrăjmaşul le-a făcut în locul Tău cel sfânt.

4 Cei ce Te urăsc s-au fălit în mijlocul sărbătorii Tale, semnele lor le-au pus drept semne, fără ca ei s-o ştie,

5 ca şi cum ar fi fost o plecare spre înălţimi[2].

6 Ca într-o pădure de copaci, cu topoarele i-au tăiat uşile laolaltă, cu secure şi ciocan l-au dărâmat.

7 Cu foc au ars locaşul Tău cel sfânt, pân-la pământ spurcat-au locuinţa numelui Tău.

8 Zis-au în inima lor, şi-mpreună cu ei rudeniile lor: „Veniţi! să nimicim toate serbările lui Dumnezeu de pe pământ!”

9 Semnele noastre nu le-am văzut; niciun profet nu mai este, El pe noi nu ne va mai cunoaşte[3].

10 Până când, Dumnezeule, Te va ocărî vrăjmaşul? oare pân-la urmă va defăima potrivnicul numele Tău?

11 Oare pe totdeauna Îţi întorci Tu mâna şi dreapta Ta din mijlocul sânului Tău?[4]

12 Dar Dumnezeu este Împăratul nostru de dinainte de veac, El a făcut

---

[1] Potrivit tradiţiei teologice răsăritene, acest psalm este o anticipare profetică a dărâmării Ierusalimului (inclusiv a Templului de pe muntele Sion) în anul 70 d. H., când armatele romane au pătruns în cetatea sfântă. În sens mai larg, el poate fi şi o profeţie asupra încercărilor prin care va trece Biserica în vremuri de mare restrişte. În orice caz, critica textelor biblice, inclusiv cea protestantă, nu a putut stabili o relaţie suficientă între conţinutul acestui psalm şi asalturile asupra Ierusalimului de dinainte de anul 70.

[2] „Semne” pot fi insignele militare (uniforme, steaguri, trofee). În limbajul biblic, însă, prin „semne” se înţeleg minunile (miracolele, faptele neobişnuite) care se fac, pe de o parte, prin puterea lui Dumnezeu sau, pe de alta, prin puterea diavolului (vezi „semnele” asemănătoare făcute de Aaron şi de vrăjitorii Egiptului Iş 7, 9-12). În cazul de faţă, duşmanii, în ignoranţa lor („popor fără-de-minte” v. 18), îşi iau victoria ca pe o suită de „semne” menite să-i ducă spre înălţimi, fără să ştie că „semnele” virtuale ale lui Dumnezeu se pot manifesta oricând.

[3] Absenţa minunilor şi a profeţiilor: sentimentul părăsirii totale.

[4] În v. 3 I se cerea lui Dumnezeu să-Şi ridice mâinile împotriva vrăjmaşilor; acum I se reproşează că „stă cu mâinile în sân”.

mântuire în mijlocul pământului.

13 Tu, cu puterea Ta, ai întemeiat marea; Tu ai zdrobit capetele balaurilor din apă,

14 capul balaurului[5] Tu l-ai sfărâmat, Tu l-ai dat ca hrană popoarelor etiopiene[6].

15 Tu ai făcut să irumpă izvoare și pâraie, Tu ai făcut să sece râurile Etamului[7].

16 A Ta este ziua și a Ta este noaptea, Tu ai întemeiat lumina și soarele.

17 Tu ai făcut toate marginile pământului; vara și primăvara Tu le-ai plăsmuit.

18 Adu-Ți aminte de aceasta: Vrăjmașul L-a ocărât pe Domnul și poporul cel fără-de-minte Ți-a defăimat numele.

19 Sufletul ce Te mărturisește pe Tine să nu-l dai la fiare[8]; de sufletele săracilor Tăi să nu uiți pân-la sfârșit.

20 Caută spre legământul Tău, că întunecimile pământului s-au umplut de casele fărădelegilor.

21 Cel umilit, cel rușinat să nu fie întors înapoi; săracul și sărmanul vor lăuda numele Tău.

22 Scoală-Te, Dumnezeule, judecă-Ți propria Ta pricină; adu-Ți aminte de ocara pe care cel fără-de-minte o face toată ziua împotriva Ta.

23 Nu uita glasul celor ce Ți se roagă Ție; trufia celor ce Te urăsc urcă fără-ncetare.

---

[5] Ebr.: „capetele Leviatanului”. „Leviatanul” (în mitologia semitică): monstru marin uriaș, oarecum asemănător cu un balaur sinuos. În sensul creștin: „Balaurul cel mare, șarpele cel de demult, care se cheamă diavol și Satana” (Ap 12, 9).

[6] Prin „popoarele etiopiene” se înțelegeau triburile sălbatice care trăiau ca fiarele (acestora li s-a dat mai întâi numele de „troglodiți” = cei ce locuiesc în caverne).

[7] Etam: Localitate pomenită în Ios 15, 59, situată în zona Betleemului. Istoricul Iosif Flaviu menționează că Etamul era așezarea rurală favorită a regelui Solomon, loc de retragere, situat la opt mile distanță de Ierusalim; era un drum pe care el îl făcea dis-de-dimineață, mânându-și caii de la caretă.

[8] „fiarele” = „dușmanii”.

PSALMUL 74 Pentru sfârșit: Nu nimici![1] Un psalm-cântare al lui Asaf.

1 Ție ne vom mărturisi, Dumnezeule, Ție ne vom mărturisi, și numele Tău îl vom chema[2],
2 povesti-voi despre toate minunile Tale. „Atunci când Îmi voi lua timp, cu dreptate voi judeca[3].
3 Topitu-s-a pământul și toți cei ce locuiesc pe el; Eu sunt Cel ce stâlpii lui i-a întărit.”[4]
4 Le-am zis nelegiuiților: „Nu faceți fărădelege!”, și celor păcătoși: „Nu vă ridicați fruntea!;
5 fruntea nu v-o ridicați la înălțime și nu grăiți ce e strâmb împotriva lui Dumnezeu!”
6 Că judecata nu vine nici de la răsărituri, nici de la apusuri și nici din munții pustii,
7 fiindcă Dumnezeu e Judecător; pe unul îl smerește, pe altul îl înalță.
8 Că-n mâna Domnului e un pahar cu vin curat și plin de cuviință[5], și El l-a înclinat de la unul la altul, dar drojdiile lui nu s-au golit cu totul; din ele vor bea toți păcătoșii pământului[6].

---

[1] Fer. Ieronim: Sensul verbului „a nimici” are multe nuanțe. David îl folosește (în ebraică) vorbindu-i cuiva despre Saul: „Să nu-l omori!” (1 Rg 26, 9). Din alte locuri (1 Rg 26, 11, 23; 25, 32-34; 24, 11-13) înțelegem că David L-a binecuvântat pe Dumnezeu pentru aceea că mâinile sale fuseseră oprite de la a-l ucide pe Saul. La fel poate fi și pentru noi: dacă nu ucidem, e pentru că mâinile noastre sunt ținute în frâu.

[2] Potrivit Fericitului Ieronim, aici verbul „a se mărturisi” nu semnifică pocăință, ci mai degrabă laudă sau mulțumire.

[3] Cei mai vechi exegeți ai Psalmilor, chiar înainte de Ieronim, au fost de acord că aceste trei stihuri sunt cuvintele Domnului (grafica ebraică și greacă nu cunoșteau semnele citării). Domnul nu judecă acum, ci mai târziu, la sfârșitul veacurilor.

[4] Înainte de întruparea Domnului, pământul cuprindea o omenire dizolvată din soliditatea adevărului într-o mâzgă a păcatului. El însă i-a venit în ajutor, întărindu-i „stâlpii”, adică pe apostoli (care, și ei, se clătinaseră în vremea patimilor lui Iisus). De notat și contrastul dintre verbele „a se topi” „a întări” (Cassiodor).

[5] „plin de cuviință” încearcă să echivaleze sintagma: pleres kerásmatos. Literal s-ar traduce: „plin de amestec”, expresie lipsită de sens. Cuvântul kérasma înseamnă, într-adevăr, „amestec”, dar cu nuanța că e un amestec menit să tempereze tăria lichidului (a vinului), să-l îmblânzească, să-l facă decent, cuviincios.

[6] Cassiodor tâlcuiește: Prin „drojdii” nu trebuie să înțelegem obișnuitele reziduuri de pe fundul vasului, ci ultima porțiune, cea de jos, a vinului care, curat cum este, li se oferă tuturor credincioșilor fără să se împuțineze. Din această ultimă rămășiță vor bea, către sfârșitul lumii, atât iudeii convertiți la Evanghelie, cât și păcătoșii care se vor pocăi. Sf. Ciprian de Cartagina vede în acest „pahar” prefigurarea potirului euharistic, menit să-i întărească pe creștinii ce se pregătesc de martiriu.

9 Iar eu mă voi bucura în veac, cânta-voi Dumnezeului lui Iacob.
10 Și toate frunțile păcătoșilor le voi zdrobi, iar fruntea celui drept înălțată
va fi.

PSALMUL 75 Pentru sfârșit: Printre cântări. Un psalm al lui Asaf, cântare asirienilor[1].

1 Cunoscut este Dumnezeu în Iudeea, mare este numele Lui în Israel.
2 Locul Său s-a făcut întru Pace[2] și locuința Lui în Sion;
3 acolo a zdrobit tăria arcurilor, arma și sabia și războiul.
4 Tu luminezi minunat din munții cei veșnici;
5 tulburatu-s-au toți cei nepricepuți cu inima, somnul și l-au dormit, iar oamenii bogăției n-au mai găsit, niciunul, nimic în mâinile lor.
6 De certarea Ta, Dumnezeule al lui Iacob, de certarea Ta au ațipit călăreții pe cai.
7 Tu ești de temut, și cine-Ți va sta Ție-mpotrivă? De atunci Îți este mânia.
8 Tu ai făcut să se audă din cer judecată; pământul s-a temut și s-a alinat
9 când Dumnezeu S-a ridicat la judecată să-i mântuiască pe toți blânzii pământului.
10 Că gândul lăuntric[3] al omului Îți va aduce laudă și rămășița gândului lăuntric Te va prăznui.
11 Domnului, Dumnezeului vostru faceți-I făgăduințe și pliniți-le, toți cei dimprejurul Său daruri Îi vor aduce,
12 Lui, Celui de temut, Celui ce prinților le taie răsuflarea, Celui de temut între regii pământului.

---

[1] Fer. Ieronim: Cuvântul „asirieni" se traduce: „Cei ce înaintează de-a dreptul", adică cei ce cunosc regulile credinței și se grăbesc să meargă pe urmele ei cele adevărate; acestora li se adresează Asaf, lăudându-L pe Dumnezeu în minunate chipuri.

[2] „Pace" în limba ebraică se spune „Salem"; așadar, „Pace" e o traducere literală a cuvântului „Ierusalim", care s-a numit mai întâi „Salem" (în vremea preotului Melchisedec Fc 14, 18-20), apoi Iebus (vezi Jd 19, 10) și mai apoi Ieru-Salem (Fer. Ieronim).

[3] „gândul lăuntric" încearcă să-l traducă pe enthýmios = „ceea ce pui la inimă", rudă cu verbul enthyméomai = „a reflecta", „a întreține un gând", ambele fiind contrase din enthymós = „în suflet", „în inimă", „în inteligență". Dumnezeu poate fi lăudat și fără cuvinte sau gesturi, numai în forul interior al omului, în stricta sa intimitate (de pildă ca la Arghezi: „Rugăciunea mea e gândul"; „ruga mea e fără cuvinte").

PSALMUL 76 Pentru sfârșit: un psalm al lui Asaf, cu privire la Iditun.

1 Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Dumnezeu, și El a luat aminte la mine.

2 În ziua necazului meu pe Dumnezeu L-am căutat, cu mâinile mele ridicate noaptea-n fața Lui, și nu m-am înșelat; sufletul meu n-a vrut să se mângâie.[1]

3 Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu și m-am veselit; în mine am cugetat și duhul mi-a slăbit[2].

4 Ochii mi-au fost veghetori mai-naintea vegherilor[3]; tulburat am fost și n-am grăit.

5 Gândit-am la zilele cele de demult, anii veacurilor duse i-am chemat în minte și am cugetat;

6 cugetat-am noaptea întru inima mea și duhul mi se-nfrigura căutând[4].

7 Oare-n veci Se va lepăda Domnul de mine și nu va mai avea nicio bunăvoință?

8 oare pân-la sfârșit și din neam în neam mă va lipsi de mila Lui?

9 oare uita-va Dumnezeu să fie milostiv, sau întru mânia Sa Își va opri îndurările?

10 Și am zis: Acum am pus un început; această schimbare e a dreptei Celui-Preaînalt[5].

11 Adusu-mi-am aminte de lucrurile Domnului, că-mi voi aduce aminte de minunile Tale cele dintru început

12 și la toate lucrurile Tale voi cugeta și la faptele Tale voi gândi[6].

---

[1] Adică: sufletul meu n-a acceptat consolare de la oameni.

[2] Introspecția e o lucrare a intelectului; încercarea de a te rezolva pe tine însuți doar prin lucrarea minții duce la slăbirea duhului; („sufletul meu n-a vrut să se mângâie").

[3] Prin „veghere" se înțelegea, în antichitate, perioada de câte trei ore (din cele douăsprezece ale zilei) în care un sutaș sau paznic stătea de strajă (veghetor, cu ochii deschiși). Ochii psalmistului stau de veghe chiar și atunci când străjile, înainte de a le veni rândul, încă dorm. Într-un sens mai adânc, râvna rugăciunii veghetoare îl face pe om să fie treaz chiar înainte de ceasul privegherii, după spusa: Cine se roagă numai când trebuie să se roage, acela nu se roagă.

[4] Acesta este singurul loc din Vechiul Testament în care e folosit verbul skállo = „a căuta cu grijă, cu hărnicie", „a scormoni", „a scotoci", a căuta prin buzunare. Acest verset trebuie pus în relație cu stihul al doilea din versetul 3.

[5] În limbajul duhovnicesc există expresia: „a pune un început bun", ceea ce înseamnă hotărârea cuiva de „a o rupe" cu starea de păcat și de a se angaja din nou pe calea cea bună. Psalmistul consideră că o astfel de „schimbare" nu e opera omului, ci vine din mâna cea dreaptă a lui Dumnezeu.

[6] De notat, în versetele 11-12, timpurile verbelor: o acțiune trecută a fost cauzată de

13 Dumnezeule, calea Ta e-n locul cel sfânt; cine este Dumnezeu mare ca
Dumnezeul nostru?:
14 Tu eşti Dumnezeu Carele faci minuni. Cunoscută Ţi-ai făcut puterea
între popoare;
15 cu braţul Tău Ţi-ai izbăvit poporul, pe fiii lui Iacob şi ai lui Iosif.
16 Văzutu-Te-au apele, Dumnezeule, văzutu-Te-au apele şi s-au înfricoşat
şi adâncurile s-au tulburat de clocotul răsunetului apelor.
17 Glas au slobozit norii, căci săgeţile Tale cutreieră;
18 în vârtejul lor e glasul tunetului Tău, fulgerele Tale luminat-au lumea[7],
clătinatu-s-a pământul şi s-a cutremurat.
19 În mare sunt căile Tale, în ape multe cărările Tale, şi urmele Tale nu se
vor cunoaşte.
20 Ca pe o turmă Ţi-ai călăuzit poporul prin mâna lui Moise şi a lui
Aaron.

o întreită acţiune viitoare. În fond, acesta e semnalul profetic: profetul s-a rostit asupra unui eveniment pentru simplul motiv că acesta urmează să se producă.

7 oikouméne: lumea ca omenire; pământul locuit de oameni.

CATISMA a XI-a

PSALMUL 77 Al lui Asaf, spre înțelegere.[1]

1 Luați aminte, poporul meu, la legea mea,[2] plecați-vă auzul la graiurile
gurii mele!
2 În parabole[3] îmi voi deschide gura, lucruri umbrite[4] rosti-voi din cele
ce-au fost de la-nceput,
3 câte-am auzit și-am cunoscut și câte părinții noștri ne-au povestit.
4 Ele nu le erau ascunse copiilor lor din alte generații; ele vesteau laudele
Domnului și puterile Lui și minunile pe care El le-a făcut.
5 El a ridicat mărturie în Iacob și lege a pus în Israel, acele lucruri pe care
El le poruncise părinților noștri, pentru ca ei să le facă cunoscute fiilor lor,
6 așa ca și o altă generație să le poată cunoaște, adică fiii ce se vor naște și
se vor ridica și le vor vesti fiilor lor,
7 pentru ca ei în Dumnezeu să-și pună nădejdea și lucrurile lui
Dumnezeu să nu le uite și poruncile Lui să le cerceteze,
8 pentru ca ei să nu fie ca părinții lor: neam nestatornic[5] și înăcrit, neam
care nu și-a îndreptat inima și duhul nu și l-a deprins să stea cu Dumnezeu.
9 Fiii lui Efraim, cei ce-și încordează arcurile și trag, dat-au dosul în zi de
război.
10 Ei n-au păzit legământul lui Dumnezeu și în legea Lui n-au vrut să
umble.
11 Uitat-au facerile Lui de bine și minunile Lui, cele pe care El le-a arătat
lor,
12 minunile pe care El le făcuse în fața părinților lor, în țara Egiptului, în
câmpia Tanis[6].

---

[1] Adică un psalm de învățătură: cel ce cântă psalmul (Asaf) trebuie să și înțeleagă ceea ce rostește. În fapt, e un îndemn către oricare cititor al Scripturii și, îndeosebi, către tot cel ce cântă sau rostește psalmi.

[2] Aici, „legea”: istoria sfântă a poporului evreu, din care psalmistul evocă o parte. Psalmul e mai mult istoric și numai în parte profetic.

[3] Aici, parabolé = „parabolă” traduce ebraicul mașal: procedeul poetic de a rosti ritmic o frază în două versuri paralele.

[4] „lucru umbrit” (probléma): lucru neclar, enigmatic, subiect de discuție și controversă, eveniment încă obscur, neelucidat, rămas parțial în umbră. E vorba de evenimentele expuse în acest psalm, de la ieșirea din Egipt, sub Moise, până la începutul domniei lui David.

[5] Literal: „întortocheat”, „sinuos”, „șerpuitor”, „onctuos”; cel ce veșnic își schimbă direcția; cel pe care nu se poate conta.

[6] Tanis (care la început s-a numit Zoan): oraș în Egipt (devenit capitala lui Ramses

13 El a despicat marea și i-a trecut prin ea, El a făcut apele să stea ca într-un burduf;
14 cu nor i-a călăuzit în timpul zilei, și toată noaptea cu lumină de foc;
15 El a despicat stânca în pustie și le-a dat să bea ca într-un afund adânc;
16 din stâncă a scos apă și apele le-a revărsat ca pe niște râuri.
17 Dar ei din nou au păcătuit față de El, în loc lipsit de apă L-au amărât pe Cel-Preaînalt.
18 Și-n inimile lor L-au pus pe Dumnezeu la-ncercare cerând mâncare pentru sufletele lor.
19 Grăit-au ei împotriva lui Dumnezeu și au zis: „Oare nu va putea Dumnezeu să pregătească o masă în pustie?
20 pentru că El lovise stânca și apele au țâșnit și pâraiele s-au revărsat -, oare nu va fi El în stare să dea și pâine sau să pregătească o masă pentru poporul Său?”
21 Iată deci că Domnul a auzit și S-a mâniat și foc s-a aprins în Iacob și mânie s-a ridicat împotriva lui Israel,
22 fiindcă ei n-au crezut în Dumnezeu și nici n-au nădăjduit în mântuirea Lui.
23 Și El poruncă le-a dat norilor de deasupra și porțile cerului le-a deschis
24 și peste ei a plouat mană să mănânce, și pâine cerească le-a dat.
25 Pâine îngerească a mâncat omul, hrană le-a trimis din destul.
26 Și vântul austru l-a strămutat din cer și cu puterea Lui a adus vântul de miazăzi
27 și cărnuri a plouat peste ei ca și cum ar fi fost pulbere, și ca nisipul mării păsări zburătoare,
28 care au căzut în mijlocul taberei lor, împrejurul corturilor lor.
29 Și au mâncat și s-au săturat foarte și El le-a împlinit pofta;
30 nimic nu le lipsea din cele ce pofteau. Dar pe când mâncarea încă era în gura lor,
31 mânia lui Dumnezeu s-a ridicat asupră-le și i-a ucis pe îmbuibații lor și aleșilor lui Israel le-a-mpleticit picioarele.
32 Întru toate acestea ei n-au contenit să păcătuiască și n-au crezut în minunile Lui.
33 Și zilele lor s-au stins în zadar și anii lor cu de-a fuga.
34 Când El îi ucidea, ei Îl căutau și se întorceau și dis-de-dimineață se uitau după Dumnezeu.
35 Și și-au adus aminte că Dumnezeu e ajutorul lor și că Dumnezeul Cel-Preaînalt e Mântuitorul lor.
36 Ei însă Îl iubeau din gură, dar cu limba Îl minteau,
37 căci inima lor nu-L avea cu adevărat, nici că ei credeau în legământul

---

al II-lea).

Său.

38 El însă este-ndurător şi le va uşura păcatele şi nu-i va nimici; şi de
multe ori Îşi va întoarce mânia şi urgia nu Şi-o va aprinde.

39 Adusu-Şi-a aminte că ei sunt doar trup, suflare ce se duce şi nu se mai
întoarce.

40 De câte ori L-au amărât ei în pustie şi L-au mâniat în pământ fără de
apă?

41 Şi s-au întors şi L-au pus pe Dumnezeu la-ncercare şi pe Sfântul lui
Israel L-au întărâtat.

42 Nu şi-au adus aminte de mâna Lui, de ziua-n care i-a mântuit din
mâna asupritorului,

43 cum a făcut El în Egipt semnele Lui şi minunile Lui în câmpia Tanis:

44 în sânge le-a prefăcut[7] râurile şi ploile, ca ei să nu poată bea;

45 tăuni a trimis asupră-le şi i-au mâncat, şi broaşte şi i-au prăpădit;

46 şi roadele lor le-a dat omizilor şi ostenelile lor le-a dat lăcustelor;

47 şi viile lor le-a nimicit cu grindină şi duzii lor, cu brumă;

48 vitele lor le-a dat pe seama grindinei, pe seama focului averile lor;

49 împotriva lor a trimis urgia mâniei Lui; mânie, urgie şi necaz prin
îngeri răi anume trimişi;

50 o cale-i făcuse mâniei Sale şi sufletele lor nu le-a cruţat de la moarte şi
cirezile lor în moarte le-a închis.

51 Şi a lovit pe fiecare întâi-născut în Egipt, pârga sârguinţelor lor în
corturile lui Ham.

52 Ca pe o turmă Şi-a ridicat poporul, ca pe o turmă i-a dus în pustie

53 şi-ntru nădejde i-a călăuzit, iar ei nu s-au temut şi pe vrăjmaşii lor
marea i-a acoperit.

54 Şi i-a dus în muntele sfinţeniei Sale, muntele acesta pe care dreapta
Lui îl dobândise.

55 Neamuri a izgonit de dinaintea lor şi lor le-a împărţit prin sorţi
pământ de moştenire şi-n corturile lor a aşezat seminţiile lui Israel.

56 Dar ei L-au pus la-ncercare şi L-au amărât pe Dumnezeu Cel-Preaînalt
şi mărturiile Lui nu le-au păzit.

57 Şi s-au întors şi au trădat ca şi părinţii lor şi s-au făcut ca într-un arc
viclean[8]

58 şi L-au mâniat între înălţimile dealurilor lor şi prin idolii lor L-au făcut
gelos[9].

---

[7] Subînţeles: lor, egiptenilor.

[8] Grecescul streblós înseamnă „răsucit”, „strâmb”, „încovoiat”; are însă şi un sens figurat: „pervers”, „viclean”, „vicios”. În Ps 17, 26 e tradus: „îndărătnic” (în funcţie de context).

[9] Căderile în idolatrie ale fiilor lui Israel erau socotite adulter şi erau de natură să

59 Dumnezeu a auzit și nu S-a mai uitat la ei și ca pe o nimica l-a socotit pe Israel
60 și nu i-a mai vrut locașul din Șilo, locașul Său în care locuise printre oameni.
61 Tăria lor a dat-o robiei și-n mâinile vrăjmașului frumusețea lor.
62 Cu sabie Și-a îngrădit poporul și spre moștenirea Lui n-a mai privit.
63 Focul i-a înghițit pe tinerii lor și fecioarele lor nu s-au jelit.
64 Preoții lor de sabie au căzut și pentru văduvele lor nimeni nu va plânge.
65 Și Domnul Se trezi ca unul ce-a dormit, ca un bărbat puternic preasăturat de vin,
66 și pe vrăjmașii Săi i-a lovit din spate, ocară veșnică le-a dat.
67 De sălașul lui Iosif S-a lepădat și seminția lui Efraim n-a ales-o;
68 ci a ales seminția lui Iuda[10], muntele Sion pe care l-a iubit,
69 și Și-a zidit locașul Său cel sfânt ca pe al unui inorog, în veac l-a întemeiat pe pământ.
70 Și l-a ales pe David, robul Său, și l-a luat de la turmele de oi,
71 de lângă oile fătătoare l-a luat, ca să-l păstorească pe Iacob, poporul Său, și pe Israel, moștenirea Sa.
72 Și i-a păstorit întru nerăutatea inimii lui și prin iscusința mâinilor sale i-a călăuzit.

---

stârnească gelozia lui Iahve, singurul îndreptățit la credincioșie. Vezi și Nm 25, 11; Dt 29, 20.

[10] Cassiodor tâlcuiește: Judecățile lui Dumnezeu sunt limpezi prin însăși armonia numelor. Să avem în vedere faptul că Sfânta Scriptură, prin semnificația numelor ebraice, foarte adesea ne descoperă taine obscure. Nu e nicio îndoială că un astfel de limbaj îi este propriu numai literaturii sacre, căci scrierile profane nu-l au. „Iosif" înseamnă „creștere", în ambele sensuri, bun sau rău. Cu toate că Iosif a fost un om drept, urmașii săi sunt cunoscuți ca poftitori de bunăstare lumească. „Efraim" înseamnă „roditor" sau „belșug"; urmașii săi au devenit înfumurați prin belșugul recoltelor lor. Iuda înseamnă „mărturisind" sau „preamărind". Acum e de la sine înțeles de ce Dumnezeu a ales seminția lui Iuda.

PSALMUL 78 Un psalm al lui Asaf.

1 Dumnezeule, intrat-au păgânii[1] în moştenirea Ta, locaşul Tău cel sfânt
Ţi l-au pângărit, făcut-au Ierusalimul colibă prădată[2].
2 Leşurile robilor Tăi le-au făcut mâncare păsărilor cerului, trupurile
celor cuvioşi ai Tăi, fiarelor pământului.
3 Vărsat-au sângele lor ca apa împrejurul Ierusalimului, şi nu era cine să-i
îngroape.
4 Făcutu-ne-am ocară vecinilor noştri, batjocură şi râs celor dimprejurul
nostru.
5 Până când, Doamne, Te vei mânia?: oare până la sfârşit? până când ca
focul Ţi se va aprinde mânia[3]?
6 Varsă-Ţi mânia[4] peste neamurile care nu Te cunosc şi peste regatele
care n-au chemat numele Tău;
7 că l-au mâncat pe Iacob şi locul lui l-au pustiit.
8 Nu-Ţi aminti de fărădelegile noastre cele de demult; degrab să ne
întâmpine îndurările Tale, că am sărăcit foarte.
9 Ajută-ne, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, pentru slava numelui Tău;
de dragul numelui Tău ne izbăveşte şi uşurează-ne păcatele,
10 ca nu cumva să zică păgânii: „Unde-i Dumnezeul lor?" Acum, în faţa
ochilor noştri, fă-Ţi cunoscută între neamuri răzbunarea sângelui robilor Tăi,
care s-a vărsat.
11 În faţa ochilor Tăi să ajungă suspinul celor ferecaţi, după măreţia
braţului Tău păzeşte-i pe fiii celor ucişi.
12 Vecinilor noştri dă-le-n sân de şapte ori ocara cu care ei Te-au ocărât
pe Tine, Doamne.
13 Iar noi, poporul Tău şi oile păşunii Tale, Ţie Îţi vom mulţumi[5] în veac,
din neam în neam vom vesti lauda Ta.

---

[1] În context, éthne înseamnă „păgâni", neevrei.

[2] Literal: „făcut-au Ierusalimul ca şi cum ar fi fost o colibă a paznicului livezii" (sau viei). În coliba paznicului se depozita, temporar, recolta de fructe, după care era desfăcută. Ideea este aceea de umilire: Ierusalimul nu fusese dărâmat ca o cetate şi prefăcut în ruină, ci, pur şi simplu, jefuit şi dărâmat ca o cocioabă.

[3] Literal: „gelozia" (zelós); ceea ce denotă că poporul lui Israel era pedepsit pentru idolatrie (vezi nota de la 77, 58), păcat pe care psalmistul îl pune pe seama trecutului (v. 8).

[4] Aici, „mânia" la propriu (orgén).

[5] anthomologéomai = „a-ţi mărturisi public recunoştinţa"; de unde: „a mulţumi" (ca la Lc 2, 38; în V. T. e folosit numai aici).

PSALMUL 79 Pentru sfârșit: în legătură cu cei ce se schimbă; o mărturie a lui Asaf; un psalm despre asirieni.

1 Tu, Cel ce ești Păstorul lui Israel, ia aminte, Tu, Cel ce pe Iosif îl călăuzești ca pe o turmă de oi, Tu, Cel ce șezi pe heruvimi, arată-Te!
2 În fața lui Efraim și-a lui Veniamin și-a lui Manase ridică-Ți puterea și vino să ne mântuiești![1]
3 Dumnezeule, întoarce-ne, arată-Ți fața și ne vom mântui.
4 Doamne, Dumnezeul puterilor, până când Te vei mânia pe ruga robilor Tăi?
5 Oare cu pâine de lacrimi ne vei hrăni și cu lacrimi după măsură[2] ne vei adăpa?
6 Pusu-ne-ai în răspăr cu vecinii noștri și vrăjmașii noștri ne-au batjocorit.
7 Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-ne și arată-Ți fața și ne vom mântui.
8 O vie din Egipt ai adus, păgâni ai alungat și ai răsădit-o[3].
9 Cale ai făcut înainte-i[4], i-ai răsădit rădăcinile și s-a umplut pământul.
10 Umbra ei acoperit-a munții, iar mlădițele ei, cedrii lui Dumnezeu;[5]
11 vițele și le-a întins până la mare, și lăstarii până la râu[6].
12 De ce i-ai dărâmat gardul și de ce o culeg toți cei ce trec pe cale?
13 Mistrețul pădurii a stricat-o, fiara sălbatică s-a cuibărit într-însa.
14 Dumnezeul puterilor, întoarce-Te iarăși, caută din cer și vezi și cercetează via aceasta
15 pe care a făcut-o dreapta Ta, și o desăvârșește[7], și caută spre fiul

---

[1] Redactarea versetelor 1-2 s-a făcut aici după ortografia ed. Rahlfs.

[2] Literal: „în măsură”, cuvântul având aici înțelesul: „unitate de măsură”. S-ar traduce: „în măsură plină-ochi”, umplută până la refuz; dar expresia, în relație cu stihul precedent, poate avea și sensul: apă pe măsura mâncării.

[3] „Via”: simbol al poporului evreu pe care Dumnezeu l-a scos din Egipt și, alungând „neamurile” Canaanului, l-a răsădit aici. Imaginea va avea ecou în profeția lui Isaia (5, 1-7) și în parabola lucrătorilor celor răi (Mt 21, 33-43). Sfinții Părinți au văzut în ea și un simbol al Bisericii, care a rodit și rodește sfinți.

[4] În drum spre Canaan, Dumnezeu l-a călăuzit pe Israel printr-un nor ziua și printr-un stâlp de foc noaptea.

[5] Origen: Pe cei ce i-a scos din valea Nilului, Dumnezeu nu vrea să-i răsădească în alte văi, adică în alte locuri joase, ci pe înălțimi, pentru ca astfel ei să-și poată dobândi un alt mod de viață și să dea alt fel de roade. În „cedrii lui Dumnezeu” îi putem vedea pe profeți și pe apostoli.

[6] Geografic: de la Marea Mediterană până la râul Eufrat, adică în lumea (toată) cunoscută în acea vreme.

[7] Aceste ultime patru stihuri au intrat în actul liturgic și sunt rostite de arhiereu în

omului pe care Ţi l-ai făcut puternic!

16 Arsă e cu foc şi scormonită; ei de mustrarea feţei Tale vor pieri.

17 Fie mâna Ta peste bărbatul dreptei Tale şi peste fiul omului pe care Ţi l-ai întărit!

18 Şi nu ne vom îndepărta de Tine; Tu ne vei via, iar noi numele Tău îl vom chema.

19 Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-ne, arată-Ţi faţa şi ne vom mântui!

---

timpul cântării „Sfinte Dumnezeule”. Evident, e vorba de Biserica sădită de Hristos.

PSALMUL 80 Pentru sfârșit: un psalm al lui Asaf despre teascurile de vin.[1]

1 Bucurați-vă întru Dumnezeu, ajutorul nostru, cu bucurie strigați-I Dumnezeului lui Iacob.

2 Alegeți un psalm și aduceți timpanul[2], dulcea psaltire cu alăută[3].

3 Sunați din trâmbiță la lună nouă, în ziua cea vestită a sărbătorii noastre![4]

4 Fiindcă aceasta e poruncă pentru Israel și judecată a Dumnezeului lui Iacob;

5 El a poruncit-o drept mărturie în Iosif când a ieșit din țara Egiptului; acesta a auzit o limbă pe care n-o înțelegea.[5]

6 El i-a luat povara din spinare; mâinile lui robiseră la coșuri:

7 „Întru necaz M-ai chemat și te-am izbăvit; auzitu-te-am din taina furtunii[6], te-am pus la-ncercare la Apa-Ncercării[7].

8 Ascultă, poporul Meu, și-ți voi grăi[8], cu tine, Israele, voi vrea să stau de vorbă[9], de Mă vei auzi:

9 Nu va fi un dumnezeu nou în mijlocul tău, nici te vei închina la dumnezeu străin[10];

10 căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-am scos din țara

---

[1] Pentru „teascurile de vin” vezi nota de la Ps 8, titlu.

[2] Literal: „luați un psalm” (adică la alegere, din Psaltire, un psalm potrivit momentului) „și aduceți timpanul”, adică instrumentul care însoțește, de obicei, strigarea de bucurie.

[3] Despre „psaltire” și „alăută” vezi nota de la 32, 2.

[4] E vorba de sărbătorirea primei zile a lunii a șaptea (Evreii aveau calendar lunar) (vezi Lv 23, 24; Nm 29, 1), care preceda sărbătoarea Corturilor (Dt 31, 10).

[5] Prin Iosif s-a strămutat Iacob în Egipt, cu numai șaptezeci și cinci de suflete, pentru ca acolo să devină un popor numeros; el păstra mărturia asupra adevărurilor dumnezeiești. Când a venit vremea ieșirii din Egipt, Dumnezeu vorbea prin „semne și minuni”, un limbaj pe care urmașii lui Iosif nu-l mai înțelegeau.

[6] Referire la cadrul teofanic de pe muntele Sinai.

[7] = Apa Meriba.

[8] „și-ți voi grăi”: în Codicii Vaticanus și Sinaiticus.

[9] „a vrea să stea de vorbă” încearcă un echivalent pentru diamartýromai = „a protesta cu scopul de a împiedica ceva”. Vezi versetele următoare.

[10] Sf. Ambrozie: Pe lângă sensul său istoric (zeițățile popoarelor Canaanului), acest verset poate avea și o conotație hristologică: Dacă Fiul nu ar fi coetern cu Tatăl, ci ar fi fost creat de Acesta în timp, El ar fi un dumnezeu „nou”; dacă Fiul n-ar fi cosubstanțial cu Tatăl, ci ar avea o natură diferită, atunci El ar fi un dumnezeu „străin”. Așadar, dacă poporului lui Israel i se poruncește să nu aibă nici „dumnezeu nou” și nici „dumnezeu străin”, aceasta înseamnă că va trebui să aibă un Dumnezeu coetern și cosubstanțial cu Iahve.

Egiptului. Deschide-ţi mare gura, şi Eu o voi umple.[11]
11 Dar poporul Meu nu Mi-a auzit glasul şi Israel n-a căutat spre Mine.
12 Şi i-am lăsat să umble după calea inimii lor, şi au mers în căile lor.
13 Dacă poporul Meu M-ar fi ascultat, dacă Israel ar fi umblat în căile Mele,
14 degrab i-aş fi umilit pe vrăjmaşii lor şi mâna Mi-aş fi pus-o pe cei care-i asupreau".
15 Vrăjmaşii Domnului L-au minţit[12], dar va veni cândva şi vremea lor.
16 Şi i-a hrănit din frunte de grâu şi cu miere din stâncă i-a săturat.

[11] Gura va fi plină de cuvintele Domnului (vezi şi Ir 1, 9).

[12] „Vrăjmaşii Domnului" nu sunt păgânii, căci ei nu-I făcuseră lui Dumnezeu nicio făgăduinţă pe care ar fi călcat-o; aşadar, e vorba tot de poporul lui Israel (Cassiodor).

PSALMUL 81 Un psalm al lui Asaf.

1 Dumnezeu a stat în adunare de dumnezei și în mijloc pe dumnezei îi va osebi[1].

2 Până când veți judeca voi cu nedreptate și-i veți acoperi pe păcătoși[2]?

3 Cumpăniți asupra orfanului și săracului[3], faceți dreptate celui smerit, celui sărman.

4 Scăpați-l pe cel sărman și pe cel nevoiaș, din mâna păcătosului scăpați-l!

5 Ei[4] n-au știut și nici n-au priceput, ei umblă-n întuneric: toată așezarea[5] pământului se clatină.

6 Eu am zis: „Dumnezei sunteți voi, și toți sunteți fii ai Celui-Preaînalt;”[6]

7 dar voi ca niște oameni muriți și ca unul din dregători cădeți.[7]

8 Scoală-Te, Dumnezeule, judecă pământul, că-n stăpânirea Ta sunt toate neamurile!

---

[1].

[2] Literal: „veți lua asupra voastră (lambánete) persoanele (prósopa) păcătoșilor?” Dacă primul stih se referă la injustiția comisivă (a condamna pe cineva pe nedrept), acesta vizează injustiția omisivă (a nu condamna pe cineva care merită să fie pedepsit).

[3] Aici kríno, în sensul de „a estima”, „a aprecia”; altfel spus: Nu-l judecați în grabă pe cel sărman, ca pe unul ce nu se poate apăra.

[4] „Ei”: judecătorii, dregătorii nedrepți.

[5] Literal: „toate temeliile”.

[6] Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să devină dumnezeu (Sf. Atanasie cel Mare). Mistica răsăriteană vorbește frecvent de îndumnezeirea omului, dar nu prin natură, ci prin participare la lumina cea necreată, prin energiile divine, ca un corolar al vieții lui duhovnicești. „Precum fierul aprins se face și el foc, dar nu se preface în foc (nu-și schimbă natura), ci prin transmitere și părtășie (atâta vreme cât se află împreună cu focul), și precum fierul devine și scaun al focului, întrucât focul se așază și se odihnește în fier, așa și mintea se face duh și tron al Duhului prin naștere din Duhul sau prin unire cu El și părtășie de la El, Dumnezeu învăluind în chip vădit mintea și unindu-Se cu ea și odihnindu-Se în ea ca într-un scaun” (Patriarhul Calist).

[7] Aici „ca niște” și „ca unul” nu sunt sintagme comparative, ci întăritoare: voi muriți omenește, datorită naturii voastre muritoare. Fiecare om botezat poartă în sine o îndumnezeire virtuală, dar depinde numai de conlucrarea dintre el și Dumnezeu (synergía) ca ea să devină reală; ea însă se realizează în om fără ca omul să-și schimbe natura (muritoare, supusă căderii).

PSALMUL 82 Un psalm-cântare al lui Asaf.

1 Dumnezeule, cine va fi asemenea Ție?[1] Să nu taci și nici să Te domolești, Dumnezeule![2]
2 Că, iată, vrăjmașii Tăi au fremătat[3] și cei ce Te urăsc și-au ridicat capul.
3 Împotriva poporului Tău au uneltit și împotriva sfinților Tăi s-au sfătuit.[4]
4 Zis-au: „Veniți!, să-i nimicim de tot ca neam, și numele lui Israel nicicum să mai fie pomenit!”
5 Că ei într-un gând s-au sfătuit împotriva lui; împotriva Ta legământ au făcut
6 corturile[5] idumeilor și ale ismaeliților, ale Moabului și agarienilor,
7 ale lui Ghebal și Amon și Amalec și ale străinilor de pe lângă locuitorii Tirului.
8 Că până și Asur a venit împreună cu ei, ajutor li s-au făcut fiilor lui Lot.
9 Fă-le lor ca lui Madian și lui Sisera și ca lui Iabin la pârâul Chișon;
10 nimiciți au fost în Endor, ca niște gunoaie[6] i-au devenit pământului.
11 Fă din mai-marii lor ce-ai făcut din Oreb și din Zeeb și din Zebah și din Țalmuna, da, pe toți mai-marii lor
12 care ziceau: „Să luăm pentru noi ca moștenire jertfelnicul lui Dumnezeu!”
13 Dumnezeul meu, fă-i ca pe o roată, ca pe o trestie în fața vântului,
14 ca pe un foc ce va arde pădurea, ca pe o văpaie ce va mistui munții;
15 așa îi vei alunga Tu cu viforul Tău și-ntru urgia Ta îi vei umple de groază.
16 Umple fețele lor cu ocară și vor căuta la numele Tău, Doamne.
17 Să se rușineze și să se-ngrozească în veacul veacului, înfruntați să fie și nimiciți.

---

[1] Folosind acest citat, Sf. Atanasie cel Mare demonstrează că el se referă la oameni, iar nu la Fiul lui Dumnezeu (cum susținea erezia ariană); creatura, schimbătoare, nu poate fi asemenea Creatorului, care e neschimbător. Fiul nu era „asemenea” Tatălui, ci de-o-ființă (identic) cu El, fiind El Însuși necreat: „Eu și Tatăl Meu una suntem” (In 10, 30).

[2] Fer. Ieronim: Această rugă-îndemn vine din partea unui om care e liniștit și tace, adică a unui om drept, împăcat cu propriul său duh.

[3] Adică au început să facă zgomot, să creeze tumult, să foșgăie într-o mare de glasuri indistincte; imagine auditivă, precedând-o pe cea următoare, vizuală.

[4] Dușmanii fiilor lui Israel sunt dușmanii lui Dumnezeu.

[5] Idumeii (edomiții) și alte popoare nomade sau seminomade locuiau în corturi; aici cuvântul corturi are conotație de „trib” sau „tabără”. Cele enumerate mai jos făceau parte dintre dușmanii tradiționali ai lui Israel.

[6] Expresia originală e mai tare: „ca o balegă”.

18 Și să cunoască ei că numele Tău este Domnul; numai Tu ești Cel-Preaînalt peste tot pământul.

PSALMUL 83 Pentru sfârșit: fiilor lui Core, cu privire la teascurile de vin.

1 Cât sunt de iubite locașurile Tale, Doamne al puterilor!
2 Tânjește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului;[1] inima mea și trupul meu s-au bucurat în Dumnezeu Cel-viu.
3 Că până și vrabia și-a aflat o casă și turtureaua cuib unde-și va pune puii: în chiar altarele Tale, Doamne al puterilor, Împăratul meu și Dumnezeul meu!
4 Fericiți sunt cei ce locuiesc în casa Ta, în vecii vecilor Te vor lăuda.
5 Fericit e omul al cărui ajutor e de la Tine, Doamne; suișuri în inima sa și-a făcut,[2]
6 în valea plângerii, în locul ce i s-a rânduit; că binecuvântare va da dătătorul de lege.
7 Merge-vor din putere în putere, Dumnezeul dumnezeilor va fi văzut în Sion.
8 Doamne, Dumnezeul puterilor, ascultă-mi rugăciunea, pleacă-Ți auzul, Dumnezeule al lui Iacob!
9 Tu, ocrotitorul nostru, vezi, Dumnezeule, și caută la fața unsului Tău!
10 Că mai bună e o zi în curțile Tale decât mii pe oareunde;[3] am ales: mai degrabă să fiu lepădat în casa Dumnezeului meu[4] decât să locuiesc în sălașele păcătoșilor.
11 Fiindcă milă și adevăr iubește Domnul, har și slavă va dărui Dumnezeu; Domnul nu-i va lipsi de bunătăți pe cei ce umblă întru nerăutate.
12 Doamne al puterilor, fericit e omul cel ce nădăjduiește-n Tine!

---

[1] Dacă veți merge la curțile regilor, acolo nu veți auzi vorbindu-se decât despre bogăție, putere sau glorie; nimic despre cele duhovnicești. Doar aici, în casa lui Dumnezeu, auziți vorbindu-se numai despre suflet, viață, de ce anume ne-am născut, de ce trăim un anume timp pe pământ, cum părăsim această viață și cum intrăm în cealaltă (Sf. Ioan Hrisostom).

[2] Sf. Grigorie de Nazianz: „După ce ne-am păzit cu grijă sufletul, după ce ne-am făcut suișuri în inimă, după ce am desfundat ogorul înțelenit (cf. Ir 4, 4) și după ce am semănat întru dreptate (cf. Pr 11, 18), să ne luminăm cu lumina cunoștinței și apoi să vorbim despre înțelepciunea lui Dumnezeu cea ascunsă în taină (1 Co 2, 7) și să-i luminăm și pe alții".

[3] „pe oareunde": completare cerută de logica gramaticală.

[4] „meu", în Codicii Vaticanus și Sinaiticus.

PSALMUL 84 Pentru sfârșit: un psalm fiilor lui Core.

1 Binevoit-ai, Doamne, țării Tale, întors-ai robimea lui Iacob.
2 Fărădelegile poporului Tău le-ai trecut cu vederea, păcatele lor le-ai acoperit.[1]
3 Mânia Ți-ai potolit-o, de la iuțimea mâniei Tale Te-ai întors.
4 Întoarce-ne și pe noi, Dumnezeul mântuirii noastre, mânia Ta întoarce-Ți-o dinspre noi.
5 Oare în veci Te vei mânia pe noi, sau din neam în neam Îți vei întinde mânia?
6 Întorcându-Te Tu, Dumnezeule, pe noi ne vei via[2] și poporul Tău se va veseli întru Tine.
7 Doamne, arată-ne mila Ta și dă-ne mântuirea Ta!
8 Auzi-voi ce va grăi întru mine Domnul Dumnezeu, că pace va grăi El peste poporul Său și peste cei cuvioși ai Săi și peste cei ce-și întorc inima spre El.
9 Da, aproape-i mântuirea Lui de cei ce se tem de El, pentru ca-n țara noastră să-și facă slava sălaș.
10 Mila și adevărul s-au întâmpinat, dreptatea și pacea s-au sărutat;
11 adevărul din pământ a răsărit și dreptatea din cer a privit.[3]
12 Că Domnul va da bunătate, iar pământul nostru își va da rodul;
13 dreptatea va merge înaintea Lui și-I va pune pașii pe cale.

---

[1] Fericitul Augustin insistă asupra caracterului profetic al Psalmilor. Vechiul Testament nu e altceva decât prefigurarea celui Nou. Psalmistul vorbește de fapte viitoare folosind verbele la timpul trecut, pentru că în fața lui Dumnezeu evenimentele ce se vor petrece sunt ca și cum ele s-ar fi petrecut. Istoricește, fiii lui Iacob (ai lui Israel) au fost de mai multe ori duși în robie și eliberați; eliberați însă pentru că Dumnezeu le-a trecut cu vederea fărădelegile și le-a acoperit păcatele. Aceasta înseamnă că adevărata robie a omului este de ordin spiritual: înrobirea la care-l supune păcatul. De îndată ce se căiește și păcatele îi sunt iertate, el redevine liber.

[2] „a via": vechi și frumos cuvânt românesc, aproape ieșit din folosință (nu însă și din dicționare); el traduce grecescul záo, dar în forma zoo = „a menține în viață", „a menține viața", „a dăinui", folosit în V. T. numai aici și la 79, 18.

[3] Aceste două versete reprezintă unul dintre cele mai frumoase pasaje ale Psaltirii. Cassiodor tâlcuiește: E vorba de întâlnirea celor două Testamente: cel Nou, prin care mila (grația, harul) lui Dumnezeu ne-a făcut liberi, și cel Vechi, în care sălășluiește adevărul rostit prin lege și profeți. Ele se întâlnesc nu pentru a-și menține opoziția, ci pentru a deveni una. Adevărul a răsărit din pământ atunci când Cuvântul S-a făcut trup din Fecioara Maria, iar dreptatea a privit din cer atunci când Fiul lui Dumnezeu va fi venit (pe norii cerului) să judece lumea. Ultimele două stihuri pot avea și un înțeles duhovnicesc: adevărul răsare din pământ atunci când păcătosul, cu părere de rău, își mărturisește păcatele; dreptatea privește din cer în clipa când Dumnezeu, prin duhovnic, i le iartă.

CATISMA a XII-a

PSALMUL 85 O rugăciune a lui David.

1 Pleacă-Ți, Doamne, auzul și ascultă-mă, că sărac și lipsit sunt eu;
2 păzește-mi sufletul, că sfânt[1] sunt eu; Dumnezeul meu, mântuiește-l pe robul Tău, pe cel ce nădăjduiește-n Tine.
3 Miluiește-mă, Doamne, că spre Tine voi striga toată ziua;
4 veselește sufletul robului Tău, că spre Tine, Doamne, mi-am ridicat sufletul.
5 Că Tu, Doamne, ești bun și blând și mult-milostiv tuturor celor ce Te cheamă.
6 Ascultă-mi, Doamne, rugăciunea și ia aminte la glasul rugii mele.[2]
7 Spre Tine am strigat eu în ziua necazului, fiindcă Tu m-ai auzit.
8 Nimeni nu-i asemenea Ție între dumnezei,[3] Doamne, și nici oricare alte

---

[1] Asupra cuvântului hósios vezi nota de la 4, 3. Aici însă e mult mai important, fiindcă traducerea lui prin „sfânt" e de natură să nedumerească și să intrige. Tălmăcirile din ebraică oscilează între „dumnezeiesc" (RSV), „credincios" (în sensul de „fidel") (TOB, OSTY), „prietenul Tău" (BJ), „credincios înaintea Ta" (ed. rom. 1936), „cucernic" (GALA), „cuvios" (edițiile românești curente). Totuși: „sfânt" (VULGATA „quia sanctus sum" și KJV „for I am holy"). Fericitul Augustin interpretează stihul întemeindu-se pe sensul de „sfânt", în care vede lumina profetică: Nu văd cine ar putea să afirme: „eu sunt sfânt", în afară de Acela care a fost fără păcat în lume. Acela prin Care păcatele toate au fost nu săvârșite, ci iertate. El rostește aceste cuvinte din poziția de rob pe care Și-a asumat-o (Flp 2, 7). Iisus Hristos era în același timp: ca Dumnezeu, egal cu Tatăl; ca rob, cap al Bisericii. Așadar, când aud: „că sfânt sunt eu", Îi recunosc vocea. Dar nici pe a mea nu o exclud, de vreme ce Biserica e Trupul Său, inseparabilă de Cap, și de vreme ce eu sunt mădular al Bisericii, de asemenea inseparabil de Capul ei. Dacă s-a spus: „Fiți sfinți, că sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru" (Lv 19, 2), atunci Trupul lui Hristos poate să-și ia îndrăzneală, iar Omul care „de la marginile pământului către Tine a strigat" (Ps 60, 2) poate îndrăzni împreună cu Capul său și sub Capul său să strige: „că sfânt sunt eu", deoarece el a primit harul sfințeniei, harul Botezului și iertarea păcatelor.

[2] În aceste două stihuri sunt folosite două cuvinte cu înțeles foarte apropiat, dar deosebite ca nuanță: în primul, prosevhé = rugăciunea pe care cineva o face pentru sine și, în al doilea, déisis = rugăciunea pe care cineva o face pentru altul sau pentru alții, rugăciune de mijlocire. Pe linia interpretării Fericitului Augustin se poate nota că prima e rugăciunea „robului", iar cea de a doua e rugăciunea mijlocitorului. (Limbile moderne nu au echivalențe pentru aceste nuanțe).

[3] Sf. Antonie cel Mare: „Prin dumnezei se înțeleg aceia care, deși creați, au devenit părtași ai Cuvântului, așa cum El Însuși spune: Scriptura (deci, Dumnezeu) „i-a numit dumnezei pe aceia către care a fost cuvântul lui Dumnezeu" (In 10, 35).

fapte nu sunt ca faptele Tale.

9 Toate neamurile pe care le-ai făcut vor veni și se vor închina înaintea Ta, Doamne, și vor preamări numele Tău,

10 că mare ești Tu, Cel ce faci minuni, numai Tu singur ești Dumnezeu.

11 Călăuzește-mă, Doamne, pe calea Ta și voi umbla întru adevărul Tău; veselească-se inima mea, ca să se teamă de numele Tău.

12 Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne, Dumnezeul meu, cu toată inima mea și-n veac voi preamări numele Tău.

13 Că mare este mila Ta spre mine, sufletul mi l-ai izbăvit din iadul cel mai de jos.

14 Dumnezeule, călcătorii de lege s-au ridicat împotrivă-mi și adunarea celor tari a căutat după sufletul meu; și nu pe Tine Te-au pus înaintea lor.

15 Dar Tu, Doamne, Dumnezeule, Tu ești îndurat și milostiv, îndelung-răbdător, mult-milostiv și adevărat.

16 Caută spre mine și mă miluiește, tăria Ta dă-i-o slugii Tale și mântuiește-l pe fiul slujnicei Tale.

17 Fă cu mine semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc și să se rușineze, că Tu, Doamne, m-ai ajutat și m-ai mângâiat.

PSALMUL 86 Un psalm-cântare, fiilor lui Core.

1 Temeliile Lui sunt în munții cei sfinți;
2 Domnul iubește porțile Sionului mai mult decât toate sălașele lui Iacob.
3 Lucruri slăvite s-au grăit despre tine, cetate a lui Dumnezeu.
4 Celor ce mă cunosc le voi pomeni de Raab[1] și de Babilon; și, iată, străinii și Tirul și poporul etiopienilor, aceștia acolo s-au născut.
5 Un om va spune: „Mamă Sion” și: „Omul acesta s-a născut în el” și: „Însuși Cel-Preaînalt l-a întemeiat”.
6 Domnul o va povesti în scriptura[2] popoarelor și a căpeteniilor lor, a celor ce s-au născut în ea.
7 Cât de mult se veselesc toți cei ce-și au sălașul în Tine!

[1] „Raab” = „Rahab”; vezi istoria acestei păcătoase mântuite în Ios 2.

[2] grafe = „scriere”, „scriptură”. Sf. Iustin Martirul și Filosoful vede în acest verset o profeție referitoare la traducerea Vechiului Testament în limba greacă, Septuaginta, versiune menită să facă Scriptura cunoscută nu numai evreilor, ci tuturor popoarelor.

PSALMUL 87 Un psalm-cântare, fiilor lui Core; pentru sfârșit, privitor la răspunsul lui Maelet[1], în legătură cu înțeleptele învățături către Eman Israelitul.

1 Doamne, Dumnezeul mântuirii mele, ziua am strigat și noaptea
înaintea Ta;
2 să ajungă rugăciunea mea înaintea Ta, pleacă-Ți, Doamne[2], auzul spre
ruga mea[3]!
3 Că sufletul mi s-a umplut de rele[4] și viața mea de iad s-a apropiat.
4 Socotit am fost cu cei ce se coboară în groapă, ajuns-am ca un
neajutorat, liber printre cei morți,
5 ca niște răniți ce zac aruncați[5] în mormânt, de care Tu nu-Ți mai aduci
aminte, lepădați de la mâna Ta.
6 Pusu-m-au în groapa cea mai de jos, întru cele întunecate și în umbra
morții.
7 Asupra mea s-a întărit mânia Ta și toate valurile Tale le-ai adus peste
mine.
8 Depărtat-ai pe cunoscuții mei de la mine, urâciune m-au făcut loruși,
9 predat am fost și n-am putut să scap, ochii mei au slăbit de întristare[6];
10 strigat-am către Tine, Doamne, toată ziua, spre Tine mi-am întins eu
mâinile mele:
11 Oare morților le vei face minuni? sau doctorii îi vor scula pe ei din
morți pentru ca aceia să-Ți aducă laudă?[7]

---

[1] Despre „Maelet" vezi nota de la Ps 52, titlu. Fer. Augustin vede în Ps 87 o prefigurare a patimilor Domnului. „Răspunsul" este „urmarea" („imitarea") lui Hristos de către orice creștin care își asumă pătimiri asemănătoare (cf. 1 Ptr 2, 21; 1 In 3, 16).

[2] Cuvântul „Doamne" e omis în Codex Sinaiticus; de aci, absența lui în numeroase versiuni și ediții.

[3] Asupra relației „rugăciune" „rugă" vezi nota de la Ps 85, 6.

[4] Nu în sensul că s-a umplut de păcate personale, ci de acelea ale oamenilor; cu privire la Hristos, vezi Is 53, 4: „păcatele noastre le poartă și pentru noi rabdă durere"; în grădina Ghetsimani „a prins a Se întrista și a Se mâhni", spunând-o chiar El: „Întristat de moarte Îmi este sufletul". În gura creștinului obișnuit, psalmul nu poate fi decât o rezonanță a patimilor Domnului, pe care el și le asumă.

[5] Ajuns în mormânt, robul e liber față de stăpânul său (vezi Iov 3, 19), dar și de suferința vieții. „aruncați": omis în Codex Alexandrinus.

[6] Literal: „de sărăcie"; metaforă pentru absența bucuriilor, adevărata bogăție a sufletului.

[7] Doctorii nu au puterea de a învia morți (desigur, nu e vorba de tehnica medicală a reanimării); numai Dumnezeu o poate face, dar fără să contrazică principiul dreptății. Aici, însă, „doctorii" pot fi și o aluzie la medicii egipteni care îmbălsămau cadavrele prefăcându-le în mumii; ei puteau astfel să-i asigure cadavrului longevitate, ferindu-l de descompunere, dar nu și înviere.

12 Oare-n mormânt va povesti cineva despre mila Ta și-ntru pierzanie despre adevărul Tău?

13 Oare în întuneric vor fi cunoscute minunile Tale și dreptatea Ta, în pământ uitat?

14 Dar eu către Tine, Doamne, am strigat și dimineața rugăciunea mea Te va întâmpina.

15 De ce, Doamne, lepezi Tu sufletul meu și-Ți întorci fața de la mine?

16 Sărac sunt eu și-n suferințe din tinerețile mele, înălțat am fost, dar și umilit și mâhnit.

17 Furiile Tale au trecut peste mine, înfricoșările Tale m-au tulburat, ca niște ape m-au împresurat, toată ziua laolaltă m-au cuprins.

18 Depărtat-ai de la mine pe prieten și pe vecin și pe cunoscuții mei de la suferință.

PSALMUL 88 Spre învățătură, lui Etan Israelitul.[1]

1 Milele Tale, Doamne, în veac le voi cânta, cu gura mea din neam în
neam voi vesti adevărul Tău.
2 Că ai zis: „Mila pe veci se va zidi, în ceruri se va întări adevărul Tău.
3 Făcut-am legământ cu aleșii Mei, juratu-M-am lui David, robul Meu:
4 Până-n veac îți voi întări semința și din neam în neam îți voi zidi
tronul".
5 Cerurile vor mărturisi minunile Tale, Doamne, și adevărul Tău în
adunarea sfinților.
6 Că cine fi-va în nori asemenea Domnului? și cine se va asemăna cu
Domnul între fiii lui Dumnezeu?
7 Dumnezeu, Cel preamărit în sfatul sfinților, mare este și de temut peste
toți cei dimprejurul Său.
8 Doamne, Dumnezeul puterilor, cine este asemenea Ție? Tare ești,
Doamne, și adevărul Tău e împrejurul Tău.
9 Tu stăpânești puterea mării, pornirea valurilor ei Tu o potolești.
10 Tul-ai smerit pe cel mândru ca pe un rănit, cu brațul puterii Tale Ți-ai
risipit vrăjmașii.
11 Ale Tale sunt cerurile, al Tău este pământul; lumea[2] și plinirea ei Tu le-
ai întemeiat,
12 miazănoaptea și marea Tu le-ai făcut, Taborul și Ermonul în numele
Tău se vor bucura.
13 Al Tău este brațul care are putere; întărească-se mâna Ta, dreapta Ta
să se înalțe!
14 Dreptatea și judecata sunt temelia tronului Tău, mila și adevărul vor
merge înaintea feței Tale.
15 Fericit e poporul care cunoaște strigăt de bucurie; Doamne, în lumina
feței Tale vor merge
16 și întru numele Tău ziua-ntreagă se vor bucura și întru dreptatea Ta se
vor înălța.
17 Că Tu ești lauda puterii lor și întru bunăvoința Ta ni se va înălța nouă
fruntea.
18 Că de la Domnul ne este apărarea, de la Sfântul lui Israel, Împăratul
nostru.

---

[1] Etan; posibil strămoș al lui Asaf (1 Par 6, 27) sau, mai degrabă, Etan Ezrahiteanul (pe care LXX îl transcrie „Israeliteanul"), menționat în 3 Rg 5, 11, ca termen de comparație pentru înțelepciunea lui Solomon. Semnificația numelui: „îndelung înzilit"; ca adjectiv: „necontenit", „pururea curgător" (L. Hicks). Potrivit acestei semnificații, Cassiodor îl propune drept etalon de statornicie și rezistență duhovnicească.

[2] „Lumea" ca oikouméne: omenirea, totalitatea oamenilor care locuiesc pământul.

19 Pe-atunci le-ai grăit în vedenii sfinților Tăi[3] și ai zis: „Celui puternic i-am dat ajutor, pe cel ales din poporul Meu l-am înălțat;
20 pe robul Meu David l-am aflat, cu untdelemnul Meu cel sfânt l-am uns;
21 pentru că mâna Mea îi va veni într-ajutor și brațul Meu îl va întări;
22 dușmanul nu va avea niciun spor împotrivă-i și nici fiul nelegiuirii nu-i va mai face rău;
23 pe vrăjmașii lui îi voi despica înaintea feței sale și pe cei ce-l urăsc îi voi pune pe fugă.
24 Și adevărul Meu și mila Mea cu el vor fi și fruntea lui în numele Meu se va înălța;
25 și mâna lui o voi pune-n mare și dreapta lui o voi pune-n râuri.
26 El mă va chema[4]: Tatăl meu ești Tu, Dumnezeul meu și ocrotitorul mântuirii mele!
27 Pe el Mi-l voi face întâi-născut, mai înalt decât regii pământului;
28 în veac îi voi păstra mila Mea și legământul Meu credincios îi va fi;
29 seminția lui o voi așeza în veacul veacului și tronul său ca zilele cerului.
30 Dacă fiii lui vor părăsi legea Mea și nu vor umbla după judecățile Mele,
31 de vor necinsti dreptățile Mele și poruncile Mele nu le vor păzi,
32 atunci cu toiag le voi cerceta fărădelegile și cu biciuiri păcatele;
33 dar mila Mea nu o voi risipi de la ei, nici nu voi fi nedrept întru adevărul Meu,
34 nici legământul nu Mi-l voi necinsti, iar cele ce ies din buzele Mele nu le voi desființa.
35 Juratu-M-am odată întru sfințenia Mea că lui David nu îi voi minți;
36 seminția lui în veac va dura și tronul său va fi ca soarele înaintea Mea
37 și ca luna pe-ntotdeauna așezată și martor credincios în cer”.
38 Dar Tu Te-ai lepădat de unsul Tău și l-ai înjosit și Te-ai aruncat asupră-i;
39 legământul robului Tău l-ai rupt și sfântul său locaș pe pământ l-ai

---

[3] Cuvântul de aici e același hósios ca la 85, 2. În câteva manuscrise (minuscule) se află varianta „fiilor Tăi”, așa cum o vedem și în edițiile românești 1688-1914. Traducerile după T. M. oscilează între „prietenii Tăi” (BJ), „credincioșii Tăi” (TOB), „credinciosului Tău” (OSTY), „celui credincios al Tău” (RSV); în schimb, Vulgata optează pentru „sfinților Tăi” (sanctis tuis), dar KJV traduce „sfântului Tău”. Ed. Rahlfs notează varianta în nota infrapaginală.

[4] David poate fi o referire profetică la Iisus Hristos, Cel ce Îl va numi pe Dumnezeu „Tatăl Meu”; Acesta îi va avea ca fii duhovnicești pe membrii Bisericii; în timpul vieții Sale pe pământ, Se va bucura de asistența Tatălui, dar tot El, ca om, va avea sentimentul că a fost părăsit. Textul următor trebuie citit pe ambiguitatea voită David-Hristos (hristos însemnând „uns”, atribut pe care îl are și David; vezi vv. 20 și 38).

batjocorit.

40 Toate gardurile i le-ai doborât, întăriturile lui i le-ai făcut spaimă.

41 Toți cei ce treceau pe drum l-au jefuit, ocară li s-a făcut el vecinilor săi.

42 Dreapta celor ce-l necăjesc ai înălțat-o, pe toți vrăjmașii lui i-ai veselit;

43 ajutorarea sabiei lui ai luat-o de la el și-n război nu l-ai ajutat.

44 Stării lui de curăție i-ai pus capăt, tronul i l-ai doborât la pământ;

45 zilele vieții i le-ai micșorat, rușine ai revărsat asupră-i.

46 Până când, Doamne, Te-ndepărtezi întru totul? până când mânia Ta ca focul se va aprinde?

47 Amintește-Ți ce anume e ființa[5] mea; oare-n zadar i-ai făcut Tu pe toți fiii oamenilor?

48 Cine este omul care va trăi și nu va vedea moartea și sufletul și-l va izbăvi din mâna iadului[6]?

49 Unde sunt, Doamne, milele Tale de odinioară pe care-ntru adevărul Tău i le-ai jurat lui David?

50 Adu-Ți aminte, Doamne, de ocara robilor Tăi pe care eu de la multe neamuri o port în sân,

51 de ocara cu care vrăjmașii Tăi m-au ocărât, cu care au ocărât reîmpăcarea[7] unsului Tău.

52 Binecuvântat este Domnul în veci! Amin! Amin!

---

[5] hypóstasis = „ființa”; „substanța”.

[6] „iad”: Șeol; Hades; locuința morților.

[7] Primul sens al cuvântului antállagma = „schimb” (așa cum e folosit la Mt 16, 26 și Mc 8, 37); al doilea sens = „reconciliere”. Teologia vorbește frecvent despre împăcarea survenită între Dumnezeu și om prin Iisus Hristos.

PSALMUL 89 O rugăciune a lui Moise, omul lui Dumnezeu.[1]

1 Doamne, scăpare Te-ai făcut nouă în neam și în neam.

2 Mai înainte de a se fi făcut munții și de a se fi plăsmuit pământul și lumea lui[2], din veșnicie până-n veșnicie[3] Tu ești[4].

3 Să nu-l întorci îndărăt pe om în umilință, Tu, Cel ce ai zis: „Întoarceți-vă, fii ai oamenilor!”

4 Că o mie de ani în ochii Tăi, Doamne[5], sunt ca ziua de ieri care a trecut și cât o strajă în noapte[6].

5 Anii lor vor fi ca o nimica; el se va trece ca iarba dimineața,

6 dimineața va înflori și se va trece, în seară va cădea, se va ofili și se va usca.

7 Că-ntru urgia Ta ne-am istovit și-ntru mânia Ta ne-am tulburat.

8 Pus-ai fărădelegile noastre înaintea Ta, veleatul nostru în lumina feței Tale.[7]

9 Că zilele noastre toate s-au istovit, întru mânia Ta ne-am istovit, anii noștri ca un păianjen și-au depănat povestea[8].

10 Zilele anilor noștri, în durata lor, sunt șaptezeci de ani, iar de vor fi-n putere, optzeci de ani; iar ce e mai mult decât aceștia, trudă și durere. Că liniștire[9] s-a așternut peste noi și ne vom domoli[10].

---

[1] Singurul psalm atribuit lui Moise, probabil din cauza asemănării cu principala operă a acestuia. Cartea Facerii prezintă crearea universului, a omului, a omenirii; psalmul 89 înfățișează natura omului, condiția sa fragilă și efemeră în raport cu eternitatea lui Dumnezeu.

[2] Munții erau socotiți partea cea mai solidă și mai stabilă a pământului, un fel de schelet al lui. „A plăsmui” (plásso) = a fasona, a modela, a da o formă; „lumea lui” = (oikouméne) = omenirea. Așadar, suita: pământul ca osatură, pământul ca formă deplină, pământul cu oameni.

[3] Literal: „din veac până-n veac”, ceea ce ar însemna că trebuie citit: „din secol până-n secol”. Grecescul aión (citește eón) are înțelesul de timp ca durată nedeterminată și, mai mult, de eternitate (în limbajul filosofiei: „ceea ce există din eternitate”, „entitate divină”). În limbajul nostru biblic și liturgic expresiile „în veacul veacului”, „în veacul vecilor” sau „în vecii vecilor” înseamnă „în veșnicie”.

[4] T. M.: „Tu ești Dumnezeu”.

[5] „Doamne”, în Codex Alexandrinus.

[6] O „strajă” era, în vechime, durata de 3 ore a unei santinele.

[7] Termeni de comparație: păcatul cu lipsa de păcat, vremelnicia cu veșnicia.

[8] Verbul meletáo înseamnă „a recita” sau „a declama fluent”, în curgere continuă, o bucată literară sau oratorică. Păianjenul își deapănă firul cu mișcări curgătoare, dar pânza lui e plăpândă, fragilă.

[9] práutes (o altă formă a lui praótes) = „dulceață”, „bunătate”, „blândețe” (ca în Ps 44, 4; Ga 5, 23), dar aici are nuanța de „resemnare”, „liniștire”.

[10] Sensul exact al lui „a se domoli”: copilul năzdrăvan care s-a domolit după ce a fost

11 Cine cunoaște puterea urgiei Tale, și-n afara fricii de Tine cine-Ți va măsura mânia?

12 Așa că fă-mi mie cunoscută dreapta Ta, și celor ce-n inima lor și-au cercat înțelepciunea.

13 Întoarce-Te, Doamne; până când?. .. și mângâie-i pe robii Tăi!

14 Umplutu-ne-am dimineața de mila Ta și ne-am bucurat și ne-am veselit în toate zilele noastre;

15 să ne veselim pentru zilele în care ne-ai smerit, pentru anii în care-am văzut rele.

16 Caută spre robii Tăi și spre lucrurile Tale și călăuzește-i pe fiii lor;

17 și fie peste noi strălucirea Domnului Dumnezeului nostru și lucrurile mâinilor noastre le îndreaptă.

---

certat și pedepsit (comparație pedagogică).

PSALMUL 90 O cântare-laudă a lui David.[1]

1 Cel ce locuiește întru ajutorul[2] Celui-Preaînalt întru acoperământul Dumnezeului cerului se va sălășlui.

2 El Îi va zice Domnului: „Tu ești ocrotitorul meu și scăparea mea”; El este Dumnezeul meu și într-Însul voi nădăjdui.

3 Că El te va izbăvi de lațul vânătorilor și de cuvântul tulburător.[3]

4 Cu spatele te va umbri[4] și sub aripile Lui vei nădăjdui, adevărul Său ca o pavăză te va înconjura.

5 Nu te vei teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua,

6 de lucrul ce umblă în întuneric, de reaua întâmplare[5] și de demonul cel de amiazăzi.[6]

---

[1] O simplă „cântare” sau o simplă „laudă” pot fi creații laice, dar o „cântare-laudă” nu poate fi decât dumnezeiască. Acest psalm, cu o mare putere duhovnicească împotriva demonilor și a spaimelor pe care ei le pricinuiesc, trebuie citit la sfârșitul activităților zilei, spre căderea nopții, pentru ca diavolul să știe cui anume îi aparținem noi: lui Iisus Hristos și Bisericii Sale (Cassiodor). Psalmul e menit să inspire încredere.

[2] Fer. Ieronim interpretează: „Ajutor” este traducerea numelui lui Ezdra (Esra, Esdra), eroul-profet care a stat în fruntea poporului lui Israel la eliberarea sa din robia babilonică și întoarcerea în Țara Făgăduinței (538 î. H.). Aplicând metoda tropologică (interpretarea alegorică a figurilor de stil), numele lui Ezdra se traduce „Hristos”, Cel ce a operat eliberarea din robia păcatului și ne călăuzește spre noua Țară a Făgăduinței, Împărăția Cerurilor. Așadar, cel ce locuiește în Iisus Hristos, Fiul Celui-Preaînalt, se va sălășlui întru (nu „sub”, ci în interior) acoperământul Tatălui Însuși, care, prin pana Sfântului Pavel, ne făgăduiește „casă nefăcută de mână, veșnică în ceruri” (2 Co 5, 1).

[3] Se știe că diavolul este vânătorul (în ebr. „păsărarul”) care le întinde oamenilor lațuri-capcană (vezi și Ps 123, 7). Cât despre „cuvântul tulburător”: „Atâta vreme cât ne păstrăm în har, sufletul nostru e liniștit; de îndată ce prindem însă a cocheta cu păcatul, sufletul se tulbură, limbajul lui devine un fel de bolboroseală, ca trosniturile unei corăbii izbite de valuri” (Fer. Ieronim).

[4] Verbul „a umbri” (episkiázo) are în Sfânta Scriptură o conotație specială: acțiunea prin care Dumnezeu Își exercită puterea sau Își revarsă harul asupra uneia sau mai multor persoane. Moise era „umbrit” de un nor (Iș 40, 32-35); puterea Celui-Preaînalt a „umbrit-o” pe Sfânta Fecioară în momentul zămislirii (Lc 1, 35); la schimbarea la față a Domnului un nor luminos i-a „umbrit” pe cei trei apostoli prezenți (Mt 17, 5; Mc 9, 7; Lc 9, 34); bolnavii din Ierusalim, pe margini de uliță, așteptau să treacă Petru și măcar „umbra lui să-i umbrească” spre a se vindeca (FA 5, 15). Aici „spatele” (lui Dumnezeu), în sensul primar al cuvântului metáfrenon, ar fi „omoplații”, adică aria din care pornesc aripile. Vezi stihul următor.

[5] sýmptoma = „eveniment nefericit”.

[6] „demonul cel de amiazăzi”: demonismul lucid, cel ce determină păcatul nu ca pe un accident al simțurilor, ci la nivelul intelectului, în mod elaborat, deliberat, cu o motivație aparent logică și atrăgătoare, asemenea ispitei pe care diavolul, în plină zi, a

7 Cădea-vor dinspre latura ta o mie şi zece mii de-a dreapta ta, dar de
tine nu se vor apropia.
8 Cu numai ochii tăi vei privi şi răsplătirea păcătoşilor o vei vedea.
9 Căci Tu, Doamne, Tu eşti nădejdea mea; pe Cel-Preaînalt ţi L-ai făcut
scăpare.[7]
10 Lucruri rele nu se vor apropia de tine şi bici nu se va apropia de sălaşul
tău.
11 Că îngerilor Săi le va porunci pentru tine ca să te păzească în toate căile
tale;
12 pe mâini te vor înălţa, ca nu cumva piciorul tău să ţi-l izbeşti de
piatră;[8]
13 peste aspidă[9] şi vasilisc[10] vei merge şi vei călca peste leu şi peste
balaur.[11]
14 „Că el în Mine şi-a pus nădejdea, iar Eu îl voi izbăvi; îl voi adăposti,
fiindcă a cunoscut numele Meu.
15 Striga-va spre Mine şi-l voi auzi; împreună cu el sunt Eu în necaz şi-l
voi scăpa şi-l voi preamări;
16 cu lungime de zile îl voi umple şi-i voi arăta mântuirea Mea”.

---

pus-o în faţa protopărinţilor Adam şi Eva. Asemenea „demoni de amiazăzi” populează opera lui Dostoievski, ca precursori ai ateismului „ştiinţific”. T. M.: „de molima ce bântuie în plină amiază”, cu explicaţia lui Osty că psalmul ar fi fost inspirat de o epidemie devastatoare, al cărei punct critic e determinat de zăpuşeala amiezii....

[7] Acest verset n-ar avea niciun sens dacă nu i s-ar acorda dimensiunea profetică om - Hristos - Dumnezeu.

[8] Recunoscând valenţa profetică a versetelor 11 şi 12, diavolul însuşi I le va cita lui Iisus în pustie. Fericitul Ieronim observă însă că citatul e incomplet: ispititorul omite stihul 2 al primului verset: „ca să te păzească în toate căile tale”, ştiind bine că el i se rosteşte împotrivă: dacă Dumnezeu Îl păzeşte pe Fiul Său în „toate” căile Lui, atunci Îl va păzi şi în împrejurarea de faţă. (De altfel, diavolul nici nu duce citatul până la capăt: el omite şi versetul 13, parte inseparabilă de corpul textului). De aici: citatul trunchiat, cu intenţia de a induce în eroare, e operă demonică.

[9] „aspidă”: specie de şarpe veninos (vezi şi 57, 4).

[10] „vasilisc”: viperă.

[11] Sf. Ioan Scărarul: Dacă porneşti la luptă împotriva vreunei patimi, să ai smerenia ca aliată. Aici e vorba despre păcat, despre deznădejde şi despre diavol (leul şi balaurul, n. n.), balaurul trupului.

CATISMA a XIII-a

PSALMUL 91 Un psalm-cântare, pentru Ziua Sâmbetei.

1 Bine este a ne mărturisi[1] Domnului şi a-i cânta numelui Tău, Preaînalte,
2 a vesti dimineaţa mila Ta şi adevărul Tău în toată noaptea
3 pe psaltire cu zece strune, prin cântec de alăută.
4 Că m-ai veselit, Doamne, întru făpturile Tale şi întru lucrul mâinilor Tale mă voi bucura.
5 Cât de mari sunt lucrurile Tale, Doamne, cât de adânci sunt gândurile Tale!:
6 Omul fără minte n-o va cunoaşte şi cel nepriceput n-o va pricepe.
7 Când păcătoşii răsar ca iarba şi toţi cei ce lucrează fărădelege iscodesc pe sub gene[2],
8 o fac spre nimicirea lor în veacul veacului; dar Tu, Doamne, Preaînalt eşti în veac.
9 Că, iată, vrăjmaşii Tăi, Doamne, vor pieri şi toţi cei ce lucrează fărădelege se vor risipi,
10 iar fruntea mea se va înălţa ca aceea a inorogului şi bătrâneţile mele se vor întări cu untdelemn bogat[3].
11 Şi ochiul meu s-a uitat peste vrăjmaşii mei, iar urechea mea îi va auzi pe viclenii ce se ridică împotrivă-mi.
12 Dreptul ca finicul va înflori şi ca un cedru din Liban se va înmulţi.
13 Cei ce sunt răsădiţi în casa Domnului în curţile Dumnezeului nostru vor înflori,
14 la adâncă bătrâneţe[4] ei încă se vor înmulţi şi fericiţi vor fi să dea de veste
15 că drept este Domnul, Dumnezeul meu, şi că nedreptate nu se află într-Însul.

---

[1] Verbul exomologéo înseamnă „a se mărturisi” şi numai în anumite contexte înseamnă „a lăuda”, „a aduce laudă” (construit cu dativul). În cazul de faţă, Fer. Ieronim îi conferă sensul primar şi, notând ordinea în care se desfăşoară mişcările, tâlcuieşte: întâi I te mărturiseşti Domnului, ca să-ţi ierte păcatele; odată despovărat, vei avea şi starea sufletească de a-I cânta.

[2] Înţelesul nuanţat al verbului diakýpto = „a se apleca (printr-o deschizătură sau peste un gard) spre a vedea ce se petrece dincolo”.

[3] Literal: „untdelemn gras”.

[4] Literal: „la bătrâneţe grasă”: înaintată, hrănită cu untdelemn bogat (v. 10).

PSALMUL 92 O cântare-laudă a lui David; pentru ziua de dinaintea Sâmbetei, când pământul a fost locuit pentru întâia oară.[1]

1 Domnul S-a împărăţit[2], întru podoabă S-a îmbrăcat, îmbrăcatu-S-a Domnul întru putere şi S-a încins, pentru că a întărit lumea care nu se va clinti.

2 De-atunci tronul Tău s-a pregătit, Tu din veşnicie eşti.[3]

3 Ridicat-au râurile, Doamne, ridicat-au râurile glasurile lor;

4 râurile-şi vor ridica valurile la glas de ape multe; minunate sunt talazurile mării, minunat e Domnul întru cele înalte.

5 Mărturiile Tale s-au adeverit foarte, casei Tale i se cuvine sfinţenie, Doamne, întru lungime de zile.

---

[1] Deşi, la creaţie, pământul a fost populat cu tot felul de vieţuitoare, psalmistul socoteşte că a fost cu adevărat locuit doar din ziua a şasea (de dinaintea Sabatului, adică a zilei de odihnă), când Dumnezeu l-a făcut pe om, singura fiinţă pe care El a creat-o „după chipul" Său şi singura devenită „întru suflet viu" (Fc 2, 7).

[2] Forma reflexivă traduce cel de al doilea sens al verbului basilévo = „a deveni împărat"; nu e vorba, aşadar, de o acţiune încheiată, ci de una începută şi care continuă.

[3] Pentru „veşnicie" vezi nota de la 89, 2.

PSALMUL 93 Un psalm al lui David; pentru cea de a patra zi a săptămânii.[1]

1 Domnul este Dumnezeul răzbunărilor; Dumnezeul răzbunărilor a vorbit deschis.
2 Înalță-Te, Tu, Cel ce judeci pământul, dă-le celor mândri ce li se cuvine.
3 Până când păcătoșii, Doamne, până când păcătoșii se vor făli?
4 Până când vor rosti și vor grăi nedreptate, până când vor grăi ei, toți cei ce lucrează fărădelegea?
5 Pe poporul Tău, Doamne, l-au asuprit și moștenirii Tale i-au adus dureri.
6 Pe văduvă și pe străin[2] i-au ucis și pe orfani i-au omorât.
7 Și au zis: „Domnul nu va vedea, nici că va pricepe Dumnezeul lui Iacob”...
8 Înțelegeți, dar, voi, cei nemintoși de prin popor, iar voi, nebunilor, fiți și voi o dată înțelepți!
9 Cel ce-a sădit urechea, El oare nu aude? Cel ce-a plăsmuit ochiul, El oare nu-nțelege?
10 Cel care-i ceartă pe păgâni, oare nu-i va dojeni, El, Cel care-l învață pe om să cunoască?
11 Domnul cunoaște gândurile oamenilor, anume că sunt deșarte.
12 Fericit e omul pe care-l vei certa[3], Doamne, și din legea Ta îl vei învăța,
13 ca să-i dai odihnă-n zile rele până ce o groapă i se va săpa păcătosului.
14 Căci Domnul nu Se va lepăda de poporul Său și moștenirea nu-Și va părăsi-o
15 până ce dreptatea se va întoarce la judecată și toți cei drepți cu inima Îi vor fi aproape.
16 Cine se va ridica pentru mine împotriva răufăcătorilor, sau cine va stampreună cu mine împotriva celor ce lucrează fărădelegea?
17 Că dacă Domnul nu m-ar fi ajutat, puțin i-ar fi lipsit sufletului meu să-și afle sălaș în iad.

---

[1] Fer. Augustin explică: Întregul psalm e un îndemn la răbdare față de succesele și propășirea păcătosului. Pe de altă parte, el este dedicat celei de a patra zi a săptămânii; e vorba de cea de a patra zi a creației, când Dumnezeu a făcut luminătorii cerului (Fc 1, 14-19). Cheia înțelesului ne-o dă Sf. Pavel în Epistola către Filipeni: „Pe toate să le faceți fără murmur și fără socoteli, ca să fiți fără prihană și curați, fii ai lui Dumnezeu, neîntinați în mijlocul unui neam sucit și stricat, în care voi străluciți ca niște luminători în lume” (2, 14-15).

[2] „străin” în sensul de imigrant, rezident, prozelit.

[3] Aici, ca și în cele mai multe locuri din Sfânta Scriptură, verbul „a certa” (paidévo) are un sens pedagogic: certarea (sau chiar pedeapsa) pe care părintele sau învățătorul i-o aplică fiului sau școlarului, cu scopul de a-l îndrepta.

18 De câte ori am zis: Piciorul mi-a alunecat. . . , mila Ta, Doamne, mi-a
stat într-ajutor.
19 Doamne,[4] după mulțimea durerilor din inima mea, așa au adus
mângâierile Tale veselie-n sufletul meu.[5]
20 Scaunul fărădelegii să nu aibă părtășie cu Tine, cel ce pe temeiul
poruncii plăsmuiește muncă silnică[6];
21 ei vor prinde-n vânătoare sufletul celui drept și sânge nevinovat vor
osândi.
22 Dar mie Domnul mi s-a făcut scăpare și Dumnezeul meu, ajutorul
nădejdii mele.
23 Iar lor le va plăti Domnul după a lor nelegiuire și după răutatea lor îi
va face Domnul Dumnezeul nostru să piară vederii.

---

[4] „Doamne” se află numai în Codex Alexandrinus, motiv pentru care lipsește dintr-o seamă de versiuni (inclusiv cele românești dintre 1688 și 1914).

[5] Sf. Isaac Sirul: Vrei să te veselești de mângâierile lui Dumnezeu? Nu fi răzbunător, ci eliberator; nu căuta cusururi, ci oferă alinare; nu fi trădător, ci martir; nu acuza, ci apără. În numele păcătoșilor roagă-L pe Dumnezeu să-i miluiască, pentru cei drepți roagă-L să-i păzească întru dreptate. Pe omul rău cucerește-l prin bunătate și blândețe, pe cel zelos fă-l să se minuneze de bunătatea ta. Fă dreptatea să roșească în fața milostivirii tale. Alături de cel mâhnit să ai și tu inima mâhnită. Iubește-i pe toți oamenii, dar ține-te departe de toți oamenii. Adu-ți aminte de moarte, pregătește-te să ajungi acolo și înfrumusețează-ți alergarea.

[6] Înțelesul corect al cuvântului kópos: suferință cauzată de o muncă istovitoare; tradus prin „muncă silnică” în contextul juridic al versetului.

PSALMUL 94 O cântare-laudă a lui David (fără titlu la Evrei).

1 Veniți să ne bucurăm întru Domnul, întru bucurie să-I strigăm lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru.

2 Întru laudă să-I întâmpinăm fața, cu psalmi de bucurie să-I strigăm.[1]

3 Că mare Dumnezeu este Domnul, și mare Împărat peste tot pământul.

4 Că-n mâna Lui sunt marginile pământului, înălțimile munților ale Sale sunt;

5 că a Lui este marea, El a făcut-o, și mâinile Lui au plăsmuit uscatul.

6 Veniți să ne închinăm și să-I cădem înainte și să plângem în fața Domnului Care ne-a făcut!

7 Că El e Dumnezeul nostru, iar noi suntem poporul pășunii Sale și turma mâinilor Lui. O, dacă I-ați auzi voi astăzi glasul:

8 „Nu vă învârtoșați inimile ca atunci, la Răzvrătire[2], în ziua ispitirii în pustie,

9 unde părinții voștri M-au ispitit, M-au pus la-ncercare și au văzut lucrurile Mele.

10 Patruzeci de ani M-am mâniat pe neamul acesta și am zis: Ei pururea rătăcesc cu inima

11 și căile Mele nu le-au cunoscut, așa că juratu-M-am întru mânia Mea: Întru odihna Mea nu vor intra!”

---

[1] „Fața” înseamnă aici persoana Mântuitorului, ivirea și prezența Sa printre noi. Să nu așteptăm acasă până ce El va veni, ci să-I ieșim în întâmpinare cu mulțumiri și imnuri de laudă, să-I dăm Fiului cinstirea pe care o dăm Tatălui (Sf. Nicolae Cabasila).

[2] Aluzie la întâmplarea și cuvintele lui Moise din Iș 17, 2. Versetele 8-12 vor fi citate de Pavel în Evr 3, 7-11 și comentate de Sf. Ioan Hrisostom. Momentele sau locurile de odihnă sunt trei: Ziua a Șaptea, când Dumnezeu, după creație, S-a odihnit de toate lucrurile Lui; Țara Făgăduinței, unde poporul lui Israel s-a odihnit după lunga sa călătorie prin pustie; Împărăția cerurilor, unde noi năzuim să ne odihnim după toate ostenelile noastre. Primele două s-au consumat în istorie, așa că aici nu mai poate fi vorba de ele; rămâne ultima, odihna pe care răzvrătiții (păcătoșii) n-o vor avea, dar spre care noi ne străduim și în care nădăjduim.

PSALMUL 95 O cântare-laudă; a lui David; când a fost Casa zidită după întoarcerea din robie. Fără titlu la Evrei.

1 Cântați-I Domnului cântare nouă, cântați-I Domnului tot pământul!
2 Cântați-I Domnului, binecuvântați-I numele, din zi în zi binevestiți mântuirea Lui.
3 Vestiți-I între neamuri slava, între toate popoarele minunile Lui.
4 Că mare e Domnul și lăudat foarte, de temut este mai presus decât toți dumnezeii;
5 că toți dumnezeii păgânilor sunt demoni,[1] dar Domnul a făcut cerurile;
6 laudă și frumusețe sunt înaintea Lui, sfințenie și măreție în locașul Său cel sfânt.
7 Voi, urmași ai neamurilor, aduceți-I Domnului, Domnului aduceți-I slavă și cinste; aduceți-I Domnului slava datorată numelui Său,
8 aduceți jertfe și intrați în curțile Lui, în curtea Lui cea sfântă închinați-vă Domnului.
9 De fața Lui să tresalte[2] tot pământul; spuneți între neamuri că Domnul S-a împărățit
10 pentru că a întărit lumea care nu se va clinti; El întru dreptate va judeca popoarele.
11 Veselească-se cerurile și să se bucure pământul, marea să tresalte cu toată plinătatea ei,[3] să se bucure câmpurile cu tot ce e pe ele.
12 Atunci toți copacii pădurii se vor bucura de fața Domnului, că vine, vine să judece pământul;
13 lumea o va judeca întru dreptate și popoarele întru adevărul Său.[4]

---

[1] daimónion (în limbajul biblic) = „duh rău", „demon", „diavol" (ca în Dt 32, 17).

[2] Sensul generic al verbului salévo este „a (se) agita", dar nuanțele se traduc în funcție de context (vezi și v. 11).

[3] = cu toate viețuitoarele care sunt în ea.

[4] Omul cu conștiința curată nu așteaptă judecata lui Dumnezeu cu spaimă, ci cu încredere și bucurie.

PSALMUL 96 Al lui David; când pământul i-a fost înapoiat[1] . Fără titlu la Evrei.

1 Domnul S-a împărățit, să se bucure pământul, insule multe[2] să se veselească.
2 Nor și negură împrejuru-I, dreptatea și judecata sunt temeiul tronului Său.
3 Foc va merge înainte-I și de jur-împrejur îi va arde pe vrăjmașii Săi.
4 Strălucire arătară lumii fulgerele Lui, pământul a văzut și a tremurat.
5 Munții precum ceara s-au topit la fața Domnului, la fața Domnului a tot pământul.
6 Cerurile I-au vestit dreptatea, popoarele toate I-au văzut mărirea.
7 Să se rușineze toți cei ce se închină la chipuri cioplite și se laudă cu idolii lor. Închinați-vă Lui toți îngerii Lui!
8 Sionul a auzit și s-a veselit și fiicele Iudeei s-au bucurat de dragul judecăților Tale, Doamne.
9 Că Tu ești Domnul Cel-Preaînalt peste tot pământul, înălțatu-Te-ai foarte, mai presus decât toți dumnezeii.
10 Voi, cei ce-L iubiți pe Domnul, urâți răul! Domnul păzește sufletele sfinților Săi, din mâna păcătoșilor îi va izbăvi.
11 Celui drept i-a răsărit lumină, veselie celor drepți la inimă.
12 Voi, cei drepți, veseliți-vă întru Domnul și lăudați pomenirea sfințeniei Lui!

---

[1] Nu cunoaștem un fapt istoric la care s-ar putea referi această mențiune. Fer. Augustin crede că, în perspectivă profetică, „pământul înapoiat" (restituit) nu e altceva decât Învierea lui Hristos, prin care trupul (făcut din pământ) a fost restaurat în puritatea, dumnezeirea și nemurirea de la început.

[2] „insule multe" poate fi o aluzie la textul din Fc 10, 32: (din triburile fiilor lui Noe) „s-au răspândit insulele neamurilor pe pământ după potop". Termenul e același: nesos = insulă. Așadar, insule multe: popoare multe, concept de universalitate a Împărăției lui Dumnezeu. De altfel, Sf. Atanasie cel Mare, într-o predică de Paști, notează că, dacă acest psalm este un imn de bucurie al poporului lui Israel în urma unei victorii oarecare, el este și o prefigurare a bucuriei noastre pascale, dobândită prin victoria lui Hristos asupra morții.

PSALMUL 97 Un psalm al lui David.[1]

1 Cântați-I Domnului cântare nouă, că lucruri minunate a făcut Domnul;
mântuire I-au făcut Lui dreapta Sa și brațul Său cel sfânt.
2 Cunoscută Și-a făcut Domnul mântuirea, înaintea neamurilor Și-a
descoperit dreptatea.
3 Lui Iacob i-a amintit de mila Sa și casei lui Israel de adevărul Său; toate
marginile pământului au văzut mântuirea Dumnezeului nostru.
4 Strigați-I lui Dumnezeu cu bucurie tot pământul, cântați și bucurați-vă
și cântați,
5 cântați-I Domnului cu alăută, cu alăută și în sunet de psaltire,
6 cu trâmbițe ferecate și-n glasul trâmbiței de corn strigați cu bucurie-n
fața Domnului, Împăratul nostru.
7 Să tresalte marea cu toată plinătatea ei, lumea și toți ce locuiesc într-
însa;
8 râurile-mpreună vor bate din palme, munții se vor bucura, că vine să
judece pământul;
9 lumea o va judeca întru dreptate și popoarele în ceea ce e drept[2].

[1] Text cu viziune eshatologică; parțial, variantă a Psalmului 95.

[2] „în ceea ce e drept” (en euthýteti) poate însemna și: de-a dreptul; pe față; la lumina zilei; fără ocolișuri sau artificii de procedură (spre deosebire de instanțele omenești).

PSALMUL 98 Un psalm al lui David.

1 Domnul S-a împărăţit: să se mânie popoarele[1]; El şade pe heruvimi: să
tremure pământul[2] .
2 Mare este Domnul în Sion şi înalt peste toate popoarele;
3 ele să-Ţi mărturisească numele Tău cel mare, că de temut e şi sfânt; şi
cinstea[3] Împăratului iubeşte judecata.
4 Tu ai pregătit îndreptar[4], Tu ai făcut judecată şi dreptate în Iacob.
5 Înălţaţi-L pe Domnul, Dumnezeul nostru, şi vă închinaţi aşternutului
picioarelor Lui, că sfânt este![5]
6 Moise şi Aaron printre preoţii Săi şi Samuel printre cei ce cheamă
numele Lui. Ei L-au chemat pe Domnul, iar El i-a auzit,
7 în stâlp de nor le grăia, fiindcă ei păzeau mărturiile Lui şi poruncile pe
care El le dăduse lor.
8 Doamne, Dumnezeul nostru, Tu i-ai ascultat; Dumnezeule, bun şi
iertător Te-ai făcut lor şi pentru toate faptele lor i-ai răsplătit.
9 Înălţaţi-L pe Domnul, Dumnezeul nostru, şi vă închinaţi în muntele
Său cel sfânt, că sfânt este Domnul, Dumnezeul nostru!

---

[1] Fer. Augustin observă că trei sunt psalmii care încep cu cuvintele: „Domnul S-a împărăţit”: 92, 96 şi 98, dar ceea ce urmează imediat e diferit, şi nu fără o anumită noimă. În primul caz: Domnul „întru podoabă S-a îmbrăcat”, ceea ce exprimă măreţia Sa de creator al întregii lumi; în al doilea: „să se bucure pământul”, ceea ce înseamnă bucuria celor ce cred în El şi-I urmează căile; în cazul de faţă: „să se mânie popoarele” exprimă starea de spirit a celor ce, la sfârşitul veacurilor, îşi vor vedea necredinţa şi tăgada contrazise de evidenţa lui Iisus Hristos şi a judecăţii pe care El urmează s-o facă.

[2] Nu e vorba de un cutremur de pământ, ci de o tremurare a lui, adică de tot ceea ce e pământesc în noi şi care nu poate fi vindecat dacă nu tremură. De îndată ce e tulburat şi scuturat, îşi redobândeşte sănătatea (Fer. Ieronim). Tremurul înainte de vindecare ar fi ca efectele imediate şi deseori neplăcute, tulburătoare, ale unui vaccin.

[3] „cinstea” = „onoarea”, „demnitatea”.

[4] „îndreptar”: totalitatea normelor după care se face o judecată şi se împarte dreptatea; fiind pregătit de Dumnezeu, el are caracter absolut, perfect, negreşelnic.

[5] Evident, Dumnezeu nu are nevoie de ajutorul omului spre „a Se înălţa”. De altfel, expresia „a-L înălţa pe Dumnezeu” înseamnă a-I înălţa imnuri de laudă şi preamărire; astfel „înălţându-L” pe Dumnezeu, omul îşi acordă sieşi şansa de a se înălţa.

PSALMUL 99 Psalm de laudă.

1 Cu bucurie strigați-I Domnului tot pământul,
2 Domnului slujiți-I întru veselie, cu bucurie veniți-I înainte!
3 Cunoașteți că Însuși Domnul este Dumnezeu, că El ne-a făcut pe noi, iar nu noi înșine, că noi suntem poporul Său și turma pășunii Sale.
4 Cu laude intrați pe porțile Lui, cu cântări în curțile Sale!
5 Lui să-I aduceți laudă, numele Lui lăudați-L, că bun este Domnul, că în veac este mila Lui și din neam în neam adevărul Său.

PSALMUL 100 Un psalm al lui David.

1 Mila și judecata le voi cânta pentru Tine, Doamne;[1]
2 în cale neprihănită voi cânta și voi înțelege; când vei veni la mine? Întru neraŭtatea inimii mele umblat-am eu în casa mea.
3 Lucruri nelegiuite n-am pus în fața ochilor mei, pe cei ce calcă legea i-am urât.
4 Inimă îndărătnică nu s-a lipit de mine, pe omul rău ce fugea de mine nu l-am cunoscut.
5 Pe cel ce într-ascuns își clevetea vecinul, pe acela l-am alungat; cu cel mândru-n cătătură și nesățios la inimă, cu acela n-am mâncat.
6 Ochii mei erau peste credincioșii pământului, ca ei să șadă cu mine; cel ce umbla pe cale neprihănită, acela îmi slujea.
7 În mijlocul casei mele meșterul trufiei nu va locui; cel ce lucruri nedrepte grăiește, drept nu va sta în fața ochilor mei.
8 În dimineți i-am ucis pe toți păcătoșii pământului, pentru ca din cetatea Domnului să-i nimicesc pe cei ce lucrează fărădelegea.

[1] Dacă, în perspectivă profetică, Iisus este Cel ce-I cântă Părintelui Său, e de reținut observația că mila precedă judecata. Între cele două veniri ale lui Hristos, omenirea se află sub semnul Mielului vestit de Ioan Botezătorul (In 1, 29) și sub mila lui Dumnezeu, „Cel ce face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni și să plouă peste cei drepți și peste cei nedrepți” (Mt 5, 45); la a doua Sa venire, omenirea va sta sub semnul judecății; de abia atunci va lucra „securea” vestită tot de Ioan Botezătorul (Mt 3, 10), cumplitul deznodământ al judecății, la care se referă ultimul verset al acestui psalm.

CATISMA a XIV-a

PSALMUL 101 Rugăciunea unui sărac mâhnit care-şi revarsă rugăciunea înaintea Domnului.[1]

1 Auzi-mi, Doamne, rugăciunea, strigarea mea la Tine să vină!
2 Faţa Ta de la mine să nu Ţi-o întorci; în ziua necazului meu pleacă-Ţi auzul spre mine, auzi-mă degrab în orice zi Te voi chema.
3 Că zilele mele s-au stins ca fumul, iar oasele mele ca nişte uscături s-au mistuit.
4 Sunt bătucit ca iarba şi inima mi s-a ofilit, că am uitat să-mi mănânc pâinea.
5 De glasul suspinului meu mi s-a lipit osul de carne.
6 Devenit-am asemenea pelicanului pustiei, ajuns-am ca o bufniţă într-o casă dărăpănată,
7 în priveghiul meu sunt ca o vrăbiuţă singuratică pe acoperiş.
8 Cât e ziua de lungă m-au ocărât vrăjmaşii, iar cei ce mă lăudau se jurau împotrivă-mi.
9 Că-n faţa urgiei şi a mâniei Tale cenuşă mâncam în loc de pâine
10 şi băutura cu plângere mi-o amestecam;[2] că după ce m-ai ridicat, m-ai prăbuşit[3].
11 Zilele mele ca umbra s-au plecat, eu ca iarba m-am veştejit.
12Dar Tu, Doamne, pururea dăinui şi pomenirea Ta din neam în neam.
13 Tu Te vei ridica şi vei avea milă de Sion, că vremea e să Te milostiveşti de El; da, acum e vremea.
14 Că robii Tăi bine s-au simţit în pietrele lui şi milă le va fi de ţărâna lui.
15 De numele Domnului se vor teme neamurile şi toţi regii pământului de slava Ta,
16 că Domnul va zidi Sionul şi Se va arăta întru slava Sa.
17 El a căutat spre rugăciunea celor smeriţi şi cererea lor n-a dispreţuit-o.
18 Să se scrie aceasta pentru neamul ce va să vină şi poporul ce se zideşte va lăuda pe Domnul,
19 că a privit din înălţimea Lui cea sfântă. Domnul din cer pe pământ a

---

[1] O rugăciune care nu e doar rostită cu buzele, ci se revarsă pe dinăuntru, din preaplinul inimii.

[2] Sf. Ioan Hrisostom: Medicina pocăinţei: să-ţi osândeşti păcatele proprii; să-ţi pui mintea în stare de smerenie; să ai inima zdrobită de păreri de rău; să te rogi cu stăruinţă şi cu lacrimi; să faci fapte de milostenie.

[3] Textul original al versetelor 9-10 a fost supus aici unei redistribuiri gramaticale, pentru ca înţelesul să capete mai multă limpezime.

privit
20 ca să audă suspinul celor ferecați, să-i dezlege pe fiii celor omorâți,
21 să vestească în Sion numele Domnului și lauda Lui în Ierusalim,
22 când se vor aduna popoarele laolaltă și regii, să-I slujească Domnului.
23 Răspunsu-I-am în felul tăriei Lui: Vestește-mi puținătatea zilelor mele;
24 nu mă lua la jumătatea zilelor mele; anii Tăi sunt din neam în neam.
25 Întru-nceput Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat, și cerurile sunt lucrul mâinilor Tale;
26 ele vor pieri, dar Tu rămâi și toate ca o haină se vor învechi;
27 ca pe o velință le vei împături și se vor schimba, dar Tu același ești și anii Tăi nu se vor sfârși[4]
28 Fiii robilor Tăi vor avea sălașe și seminția lor în veac va merge pe calea cea dreaptă.

[4] Textul din versetele 25-27 va fi citat de Sf. Apostol Pavel în Evr 1, 10-12 și comentat de Sf. Grigorie de Nyssa în sprijinul dogmei despre dumnezeirea Fiului (devenit Iisus Hristos).

PSALMUL 102 Al lui David.

1 Binecuvântează, suflete al meu, pe Domnul, și toate cele dinăuntrul meu[1] [să binecuvânteze] numele cel sfânt al Lui.

2 Binecuvântează, suflete al meu, pe Domnul, și nu uita toate răsplătirile Lui[2];

3 pe Cel ce Se milostivește[3] de toate fărădelegile tale, pe Cel ce vindecă toate bolile tale[4],

4 pe Cel ce izbăvește din stricăciune viața ta, pe Cel ce te încununează cu milă și cu îndurări[5],

5 pe Cel ce umple de bunătăți dorirea ta; înnoi-se-vor ca ale vulturului tinerețile tale.

6 Cel ce face milostenie, Domnul, și judecată tuturor celor ce li se face strâmbătate.

7 Cunoscute i-a făcut căile Sale lui Moise, fiilor lui Israel voile Sale.

8 Îndurat și milostiv este Domnul, îndelung-răbdător și mult-milostiv.

9 Nu până în sfârșit Se va iuți, nici în veac Se va mânia.

10 Nu după păcatele noastre S-a purtat cu noi, nici după fărădelegile noastre ne-a răsplătit,

11 ci după cât e cerul de-nalt de la pământ, într-atât Și-a întărit Domnul

---

[1] „toate cele dinăuntrul meu" = adâncurile cele mai intime ale ființei mele; străfundul inimii. Aceasta înseamnă participarea totală a insului la actul rugăciunii.

[2] Prin „răsplătirile Lui" nu trebuie înțeleasă aici o răsplată pe care Dumnezeu i-o dă omului pentru faptele lui bune (fiindcă ele niciodată nu vor fi îndeajuns de bune), ci „tot ceea ce Dumnezeu a făcut pentru tine". Că nu e vorba de o răsplată în sensul obișnuit al cuvântului se vede din v. 10.

[3] „Se milostivește" încearcă o echivalență a verbului evilatévo = „a fi întru totul binevoitor față de"; ca în Dt 29, 20.

[4] Sufletul are tot atâtea boli câte păcate. Femeia „care de optsprezece ani avea un duh de neputință și era gârbovă și nu putea nicidecum să se ridice" (Lc 13, 11) e imaginea unei boli sufletești; când cineva are o boală pricinuită de o stare a sufletului, el devine gârbov, se uită numai în jos și zărește doar țărâna, în neputința sa de a privi spre cer (Fer. Ieronim).

[5] Sf. Ioan Hrisostom: Prin har noi am devenit iubiții lui Dumnezeu, dar nu ca slugi, așa cum eram înainte, ci în calitate de fii și prieteni. Slugi eram sub Legea Veche, dar fii am devenit prin Iisus Hristos: „din plinătatea Lui noi toți am primit, și har pentru har; căci Legea prin Moise s-a dat, dar harul și adevărul prin Iisus Hristos au venit"(In 1, 16-17). Băgați de seamă cum harul i se opune legii și cum verbul „au venit" i se opune lui „s-a dat"; acesta din urmă aparține unei succesiuni de mișcări, când cineva a primit ceva de la altcineva, iar pe acel ceva l-a transmis mai departe către cel căruia i se poruncise să-l transmită, în timp ce „harul și adevărul au venit" din partea unui Împărat Care are autoritatea de a ierta păcatele și de a-i încununa pe beneficiarii acestei iertări.

mila spre cei ce se tem de El;

12 pe cât de departe sunt răsăriturile de apusuri, într-atât a-ndepărtat El de la noi fărădelegile noastre;

13 în ce chip îi miluiește tatăl pe fii, așa i-a miluit Domnul pe cei ce se tem de El;

14 că El ne-a cunoscut alcătuirea[6], adusu-Și-a aminte că țărână suntem.

15 Omul: ca iarba sunt zilele lui; ca floarea câmpului, așa va înflori;

16 că adiere a trecut prin el, și el nu va mai fi, și nici locul nu i se va mai cunoaște[7].

17 Dar mila Domnului e din veac în veac spre cei ce se tem de El,

18 și dreptatea Lui peste fiii fiilor, spre cei care-I păzesc legământul și-și aduc aminte să-I plinească poruncile[8].

19 Domnul în cer Și-a pregătit tronul, iar Împărăția Lui pe toți îi stăpânește.

20 Binecuvântați pe Domnul, voi, toți îngerii Lui, cei puternici în tărie, care-I pliniți cuvântul și auziți glasul cuvintelor Lui;

21 binecuvântați pe Domnul, voi, toate puterile Lui, slujitorii Lui care faceți voia Lui[9];

22 binecuvântați pe Domnul, voi, toate lucrurile Lui, în tot locul stăpânirii Lui; binecuvântează, suflete al meu, pe Domnul!

---

[6] plásma = „alcătuirea”; „substanța care dă o formă”. Bătrânii din 1688 au tradus „ziditura” (substanța a ceea ce e zidit).

[7] Sf. Grigorie de Nazianz: Omul vine din neființă în ființă și după ce ființează se topește, așa cum se spune și în cartea lui Iov: „Ca pe un vis ce zboară, nu-i chip să-l mai găsești, / ca o nălucă-a nopții în beznă s-a topit”. Aceasta e condiția fragilă a omului, pe care și Ecclesiastul o deplânge: „Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sunt deșertăciune” (Ecc 1, 2), pentru ca tot el, ceva mai la vale, să conchidă: „Teme-te de Dumnezeu și păzește-I poruncile” (12, 13). Acesta din urmă e singurul câștig al omului de pe urma existenței sale efemere; cu alte cuvinte, de la cele ce se văd, trecătoare, să meargă spre cele ce nu se văd, netrecătoare (2 Co 4, 18), și dintr-o existență a celor ce se schimbă prin zdruncinare să intre și să rămână în cele ce sunt de nezdruncinat (Evr 12, 27).

[8] Literal: „și-și aduc aminte de poruncile Lui, ca să le plinească” (să prefacă în faptă ceea ce li s-a poruncit).

[9] Îngerii lui Dumnezeu fac voia lui Dumnezeu. În „Tatăl nostru”, noi spunem: „Facă-se voia Ta precum în cer așa și pe pământ!” Așadar, precum voia Ta, Doamne, este făcută în îngeri, acolo sus, tot astfel să se facă aici pe pământ în mine, Doamne! (Sf. Chiril al Ierusalimului).

PSALMUL 103 Al lui David.

1 Binecuvântează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeul meu,
măritu-Te-ai foarte! În mărturisire[1] și-n mare podoabă Te-ai îmbrăcat, Tu,
2 Cel ce Te îmbraci cu lumina precum cu o mantie, Cel ce întinzi cerul ca
pe un cort
3 și-i acoperi cu ape înălțimile[2] și norii îi pui să-i facă urcușul. Cel ce
umblă[3] pe aripile vânturilor;
4 Cel ce-i face pe îngerii Săi duhuri[4] și pară de foc pe slujitorii Săi;
5 Cel ce a întemeiat pământul pe temeinicia lui[5], că-n veacul veacului el
nu se va abate[6].
6 Adâncul ca o mantie Îi este-mbrăcămintea, peste munți vor sta ape;
7 de certarea Ta vor fugi, de glasul tunetului Tău se vor înfricoșa.

---

[1] Psalmul 103 este un amplu tablou asupra creației. Dacă lumea, odată așezată, Îl mărturisește pe Creator („Cerurile povestesc mărirea lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria!", Ps 18, 1), Creatorul Însuși Se mărturisește pe Sine prin propria Sa creație. Așa se face că, din această perspectivă, lumina (slava) lui Dumnezeu nu e văzută ca fiind lăuntrică (slava de care Fiul S-a golit pe Sine prin întrupare smerită Flp 2, 6-8), ci ca un veșmânt de mărturisire (exomológesis), podoabă și lumină. (Cu Psalmul 103 se deschide vecernia, slujba care marchează începutul zilei liturgice ca început al lumii).

[2] „înălțimile": de la hiperóos = ceea ce e situat la etajul superior, deasupra, la înălțime.

[3] Registrul gramatical alternează între „Tu" și „El". „Umblă pe aripile vânturilor": metaforă pentru omniprezența lui Dumnezeu.

[4] Cum oare îi face Dumnezeu pe îngerii Săi duhuri, de vreme ce ei sunt duhuri prin însăși natura lor? Ideea este că îngerul, ca duh, este născut din Duhul Sfânt, așa cum va preciza mai târziu Evanghelistul: „cel ce este născut din Duh, duh este" (In 3, 6). Omul însuși își are duhul născut din același Duh, ceea ce îi conferă putința de a deveni om duhovnicesc. Și așa cum îngerii, ca duhuri din Duh, stau pururea cu fața spre Dumnezeu, de aceeași părtășie a luminii dumnezeiești (necreate) se învrednicesc, prin Duhul Sfânt, și oamenii duhovnicești (Calist Catafygiotul).

[5] „temeinicia" (de la asfáleia): stabilitate, siguranță, asigurare, certitudine.

[6] klíno = „a înclina" talerul unei balanțe ce se află în echilibru stabil; „a se abate de la drumul stabilit"; „a se îndepărta"; „a rătăci". Prezența acestui verb, în asociere cu „temeinicia" din stihul precedent, arată că versetul e construit pe câteva abstracții matematice și aruncă o lumină extraordinară asupra unei viziuni cosmogonice deloc străine de ceea ce știm noi astăzi. În termeni contemporani, textul s-ar traduce astfel: Dumnezeu a creat universul pe baza legilor fixe pe care i le-a stabilit odată pentru totdeauna. Ca parte din univers, pământul se conduce după aceleași legi, rotindu-se în jurul axei sale și, în același timp, în jurul soarelui pe o anume orbită fixă, adică pe o traiectorie de la care nu există deviere. (De altfel, zborurile cosmice ar fi de neconceput fără existența legilor stabile ale universului).

8 Munți se urcă și văi se coboară acolo-n locul unde le-ai întemeiat;
9 hotar ai pus pe care nu-l vor trece și nici se vor întoarce să acopere pământul.
10 El în văi trimite izvoare, ape vor trece prin mijlocul munților;
11 din ele se vor adăpa toate fiarele câmpului, asinii sălbatici setea își vor potoli;
12 păsările cerului se vor sălășlui deasupră-le, din mijlocul stâncilor vor da glas.
13 Cel ce munții îi adapă din înălțimile Sale[7], din roada lucrurilor Tale se va sătura pământul.
14 Cel ce face să răsară iarbă pentru vite și verdeață spre slujirea[8] oamenilor,
15 și vinul ce veselește inima omului; să-i facă fața veselă cu untdelemn și cu pâinea care-ntărește inima omului.
16 Sătura-se-vor copacii câmpului, cedrii Libanului pe care Tu i-ai sădit;
17 în ei își vor face păsările[9] cuib, locașul cocostârcului fiind deasupra lor[10].
18 Munții cei înalți scăpare pentru cerbi, iar pentru iepuri, stâncile.
19 El a făcut luna spre măsurarea vremilor; soarele și-a cunoscut apusul său,
20 pus-ai întuneric și s-a făcut noapte când toate fiarele pădurii vor ieși[11];
21 pui de lei răcnind să-și prindă prada și de la Dumnezeu să-și ceară demâncarea.
22 Dar soarele a răsărit și ei s-au adunat și în culcușurile lor s-or odihni[12];

---

7 Vezi v. 3.

8 „Slujirea” (douleía): ideea că natura nu a fost creată pentru ea însăși, ci pentru a fi în serviciul omului, el fiind scopul și încununarea creației, ca să scoată pâine din pământ.

9 Literal: „vrăbiuțele”. Sf. Maxim Mărturisitorul le acordă înțelesul alegoric de „suflete” sau „virtuți”.

10 Cocostârcul e simbolul neprihănirii. Dacă păsările obișnuite își fac cuiburile în copacii obișnuiți, și chiar în cedrii cei înalți ai Munților Liban, dar, oricum, la adăpost, cocostârcul și-l face în punctul cel mai de sus al copacului înalt, sau în vârful unui stâlp, fără umbră, scăldat în aerul pur. Neprihana stă deasupra tuturor virtuților (Sf. Maxim Mărturisitorul).

11 Sf. Grigorie Sinaitul tâlcuiește alegoric: Noaptea patimilor este întunericul ignoranței; sau, altfel spus, noaptea este împărăția în care se nasc patimile. În ea împărățește stăpânul întunericului, diavolul, și prin ea umblă duhurile necurate care iau chip ca fiarele codrului, căutând cu urletele să ne răpească și să ne devoreze.

12 Sf. Ioan Scărarul: Dacă, printr-o iconomie pedagogică, Soarele a răsărit în noi, iar după aceea Și-a cunoscut întâiul Său apus, atunci peste locul culcușului Său a pus întuneric și s-a făcut noapte. În ea, în noapte, vor veni spre noi puii sălbatici și toate

23 iar omul va ieși la lucrul său și la lucrarea sa până seara.

24 Cât de mărite sunt lucrurile Tale, Doamne, pe toate-ntru înțelepciune le-ai făcut; umplutu-s-a pământul de zidirea[13] Ta.

25 Marea aceasta este mare și largă; acolo-n ea se află târâtoare nenumărate, vietăți mici de-a valma cu cele mari;

26 acolo pe ea străbat corăbii; acolo-i balaurul acesta pe care l-ai zidit să-Ți faci din el o joacă[14].

27 Toate de la Tine așteaptă să le dai hrană la vreme potrivită;

28 dacă le-o vei da, o vor aduna; dacă mâna Tu Ți-o vei deschide, toate se vor umple de bunătate;

29 dacă Tu Îți vei întoarce fața, ele se vor tulbura; dacă Tu le vei lua duhul, ele se vor sfârși și în țărâna lor se vor întoarce;

30 iar dacă Duhul Tău Îl vei trimite, ele se vor zidi[15] și fața pământului o vei înnoi[16].

31 Fie slava Domnului în veci; veseli-Se-va Domnul de lucrurile Sale;

---

fiarele colțoase ca să răpească nădejdea din noi, cerând de la Dumnezeu drept mâncare patimile noastre, hrănite fie prin gânduri, fie prin făptuire. După aceea, însă, din întunecoasa smerenie ne-a răsărit iarăși Soarele, iar fiarele s-au adunat din nou în culcușurile lor; de acum ele vor zăcea doar în inimile iubitoare de plăceri, dar nu în noi.

[13] „zidirea" în sensul: agoniseala, strânsura, totalitatea rodurilor muncii (în speță, ale creației): ierburi, copaci, vietăți, oameni. Cei vechi ai noștri au preferat să-l traducă pe ktesis prin „zidire" în ideea că întreaga creație a lui Dumnezeu e o lucrare elaborată, „zidită" după un anume plan, în trepte.

[14] „Balaurul": în Versiunea Ebraică, „Leviatanul": monstru mitic marin, oarecum asemănător cu un balaur onctuos. Imagine apropiată de aceea din Iov 40,19: „El (monstrul) de la Domnul este zidirea cea dintâi / făcută ca să-și râdă de ea îngerii Săi"; simbol al forței brutale pe care omul n-o poate stăpâni, dar care pentru Dumnezeu și chiar pentru îngerii Săi e o jucărie cu care se amuză. Imaginea se apropie și de întrebarea pusă de Dumnezeu lui Iov (a cărui neputință stă în opoziție cu atotputința Creatorului): „Te vei juca cu dânsul cum joci o păsăruică. . .?" (40, 29). Verbul din Iov (paízo) e înrudit cu cel de față (empaízo) și identic cu cel din Iș 10, 2 (vezi textul și nota), cu aceleași sensuri de joacă, amuzament, derâdere, luare în bătaie de joc.

[15] „se vor zidi" = vor fi create (vezi v. 24). Sf. Vasile cel Mare: Învierea din morți se face prin lucrarea Duhului Sfânt. Dacă, aici, prin creație (zidire) se înțelege schimbarea într-o condiție mai bună a celor ce în viață au căzut prin păcate (întru Hristos, omul e „făptură nouă", 2 Co 5, 17), înnoirea ce se petrece acum și strămutarea noastră din viața pământeană, senzorială, în condiția cerească ce se instaurează în noi prin lucrarea Duhului, atunci sufletele noastre se ridică pe cele mai înalte culmi ale existenței. Prin Sfântul Duh ne vine întoarcerea în rai, înălțarea noastră în Împărăția Cerurilor.

[16] Duhul Sfânt este autorul regenerării duhovnicești. În Împărăția lui Dumnezeu nu se intră decât printr-o nouă naștere, din apă și din Duh (In 3, 5) (Sf. Grigorie de Nazianz).

32 Cel ce caută spre pământ și-l face să tremure, Cel ce munții îi atinge și ei fumegă.

33 Cânta-voi Domnului de-a lungul vieții mele, cânta-voi Dumnezeului meu până ce voi fi[17].

34 Dulci să-I fie Lui cuvintele mele, iar eu mă voi veseli-ntru Domnul.

35 Să piară păcătoșii de pe pământ și cei fără de lege, ca nicicum să mai fie! Binecuvântează, suflete al meu, pe Domnul!

[17] Pentru expresia „până ce voi fi” vezi nota de la Mt 1, 25.

PSALMUL 104 Aliluia[1].

1 Mărturisiți-vă Domnului și chemați-I numele, vestiți între neamuri lucrurile Lui.
2 Cântați-I și lăudați-L, povestiți toate minunile Sale!
3 Lăudați-vă întru numele Său cel sfânt, veselească-se inima celor ce-L caută pe Domnul;
4 căutați-L pe Domnul și vă întăriți, pururea căutați-I fața.
5 Aduceți-vă aminte de minunile Lui, pe care El le-a făcut, de semnele Lui și de judecățile gurii Sale.
6 Voi sunteți seminția lui Avraam, robii Săi, voi, fiii lui Iacob, aleșii Săi.
7 El este Domnul, Dumnezeul nostru, judecățile Lui sunt în tot pământul.
8 El pururea Și-a amintit de legământul Său, de cuvântul pe care l-a poruncit într-o mie de generații,
9 pe care l-a încheiat cu Avraam, și de jurământul Său către Isaac.
10 El i l-a pus lui Iacob spre poruncă și lui Israel spre legătură veșnică,
11 zicând: „Ție îți voi da pământul Canaanului, partea moștenirii tale”.
12 Când ei erau puțini la număr, foarte puțini și străini într-însul[2]
13 și au trecut de la un neam la altul și de la un regat la un alt popor,
14 El nimănui nu i-a îngăduit să le facă nedreptate și de dragul lor a certat regi:
15 „Nu vă atingeți de unșii Mei și profeților Mei să nu le faceți rău!”
16 Și a chemat foamete pe pământ, paiul pâinii[3] l-a fărâmat;
17 înaintea lor a trimis un om: Iosif a fost vândut ca sclav.
18 Picioarele i le-au umilit în obezi, viața lui a trecut prin cătușe[4]
19 până ce cuvântul său a răzbătut în afară. Rostirea Domnului l-a trecut prin lamură[5],
20 regele a trimis și l-a dezlegat el, mai-marele poporului și liber l-a lăsat;

---

[1] Acesta este primul din seria psalmilor în al căror titlu se află Aliluia (Allelouia în transcriere grecească), cuvânt ebraic care înseamnă „Lăudați pe Domnul”. Ca și Psalmii 77 și 105, acesta rememorează, în linii mari, evenimentele petrecute în istoria fiilor lui Israel de la Avraam până la intrarea în Canaan; dar, spre deosebire de aceia, textul său evită să menționeze și abaterile poporului de la poruncile Domnului, limitându-se la binefacerile revărsate de Acesta asupra aleșilor Săi.

[2] E vorba de Canaan, în care evreii trăiau ca „rezidenți”, adică străini așezați printre neamurile băștinașe.

[3] „paiul pâinii” = paiul spicului, paiele pe care se sprijină holda; și limba română folosește până astăzi „a culege pâinea” pentru „a secera grâul”.

[4] Literal: „prin fier” sau „în fier”.

[5] „l-a trecut prin lamură” = l-a trecut prin proba de foc, l-a purificat prin încercări extreme (asemenea aurului lămurit în foc).

21 stăpân al casei sale l-a pus și căpetenie peste toată strânsura lui,
22 ca să-i învețe pe mai-marii săi ca și pe sine și pe bătrânii lui să-i deprindă cu înțelepciunea.
23 Și a intrat Israel în Egipt și Iacob a locuit ca străin în țara lui Ham.
24 Și El l-a înmulțit foarte pe poporul Său și l-a făcut mai puternic decât vrăjmașii lui;
25 inima acestora le-a întors-o ca să-I urască poporul, să se poarte cu vicleșug împotriva robilor Săi.
26 El l-a trimis pe Moise, robul Său, și pe Aaron, pe care Și l-a ales;
27 pus-a-ntru ei cuvintele semnelor Lui și pe ale minunilor Lui în țara lui Ham.
28 Întuneric a trimis și-ntunecare s-a făcut, căci ei amarnici erau împotriva cuvintelor Lui;
29 apele lor în sânge le-a prefăcut și le-a omorât peștii;
30 pământul lor a puit broaște în chiar cămările de taină ale regilor lor;
31 El a grăit, și tăuni au năvălit și puzderie de muște-n toate hotarele lor;
32 și grindină le-a pus în ploaie și pară de foc în pământ;
33 și le-a bătut viile și smochinii și le-a rupt copacii toți ai hotarelor lor.
34 El a grăit, și lăcustă a năvălit și omidă, toate fără număr,
35 și au mâncat toată iarba-n țara lor și tot rodul l-au mâncat de pe pământul lor.
36 Și El i-a lovit pe toți întâi-născuții din țara lor, pârga tuturor sârguințelor lor.
37 Iar pe ei i-a scos afară cu argint și aur și-n neamurile lor nu era nimeni bolnav.
38 De ieșirea lor s-a veselit Egiptul, căci frica de ei căzuse asupră-le.
39 Un nor a întins deasupra lor să-i acopere și foc le-a dăruit să-i lumineze noaptea.
40 Ei au cerut, și prepeliţe au venit, și El cu pâine din cer i-a săturat;
41 a despicat o stâncă și au curs ape, în pământ fără de apă râuri au alergat.
42 Că Și-a adus aminte de cuvântul Său cel sfânt pe care i-l spusese lui Avraam, robul Său,
43 și întru bucurie Și-a scos poporul și întru veselie pe cei aleși ai Săi.
44 Și le-a dat lor țările păgânilor, iar ei ostenelile popoarelor le-au moștenit,
45 ca să-I păzească dreptățile și legea să I-o urmeze.

CATISMA a XV-a

PSALMUL 105 Aliluia.

1 Mărturisiţi-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui![1]
2 Cine va spune puternicele fapte ale Domnului, cine va face ca toate laudele Lui să fie auzite?
3 Fericiţi cei ce păzesc judecata şi fac dreptate fără-ncetare.
4 Adu-Ţi aminte de noi, Doamne, întru bunăvoinţa Ta faţă de poporul Tău; cercetează-ne cu mântuirea Ta[2],
5 pentru ca s-o vedem în bunătăţile aleşilor Tăi, să ne veselim întru veselia neamului Tău, să ne lăudăm cu moştenirea Ta.
6 Păcătuit-am împreună cu părinţii noştri[3], nelegiuire şi nedreptate am făcut.
7 Părinţii noştri în Egipt n-au înţeles minunile Tale, nu şi-au adus aminte de mulţimea milei Tale şi Te-au amărât când s-au suit la Marea Roşie.
8 Iar El i-a mântuit de dragul numelui Său, să-Şi facă El cunoscută slăvita Sa putere.
9 Şi a certat Marea Roşie şi a secat-o şi prin adâncuri i-a călăuzit ca prin pustie;
10 El i-a scăpat din mâna celor ce-i urau şi din mâna vrăjmaşului i-a izbăvit;
11 asupritorii au fost acoperiţi de ape, că n-a rămas niciunul.
12 Iar ei au dat crezare cuvintelor Lui şi I-au cântat lauda.
13 S-au pripit, au uitat de lucrurile Lui, sfatul nu I l-au aşteptat;
14 cu poftă au poftit în pustie şi-n loc fără de apă L-au pus pe Dumnezeu la-ncercare.
15 El le-a plinit cererea şi saţ a pus în sufletele lor.
16 Iar ei l-au mâniat pe Moise-n tabără şi pe Aaron, sfântul Domnului;
17 deschisu-s-a pământul şi l-a înghiţit pe Datan şi a acoperit adunarea lui Abiron[4];

---

[1] Spre deosebire de psalmul precedent, acesta scoate în relief repetatele şi gravele abateri prin care fiii lui Israel L-au mâniat pe Domnul, ceea ce îndreptăţeşte, o dată mai mult, îndemnul la mărturisire, urmat de atestarea bunătăţii lui Dumnezeu.

[2] În sensul: cu mântuirea care vine de la Tine.

[3] Text important. Psalmistul Îi mărturiseşte Domnului că el şi contemporanii săi sunt şi ei răspunzători pentru păcatele înaintaşilor lor, ceea ce atestă principiul solidarităţii morale a generaţiilor. Părintele Stăniloae spune că, la Judecata de Apoi, fiecare va răspunde nu numai pentru propriile sale fapte, ci şi pentru ale celor care l-au precedat şi care i-au urmat.

[4] Referire la răzvrătirea unor căpetenii israelite, istorisită în Nm 16.

18 şi foc s-a aprins în adunarea lor, văpaie i-a ars pe păcătoşi.
19 Iar în Horeb au făcut un viţel şi s-au închinat la chip cioplit;
20 şi slava Lui au schimbat-o în asemănarea unui viţel ce mănâncă iarbă.
21 Şi L-au uitat pe Dumnezeu Care-i scăpase, Cel ce lucruri mari făcuse în Egipt,
22 minunate lucruri în ţara lui Ham, înfricoşătoare la Marea Roşie.
23 Iar El a zis, şi i-ar fi dat pierzării, dacă Moise, alesul Său, nu I-ar fi stat cu zdrobire-nainte, ca să-I întoarcă mânia şi să nu-i nimicească.
24 La ţara cea dorită ei se gândeau cu dispreţ, cuvântului Său nu i-au dat crezare
25 şi cârteau în corturile lor şi de glasul Domnului n-au ascultat.
26 El mâna Şi-a ridicat-o împotriva lor, ca să-i doboare-n pustie,
27 seminţia să le-o doboare printre neamuri şi prin ţinuturi să-i risipească.
28 Ei s-au închinat lui Baal-Peor şi au mâncat jertfele morţilor;
29 iar pe El L-au întărâtat cu scornirile lor şi nimicirea între ei a sporit.
30 Atunci a stătut înainte Finees şi a făcut ispăşire şi plaga a încetat;
31 şi i s-a socotit lui ca dreptate din neam în neam, până-n veac.
32 Apoi L-au mâniat la Apa Certării şi Moise a-ndurat necaz de dragul lor,
33 că ei îi amărâseră duhul, iar el a rostit judecăţi cu buzele sale.
34 Ei nu i-au nimicit pe păgânii despre care le vorbise Domnul,
35 ci s-au amestecat cu păgânii şi s-au deprins cu lucrurile lor
36 şi au slujit chipurilor lor celor cioplite şi piatră de poticnire li s-a făcut aceasta;
37 pe fiii lor şi pe fiicele lor le-au jertfit demonilor
38 şi sânge nevinovat au vărsat, sângele fiilor şi fiicelor lor pe care i-au jertfit chipurilor cioplite ale Canaanului; şi s-a înecat pământul în sânge de omor
39 şi pângărit a fost în faptele lor, iar ei s-au desfrânat întru scornirile lor[5].
40 Şi S-a aprins Domnul cu mânie împotriva poporului Său şi iată că Şi-a urât moştenirea.
41 Şi i-a dat pe ei în mâinile păgânilor şi cei care-i urau le-au devenit stăpâni;
42 vrăjmaşii lor i-au asuprit şi umiliţi erau sub mâinile acestora.

---

[5] Părăsirea (trădarea lui Dumnezeu) şi închinarea la idoli erau echivalente cu adulterul. Tragicul situaţiei consta în aceea că mobilul adulterului nu era o zeitate reală, ci rodul imaginaţiei păgâne, care devenea astfel şi rodul imaginaţiei celui care îl adoptase. Să-L fi trădat pe Dumnezeu pentru nimic, iată penibila tristeţe a unui sfârşit de viaţă!

43 De multe ori i-a izbăvit, dar ei L-au amărât cu sfatul lor şi umiliţi au
fost în fărădelegile lor
44 Dar i-a văzut când erau în necaz, le-a auzit rugăciunea
45 şi Şi-a adus aminte de legământul Său şi I-a părut rău, după mulţimea
milei Sale,
46 şi a făcut ca ei să afle milă în ochii tuturor celor ce-i robiseră.
47 Mântuieşte-ne, Doamne, Dumnezeul nostru, şi ne adună de printre
neamuri, ca să putem mărturisi numele Tău cel sfânt şi să ne fălim întru lauda
Ta!
48 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, din veac şi până-n
veac!; şi tot poporul să zică: Amin! Amin!

PSALMUL 106 Aliluia.

1 Mărturisiți-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui!
2 S-o spună cei ce-au fost izbăviți de Domnul, cei pe care El i-a izbăvit din mâna vrăjmașului.
3 Din țări i-a adunat, de la răsărit și de la apus, de la miazănoapte și de la mare[1].
4 Ei au rătăcit prin pustie, în pământ fără de apă, fără să afle vreo cale spre cetate de locuit.
5 Flămânzind și însetând, sufletul în ei li se sfârșea.
6 Și în necazul lor au strigat către Domnul, iar El i-a scăpat din nevoile lor
7 și i-a călăuzit pe calea cea dreaptă, așa ca ei să poată merge spre o cetate de locuit.
8 Să-I dăm Domnului mulțumire pentru milele Sale[2] și pentru minunile Sale spre fiii oamenilor,
9 că suflet însetat[3] a săturat și suflet flămând a umplut de bunătăți.
10 Cei ce ședeau în întuneric și în umbra morții[4], ferecați în sărăcie și fier,
11 fiindcă amarnici se făcuseră împotriva spuselor lui Dumnezeu și mâniaseră sfatul Celui-Preaînalt,
12 da, în muncă grea li se înjosise inima, slăbeau și nu era cine să-i ajute
13 în necazul lor au strigat către Domnul și El i-a mântuit din nevoile lor
14 și i-a scos din întuneric și din umbra morții și legăturile lor le-a rupt în bucăți.
15 Să-I dea ei Domnului mulțumire pentru milele Sale și pentru minunile Sale spre fiii oamenilor,
16 că porți de aramă a sfărâmat și zăvoare de fier a rupt.
17 El i-a ajutat să iasă din calea fărădelegii lor, că pentru fărădelegile lor fuseseră umiliți;
18 sufletul lor a urât orice fel de mâncare și s-au apropiat pân-la porțile morții;
19 și-n necazul lor au strigat către Domnul și El i-a mântuit din nevoile

---

[1] „de la mare" = de la miazăzi. Fer. Augustin subliniază caracterul universalist al acestui text, universalitate ce va fi adusă-n lume de creștinism.

[2] Îndemnul de a I se aduce mulțumire (sau laudă) lui Dumnezeu e repetat în acest psalm de patru ori, din partea a patru categorii de beneficiari ai bunătății divine: v. 8: cei ce rătăciseră prin pământ pustiu; v. 15: cei ce fuseseră robi; v. 21: bolnavii pe care Domnul i-a vindecat; v. 31: călătorii pe mare. Versetele 33-43 se constituie într-un imn de laudă pentru Cel ce stăpânește natura și fenomenele ei.

[3] Literal: „deșert"; gol pe dinlăuntru.

[4] = condamnații pentru crime grele, de natură să-i aducă nu numai în întunericul temniței, ci și în pragul morții.

lor;

20 L-a trimis pe Cuvântul Său şi El i-a vindecat şi i-a izbăvit din stricăciunile lor.

21 Să-I dea ei Domnului mulţumire pentru milele Sale şi pentru minunile Sale spre fiii oamenilor

22 şi jertfă de laudă să-I jertfească şi-ntru bucurie să vestească lucrurile Sale.

23 Cei ce se coboară la mare în corăbii făcându-şi lucrarea lor în ape multe,

24 aceia au văzut lucrurile Domnului şi minunile Lui întru adânc;

25 El a zis, şi vânt de furtună s-a stârnit şi valurile mării s-au înălţat;

26 pân-la ceruri se urcă şi până-n adâncuri se coboară, iar sufletul lor în tot ce e mai rău li se topea;

27 tulburaţi erau şi se clătinau ca omul când e beat şi toată înţelepciunea le-a fost înghiţită.

28 Şi-n necazul lor au strigat către Domnul şi El i-a scos din necazurile lor;

29 El i-a poruncit furtunii, şi ea s-a făcut adiere şi valurile ei au tăcut;

30 şi ei s-au veselit că se alinaseră, iar El i-a călăuzit la limanul vrerii Sale.

31 Să-I dea ei Domnului mulţumire pentru milele Sale, pentru minunile Sale spre fiii oamenilor;

32 să-L înalţe în adunarea poporului, în scaunul bătrânilor să-L laude.

33 El a prefăcut râuri în albii pustii, curgeri de ape, în pământ însetat,

34 pământ roditor, în sărătură, din pricina răutăţii celor ce locuiesc pe el.

35 El a prefăcut un pustiu în iezere de apă, şi pământ scorojit, în curgeri de ape,

36 şi i-a aşezat acolo pe cei flămânzi; iar ei au întemeiat cetăţi de locuit

37 şi au semănat ţarine şi au sădit vii şi au făcut roadă de sămânţă.

38 Iar El i-a binecuvântat, şi ei s-au înmulţit foarte şi numărul vitelor lor nu l-a micşorat.

39 Şi ei din nou au fost împuţinaţi şi încovoiaţi de necazuri, rele şi dureri.

40 Dispreţ au revărsat asupra mai-marilor lor, iar El i-a făcut să rătăcească în pământ neumblat, unde nu-i nicio cărare.

41 Dar pe cel sărac l-a ajutat să iasă din sărăcie şi familia i-a făcut-o cât o turmă.

42 Vedea-vor dreptii şi se vor veseli şi toată fărădelegea îşi va astupa gura.

43 Cine este oare înţelept şi va păzi aceste lucruri şi va pricepe milele Domnului?

PSALMUL 107 O cântare psalmică a lui David.

1 Gata este inima mea, Dumnezeule, gata-mi este inima; întru slava mea
cânta-voi și-Ți voi aduce laudă.
2 Deșteptați-vă, voi, psaltire și alăută!; în zori mă voi trezi.
3 Pe Tine Te voi mărturisi între popoare, Doamne, Ție Îți voi cânta între
neamuri[1],
4 că mare e mila Ta, deasupra cerurilor, și pân-la nori e adevărul Tău.
5 Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul slava Ta.
6 Pentru ca ei, cei iubiți ai Tăi, să se izbăvească, mântuiește-mă cu
dreapta Ta și mă auzi!
7 Grăit-a Dumnezeu în locul Său cel sfânt: „Mă voi înălța și voi împărți
Sichemul și Valea Corturilor o voi măsura;
8 al Meu este Galaadul, al Meu este Manase, Efraim e ocrotitorul capului
Meu, Iuda e regele Meu; Moab, vas al nădejdii Mele,
9 peste Idumeea Îmi voi întinde sandala, Mie Mi s-au supus triburile
străine."
10 Cine mă va aduce în cetatea întărită? Cine mă va călăuzi până la
Idumeea?
11 Oare nu Tu, Dumnezeule, Cel ce ne-ai lepădat? Oare nu Tu vei ieși,
Dumnezeule, cu oștirile noastre?
12 Dă-ne ajutor ca să ieșim din necaz, că deșartă e mântuirea ce vine de la
om.
13 Întru Dumnezeu vom face fapte puternice și El îi va nimici pe vrăjmașii
noștri.

[1] Fer. Ieronim: Text profetic: Evanghelia va fi vestită (prin mărturisire) mai întâi semințiilor lui Israel („popoarelor") și apoi păgânilor („neamurilor").

PSALMUL 108 Pentru sfârșit[1]; un psalm al lui David.

1 Dumnezeule, lauda mea să n-o ții sub tăcere,
2 că gura păcătosului și gura vicleanului s-au deschis împotrivă-mi; cu limbă vicleană au grăit împotrivă-mi
3 și cu vorbe de ură m-au împresurat și fără pricină s-au războit cu mine;
4 în loc să mă iubească mă cleveteau, iar eu mă rugam;
5 în locul binelui m-au răsplătit cu rău și cu ură, în locul iubirii mele.
6 Pune peste el un păcătos deasupră-i, și diavolul să stea de-a dreapta lui;
7 când e judecat, să iasă osândit, iar rugăciunea lui prefacă-se-n păcat.
8 Puține să-i fie zilele, iar dregătoria[2] lui s-o ia altul;
9 copiii să-i ajungă orfani și femeia lui, văduvă;
10 copiii lui să rătăcească fără niciun adăpost și să cerșească, alungați din vatra caselor lor.
11 Cămătarul să-i scotocească prin tot ce are, străinii să-i jefuiască ostenelile;
12 să nu aibă cine să-l ocrotească și nici să-i miluiască pe copiii lui rămași fără tată;
13 copiii lui să fie dați pierzării, iar numele său într-un singur neam[3] să se stingă;
14 fie fărădelegea părinților lui pomenită-n fața Domnului, iar păcatul maicii lui să nu se stingă.
15 Fie ei de-a pururi înaintea Domnului și piară-le amintirea de pe pământ,
16 că nu și-au amintit să facă milă și l-au asuprit pe cel sărac și pe cel sărman și pe cel cu inima umilă, ca să-l poată ucide.
17 Că a iubit blestemul, și va veni asupră-i; și n-a vrut binecuvântarea, și va fugi de la el.
18 Cu blestemul s-a îmbrăcat precum cu o haină, ca apa i-a intrat în măruntaie și ca uleiul, în oase;
19 fie-i ca o haină cu care se îmbracă și ca un brâu cu care pururea se încinge.
20 Aceasta-i ceea ce face Domnul cu cei ce mă defăimează și cu cei ce vorbesc de rău împotriva sufletului meu.
21 Dar Tu, Doamne, Doamne, de dragul numelui Tău fă milă cu mine, că

---

[1] Deși psalmul e o plângere a celui oropsit și prigonit, cu toate obidele lui, Fericitul Ieronim îi atribuie și evidente iluminări profetice la adresa lui Iisus Hristos.

[2] Literal: „episcopia", adică funcția unui demnitar de a supraveghea ceea ce se petrece sub jurisdicția sa. Cuvântul grecesc episkopé a avut, încă din vechime, și o conotație religioasă, așa cum s-a impus apoi în creștinism (vezi 1 Tim 3, 2).

[3] Adică într-o singură generație.

bună e mila Ta.

22 Izbăveşte-mă, că sărac şi sărman sunt eu şi inima înăuntrul meu s-a tulburat.

23 Ca o umbră când se-nclină mă petrec, ca lăcustele mă scutur;

24 genunchii mei au slăbit de post, carnea mi s-a ponosit de dorul uleiului.

25 Iar eu le-am devenit lor ocară, m-au văzut, şi capetele şi le-au clătinat.

26 Ajută-mă, Doamne, Dumnezeul meu, mântuieşte-mă după mila Ta

27 şi să cunoască ei că aceasta-i mâna Ta şi că Tu, Doamne, ai făcut-o.

28 Ei vor blestema, Tu vei binecuvânta; să se ruşineze cei ce se ridică împotrivă-mi, iar robul Tău să se veselească.

29 Cei ce mă clevetesc îmbrace-se cu ocară şi-n ruşinarea lor ca într-un ţol să se-nvelească.

30 Cu gura mea Îl voi mărturisi foarte pe Domnul şi-n mijlocul multora Îl voi lăuda,

31 că El a stat de-a dreapta săracului ca să-mi mântuiască sufletul de cei ce mă prigonesc.

CATISMA a XVI-a

PSALMUL 109 Un psalm al lui David[1].

1 Zis-a Domnul către Domnul meu: „Șezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale”.[2]

2 Toiagul puterii[3] Ți-l va trimite Domnul din Sion: „Stăpânește în mijlocul vrăjmașilor Tăi!

3 Cu Tine este înstăpânirea[4] în ziua puterii Tale, întru strălucirea sfinților Tăi; din pântece mai înainte de luceafăr Te-am născut”.

4 Juratu-S-a Domnul și nu-I va părea rău: „Tu ești preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec”[5]!

5 Domnul de-a dreapta Ta va sfărâma regi în ziua mâniei Sale;

6 El va judeca între popoare, El le va umple de leșuri, El va zdrobi capetele multora pe pământ[6].

---

[1] Psalm mesianic de mare transparență, pe care Sf. Pavel îl va folosi cu îmbelșugare în Epistola către evrei.

[2] După ce Dumnezeu (și nu omul) L-a uns pe Fiul Său cu untdelemnul bucuriei (Ps 44, 7), El Îi conferă locul cel mai de cinste, de-a dreapta Sa, pe toată durata victoriei Lui asupra vrăjmașilor (care îl au în frunte pe Satana). De observat că adverbul héos = „până ce” semnifică un prezent continuu, deoarece nu e de presupus că Fiul n-ar mai sta de-a dreapta Tatălui și după victorie; vezi și nota de la Mt 1, 25.

[3] „Toiag”, în limbajul biblic, semnifică, de fapt, „sceptru”, însemn al regalității. Asemenea ungerii, Fiul Își primește demnitatea împărătească nu de la oameni (deși, după trup, este „fiul lui David”), ci de la Tatăl, Cel ce stăpânește în Sion („Sion”, simbol al locuirii lui Dumnezeu printre oameni).

[4] Autorul folosește aici cuvântul arhé, ale cărui prime sensuri sunt „început”, „principiu”, „origine”, dar al cărui ultim înțeles este acela de „ceea ce este supus unei autorități”, „imperiu”, „regat”, „țară”, „dominion”. Versiunea de față preferă echivalentul „înstăpânire”, cu nuanța că e vorba de o autoritate pe care Fiul o are de la început, de când Se născuse din Tatăl „mai înainte de luceafăr”, adică mai înainte de așezarea lumii (vezi stihul al treilea din acest verset).

[5] Asupra lui Melchisedec vezi episodul din Fc 14, 18-20. Acesta era „preot al lui Dumnezeu Cel-Preaînalt”, ceea ce înseamnă că nu-și avea preoția prin Aaron și leviți (care pe atunci nici nu existau). Pavel va folosi acest citat spre a demonstra că Iisus Hristos, ca „preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec”, nu-și are nici El preoția de la oameni. Așadar, Hristos-Profetul (Ps 44, 7), Hristos-Împăratul (Ps 109, 2) și Hristos-Arhiereul (textul de față) Își are lucrările, pe toate trei, direct de la Dumnezeu, Tatăl Său.

[6] Hristos, Cel ce stă de-a dreapta Tatălui, va avea biruința finală în lungul Său război cu diavolul.

7 El din pârâu pe cale va bea[7]; de-aceea El capul Și-l va înălța.

[7] Prin „cale” se înțelege drumul omenirii de-a lungul istoriei. Un călător poate muri de sete dacă nu găsește apă; creștinătatea însă, condusă de Capul ei cel nevăzut, Iisus Hristos, va avea întotdeauna pâraiele Duhului Sfânt din care să se adape și să trăiască în lunga ei călătorie către Eshaton.

PSALMUL 110 Aliluia.

1 Mărturisi-mă-voi Ţie, Doamne, cu toată inima mea, în sfatul celor drepţi şi-n adunare.
2 Mari sunt lucrurile Domnului, dovedite în toate vrerile Sale;
3 mărturisire şi măreţie este lucrarea Lui şi dreptatea Lui rămâne în veacul veacului.
4 Pomenire a făcut de minunile Lui; milostiv şi îndurat este Domnul,
5 hrană le-a dat celor ce se tem de El[1]. El pururea va avea grijă de legământul Său.
6 Tăria lucrurilor Sale i-a vestit-o poporului Său, aşa ca El să le poată da moştenirea neamurilor.
7 Lucrurile mâinilor Sale sunt adevăr şi judecată; vrednice de crezare sunt toate poruncile Lui,
8 întărite în veacul veacului, făcute întru adevăr şi dreptate.
9 El i-a trimis mântuire poporului Său, în veac Şi-a pus legământul sub poruncă; sfânt şi de temut e numele Său.
10 Frica de Domnul[2] este începutul înţelepciunii, toţi cei ce o plinesc au asupră-i o bună înţelegere. Lauda Lui rămâne în veacul veacului.

---

[1] Fer. Ieronim: În tâlcuire literală: Dumnezeu l-a hrănit pe Ilie când era flămând, i-a hrănit pe israeliţi cu mană în pustie şi, plinind Scripturile, le-a dat hrană tuturor celor ce se tem de El. În tâlcuire alegorică (profetică): Adevărata, duhovnicească hrană pe care ne-a dat-o Dumnezeu este „Pâinea cea vie, Care S-a pogorât din cer” (In 6, 51), adică Iisus, Care va deveni Hristosul Euharistic.

[2] Literal: „Frica Domnului”. Ca şi în multe alte expresii („credinţa lui Dumnezeu”, „omul lui Dumnezeu”, „muntele lui Dumnezeu”), acest genitiv posesiv exprimă superlativul, absolutul. Aşadar, (în mentalitatea iudaică) „frica lui Dumnezeu” ar fi singura pe care trebuie s-o iei cu adevărat în seamă, celelalte fiind neglijabile. Cu toate acestea, „frica” nu trebuie înţeleasă, sub nicio formă, ca fiind o însuşire a lui Dumnezeu, ceea ce impune, pentru mentalitatea modernă, o traducere prin genitivul instrumental: „frica de Domnul”.

PSALMUL 111 Aliluia.

1 Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile Lui se va dori foarte[1].

2 Puternică va fi pe pământ seminţia lui; neamul drepţilor se va binecuvânta.

3 Slavă şi bogăţie vor fi în casa lui şi dreptatea lui rămâne în veacul veacului.

4 Celor drepţi în întuneric le-a răsărit lumină: milostiv este El[2] şi îndurat şi drept.

5 Bun este omul care se îndură şi împrumută; cu judecată îşi va rândui cuvintele, că în veac nu se va clinti;

6 întru pomenire veşnică va fi dreptul, de vorbire de rău nu se va teme.

7 Gata este inima lui să nădăjduiască în Domnul; inima îi este întărită, el nu se va teme până ce se va uita de sus la vrăjmaşii săi.

8 A risipit, a dat săracilor, dreptatea lui rămâne în veacul veacului,

9 fruntea lui se va înălţa întru slavă.

10 Păcătosul va vedea şi se va mânia, va scrâşni din dinţi şi se va topi; pofta păcătoşilor va pieri.

---

[1] Verbul ethélo (thélo) înseamnă, în profunzime, „a binevoi”, „a se ataşa cu convingere”, „a dori”, „a umbla după”, „a iubi”. Aşadar, „teama de Dumnezeu” nu trebuie văzută ca un fel de teroare exercitată de Acesta asupra omului, ci mai degrabă teama ca nu cumva, călcându-I poruncile, omul să se lipsească pe sine de confortul său lăuntric. Stihul se poate traduce şi: „întru poruncile Lui se va simţi bine”.

[2] Majuscularea acestui pronume se întemeiază şi pe faptul că în Codex Alexandrinus există adaosul: „Domnul Dumnezeu”. Aşadar, drepţilor le răsare lumină nu, pur şi simplu, în virtutea îndreptăţirii lor, ci pentru că Dumnezeu, prin mila Sa, le-o recunoaşte şi o întregeşte.

PSALMUL 112 Aliluia.

1 Lăudați-L, copii[1], pe Domnul, numele Domnului lăudați-l.
2 Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până-n veac.
3 Din răsărituri pân-la apusuri de soare[2] lăudat fie numele Domnului.
4 Înalt este Domnul peste toate neamurile, sus, peste ceruri, Îi este slava.
5 Cine este oare ca Domnul, Dumnezeul nostru, Cel ce locuiește întru cele înalte
6 și spre cele smerite privește în cer și pe pământ?
7 El, Cel ce de la pământ îl ridică pe sărac și din gunoi îl urcă pe sărman
8 ca să-l așeze laolaltă cu mai-marii, cu mai-marii poporului Său;
9 El, Cel ce o face pe cea stearpă să locuiască în casă, mamă să fie, veselindu-se asupra copiilor.

[1] Sensul primar al cuvântului país (paidós) este acela de „copil", „copilaș" și numai în al doilea rând acela de „rob tânăr", „serv". Versiunea de față (ca și ed. 1688) îl preferă pe primul. Fer. Augustin tâlcuiește: Nu e vorba de vârsta biologică, ci de cea duhovnicească, aceea de care vorbește Domnul: „De nu veți fi precum copiii, nu veți intra în Împărăția cerurilor" (Mt 18, 3); dar și Apostolul Pavel: „Fraților, nu fiți copii în gândire; în răutate, da, fiți prunci, dar în gândire fiți desăvârșiți" (1 Co 14, 20).

[2] Sensul poate fi temporal sau geografic (sau amândouă).

PSALMUL 113 Aliluia.

1 Când a ieşit Israel din Egipt şi casa lui Iacob din mijlocul unui popor barbar,
2 Iudeea a devenit locaşul Său cel sfânt, Israel, stăpânirea Lui.
3 Marea a văzut şi a fugit, Iordanul s-a întors înapoi;
4 munţii au săltat ca berbecii, şi dealurile ca mioarele[1].
5 Ce ţi-a venit, mare, de ai fugit? dar ţie, Iordane, de te-ai întors înapoi?
6 dar vouă, munţilor, de aţi săltat ca berbecii? dar vouă, dealurilor, ca mioarele?
7 De faţa Domnului[2] a tremurat pământul, de faţa Dumnezeului lui Iacob,
8 Cel ce a prefăcut stânca în iezer de răcoare şi piatra în izvoare de apă.
9 Nu nouă, Doamne, nu nouă, ci numelui Tău să-i dai mărire, pentru mila Ta şi adevărul Tău,
10 ca nu cumva să zică păgânii: „Unde este Dumnezeul lor?”
11 Dar Dumnezeul nostru este în cer; în ceruri şi pe pământ pe toate câte le-a vrut le-a făcut.
12 Idolii neamurilor sunt argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti:
13 gură au şi nu vor grăi, ochi au şi nu vor vedea,
14 urechi au şi nu vor auzi, nări au şi nu vor mirosi,
15 mâini au şi nu vor pipăi, picioare au şi nu vor umbla,
16 Cum sunt ei să fie cei care-i făuresc şi toţi cei ce se încred în ei!
17 Casa lui Israel a nădăjduit în Domnul: El este ajutorul şi apărătorul lor;
18 casa lui Aaron a nădăjduit în Domnul: El este ajutorul şi apărătorul lor;
19 cei ce se tem de Domnul au nădăjduit în Domnul: El este ajutorul şi apărătorul lor.
20 Domnul Şi-a amintit de noi şi ne-a binecuvântat: a binecuvântat casa lui Israel, a binecuvântat casa lui Aaron,
21 i-a binecuvântat pe cei ce se tem de Domnul, pe cei mici împreună cu cei mari.
22 Domnul să vă dea mai mult decât aveţi, vouă şi copiilor voştri!

---

[1] Tocmai neconcordanţa textului davidic cu faptele istorice pledează pentru faptul că psalmul are o dimensiune profetică, ştiut fiind, de exemplu, că Iordanul nu s-a întors înapoi, ci s-a oprit în amonte şi s-a scurs în aval spre a-i lăsa pe fiii lui Israel să treacă în Ţara Făgăduinţei (Ios 3, 15-17); de asemenea, nu cunoaştem că munţii şi dealurile ar fi săltat. De aici concluzia că noi, creştinii, suntem casa lui Israel şi casa lui Iacob, de vreme ce, fiind fii ai lui Hristos, suntem şi sămânţa lui Avraam (Ga 3, 29) (Fer. Augustin). Pe de altă parte, tot alegoric vorbind, munţii şi dealurile care „saltă” nu sunt altceva decât cei desăvârşiţi şi cei începători în viaţa duhovnicească (Sf. Grigorie Sinaitul).

[2] „faţa Domnului” = prezenţa Domnului.

23 Voi sunteți binecuvântații Domnului, Cel ce a făcut cerul și pământul.
24 Cerul cerului este al Domnului, dar pământul l-a dat fiilor oamenilor.
25 Nu morții Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici careva din cei ce se pogoară în iad,
26 ci noi, cei vii, noi Îl vom binecuvânta pe Domnul de acum și până-n veac[3].

[3] Sf. Macarie cel Mare: Când un om a părăsit lumea și toate dulcețile ei de dragul lui Hristos, dar nu a fost în stare s-o înlocuiască cu lumea duhovnicească și cu nepieritoarele ei dulcețI, atunci el devine ca o sare fără gust, cea mai mizerabilă dintre ființele omenești, pentru că, pe de o parte, a pierdut, și, pe de alta, nu a câștigat. Dacă el nu a izbutit ca, prin Duhul Sfânt, să intre într-o nouă vârstă, atunci devine un om mort; fiindcă în afară de moartea văzută există și alta, nevăzută, după cum în afara vieții care se vede există și o alta, care nu se vede, a celor cu adevărat vii, a celor ce pururea Îl laudă pe Domnul.

PSALMUL 114 Aliluia.

1 Plin am fost de iubire, că auzit-a Domnul glasul rugii mele,
2 că auzul Şi l-a plecat spre mine şi-n zilele mele Îl voi chema.
3 Durerile morţii m-au cuprins, primejdiile iadului m-au găsit; necaz şi durere am aflat.
4 Şi am chemat numele Domnului: „O, Doamne, scapă-mi sufletul!”
5 Milostiv şi drept este Domnul şi miluieşte Dumnezeul nostru.
6 Domnul este Cel ce păzeşte pruncii[1]; umilit am fost, şi El m-a mântuit.
7 Întoarce-te, suflete al meu, la odihna ta, că Domnul ţi-a făcut bine[2];
8 că El mi-a scos sufletul din moarte, ochii din lacrimi şi picioarele din lunecare.
9 Bineplăcut voi fi eu înaintea Domnului în pământul celor vii.

[1] Sf. Isaac Sirul tâlcuieşte: Aici nu e vorba doar de pruncii ale căror trupuri sunt firave prin însăşi natura lor, ci şi, alegoric, de oamenii care, înţelepţi fiind în lume, îşi leapădă înţelepciunea prin aceea că se dedică în întregime unei alte înţelepciuni, întru totul îndestulătoare; în felul acesta, devenind ca nişte prunci ai propriei lor libere voinţe, învaţă cealaltă înţelepciune care nu poate fi învăţată din obişnuitele studii. De aceea şi Marele Pavel spune: „Dacă i se pare cuiva că-i înţelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să devină înţelept” (1 Co 3, 18).

[2] Sf. Ioan Hrisostom: Versetul acesta se cântă la slujba înmormântării. Mai adu-ţi aminte şi de altele: „Nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti” (Ps 22, 4); sau: „Tu eşti scăparea mea din necazul ce mă cuprinde” (Ps 31, 7). Toate acestea au o rezonanţă aparte în sufletul fiecărui om. Tu ia aminte la funeraliile altora, pentru ca să afli leac pentru propriile tale nelinişti. Când ştii că Dumnezeu îţi face bine, mai poţi să plângi?

PSALMUL 115 Aliluia.

1 Crezut-am, de aceea am grăit, dar eu foarte m-am smerit[1].
2 Zis-am eu întru uimirea mea: „Tot omul este mincinos”.
3 Ce oare Îi voi da eu Domnului pentru toate câte El mi-a dat?
4 Paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema[2].
5 Făgăduințele mele Domnului I le voi plini în fața întregului Său popor.
6 Scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioșilor Lui.
7 O, Doamne, eu sunt robul Tău, eu sunt robul Tău și fiul slujnicei Tale; Tu ai rupt legăturile mele,
8 Ție-Ți voi aduce jertfă de laudă și numele Domnului voi chema.
9 Făgăduințele mele Domnului I le voi plini în fața întregului Său popor,
10 în curțile casei Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime.

---

[1] În versiunea ebraică psalmii 114 și 115 alcătuiesc unul singur, așa încât începutul acestuia se cere legat, ca sens, de sfârșitul celui precedent. În ce anume a crezut psalmistul? În aceea că el va fi binepl̆ăcut înaintea Domnului, că va locui în cerul Său cel sfânt, că va fi asemenea îngerilor. Cu toate acestea, el nu a căzut în păcatul mândriei, ci și-a păstrat întreagă conștiința imensei distanțe dintre bunătatea lui Dumnezeu care-l înalță și condiția sa de făptură mărginită, joasă, smerită, singura care cu adevărat îl mântuiește. Pavel va cita primul stih al acestui verset (2 Co 4, 13) în sprijinul credinței ca suport al mărturisirii și curajului.

[2] „paharul mântuirii” este potirul euharistic. Euharistie înseamnă mulțumire. Așadar, singurul răspuns pe care noi I-l putem da lui Dumnezeu pentru toate binefacerile Lui este acela de a-I mulțumi împărtășindu-ne cu Sfintele Taine după ce ne-am pregătit prin post, rugăciune și spovedanie.

PSALMUL 116 Aliluia.

1 Lăudați-L pe Domnul, voi, toate neamurile, pe El lăudați-L voi, toate popoarele;
2 că s-a întărit mila Lui peste noi și adevărul Domnului rămâne în veac.

PSALMUL 117 Aliluia.

1 Mărturisiți-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui[1].
2 Să spună, dar, casa lui Israel că e bun, că în veac este mila Lui.
3 Să spună, dar, casa lui Aaron că e bun, că în veac este mila Lui.
4 Să spună, dar, toți cei ce se tem de Domnul că e bun, că în veac este mila
Lui[2].
5 Eu din necaz L-am chemat pe Domnul și El m-a auzit întru lărgimea auzului.
6 Domnul este ajutorul meu, nu mă voi teme de ce-mi va face mie omul.
7 Domnul este ajutorul meu și eu de sus mă voi uita la vrăjmașii mei.
8 Mai bine e să te încrezi în Domnul decât să te încrezi în om.
9 Mai bine e să nădăjduiești în Domnul decât să nădăjduiești în mai-marii pământului.
10 Toate neamurile m-au împresurat, iar eu în numele Domnului le-am biruit;
11 de jur-împrejur m-au împresurat, iar eu în numele Domnului le-am înfrânt;
12 m-au împresurat precum albinele un fagure[3] și s-au aţâţat ca focul între spini, iar eu în numele Domnului le-am biruit;
13 împins am fost și răsucit să cad, dar Domnul mi-a sărit în sprijin.
14 Domnul e tăria mea și cântecul meu și El mi S-a făcut mie spre mântuire.
15 Glas de bucurie și mântuire în corturile drepților: „Dreapta Domnului a lucrat putere,
16 dreapta Domnului m-a înălțat, dreapta Domnului a lucrat putere”.
17 Nu voi muri, ci voi fi viu și voi povesti lucrurile Domnului.

---

[1] Îndemnul de a ne mărturisi Domnului, urmat de asigurarea că El este bun și milostiv, nu trebuie să-l ducă pe creștin la certitudinea mântuirii prin absoluta bunătate a lui Dumnezeu, căci o asemenea certitudine nu există, ci la sentimentul încrederii că Domnul îi ascultă mărturisirea cu bunătate și milă.

[2] Ce anume semnifică cele două „case” (familii spirituale), a lui Israel și a lui Aaron ştim mai limpede din versetul 21 al Psalmului 113: „cei ce se tem de Domnul, cei mici împreună cu cei mari” Ce anume semnifică cele două „case” (familii spirituale), a lui Israel și a lui Aaron ştim mai limpede din versetul 21 al Psalmului 113: „cei ce se tem de Domnul, cei mici împreună cu cei mari”.

[3] Evidențiind valențele profetice ale acestui psalm, Fericitul Augustin raportează stihul acesta „de mare subtilitate mistică” la cei ce L-au batjocorit pe Iisus și L-au răstignit, neștiind ce fac. Dacă albinele din stup fac miere, fără s-o știe, prigonitorii Domnului nu-și dădeau seama că ni-L făceau pe Domnul mai dulce ca oricând, prin însăși patima Sa. „Gustați și vedeți că bun este Domnul” (Ps 33, 8).

18 Certând m-a certat Domnul, dar morții nu m-a dat.

19 Deschideți-mi porțile dreptății: prin ele voi intra și-L voi lăuda pe Domnul.

20 Aceasta este poarta Domnului, drepții vor intra printr-însa[4].

21 Pe Tine Te voi mărturisi, că Tu m-ai auzit și mie mi Te-ai făcut spre mântuire.

22 Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului;

23 de la Domnul s-a făcut aceasta și minunată este în ochii noștri[5].

24 Aceasta este ziua pe care Domnul a făcut-o: să ne bucurăm și să ne veselim într-însa![6]

25 O, Doamne, Te rog, mântuiește! O, Doamne, Te rog, adu belșug!

26 Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului; pe voi v-am binecuvântat, cei din casa Domnului.

27 Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă; sărbătoare rânduiți în umbrare până la coarnele jertfelnicului[7].

28 Dumnezeul meu ești Tu, Ție mă voi mărturisi; Dumnezeul meu ești Tu, pe Tine Te voi înălța; Ție Îți voi mulțumi, că Tu m-ai auzit și mi Te-ai făcut mie spre mântuire.

29 Mărturisiți-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui!

---

4 Sf. Clement Romanul: „Dintre multele porți deschise, numai poarta dreptății este poarta lui Hristos; toți cei ce intră prin ea sunt fericiți și-și îndreaptă mersul în cuviință, în dreptate, săvârșind totul fără tulburare. Să fie cineva credincios, să fie puternic în a-și spune știința, să fie înțelept în deosebirea cuvintelor, să fie curat în fapte; dar cu atât mai mult se cuvine să fie smerit cu cât pare a fi mai mare! Să caute folosul de obște: pe al tuturor, iar nu pe al său”.

5 Versetele 22-23 vor fi citate de Iisus cu referire la Sine Însuși.

6 Verset intrat de timpuriu în Slujba Învierii Domnului.

7 Aducând în amintire vechea sărbătoare a Cortului Mărturiei, rânduită de Moise, pasajul acesta nu este altceva decât o metaforă pentru singura Sărbătoare ce trebuie ținută de întreaga făptură rațională: aceea a Învierii Domnului, prin care Dumnezeu ni S-a arătat ca arvună a propriei noastre învieri (Sf. Grigorie de Nyssa).

CATISMA a XVII-a

PSALMUL 118[1] Aliluia.

1 Fericiți cei fără prihană în cale, cei ce umblă în legea Domnului!
2 Fericiți cei ce caută să-I afle mărturiile[2]; cu toată inima Îl vor căuta.
3 Fiindcă cei ce lucrează fărădelegea n-au umblat în căile Sale.
4 Tu ești Cel ce poruncile Tale le-ai poruncit pentru ca noi să le păzim foarte.
5 O, de s-ar face căile mele drepte spre paza dreptăților Tale!
6 Atunci de-abia nu mă voi rușina, când voi căuta spre toate poruncile Tale.
7 Ție mă voi mărturisi, Doamne, întru deschiderea inimii[3] când voi fi învățat judecățile dreptății Tale.
8 Îndreptările[4] Tale le voi păzi, nu mă părăsi în cele din urmă!

---

[1] Acesta este nu numai cel mai lung, ci și cel mai bine construit dintre psalmii didactici. Arhitectura sa cuprinde 22 de strofe a câte 8 stihuri; numărul strofelor reprezintă numărul celor 22 de litere ale alfabetului ebraic; primul cuvânt al fiecărei strofe începe cu litera respectivă. Evident, Septuaginta păstrează structura, nu însă și canonul alfabetic. Tema generală a psalmului este legea dumnezeiască, în sensul ei cel mai larg: totalitatea învățăturilor pe care Dumnezeu le-a descoperit și le-a transmis prin profeți. De aici, frecvența unor cuvinte care gravitează în jurul noțiunii de „lege": nelegiuire, fărădelege, mărturie, poruncă, dreptate, îndreptare, făgăduință, pricepere, înțelepciune, cuvânt, spusă, judecată, cale . . . , cuvinte care se repetă și care uneori acuză redundanța. Textul însă, ca atare, e o expresie maximă a evlaviei, dar și a meditației asupra vieții și sfârșitului, ceea ce-l făcea pe Pascal să-l aibă la inimă. Psalmul a intrat puternic în cult: face parte din Slujba Înmormântării.

[2] „Mărturiile" lui Dumnezeu: cerul, pământul și toate câte sunt într-însele; cortul mărturiei (Nm 1, 53), ca expresie a locuirii Domnului printre oameni; toate cuvintele lui Dumnezeu descoperite prin profeți, precum și faptele Sale consemnate în Sfintele Scripturi.

[3] Traducerea „întru deschiderea inimii" se întemeiază pe substantivul euthýtes = „direcție în linie dreaptă", dar și pe adjectivul/adverbul euthýs = „fără ocolișuri", „franc", „deschis". În fapt, aceasta este starea de spirit cu care un creștin trebuie să meargă la Taina Spovedaniei.

[4] Spre deosebire de dikáiosis = „îndreptățire", „justificare", dikáioma înseamnă „îndreptar", „călăuză", „ghid", „criteriu moral". Pluralul acestui substantiv este, în românește, „îndreptare". Acest plural însă sună identic cu singularul substantivului „îndreptare" (al cărui plural e „îndreptări"), care, stricto sensu, îl traduce pe grecescul paidéia = „educație", „corecție", „corectare" (dar și „pedeapsă"). Așadar, exprimarea adevărată ar fi: „Îndreptarele Tale le voi păzi" (aici și în numeroase alte locuri). Numai că pluralul „îndreptări" („îndreptările") a intrat în limbajul liturgic la o vreme când

9 Prin ce își va îndrepta un tânăr calea sa?: prin păzirea cuvintelor Tale.
10 Eu cu toată inima Te-am căutat, să nu mă lepezi de la poruncile Tale.
11 Cuvintele Tale mi le-am ascuns în inimă, ca nu cumva să păcătuiesc față de Tine.
12 Binecuvântat ești, Doamne, învață-mă îndreptările Tale.
13 Cu buzele mele am vestit toate judecățile gurii Tale.
14 În calea mărturiilor Tale m-am desfătat tot atât de mult cât în toată bogăția.
15 La poruncile Tale voi gândi și căile Tale le voi înțelege;
16 la îndreptările Tale voi cugeta, cuvintele Tale nu le voi da uitării.
17 Dă-i răsplată robului Tău[5], viază-mă[6] și-Ți voi păzi cuvintele.
18 Ia-mi vălul de pe ochi și voi înțelege minunatele lucruri din legea Ta.
19 Străin sunt eu pe pământ, poruncile Tale nu mi le ascunde.
20 Sufletul meu de-a pururi a tânjit să dorească judecățile Tale[7].
21 Tu i-ai certat pe cei mândri; blestemați sunt cei ce se abat de la poruncile Tale.
22 Despresoară-mă de ocară și defăimare, că mărturiile Tale le-am păzit;
23 fiindcă mai-marii șezut-au și grăiau împotrivă-mi, dar robul Tău cugeta la îndreptările Tale;
24 fiindcă mărturiile Tale sunt cugetarea mea și îndreptările Tale sunt sfetnicii mei.
25 Sufletul mi s-a lipit de pământ[8]; viază-mă, după cuvântul Tău.
26 Eu mi-am vestit căile, Tu m-ai auzit, învață-mă îndreptările Tale.
27 Fă-mă să înțeleg calea îndreptărilor Tale și la minunile Tale voi cugeta.
28 Sufletul meu a dormitat de mâhnire, întărește-mă întru cuvintele Tale.
29 Calea nedreptății îndepărteaz-o de mine și cu legea Ta miluiește-mă.
30 Eu calea adevărului am ales-o, judecățile Tale nu le-am uitat.
31 De mărturiile Tale, Doamne, m-am lipit, Tu fă-mă să nu-mi fie rușine.

---

limba română încă nu-și diferențiase asemenea nuanțe. El s-a încetățenit atât de adânc în rostire și auz, încât versiunea de față preferă să-l păstreze ca atare, până la o nouă vârstă a limbii române. E bine însă să se știe care este înțelesul său real.

5 Fer. Augustin: O răsplată poate fi de patru feluri: 1) rău pentru rău (iadul pentru cei păcătoși); 2) bine pentru bine (Împărăția cerurilor pentru cei drepți); 3) bine pentru rău (jertfa lui Hristos și iertarea de pe cruce); 4) rău pentru bine (Iuda și complicii săi). În rugăciune nu se poate cere decât răsplată pentru modul al treilea, deoarece niciun om nu se poate socoti pe sine atotbun.

6 „a via" = a ține (a menține) în viață.

7 Origen: În mod normal, omul nu dorește judecățile lui Dumnezeu, căci se teme de pedeapsă. O astfel de dorință rămâne un ideal care poate forma obiectul rugăciunii.

8 Sf. Ilarie: Aici e vorba de sufletul care stă lipit de trupul său și de care, după o grea luptă, se va despărți prin moarte. De aici, sentimentul omului că e străin pe pământ (v. 19) și că sufletul, de altă natură decât trupul, trebuie să meargă la Domnul (2 Co 5, 8).

32 Pe calea poruncilor Tale am alergat când Tu inima mi-ai lărgit-o.
33 Lege pune-mi, Doamne, calea îndreptărilor Tale, și ne-ncetat o voi păzi.
34 Dă-mi mie pricepere și voi căuta să aflu legea Ta și cu toată inima mea o voi păzi.
35 Îndrumează-mă pe cărarea poruncilor Tale, că aceasta-i ceea ce mi-am vrut.
36 Pleacă-mi inima spre mărturiile Tale[9], iar nu spre lăcomie.
37 Întoarce-mi ochii, ca să nu văd deșertăciunea; în calea Ta viază-mă.
38 Pune-i robului Tău în față cuvântul Tău întru teama de Tine.
39 Îndepărtează-mi ocara de care m-am temut, căci bune sunt judecățile Tale.
40 Iată, am tânjit după poruncile Tale, viază-mă întru dreptatea Ta.
41 Să vină peste mine mila Ta, Doamne, mântuirea Ta, după cuvântul Tău,
42 și cuvânt le voi răspunde celor ce mă ocărăsc că am nădăjduit în cuvintele Tale.
43 Din gura mea să nu iei nicicum cuvântul adevărului, că în judecățile Tale am nădăjduit[10].
44 Și legea Ta o voi păzi de-a pururi, în veac și în veacul veacului.
45 În largul meu am umblat căutând să-Ți aflu poruncile.
46 În fața regilor am vorbit despre mărturiile Tale și nu m-am rușinat.
47 Și la poruncile Tale am cugetat, că le-am iubit foarte.
48 Mâinile mi le-am ridicat spre poruncile Tale pe care le-am iubit și spre îndreptările Tale gândul mi l-am așternut.
49 Adu-Ți aminte de cuvântul Tău către robul Tău, întru care m-ai făcut să nădăjduiesc.
50 Aceasta m-a mângâiat întru smerenia mea, că rostirea Ta m-a păzit în viață.
51 Cei mândri s-au nelegiuit peste măsură, dar eu de la legea Ta nu m-am abătut.
52 Adusu-mi-am aminte de judecățile Tale cele de demult, Doamne, și m-am alinat.

---

[9] Dacă „închipuirea inimii omului se pleacă spre rău încă din tinerețea lui" (Fc 8, 21), omul are nevoie de Dumnezeu pentru ca inima lui să se întoarcă spre dreptate, prin luminare de la Duhul Sfânt (Apolinarie de Laodiceea). Pe de altă parte, oprindu-se asupra acestui verset, Pascal (tocmai el, cel pururea însetat de înțelegere!) notează: Nu vă mirați când vedeți oameni simpli crezând fără să priceapă; Dumnezeu este Acela care le pleacă inimile spre credință.

[10] Origen: Cei ce deja au primit „cuvântul adevărului" riscă să-l piardă dacă, având-l și învățându-i și pe alții, se arată nevrednici de el.

53 Mâhnire m-a cuprins din pricina păcătoșilor care părăsesc legea Ta.

54 Îndreptările Tale erau cântecele mele[11] în locu-n care pribegeam.

55 Noaptea mi-am adus aminte de numele Tău, Doamne, și legea Ta am păzit-o.

56 Aceasta s-a petrecut cu mine, că am căutat să aflu îndreptările Tale.

57 Tu ești partea mea, Doamne[12], eu am zis că se cade să-Ți păzesc legea.

58 Feței Tale m-am rugat cu toată inima mea, miluiește-mă după cuvântul Tău.

59 La căile Tale am cugetat, picioarele mi le-am întors la mărturiile Tale.

60 Gata m-am făcut, și nu m-am tulburat că trebuie să-Ți păzesc poruncile.

61 Funiile păcătoșilor s-au încâlcit împrejuru-mi, dar eu legea Ta n-am uitat-o.

62 La miezul nopții m-am sculat ca să-Ți aduc laudă[13] pentru judecățile dreptății Tale.

63 Părtaș le sunt tuturor celor ce se tem de Tine și poruncile Tale le păzesc.

64 De mila Ta, Doamne, este plin pământul, învață-mă îndreptările Tale.

65 Bunătate ai făcut cu robul Tău, Doamne, după cuvântul Tău.

66 Bunătate și rânduială și cunoaștere învață-mă, că în poruncile Tale am crezut[14].

67 Mai înainte de a fi fost umilit, am păcătuit; de aceea Ți-am păzit cuvântul.

68 Bun ești Tu, Doamne, și întru bunătatea Ta învață-mă îndreptările Tale.

69 Nedreptatea celor mândri s-a înmulțit împotrivă-mi, dar eu cu toată inima mea voi cerceta poruncile Tale.

70 Inima lor s-a închegat ca laptele, dar eu întru legea Ta am cugetat.

---

[11] Un ecou al acestui stih poate fi întâlnit la Arghezi: „Doamne, izvorul meu și cântecele mele!” (Psalm).

[12] Sf. Ilarie: Puțini sunt oamenii care pot spune că partea (porția) lor e Dumnezeu. Când Moise a împărțit Țara Sfântă între triburile lui Israel, leviții nu și-au avut parte, din pricină că partea (moștenirea) lor „e Însuși Domnul”. În viața duhovnicească, Dumnezeu e „partea” celor ce au renunțat la bucuriile acestei lumi și-I slujesc numai Domnului.

[13] Psalmul 118 (catisma 17) se citește zilnic, în mânăstiri, la slujba numită Miezonoptică.

[14] Didim cel Orb: Dumnezeu este și bun și aspru (Rm 11, 22); bun cu cei ce rămân tari în credință, aspru cu cei ce se îndepărtează de ea. Pentru ca psalmistul să înțeleagă mai bine sensul bunătății, el nu are alt dascăl decât pe Dumnezeu; pe Acesta Îl roagă să-l învețe „rânduială” (disciplină, control de sine), ca virtute morală, și „cunoaștere”, ca virtute intelectuală.

71 Bine-mi este mie că m-ai smerit, ca să pot învăța îndreptările Tale[15].

72 Bună-mi este mie legea gurii Tale, mai mult decât mii de aur și argint.

73 Mâinile Tale m-au făcut și m-au zidit[16], înțelepțește-mă și mă voi învăța poruncile Tale.

74 Cei ce se tem de Tine mă vor vedea și se vor veseli, că eu în cuvintele Tale am nădăjduit.

75 Cunoscut-am, Doamne, că drepte sunt judecățile Tale și că întru adevăr m-ai smerit.

76 Facă-se, dar, ca mila Ta să-mi fie mângâiere, după spusa Ta[17] către robul Tău.

77 Să vină îndurările Tale peste mine și voi trăi, că legea Ta e cugetarea mea.

78 Să se rușineze cei mândri, că-ntru nedreptate m-au nedreptățit, eu însă la poruncile Tale voi cugeta.

79 Întoarcă-se la mine cei ce se tem de Tine și cei ce cunosc mărturiile Tale.

80 Neprihănită să-mi fie inima întru îndreptările Tale, ca nu cumva să fiu rușinat.

81 Sufletul mi se topește de dorul mântuirii Tale[18]; în cuvântul Tău am nădăjduit.

82 Ochii mi s-au sleit de dorul cuvântului Tău, zicând: „Când mă vei alina?"

83 Că m-am făcut ca un burduf de piele-n brumă[19], dar îndreptările Tale nu le-am uitat.

84 Câte sunt zilele robului Tău?; când vei face pentru mine judecată asupra celor ce mă prigonesc?

85 Nelegiuiții mi-au spus o puzderie de vorbe, dar ele nu sunt ca legea Ta, Doamne.

86 Toate poruncile Tale sunt adevăr; pe nedrept m-au prigonit, ajută-mă!

87 Puțin a fost de nu m-au terminat la pământ, dar eu nu Ți-am părăsit

---

[15] Sf. Ioan Hrisostom: Dacă ne gândim bine, gloria lui David a fost mai mare în primejdii decât în viața obișnuită a unui rege. Se cade așadar să acceptăm cu bucurie lecțiile pe care Dumnezeu ni le dă prin aceea că ne smerește.

[16] Foarte exact: „m-au plăsmuit". Așadar: Mâinile Tale m-au creat și mi-au dat o formă.

[17] „spusa" îl traduce pe lógion (cu pluralul lógia = „spusele"). Uneori însă, în funcție de context sau cadență, lógion este tradus și prin cuvânt (lógos). Ed. 1688: „cuvântarea".

[18] Ca în numeroase alte cazuri, genitivul posesiv „mântuirea Ta" trebuie înțeles ca genitiv instrumental: „mântuirea (care vine) de la Tine". Acest genitiv exprimă ideea de absolut.

[19] = burduful care, prin răcire, devine scorțos, rigid, chiar sfărâmicios.

poruncile.

88 După mila Ta viază-mă şi voi păzi mărturiile gurii Tale.

89 În veşnicie, Doamne, Cuvântul Tău rămâne în cer[20].

90 În neam şi în neam e adevărul Tău; Tu ai întemeiat pământul, şi el rămâne.

91 Prin rânduiala Ta rămâne ziua, că toate lucrurile sunt Ţie slujitoare.

92 Dacă legea Ta nu mi-ar fi fost mie cugetare, atunci aş fi pierit în umilinţa mea.

93 În veac nu voi uita îndreptările Tale, că într-însele m-ai viat, Doamne[21].

94 Al Tău sunt eu, mântuieşte-mă, că îndreptările Tale le-am căutat.

95 Păcătoşii m-au aşteptat să mă dea pierzării, dar eu am înţeles mărturiile Tale.

96 Oricărei desăvârşiri eu i-am văzut hotarul, porunca Ta hotărnicie n-are[22].

97 O, legea Ta cât am iubit-o, Doamne!; ea e gândul meu de-a lungu-ntregii zile.

98 Tu pe deasupra duşmanilor mei m-ai înţelepţit cu poruncile Tale[23], că ele ale mele sunt în veac.

99 Pe deasupra tuturor dascălilor mei am câştigat pricepere, că mărturiile Tale sunt cugetarea mea.

100 Pe deasupra bătrânilor mei am dobândit pricepere, că poruncile Tale le-am căutat.

101 Din toată calea cea rea mi-am oprit picioarele, ca să pot eu păzi cuvintele Tale.

102 De la judecăţile Tale nu m-am abătut, că Tu mi-ai pus o lege.

103 Cât sunt de dulci cuvintele Tale în cerul gurii mele!, mai dulci sunt decât mierea-n gura mea.

104 Din poruncile Tale mi-am dobândit pricepere, de aceea urât-am toată

---

[20] Sf. Atanasie cel Mare: Aici e vorba de o dogmă mai înaltă decât cea care se naşte din textul: „Întru-nceput a fost Cuvântul" (In 1, 1): Cuvântul veşnic al lui Dumnezeu, legat nu numai de creaţie, dar şi de pronie; vezi versetul 91.

[21] Cuvântul „Doamne" lipseşte din Codex Alexandrinus, din care cauză nu e întâlnit în toate versiunile; există însă în ed. Rahlfs.

[22] Literal: „Porunca Ta e un spaţiu nemăsurat de larg". Sf. Ioan Scărarul tâlcuieşte: Virtutea are marginea nemărginită. Dacă (în urcuşul duhovnicesc) unii lucrători buni înaintează de la puterea făptuirii la puterea vederii, adică la contemplaţie, şi dacă iubirea nu ajunge niciodată la sfârşit, atunci marginea ei, a iubirii, este cu adevărat nemărginită. Înaintând în ea, niciodată nu ajungem la un sfârşit, nici în veacul de acum, nici în cel viitor, adăugând lumină la lumină.

[23] Pluralul „poruncile Tale", în concordanţă cu Codex Sinaiticus; ed. Rahlfs: „porunca Ta".

calea nedreptății.

105 Făclie picioarelor mele este legea Ta, și lumină cărărilor mele[24].

106 Juratu-m-am și am hotărât să păzesc judecățile dreptății Tale.

107 Umilit am fost peste măsură; viază-mă, Doamne, după cuvântul Tău.

108 Prinoasele de bunăvoie ale gurii mele binevoiește-le, Doamne, și învață-mă judecățile Tale.

109 Sufletul meu e de-a pururi în mâinile Tale și legea Ta n-am uitat-o.

110 Păcătoșii mi-au întins o cursă, dar eu de poruncile Tale nu m-am rătăcit.

111 Mărturiile Tale le-am moștenit pe veci, că ele sunt bucuria inimii mele.

112 Inima mi-am plecat-o spre săvârșirea îndreptărilor Tale, pentru ca-n veci să-mi fie răsplătire.

113 Pe călcătorii de lege i-am urât, dar legea Ta am iubit-o.

114 Ajutorul meu și ocrotitorul meu Tu ești, în cuvântul Tău am nădăjduit.

115 Îndepărtați-vă de mine, voi, făcătorii de rele, și eu voi cerceta poruncile Dumnezeului meu.

116 Ocrotește-mă, după cuvântul Tău, și viază-mă, și de la așteptarea mea să nu mă-ndepărtezi în rușine.

117 Ajută-mă și mă voi mântui și pururea voi cugeta la îndreptările Tale.

118 De nimic i-ai făcut pe toți cei ce se îndepărtează de la îndreptările Tale, pentru că nedrept este gândul lor lăuntric[25].

119 Călcători de lege i-am socotit pe toți păcătoșii pământului; de aceea eu pururea am iubit mărturiile Tale.

120 Țintuiește-mi trupul cu frica de Tine[26], că de judecățile Tale m-am temut.

121 Făcut-am judecată și dreptate; nu mă da pe mâna celor ce mă nedreptățesc.

122 Primește-l pe robul Tău întru bunătate; cei mândri să nu mă năpăstuiască[27].

123 Ochii mi s-au sleit de dorul mântuirii Tale și de dorul cuvântului

---

[24] Sf. Maxim Mărturisitorul: „Făclia” e legea scrisă, ale cărei simboluri, ghicituri și combinații seamănă cu o flacără care luminează, arde și umbrește. „Lumina” e legea duhovnicească a harului; acesta, în mod simplu, fără simboluri sensibile, arată cărările cele veșnice pe care mintea contemplativă e dusă spre cel mai înalt dintre bunuri, spre Dumnezeu.

[25] „gândul lăuntric” îl traduce pe enthýmema = „ceea ce se află în spirit”, „gândire”, „reflecție”. Folosire unică, aici, în Cartea Psalmilor.

[26] Literal: „frica Ta”, vezi nota de la v. 81.

[27] sykofantéo (folosit numai aici în Cartea Psalmilor): „a calomnia”, „a acuza pe nedrept”.

dreptății Tale[28].

124 Fă cu robul Tău după mila Ta și învață-mă îndreptările Tale.

125 Robul Tău sunt eu; dă-mi pricepere și voi cunoaște mărturiile Tale.

126 Vremea este a lucra pentru Domnul, că ei au risipit legea Ta.

127 De aceea Ți-am iubit poruncile mai mult decât aurul și topazul.

128 De aceea m-am îndreptat spre toate poruncile Tale și toată calea cea strâmbă am urât-o.

129 Minunate sunt mărturiile Tale, de aceea sufletul meu le-a cercetat[29].

130 Dezvăluirea[30] cuvintelor Tale va face lumină și pricepere le va da pruncilor.

131 Eu gura mi-am deschis-o și duh am tras într-însa, că după poruncile Tale am tânjit.

132 Caută spre mine și mă miluiește după judecata celor ce iubesc numele Tău.

133 Pașii mei îndreaptă-i după cuvântul Tău și nicio fărădelege să nu mă stăpânească.

134 Izbăvește-mă de năpasta oamenilor și voi păzi poruncile Tale.

135 Fața Ta arat-o peste robul Tău și învață-mă poruncile Tale.

136 Din ochii mei curs-au izvoare de apă, fiindcă eu legea Ta n-am păzit-o.

137 Drept ești, Doamne, și drepte sunt judecățile Tale.

138 Mărturiile Tale le-ai poruncit cu-ntreaga dreptate și cu-ntreg adevărul.

139 Râvna pentru Tine[31] m-a mistuit, că vrăjmașii mei au uitat de cuvintele Tale.

140 Lămurită-n foc este spusa Ta foarte, și robul Tău a iubit-o[32].

---

[28] Fără-ncetare așteaptă psalmistul mântuirea care vine de la Dumnezeu, întemeindu-se pe împlinirea unei făgăduințe. Expresia: „mi s-au sleit” e folosită pentru a arăta intensitatea sentimentului (Teodoret de Cir).

[29] În ordinea „normală”, cercetarea e urmată de descoperire, iar aceasta provoacă admirația. Aici lucrurile se petrec invers: Psalmistul are mai întâi revelația creației (mărturiilor) lui Dumnezeu, aceasta îl umple de uimire, iar uimirea, la rândul ei, îl determină să cerceteze în amănunt ceea ce descoperise global. În fapt, acesta este procesul cunoașterii prin revelație. E un text care anulează aberația: „crede și nu cerceta”.

[30] délosis (folosire unică în Cartea Psalmilor): „acțiunea de a arăta, de a descoperi, de a face să se înțeleagă, de a interpreta, de a semnifica”. Sensul versetului se leagă de cel precedent: lumina globală a revelației (dezvăluirii) duce la studiul și priceperea amănuntelor.

[31] În ed. Rahlfs: „râvna casei Tale” (probabil, prin contaminare de la Ps 68, 9). Tradus aici în concordanță cu Codex Alexandrinus și cu vechile versiuni românești.

[32] Eusebiu de Cezareea: Textul poate fi raportat la focul pe care Hristos l-a adus pe

141 Tânăr sunt eu și socotit de nimic, dar îndreptările Tale nu le-am uitat.

142 Dreptatea Ta este dreptate în veac și adevăr e legea Ta.

143 Necazuri și nevoi au dat peste mine; poruncile Tale sunt cugetarea mea.

144 Drepte sunt în veci mărturiile Tale; dă-mi Tu pricepere, și eu voi fi viu.

145 Strigat-am din toată inima mea: „Auzi-mă, Doamne!; îndreptările Tale voi căuta să le aflu".

146 Strigat-am către Tine: „Mântuiește-mă și voi păzi mărturiile Tale!"

147 În puterea nopții[33] m-am sculat și am strigat, în cuvintele Tale am nădăjduit.

148 Ochii mi s-au trezit înaintea zorilor ca să cuget la cuvintele Tale.

149 Glasul meu auzi-l, Doamne, după mila Ta; după judecata Ta viază-mă.

150 Cei ce întru fărădelege mă prigonesc s-au apropiat, dar de legea Ta s-au îndepărtat.

151 Aproape ești Tu, Doamne[34], și toate poruncile Tale sunt adevăr.

152 Dintru-nceput am cunoscut din mărturiile Tale că pentru veci le-ai întemeiat.

153 Vezi-mi smerenia și scapă-mă, că legea Ta n-am uitat-o.

154 Judecă-mi pricina și mă izbăvește; de dragul cuvântului Tău viază-mă.

155 Departe de păcătoși e mântuirea, că ei nu Ți-au căutat îndreptările.

156 Multe sunt îndurările Tale, Doamne; după judecata Ta viază-mă.

157 Mulți sunt cei ce mă prigonesc și mă necăjesc, dar eu de la mărturiile Tale nu m-am abătut.

158 Mă mistuiam văzându-i pe cei nepricepuți, fiindcă spusele Tale nu le-au păzit.

159 Iată, vezi că Ți-am iubit poruncile; Doamne, întru mila Ta viază-mă.

160 Adevăr este începutul cuvintelor Tale și toate judecățile dreptății Tale vor dăinui în veci.

---

pământ (Lc 12, 49), menit să ardă și să mistuie toate impuritățile noastre carnale, pentru ca sufletul să rămână curat ca aurul lămurit în foc. Didim cel Orb: Aici poate fi vorba și de „cuvintele Domnului". . . , curate ca argintul lămurit în foc (Ps 11, 6), acel foc al spuselor lui Iisus care-i aprindea pe ucenicii Luca și Cleopa în drumul spre Emaus și care i-a făcut să spună după aceea: „Oare nu ardea-ntru noi inima noastră când ne vorbea pe cale și-n timp ce ne tâlcuia Scripturile?" (Lc 24, 32).

33 aoría înseamnă „timp nepotrivit, neobișnuit, contrar obiceiului sau regulei". Așadar, timp de rugăciune în afara tipicului și în plus față de acesta; meditație în afara orelor obișnuite. Râvna care sparge rutina.

34 Iată, Dumnezeu ne este aproape; dar dacă noi nu facem o mișcare să ne apropiem și noi de El, nu ne putem bucura de vecinătatea Sa. Cei ce se apropie de Dumnezeu sunt legați de El pe potriva dorinței și desăvârșirii lor (Tâlcuire atribuită lui Origen).

161 Fără pricină m-au prigonit puternicii zilei[35] și din pricina cuvintelor Tale inima mi s-a înfricoșat.

162 Bucura-mă-voi întru spusele Tale ca unul ce-a dat peste pradă multă.

163 Urât-am nedreptatea și am dispreţuit-o, dar legea Ta am iubit-o.

164 De șapte ori pe zi Te-am lăudat[36] pentru judecăţile dreptăţii Tale.

165 Pace multă au cei ce iubesc legea Ta și cărora nu le e piatră de poticnire[37].

166 Mântuirea Ta am așteptat-o, Doamne, și poruncile Tale le-am iubit.

167 Păzit-a sufletul meu mărturiile Tale și le-a iubit foarte.

168 Păzit-am poruncile și mărturiile Tale, că toate căile mele înaintea Ta sunt, Doamne.

169 Apropie-se rugăciunea mea înaintea Ta, Doamne, după spusa Ta dă-mi mie pricepere[38].

170 Să intre cererea mea în fața Ta; după spusa Ta izbăvește-mă.

171 Buzele mele să reverse laudă când Tu mă vei învăța îndreptările Tale.

172 Rosti-va limba mea spusele Tale, fiindcă toate poruncile Tale sunt drepte.

173 Fie-mi spre mântuire mâna Ta, că eu poruncile Tale le-am ales.

174 Tânjit-am după mântuirea Ta, Doamne, și legea Ta îmi este cugetare.

175 Viu va fi sufletul meu și Te va lăuda și judecăţile Tale îmi vor ajuta[39].

176 Rătăcit-am ca o oaie pierdută; caută-l pe robul Tău, că poruncile Tale nu le-am uitat.

---

35 árhontes e un cuvânt generic pentru cei ce au ranguri înalte în conducere și stăpânire.

36 Pe temeiul acestui stih a fost rânduit ciclul liturgic al Celor Șapte Laude, adică toate slujbele bisericești din durata a 24 de ore.

37 Nichita Stithatul: Cei ce iubesc legea lui Dumnezeu se bucură de multă pace; în ei nu există sminteală tocmai pentru că ea, legea, nu le poate fi piatră de poticnire.

38 Fer. Augustin: Știind cine este cel ce se roagă (adică David), în această rugăciune ne putem recunoaște și pe noi înșine, dacă ne străduim s-o facem împreună cu el. Expresia „după spusa Ta” înseamnă „după făgăduința Ta”, ceea ce ne trimite la textul din Ps 31, 8: „Eu te voi învăța și te voi cârmui”.

39 Didim cel Orb: „Sufletul meu va fi viu pentru că, amintindu-i eu de judecăţile Tale și păzindu-le, înlătur moartea care-i urmează păcatului. Nu voi mai păcătui; dimpotrivă, voi săvârși acele fapte a căror urmare este: «Viu va fi sufletul meu și Te va lăuda», mulţumindu-Ţi pentru viața cea veșnică pe care i-ai dăruit-o”.

CATISMA a XVIII-a

PSALMUL 119 O cântare a treptelor[1].

1 Către Domnul am strigat în necazul meu şi El m-a auzit.
2 Doamne, izbăveşte-mi sufletul de buze nedrepte şi de limbă vicleană!
3 Ce ţi se va da şi ce ţi se va adăuga prin limba vicleană?
4 Săgeţile Celui-Tare, ascuţite în cărbunii pustiului[2].
5 Vai mie, că pribegia mea s-a prelungit, în sălaşele lui Chedar[3] m-am sălăşluit.
6 Mult a pribegit sufletul meu.
7 Cu cei ce urăsc pacea eram paşnic; când le grăiam, fără pricină se războiau cu mine.

---

[1] Psalmii 119-133 se numesc „cântări" ale celor cincisprezece trepte suitoare ce înconjurau templul iudaic şi pe care, la slujbă, şedeau preoţii şi leviţii, după ranguri. Ei simbolizează tot atâtea trepte ale urcuşului duhovnicesc.

[2] „cărbunii pustiului": metaforă care se limpezeşte prin sensul versetului următor.

[3] „Chedar", al doilea fiu al lui Ismael (Fc 25, 13), strămoşul chedariţilor, trib arab care locuia în pustiuri. (Unii genealogişti arabi duc ascendenţa profetului Mahomed până la Chedar). Prin urmare, cu ce se va alege omul dacă va avea limbă vicleană? Cu rănile propriei sale izolări de Dumnezeu şi de oameni.

PSALMUL 120 O cântare a treptelor.

1 Ridicat-am ochii mei la munți, de unde-mi va veni mie ajutorul.
2 Ajutorul meu vine de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul.
3 Nu-ți va da piciorul spre tremur, nici va dormita Cel ce te păzește.
4 Iată, nu va dormita și nici nu va dormi Cel care-l păzește pe Israel.
5 Domnul te va păzi, Domnul îți este acoperământ de-a dreapta ta[1].
6 Ziua soarele nu te va arde, nici luna noaptea.
7 Domnul te va păzi de tot răul, Domnul îți va păzi sufletul.
8 Domnul îți va păzi intrarea și ieșirea de acum și până-n veac.

[1] Fer. Augustin: Simbolic, „de-a stânga" înseamnă bunurile noastre temporare, în timp ce „de-a dreapta" se referă la bunurile veșnice. De obicei, prin „mâna Domnului" sau „dreapta Domnului" se înțelege „puterea Domnului", cea care biruie și mântuiește. Fiii lui Dumnezeu sunt cei ce stau de-a dreapta Sa. Așadar, credința ta este „dreapta ta", adică puterea ce-ți este dată de a te număra printre fiii lui Dumnezeu.

PSALMUL 121 O cântare a treptelor.

1 Veselitu-m-am spre cei ce mi-au zis: „Să mergem în casa Domnului!”
2 Stând erau picioarele noastre în curţile Tale, Ierusalime,
3 Ierusalime, cel ce eşti zidit ca o cetate ce-şi ţine obştea toată deopotrivă[1].
4 Că acolo s-au suit seminţiile, seminţiile Domnului ca mărturie lui Israel, numele Domnului să-l mărturisească.
5 Că acolo s-au aşezat scaune de judecată, scaune asupra casei lui David.
6 Rugaţi-vă pentru cele ce sunt spre pacea Ierusalimului şi pentru propăşirea celor ce te iubesc.
7 Pace fie în puterea ta şi propăşire în meterezele tale.
8 De dragul fraţilor mei şi al vecinilor mei, pace de-acum grăiam pentru tine.
9 De dragul casei Domnului Dumnezeului nostru, pe cele bune le-am căutat pentru tine.

[1] Spre deosebire de alte cetăţi, care aparţineau fiecare câte unui trib, Ierusalimul era, deopotrivă, al tuturor, cu statutul de a fi folosit în mod egal. Eusebiu de Cezareea vede aici şi prefigurarea Bisericii lui Hristos, în care toţi ne regăsim laolaltă şi în care ne bucurăm cântând: „Mare este Domnul şi lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru, în muntele Său cel sfânt” (Ps 47, 1).

PSALMUL 122 O cântare a treptelor.

1 Spre Tine mi-am ridicat ochii, spre Tine, Cel ce locuieşti în cer.
2 Iată, aşa cum ochii robilor se uită la mâinile stăpânilor lor, aşa cum ochii slujnicei se uită la mâinile stăpânei sale, tot astfel şi ochii noştri spre Domnul Dumnezeul nostru până ce Se va milostivi de noi.
3 Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne, că prea sătui suntem de dispreţ;
4 peste măsură ni s-a umplut sufletul de ocara celor îndestulaţi şi de dispreţul celor mândri.

PSALMUL 123 O cântare a treptelor.

1 De n-ar fi fost că Domnul era întru noi - să spună acum Israel -,
2 de n-ar fi fost că Domnul era întru noi când oamenii s-au ridicat împotriva noastră,
3 atunci ei de vii ne-ar fi înghiţit în mânia ce împotriva noastră se pornise;
4 apa ne-ar fi copleşit, sufletul nostru ar fi trecut prin şuvoi,
5 aşa ar fi trecut sufletul nostru prin ape de netrecut[1].
6 Binecuvântat să fie Domnul, Cel ce nu ne-a dat pradă dinţilor lor.
7 Sufletul nostru ca o pasăre a scăpat din laţul vânătorilor; laţul s-a rupt, iar noi ne-am izbăvit.
8 Ajutorul nostru este în numele Domnului, Cel ce a făcut cerul şi pământul.

[1] Sf. Grigorie de Nyssa: Torent (şuvoi) este apa ce se rostogoleşte cu furie, rupând şi cărând tot ce-i iese în cale: copaci, pietre, case, animale, oameni. Cei ce locuiesc pe lângă o asemenea apă sunt veşnic ameninţaţi; cei ce îşi au aşezările departe de ea sunt liniştiţi. Liniştiţi şi concentraţi asupră-le sunt acei oameni - bărbaţi sau femei - care-şi fac sălaşe cât mai departe de şuvoiul acestei vieţi, căutând numai către viaţa veşnică.

PSALMUL 124 O cântare a treptelor.

1 Cei ce se încred în Domnul sunt ca muntele Sionului[1]: în veac nu se va clinti cel ce locuieşte în Ierusalim.

2 Munţi se află împrejuru-i şi Domnul este împrejurul poporului Său de acum şi până-n veac.

3 Că Domnul nu va îngădui ca toiagul păcătoşilor să fie peste moştenirea drepţilor, ca nu cumva drepţii întru fărădelegi să-şi întindă mâinile[2].

4 Fă-le bine, Doamne, celor buni şi celor drepţi cu inima;

5 dar pe cei ce se abat pe căi strâmbe îi va duce Domnul cu cei ce lucrează fărădelege. Pace peste Israel!

---

[1] Sf. Ioan Hrisostom: Cu cât sfântul e mai legat în lanţuri, asemenea Apostolului Pavel în temniţă, cu atât devine mai puternic. Când răcneşte leul, pune animalele pe fugă; când răcneşte sfântul, toţi diavolii o iau la goană. Armele leului sunt coama păroasă, ghearele puternice şi dinţii ascuţiţi; armele sfântului sunt înţelepciunea duhovnicească, cumpătarea, răbdarea, dispreţul pentru bunurile acestei lumi. Sfântul este asemenea muntelui Sion, de care vorbeşte psalmistul; el rămâne de neclintit pentru că toată încrederea lui este în Domnul, Cel ce a făcut muntele şi-l stăpâneşte.

[2] Fer. Augustin: Uneori, prin îngăduinţa sau pedagogia lui Dumnezeu, necredincioşii păcătoşii devin puternici, stăpânitori, şi-i obligă pe cei drepţi să le recunoască puterea, şi chiar s-o laude. Ştiind că omul e slab şi poate ceda, psalmistul speră că Dumnezeu nu va îngădui o astfel de situaţie în care drepţii să-i implore pe cei nelegiuiţi.

PSALMUL 125 O cântare a treptelor.

1 Când i-a întors Domnul din robie pe cei din Sion[1], devenit-am ca niște
oameni ai alinării.
2 Atunci ni s-a umplut gura de bucurie și limba de veselie; atunci se zicea
între neamuri: „Mari lucruri a făcut Domnul cu ei!”
3 Mari lucruri a făcut Domnul cu noi, iar noi eram atunci bucurându-ne.
4 Întoarce-i, Doamne, pe cei robiți ai noștri așa cum se întorc pâraiele în
miazăzi[2].
5 Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera.
6 În mergerea lor mergeau și plângeau aruncându-și semințele, dar în
venire cu bucurie vor veni purtându-și în seceră snopii.

[1] Literal: „Când a întors Domnul robia Sionului”.

[2] „miazăzi” (vezi și nota de la Fc 12, 9). Vântul de la miazăzi aducea ploile care trezeau la viață pâraiele, acestea devenind izvoare de fertilitate.

PSALMUL 126 O cântare a treptelor.

1 De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni ziditorii[1]; de n-ar păzi
Domnul cetatea, zadarnic ar veghea-o paznicul.
2 Zadarnic vă sculați de dimineață, voi, cei ce mâncați pâinea durerii;
sculați-vă după ce v-ați odihnit, atunci când El le-a dat iubiților Săi somnul.
3 Iată, fiii sunt moștenirea Domnului, răsplata rodului pântecelui.
4 Ca niște săgeți în mâna viteazului, așa sunt fiii părinților aprigi.
5 Fericit e omul care-și va sătura dorul cu ei; nu vor fi rușinați când le vor
grăi dușmanilor în poartă.

[1] Iisus va spune: „Fără Mine nu puteți face nimic” (In 15, 5). Pe de altă parte, Sf. Atanasie cel Mare va descoperi aici un sens de mare subtilitate: Pe Hristos trebuie să-L vedem din ambele laturi: Cuvântul dumnezeiesc Se coboară în Maria și devine una cu cel din Maria, alcătuindu-Și astfel o locuință în pântecele fecioresc. Și, întrucât Cuvântul este numit și Înțelepciune, vom aduce în sprijin textul din Proverbele lui Solomon 9, 1: „Înțelepciunea și-a zidit sieși casă”.

PSALMUL 127 O cântare a treptelor.

1 Fericiți sunt toți cei ce se tem de Domnul, cei ce umblă în căile Sale.
2 Tu vei mânca rodul muncii tale; fericit ești, și bine-ți va fi[1].
3 Femeia ta va fi ca o vie roditoare în laturile casei tale; fiii tăi, ca niște tinere odrasle de măslin împrejurul mesei tale.
4 Iată, așa se va binecuvânta omul care se teme de Domnul.
5 Domnul te va binecuvânta din Sion și vei vedea bunătățile Ierusalimului în toate zilele vieții tale;
6 și-i vei vedea pe fiii fiilor tăi. Pace peste Israel!

[1] Fer. Ieronim: Așa cum trupul muritor are nevoie de hrană pieritoare, tot astfel sufletul nemuritor are nevoie de hrană nepieritoare. Însuși Iisus a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis și să-I împlinesc lucrarea” (In 4, 34). Cât despre om, ne-o spune însuși psalmistul: „Gustați și vedeți că bun este Domnul” (Ps 33, 8).

PSALMUL 128 O cântare a treptelor.

1 De multe ori, din tinereţile mele, s-au luptat ei cu mine - s-o spună astăzi Israel -,
2 de-atâtea ori, din tinereţile mele, s-au luptat ei cu mine şi nu m-au biruit.
3 Prin spatele meu au uneltit[1] păcătoşii, pe-acolo şi-au prelungit nelegiuirea.
4 Domnul e drept; grumajii păcătoşilor i-a retezat.
5 Ruşinaţi să fie şi întorşi îndărăt toţi cei ce urăsc Sionul;
6 facă-se ca iarba pe acoperişuri, care se usucă mai-nainte de-a fi smulsă,
7 care n-a umplut mâna celui ce seceră şi nici braţul celui ce adună snopii,
8 asupra căreia trecătorii nu vor zice: „Binecuvântarea Domnului fie peste voi!" sau: „Întru numele Domnului v-am binecuvântat".

[1] tektaíno (folosit numai aici în Cartea Psalmilor), la figurat: „a complota", „a face maşinaţii" (pe seama cuiva). În tâlcuire, Fer. Ieronim: Ori de câte ori cineva îşi defăimează fratele, o face prin spate. În spatele meu şi-au zidit păcătoşii minciunile, dar eu nu le-am băgat în seamă capcanele. În spatele meu au uneltit împotrivă-mi, dar mi-am ţinut ochii spre cer. Ei, păcătoşii, laţuri au împletit împotrivă-mi, dar eu m-am mistuit de dorul cununii celei neveştejite.

PSALMUL 129 O cântare a treptelor.

1 Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne; Doamne, auzi glasul meu![1]

2 Fie urechile Tale cu luare-aminte la glasul rugăciunii mele.

3 De Te vei uita la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine va suferi?[2]

4 Că la Tine este iertarea[3].

5 De dragul numelui Tău, îndelung Te-am aşteptat[4], Doamne, îndelung aşteptat-a sufletul meu spre cuvântul Tău,

6 nădăjduit-a sufletul meu spre Domnul. Din straja dimineţii până-n noapte, din straja dimineţii să nădăjduiască Israel spre Domnul.

7 Că la Domnul este mila şi la El e multă mântuire

8 şi El îl va mântui pe Israel de toate fărădelegile lui.

---

[1] Fer. Augustin: Iona se afla nu numai sub valurile mării, ci şi în pântecele chitului; de acolo a strigat către Domnul, iar Acesta l-a auzit pentru că Iona Îl avea pe Dumnezeu în inima sa. Pentru noi, adâncul este însăşi viaţa aceasta trecătoare, şi din ea strigăm către Dumnezeu, atunci când nu gemem şi nu suspinăm. Cei ce nu strigă dintru adânc sunt foarte adânciţi în adâncuri; neavându-L în inimă pe Cel ce este deasupra oricăror adâncuri, nu sunt în stare să strige. Aşadar, să ne rugăm lui Dumnezeu.

[2] Sf. Ioan Hrisostom: Cât de multe pot fi fărădelegile noastre? Să lăsăm la o parte păcatele mari, grele, deja cuibărite în conştiinţa noastră, şi să cugetăm numai la faptul că zilnic ne rugăm cu mintea împrăştiată la tot felul de lucruri lumeşti şi necuvioase, fără să-I acordăm lui Dumnezeu nici cel puţin respectul pe care un ostaş i-l acordă ofiţerului sau un funcţionar şefului său. Nu sunt acestea adevărate insulte la adresa lui Dumnezeu?

[3] ilasmós = „ispăşire"; iertare obţinută în urma unei penitenţe. Sf. Ignatie al Antiohiei tâlcuieşte: Să nu fim nesimţitori faţă de bunătatea lui Dumnezeu. Că dacă ar fi ca El să ne plătească după faptele noastre, noi am înceta să mai existăm. De aceea spune psalmistul: „Că la Tine este iertarea".

[4] hypoméno = „a aştepta cu răbdare şi fermitate".

PSALMUL 130 O cântare a treptelor.

1 Doamne, inima nu mi s-a semețit, nici ochii nu mi s-au trufit, nici n-am umblat în lucruri prea mari și nici în cele ce sunt cu mult mai presus decât mine[1].

2 Dacă n-aș fi fost cu gândul în smerenie, ci, dimpotrivă, sufletul mi l-aș fi semețit precum e pruncul înțărcat de maică[2], așa i-ai fi răsplătit sufletului meu.

3 Să nădăjduiască Israel în Domnul de acum și până-n veac!

[1] Sf. Ioan Casian: Trufia nu este doar un păcat care i se opune smereniei, ci un viciu care, în fapt, distruge toate celelalte virtuți. De obicei, ea nu-i pândește pe oamenii de rând, ci pe cei ce deja au ajuns în poziții înalte; dacă aceștia, precum psalmistul-rege, își păstrează măsura, calea mântuirii le e deschisă.

[2] Imaginea e aceea a unui copil purtat în cârcă.

PSALMUL 131 O cântare a treptelor.

1 Adu-Ți aminte, Doamne, de David și de toată blândețea lui[1],
2 cum I s-a jurat el Domnului și I-a făgăduit Dumnezeului lui Iacob:
3 Nu voi intra în sălașul casei mele, nu mă voi sui în patul culcușului meu,
4 nu voi da somn ochilor mei și nici genelor mele dormitare și nici odihnă tâmplelor mele
5 până nu-I voi afla un loc Domnului, un locaș Dumnezeului lui Iacob.
6 Iată, am auzit de el[2] în Efrata, l-am aflat în poienile din dumbravă.
7 Intra-vom în locașurile Lui, ne vom închina pe locul unde-au stat picioarele Lui.
8 Scoală-Te, Doamne, întru odihna Ta, Tu și chivotul sfințeniei Tale!
9 Preoții Tăi se vor îmbrăca întru dreptate și sfinții Tăi se vor bucura.
10 De dragul lui David, robul Tău, să nu întorci fața Unsului[3] Tău.
11 Domnul i-a jurat lui David un adevăr, și nu se va dezice[4]: „Din rodul coapsei tale voi pune pe tronul tău.[5]
12 Dacă fiii tăi vor păzi legământul Meu și aceste mărturii ale Mele pe care Eu am să-i învăț, atunci și fiii lor de-a pururi vor ședea pe tronul tău”.
13 Fiindcă Domnul a ales Sionul, locuință pentru Sine Și l-a ales:
14 „Aceasta este odihna Mea în veacul veacului, aici voi locui, că Eu l-am ales.
15 Binecuvântând îi voi binecuvânta strânsura, pe săracii săi îi voi sătura de pâine,
16 pe preoții săi îi voi îmbrăca în mântuire și sfinții lui cu bucurie se vor bucura.
17 Acolo voi face să răsară fruntea lui David, acolo I-am pregătit făclie Unsului Meu[6];

---

[1] Blândețea lui David: El nu numai că nu s-a răzbunat pe Saul, prigonitorul său, ci, dimpotrivă, i-a cruțat viața, i-a făcut bine și s-a smerit în fața lui.

[2] În plan istoric, pronumele „el” se referă la chivotul Domnului așezat la Chiriat-Iearim după întoarcerea din robia filisteană (1 Rg 7, 2). În plan profetic, referința merge la Iisus Hristos, Cel ce avea să Se nască în Efrata (acesta fiind un alt nume al Betleemului, localitate din care se trăgea și spița lui David).

[3] „Uns” este traducerea cuvântului „hristos”. Există și traduceri care formulează: „să nu întorci fața Hristosului Tău”, în sensul: „să nu Te răzgândești asupra planului de a-L trimite pe Fiul Tău în lume”.

[4] În legătură cu textul profetic de mai jos vezi și Ps 88, 27-37.

[5] Se știe că Sfânta Fecioară Maria se trăgea din spița lui David. Așadar, Iisus, fiul Mariei, era după trup „fiu al lui David”, așa cum Îl numeau mulțimile întâmpinându-L în Ierusalim (Mt 21, 9) sau orbii care așteptau vindecare (Mt 20, 31; vezi și Lc 1, 32).

[6] Cassiodor: În perspectivă profetică, „David” trebuie citit „Domnul, Mântuitorul”, a

18 pe dușmanii Lui îi voi îmbrăca în rușine, dar peste El sfinţenia Mea va înflori”.

---

cărui frunte (literal: corn = simbol al puterii) se va arăta la Marea Judecată, unde va veni împreună cu sfinţii Săi. Cât despre „făclia Unsului Meu”, în ea îl putem identifica pe Ioan Botezătorul, pe care Însuși Domnul l-a numit „făclia care arde și luminează” (In 5, 35).

PSALMUL 132 O cântare a treptelor; a lui David.

1 Iată acum: ce este atât de bun sau atât de frumos decât să locuiască fraţii împreună[1]?

2 Aceasta este ca mirul pe cap ce se coboară pe barbă,[2] pe barba lui Aaron, ce se coboară pe marginea veşmântului său;

3 e ca roua Ermonului ce se coboară pe Munţii Sionului; că acolo a poruncit Domnul binecuvântarea şi viaţă până-n veac.

---

[1] „împreună”, sensul exact: laolaltă în unitate. Fer. Augustin: Acest verset a devenit adevărată trâmbiţă a vieţii monahale. Cuvântul „monah” vine de la mónos, care înseamnă „singur”. Atunci, de ce li se recomandă monahilor să locuiască împreună? Nu cumva, prin aceasta, ei îşi dezic numele? Nicidecum. În obştea monahală sunt mai multe fiinţe, dar o singură minte şi o singură inimă, după cuvintele Sfintei Scripturi: „Inima şi sufletul mulţimii celor ce au crezut erau una” (FA 4, 32).

[2] Fer. Ieronim: Din Ieşirea 30, 23-25 ştim că mirul era pregătit din mai multe mirodenii, fiecare cu simbolismul ei. Unul era mirul cu care erau unşi preoţii, altul era pentru profeţi şi altul era pentru regi. Mirul însuşi simbolizează binecuvântarea. În ordinea coborârii lui: capul este Dumnezeirea, barba este semnul bărbăţiei, al acelui „bărbat desăvârşit, la măsura vârstei plinătăţii lui Hristos” (Ef 4, 13).

PSALMUL 133 O cântare a treptelor.

1 Iată, acum, binecuvântați pe Domnul, voi, toate slugile Domnului, voi,
cei ce stați în casa Domnului, în curțile casei Dumnezeului nostru.
2 Noaptea ridicați-vă mâinile spre cele sfinte și binecuvântați pe Domnul.
3 Domnul din Sion să te binecuvânteze, El, Cel ce a făcut cerul și
pământul.

CATISMA a XIX-a

PSALMUL 134[1] Aliluia.

1 Lăudaţi numele Domnului, lăudaţi-L, voi, slugi, pe Domnul,
2 voi, cei ce staţi în casa Domnului, în curţile casei Dumnezeului nostru.
3 Lăudaţi-L pe Domnul, că este bun, cântaţi numelui Său, că este bun;
4 că pe Iacob Şi l-a ales Domnul, pe Israel să-I fie moştenire.
5 Că eu am cunoscut că mare este Domnul[2] şi Domnul nostru-i peste toţi dumnezeii.
6 Pe toate câte Domnul le-a vrut, El le-a şi făcut în cer şi pe pământ, în mări şi-n toate adâncurile;
7 nori a ridicat de la marginea pământului, fulgere spre ploaie a făcut; El scoate vânturile din vistieriile Sale;
8 El i-a lovit pe întâi-născuţii Egiptului, de la om pân-la dobitoc;
9 semne şi minuni a trimis în mijlocul tău, Egipte, lui Faraon şi tuturor slugilor lui.
10 El a lovit neamuri multe şi regi puternici a ucis:
11 pe Sihon, regele amoreilor, şi pe Og, regele Vasanului, şi toate regatele Canaanului;
12 şi pământul lor l-a dat ca moştenire, moştenire lui Israel, poporul Său.
13 Doamne, numele Tău rămâne în veac, Doamne, pomenirea Ta este din neam în neam.
14 Că Domnul îl va judeca pe poporul Său şi asupra robilor Săi mângâiat va fi[3].
15 Idolii neamurilor sunt argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti:
16 gură au şi nu vor grăi, ochi au şi nu vor vedea,
17 urechi au şi nu vor auzi, că-n gura lor suflare nu se află.
18 Precum sunt ei să se facă toţi cei care-i făuresc şi toţi cei ce se încred în

---

[1] Psalmul acesta şi cel următor alcătuiesc Polieleul ce se cântă la utrenia praznicelor împărăteşti şi a unor sfinţi mai însemnaţi. De obicei, se cântă versetele 1, 5, 13 şi 21 din Psalmul 134 şi 1, 12, 24 şi 26 din Psalmul 135.

[2] Sf. Ioan Damaschin: Cunoaştem măreţia lui Dumnezeu nu numai din faptul că El a creat universul, inclusiv pământul cu toate ale lui, că l-a făcut pe om, că a săvârşit minuni prin sfinţii Săi, dar şi din faptul că El face minuni zilnice în faţa noastră, cum este Sfânta Euharistie; căci, dacă El a avut puterea de a-I da Fiului Său un trup născut fără sământă trupească, oare nu posedă aceeaşi putere de a preface pâinea şi vinul în Trupul şi Sângele Hristosului Său?

[3] „Robii lui Dumnezeu" sunt aceia care-I cunosc şi-I păzesc poruncile. Atunci când întru dreptate va judeca poporul şi cu inima strânsă va da pedepse, prezenţa robilor Săi Îi va fi o adevărată mângâiere.

ei!

19 Voi, casa lui Israel, binecuvântaţi-L pe Domnul!; voi, casa lui Aaron, binecuvântaţi-L pe Domnul!;

20 voi, casa lui Levi, binecuvântaţi-L pe Domnul!; voi, cei ce vă temeţi de Domnul, binecuvântaţi-L pe Domnul!

21 Binecuvântat este Domnul din Sion, Cel ce locuieşte în Ierusalim!

PSALMUL 135 Aliluia.

1 Mărturisiți-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui.
2 Mărturisiți-vă Dumnezeului dumnezeilor, că în veac este mila Lui;
3 mărturisiți-vă Domnului domnilor, că în veac este mila Lui;
4 Celui ce singur a făcut minuni mari, că în veac este mila Lui;
5 Celui ce a făcut cerurile cu pricepere, că în veac este mila Lui;
6 Celui ce a întărit pământul pe ape, că în veac este mila Lui;
7 Celui ce singur a făcut luminători mari, că în veac este mila Lui;
8 soarele spre stăpânirea zilei, că în veac este mila Lui;
9 luna și stelele spre stăpânirea nopții, că în veac este mila Lui;
10 Celui ce a lovit Egiptul cu cei întâi-născuți ai lor, că în veac este mila Lui;
11 și l-a scos pe Israel din mijlocul lor, că în veac este mila Lui;
12 cu mână tare și cu braț înalt, că în veac este mila Lui;
13 Celui ce Marea Roșie a despărțit-o-n părți, că în veac este mila Lui;
14 și l-a trecut pe Israel prin mijlocul ei, că în veac este mila Lui;
15 și l-a răsturnat pe Faraon și oastea lui în Marea Roșie, că în veac este mila Lui;
16 Celui ce Și-a trecut poporul prin pustie, că în veac este mila Lui; Celui ce a scos apă din stâncă lucie, că în veac este mila Lui.
17 Celui ce a bătut regi mari, că în veac este mila Lui;
18 Celui ce a ucis regi tari, că în veac este mila Lui;
19 pe Sihon, regele amoreilor, că în veac este mila Lui;
20 și pe Og, regele Vasanului, că în veac este mila Lui;
21 și pământul lor l-a dat ca moștenire, că în veac este mila Lui;
22 moștenire lui Israel, robul Său, că în veac este mila Lui;
23 Că-ntru smerenia noastră Și-a amintit Domnul de noi, că în veac este mila Lui;
24 și ne-a izbăvit pe noi de vrăjmașii noștri, că în veac este mila Lui;
25 Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui.
26 Mărturisiți-vă Dumnezeului ceresc, că în veac este mila Lui. Mărturisiți-vă Domnului domnilor, că în veac este mila Lui.

PSALMUL 136[1] Al lui David.

1 La râurile Babilonului[2], acolo am şezut şi am plâns când ne-am adus
aminte de Sion.
2 În sălcii, în mijlocul lor, am atârnat noi harpele[3] noastre.
3 Că, acolo, cei ce ne robiseră ne-au cerut cuvinte de cântare, iar cei ce ne
târâseră ne-au cerut un cânt: „Cântaţi-ne una din cântările Sionului!”
4 Cum vom cânta cântarea Domnului în pământ străin?. . . [4]
5 De te voi uita, Ierusalime, uitată să-mi fie mâna dreaptă!;
6 lipească-mi-se limba de gâtlej dacă nu-mi voi aduce aminte de tine,
dacă nu voi pune Ierusalimul mai presus de orice altceva, ca început al veseliei
mele!
7 Adu-Ţi aminte, Doamne, de fiii Edomului în ziua Ierusalimului, cei ce
ziceau: „Goliţi-l, goliţi-l până-n temelii!”
8 O, fiică a Babilonului, tu, ticăloaso, fericit va fi cel ce-ţi va plăti prin
plata cu care tu ne-ai răsplătit,
9 fericit va fi cel ce-i va apuca pe pruncii tăi şi-i va izbi de piatră[5]!

---

[1] Psalmul acesta constituie, şi el, un Polieleu ce se cântă după cel alcătuit din Psalmii 134 şi 135, dar numai în trei Duminici pe an: a Fiului Risipitor şi a celor două de lăsatul secului. Cântare celebră şi foarte îndrăgită, mai ales în mânăstiri, ea exprimă tristeţea deportării şi sentimentele celor surghiuniţi.

[2] Fer. Ieronim: Cuvântul „Babilon” înseamnă „confuzie” şi e un simbol al acestei lumi trecătoare. Aici nu e psalmistul, ci omul păcătos care s-a desprins din fericirea Sionului ceresc şi a căzut în apele tulburi ale degradării şi tristeţii; cu toate acestea, el nu uită de unde a fost smuls de propriile sale păcate.

[3] În fapt, cuvântul organon înseamnă orice fel de instrument muzical.

[4] Fer. Ieronim: Cei căzuţi în robia păcatului nu pot decât să-şi plângă propria cădere, nicidecum să-L laude pe Domnul. Sf. Ioan Scărarul: „Pământul străin” este pământul împătimirii.

[5] Avva Dorotei: Prin „Babilon” se înţelege „zăpăceală”; prin „fiica Babilonului” se înţelege „duşmănie”. Sufletul mai întâi se zăpăceşte şi apoi naşte păcatul, care-i devine duşman prin ticăloşia lui. Cele două fericiri le sunt adresate celor ce îi vor întoarce „fiicei Babilonului” păcatul înapoi şi-i vor zdrobi de piatră pruncii, adică gândurile viclene încă în faşă, nedându-i răului timp să crească şi să lucreze un rău mai mare; iar „piatra” este Hristos, Cel ce nimiceşte păcatul.

PSALMUL 137 Al lui David.

1 Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne, cu toată inima mea, și-n fața îngerilor
Îți voi cânta, că ai auzit graiurile gurii mele.
2 Închina-mă-voi spre locașul Tău cel sfânt[1] și numelui Tău mă voi
mărturisi pentru mila și adevărul Tău, că numele cel sfânt Ți l-ai preamărit
peste tot ceea ce este[2].
3 În orice zi Te voi chema, auzi-mă degrab; spor vei face-n sufletul meu
cu puterea ta.
4 Pe Tine să Te mărturisească, Doamne, toți regii pământului, că au auzit
toate cuvintele gurii Tale,
5 și să cânte ei în căile Domnului, că mare este slava Domnului.
6 Că înalt este Domnul, dar spre cele smerite privește și pe cele înalte de
departe le cunoaște.
7 Chiar dacă eu aș umbla prin miezul necazului, Tu ține-mă-n viață.
Mâna Ți-ai întins-o peste mânia vrăjmașilor mei și dreapta Ta m-a izbăvit.
8 Domnul în locul meu le va răsplăti. Doamne, mila Ta este în veac,
lucrurile mâinilor Tale nu le trece cu vederea.

---

[1] Fer. Augustin: Cântecul e bucuria mea; cântecul pentru cele de jos îl fac în fața oamenilor, dar pentru cele înalte îl cânt în fața îngerilor. Locașul cel sfânt al Domnului este în mine, așa cum mărturisește Apostolul Pavel (1 Co 3, 17). Știut este însă că Dumnezeu Își are locașul și în soborul îngerilor; așadar, închinându-mă spre locașul cel sfânt al Domnului, bucuria închinării mele devine cântare în fața îngerilor.

[2] Traducerea acestui verset cunoaște mai multe variante. Formularea de față se sprijină pe textul din Codex Alexandrinus.

PSALMUL 138 Pentru sfârșit. Al lui David. Un psalm al lui Zaharia în diaspora.[1]

1 Doamne, Tu m-ai pus la încercare și m-ai cunoscut;
2 Tu mi-ai cunoscut șederea și scularea, gândurile mele Tu de departe le pricepi.
3 Tu mi-ai cercetat cărarea și culcușul și toate căile mele mai dinainte le-ai văzut,
4 că-n limba mea nu e cuvânt viclean[2].
5 Iată, Doamne, Tu pe toate le cunoști, pe cele din urmă și pe cele dintâi; Tu m-ai plăsmuit și mâna Ți-ai pus-o peste mine.
6 Cunoașterea Ta e mult prea minunată pentru mine; puternică este, eu n-o pot atinge[3].
7 De la Duhul Tău, unde mă voi duce? iar de la fața Ta, unde voi fugi?
8 De mă voi sui în cer, Tu acolo ești; de mă voi pogorî în iad, Tu ești de față;
9 de-mi voi lua aripile din lumina zorilor și-n marginile mării mă voi sălășlui,
10 chiar și acolo mâna Ta mă va-ndruma și dreapta Ta mă va ține[4].
11 Și am zis: Da, întunericul mă va copleși și-n desfătarea mea chiar noaptea va deveni lumină. . . ,
12 căci cu Tine întunericul nu va fi întuneric și noaptea lumină va fi ca și ziua; întuneric și lumină, la Tine sunt totuna.
13 Că Tu, Doamne, mi-ai luat în stăpânire rărunchii, Tu încă din pântecele maicii mele m-ai apărat.
14 Pe Tine Te voi mărturisi, că minunat ești Tu întru cele temute; minunate sunt lucrurile Tale, și sufletul meu le cunoaște foarte.
15 Oasele mi le-ai făcut întru ascuns, ele Ție nu-Ți sunt ascunse, și nici ființa mea[5] în străfundurile pământului;
16 eram în devenire, Tu m-ai văzut întreg[6]; în cartea Ta toți oamenii vor fi

---

[1] „Un psalm al lui Zaharia în diaspora”: mențiune în Codex Alexandrinus.

[2] „cuvânt viclean”: cf. codicilor Vaticanus, Sinaiticus și Alexandrinus.

[3] Sf. Atanasie cel Mare: Nu degeaba a spus Apostolul: „O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu!” (Rm 11, 33). Căci, iată, cu cât mă străduiesc să scriu și să înțeleg dumnezeirea Cuvântului, cu atât simt că înțelegerea mă părăsește; mai mult, pe măsură ce cred că înțeleg, pe atât simt că nu pot înțelege și că scrisul meu nu e decât umbra adevărului ce se află în mine. Aceasta însă nu înseamnă să deznădăjduiesc.

[4] Sf. Grigorie de Nazianz: Dumnezeu e pretutindeni; păcătosul nu poate scăpa de El, dreptul Îl află oriunde.

[5] Foarte exact: „substanța mea”.

[6] Literal: „Ochii Tăi mi-au văzut ființa când ea era încă neterminată”. Imaginea este

scrişi: ei ziua se urzesc, dar nimeni printre ei[7].

17 Dar mie, Dumnezeule, în mare cinstire mi-au fost prietenii Tăi, puternice foarte li s-au făcut stăpânirile[8].

18 Eu îi voi număra, ei mai mult decât nisipul se vor înmulţi; m-am trezit, şi încă sunt cu Tine.

19 O, de i-ai ucide pe păcătoşi, Dumnezeule! Voi, bărbaţi ai vărsării de sânge, îndepărtaţi-vă de mine,

20 că-n gândurile voastre nu-i decât gâlceavă; cetăţile Tale zadarnic le vor lua.

21 Oare nu i-am urât eu, Doamne, pe cei ce Te urăsc? oare nu m-am topit eu din pricina vrăjmaşilor Tăi?:

22 Cu ură desăvârşită i-am urât, duşmanii mei i-am socotit[9].

23 Pune-mă la-ncercare, Dumnezeule, şi cunoaşte-mi inima: cercetează-mă şi cunoaşte-mi cărările

24 şi vezi dacă-n mine îşi are nelegiuirea vreo cale; călăuzeşte-mă Tu pe calea cea veşnică.

---

acea a unui artist care-şi lucrează opera având în minte forma ei desăvârşită.

7 Deşi omul se alcătuieşte în timpul zilei, adică în evidenţele exterioare, niciun om nu e martorul devenirii sale intime, căci în omul lăuntric lucrează doar mâna lui Dumnezeu.

8 Sf. Grigorie cel Mare: Spusa psalmistului se conjugă cu aceea a Evanghelistului: „Celor câţi L-au primit, care cred întru numele Lui, le-a dat putere să devină fii ai lui Dumnezeu” (In 1, 12). În timp ce sfinţii sunt văzuţi în suferinţe şi-n umilinţă, fiinţa lor lăuntrică făureşte regate cereşti.

9 Marcu Ascetul: Duşmanii lui Dumnezeu sunt gândurile rele, cele ce-l împiedică pe om să-I facă voia, cele ce-l amăgesc prin patimi şi-i închid calea spre mântuire. Evagrie Ponticul: Cu ură desăvârşită îi urăşte pe vrăjmaşi acela care nu păcătuieşte nici cu fapta, nici cu gândul, adică acela care stă sub semnul celei mai mari şi celei dintâi nepătimiri.

PSALMUL 139 Pentru sfârșit. Un psalm al lui David.

1 Scapă-mă, Doamne, de omul rău[1], izbăvește-mă de bărbatul nedrept,
2 de cei ce-n inima lor uneltesc nedreptate și-n toată ziua războaie pun la cale.
3 Limba și-au ascuțit-o precum a șarpelui; sub buzele lor, venin de aspidă.
4 Păzește-mă, Doamne, de mâna păcătosului; scapă-mă de oamenii nedrepți, de cei ce uneltesc să-mi împiedice pașii.
5 Cei mândri[2] mi-au ascuns o cursă, din funii făcut-au laț picioarelor mele, pietre de poticnire mi-au pus în cărare.
6 Zis-am către Domnul: Tu ești Dumnezeul meu, pleacă-Ți auzul, Doamne, spre glasul rugăciunii mele!
7 Doamne, Doamne, Tu, puterea mântuirii mele, Tu mi-ai umbrit[3] capul în zi de război.
8 Din pricina poftei mele, Doamne, nu mă da pe mâna păcătosului; sfat au făcut împotrivă-mi, nu mă părăsi, ca nu cumva ei să se umple de trufie.
9 Capul ce li se-nvârte și dezgustul buzelor lor să-i acopere[4].
10 Cărbuni aprinși vor cădea peste ei; în foc îi vei arunca, în necazuri pe care să nu le poată duce.
11 Omul limbut nu va călca drept pe pământ, omul rău va fi vânat de rele spre pieire.
12 Eu știu că Domnul îi va face săracului judecată și sărmanului dreptate;
13 iar drepții vor mărturisi numele Tău, împreună cu fața Ta vor locui cei drepți.

---

[1] ánthropos ponerós = „om rău”. În traducerile noastre mai vechi și actuale: „Omul viclean”. Viclenia însă e numai o față a răutății.

[2] Fer. Augustin: Prin expresia „cei mândri”, psalmistul înțelege întregul corp de armată al diavolului (păcatul acestuia fiind mândria).

[3] Pentru „a umbri” vezi nota de la Ps 90, 4.

[4] E vorba de gândurile ce se rotesc în mintea păcătosului, pentru ca ele să devină fapte rele prin mijlocirea buzelor. E un ecou al textului din Ps 7, 16: „durerea lui se va întoarce pe capul său, pe creștetul său nedreptatea lui se va coborî”.

PSALMUL 140[1] Un psalm al lui David.

1 Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă; ia aminte la glasul rugăciunii
mele când strig către Tine.
2 Să se îndrepte rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor
mele, jertfă de seară.
3 Pune, Doamne, strajă gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor
mele[2].
4 Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug ca să mă dezvinovăţesc
cu dezvinovăţiri în păcate[3], cu oameni care lucrează fărădelegea, cu ai căror
aleşi nu mă voi însoţi.
5 Certa-mă-va dreptul cu milă şi mă va mustra[4], dar untdelemnul
păcătosului să nu ungă capul meu[5]. Că încă şi rugăciunea mea este întru bună-
vrerile lor,
6 lângă stâncă înghiţiţi au fost judecătorii lor; auzi-vor graiurile mele, că
s-au îndulcit,
7 ca o brazdă de pământ s-au rupt pe pământ, risipitu-s-au oasele lor
lângă iad.
8 Căci către Tine-s, Doamne, Doamne, ochii mei, în Tine am nădăjduit,
sufletul să nu mi-l iei.
9 Păzeşte-mă de cursa pe care ei mi-au pus-o şi de pietrele de poticnire
ale celor ce lucrează fărădelegea.
10 Cădea-vor în mreaja lor păcătoşii, dar eu deoparte sunt până ce voi
trece[6].

---

[1] Psalmii 140 şi 141 sunt foarte populari prin aceea că se cântă la începutul vecerniei; „Doamne strigat-am" e un punct de reper tipiconal.

[2] „Moartea şi viaţa sunt în puterea limbii" (Pr 18, 21). „Pentru orice vorbă deşartă pe care o vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecăţii" (Mt 12, 36). Aşadar, pază gurii! „Uşa de îngrădire" sugerează meterezele ce străjuiesc de jur-împrejurul cetăţii.

[3] Omul are tendinţa de a-şi scuza păcatul prin vorbe meşteşugite, viclene, aruncându-l pe seama altui păcătos ori pe seama împrejurărilor.

[4] Fer. Ieronim: Dacă chemi un doctor şi-i arăţi rana şi el îţi va spune că nu-l priveşte, vei crede despre el că e un om crud, fără inimă. Dacă însă el ţi-o cauterizează sau o supune bisturiului şi-i stoarce puroiul, atunci vei spune despre el că e un om milos, fiindcă a salvat o viaţă.

[5] Fer. Augustin: Păcătosul care-ţi unge capul este linguşitorul ce te laudă fără măsură şi trezeşte-n tine păcatul mândriei. Fereşte-te de el!

[6] În timp ce păcătoşii cad în propria lor capcană, eu, însinguratul, cel ce m-am separat de ei, voi trece pe-alături fără s-o ating.

PSALMUL 141 Învățătură a lui David, când era el în peșteră, rugându-se.[1]

1 Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul
m-am rugat.
2 Vărsa-voi înaintea Lui rugăciunea mea, necazul meu înaintea Lui îl voi
spune.
3 Când duhul meu se istovea în mine, atunci Tu îmi cunoșteai cărările[2].
În calea aceasta, în care am umblat, ei mi-au ascuns o cursă.
4 Luat-am seama spre dreapta și m-am uitat și nu era nimeni care să mă
cunoască[3]. Fuga mea a luat sfârșit și nu mai e nimeni care să-mi fugărească
sufletul.
5 Strigat-am către Tine, Doamne, zis-am: Tu ești nădejdea mea, partea
mea ești în pământul celor vii.
6 Ia aminte la rugăciunea mea, că umilit sunt foarte. Izbăvește-mă de cei
ce mă prigonesc, că s-au făcut mai tari decât mine.
7 Scoate din temniță sufletul meu, ca să se mărturisească numelui Tău,
Doamne; drepții cu răbdare mă vor aștepta până ce Tu îmi vei da răsplata.

---

[1] Fuga lui David, urmărit de Saul, și ascunderea lui într-o peșteră sunt relatate în 1 Rg 22; acelui eveniment îi este dedicat și Psalmul 56. El trebuie citit din perspectiva psalmistului refugiat în grotă. Fericitul Ieronim îi acordă însă și o dimensiune simbolică: Saul este diavolul, David este Domnul, peștera e lumea aceasta de acum, a cărei lumină e imperfectă în raport cu aceea a lumii viitoare. Venind să aducă lumină — și pe Sine drept Lumină —, Domnul a acceptat să intre în îngustimea acestei lumi și să sufere prigoană.

[2] Când David nu mai contează pe puterile proprii, Dumnezeu este Acela care îl îndrumă.

[3] Dușmanii trec pe lângă fugar, dar Dumnezeu lucrează asupra urmăritorilor în așa fel încât el să le pară un necunoscut oarecare.

PSALMUL 142 Un psalm al lui David; când fiul său[1] îl urmărea.

1 Doamne, auzi rugăciunea mea, întru adevărul Tău ascultă-mi cererea,
întru dreptatea Ta auzi-mă!
2 Și să nu intri la judecată cu robul Tău, că-n fața Ta nimeni din cei vii nu
va fi drept.
3 Că vrăjmașul mi-a prigonit sufletul, cu tălpile calcă pe viața mea;
așezatu-m-a în întuneric ca pe morții cei din veac,
4 și s-a mâhnit întru mine duhul meu, întru mine inima mi s-a tulburat.
5 Adusu-mi-am aminte de zilele de odinioară, la toate lucrurile Tale am
cugetat, la faptele mâinilor Tale am gândit.
6 Spre Tine mi-am întins mâinile; sufletul meu era însetat după Tine ca
un pământ fără apă.
7 Degrab auzi-mă, Doamne, duhul meu a slăbit; să nu-Ți întorci fața de
la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se pogoară în groapă.
8 Fă să aud dimineața mila Ta, că în Tine mi-am pus nădejdea. Fă-mi
cunoscută, Doamne, calea pe care voi merge, că la Tine mi-am ridicat sufletul.
9 Scapă-mă de vrăjmașii mei, Doamne, că la Tine am alergat să scap.
10 Învață-mă să fac voia Ta, că Tu ești Dumnezeul meu. Duhul Tău cel
bun mă va călăuzi la pământul dreptății.
11 De dragul numelui Tău, Doamne, mă vei via; întru dreptatea Ta îmi vei
scoate sufletul din necaz
12 și întru mila Ta îi vei stârpi pe vrăjmașii mei și-i vei nimici pe toți cei
ce-mi necăjesc sufletul, că eu sunt robul Tău.

[1] Fiul său, Abesalom.

CATISMA a XX-a

PSALMUL 143 Al lui David; cu privire la Goliat.[1]

1 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul meu, Cel ce-mi învață mâinile pentru luptă și degetele pentru război[2].

2 El e Mila mea și Scăparea mea, Ocrotitorul meu și Izbăvitorul meu, Apărătorul meu; în El am nădăjduit, în El, Cel ce pe poporul meu sub mine îl supune.

3 Doamne, ce este omul, că i Te-ai făcut cunoscut? sau fiul omului, că-l iei în seamă?

4 Omul cu deșertăciunea se aseamănă, zilele lui ca umbra trec.

5 Doamne, apleacă cerurile și Te pogoară[3]; atinge-Te de munți, și ei vor fumega.

6 Cu fulger fulgeră-i și risipește-i! Săgețile Tale trimite-le, și-i vei tulbura.

7 Dintru înălțime trimite-Ți mâna, scoate-mă și izbăvește-mă din ape multe, din mâna fiilor străinilor,

8 a căror gură deșertăciune a grăit și a căror dreaptă e dreapta nedreptății.

9 Dumnezeule, cântare nouă Îți voi cânta, în psaltire cu zece strune Îți voi cânta, Ție,

10 Celui ce regilor le dai mântuire, Celui ce pe David, robul Tău, îl mântuiești de sabie rea.

11 Izbăvește-mă și mă scoate din mâna fiilor străinilor, a căror gură deșertăciune a grăit și a căror dreaptă e dreapta nedreptății,

12 ai căror fii sunt ca niște mlădițe adânc răsădite în propria lor tinerețe, ale căror fiice sunt înfrumusețate, împodobite precum un chip în templu.

13 Cămările lor sunt pline, vărsându-se din una în alta; oile lor, cu mulți miei, umplu porțile când ies,

14 boii lor sunt grași, gard căzut nu se află, nici vreo scurgere, nici vreo strigare în ulițele lor.

15 Ei l-au fericit pe poporul care o duce astfel; dar fericit e poporul al cărui Dumnezeu e Domnul.

---

[1] Istoria lui David și Goliat e relatată în 1 Rg 17.

[2] Se știe că David l-a lovit pe Goliat cu praștia, după care i-a smuls sabia din teacă și i-a tăiat capul. Fericitul Ieronim, interpretând alegoric, spune că diavolul a fost doborât cu propria sa armă.

[3] Fer. Ieronim: Doamne, Tu nu poți mântui acest lucru nevrednic, care este omul, decât dacă Tu Însuți Îți asumi nevrednicia lui. Oaia Ta cea rătăcită nu poate fi îngrijită dacă Tu n-o vei purta pe umeri.

PSALMUL 144 O cântare de laudă a lui David.

1 Pe Tine Te voi înălța, Dumnezeul meu, Împăratul meu, și numele Tău îl voi binecuvânta în veac și în veacul veacului.

2 În toate zilele Te voi binecuvânta și numele Tău îl voi lăuda în veac și în veacul veacului.

3 Mare este Domnul și lăudat foarte și nicio margine nu este măreției Sale[1].

4 Neam după neam vor lăuda lucrurile Tale și puterea Ta o vor vesti;

5 de măreția slavei sfințeniei Tale vor grăi și despre minunile Tale vor povesti

6 și despre puterea înfricoșătoarelor Tale fapte vor istorisi și măreția Ta o vor spune;

7 amintirea mulțimii bunătății Tale o vor revărsa și de dreptatea Ta se vor bucura.

8 Îndurat și milostiv este Domnul, îndelung-răbdător și mult-milostiv.

9 Domnul bun le este tuturor și îndurările Lui peste toate lucrurile Lui.

10 Să Te laude pe Tine, Doamne, toate lucrurile Tale, și cuvioșii Tăi să Te binecuvânteze.

11 Despre slava împărăției Tale vor istorisi și despre stăpânirea Ta vor spune,

12 ca să-i facă pe fiii oamenilor să-Ți cunoască stăpânirea și slava măreției împărăției Tale.

13 Împărăția Ta este împărăția tuturor veacurilor și stăpânirea Ta, din neam în neam. Credincios este Domnul față de spusele Sale și sfânt în toate lucrurile Sale.

14 Domnul îi sprijină pe toți cei ce cad și-i ridică pe toți cei prăbușiți.

15 Ochii tuturor nădăjduiesc în Tine, iar Tu le dai hrana la vreme potrivită.

16 Tu mâna Ți-o deschizi și de bunăvoință saturi tot ce e viu.

17 Drept este Domnul în toate căile Sale și sfânt în toate lucrurile Sale.

18 Aproape este Domnul de toți cei care-L cheamă, de toți cei ce întru adevăr Îl cheamă[2].

---

[1] Sf. Maxim Mărturisitorul: „Mintea se minunează mai întâi gândindu-se la nemărginirea lui Dumnezeu în toate privințele, la acel ocean nestrăbătut și mult dorit; în al doilea rând, ea se uimește întrebându-se cum a adus El toate lucrurile la existență din nimic".

[2] Sf. Isaac Sirul: Monahul care a ales calea pustniciei s-a lepădat cu totul de lume și a prefăcut pustia în cetate și sălaș al îngerilor. Și pentru că el și-a ales viața îngerească, îngerii îl socotesc ca pe o rudă de-a lor și, trimiși de Dumnezeu, i se apropie și-i stau la îndemână cu tot ceea ce el are de trebuință, fie în ordinea duhovnicească, fie chiar în cea materială. Lucrul cel mai de preț este acela de a-L chema pe Domnul, dar nu

19 Voia celor ce se tem de El o va face și rugăciunea lor o va auzi și El îi va mântui.

20 Domnul îi păzește pe toți cei ce-L iubesc, iar pe toți păcătoșii îi va nimici.

21 Gura mea va grăi lauda Domnului; tot ce e trup să binecuvânteze numele Său cel sfânt în veac și în veacul veacului.

---

oricum, ci „întru adevăr”.

PSALMUL 145 Aliluia. Al lui Agheu și Zaharia[1].

1 Suflete al meu, laudă-L pe Domnul!
2 Lăuda-voi pe Domnul în viața mea, cânta-voi Dumnezeului meu atât cât voi fi viu.
3 Nu vă încredeți în cei puternici[2], în fiii oamenilor, în care nu-i nicio mântuire;
4 suflarea[3] li se va duce, ei în pământul lor se vor întoarce, e ziua-n care gândurile lor toate vor pieri.
5 Fericit e cel căruia Dumnezeul lui Iacob îi este ajutor, a cărui nădejde e în Domnul Dumnezeul lui,
6 Cel ce a făcut cerul și pământul, marea și tot ceea ce se află-n ele; Cel ce păzește adevărul în veac,
7 Cel ce face judecată pentru cei năpăstuiți, Cel ce dă hrană celor flămânzi; Domnul îi dezleagă pe cei ferecați în obezi,
8 Domnul îi ridică pe cei prăbușiți, Domnul înțelepțește orbii, Domnul îi iubește pe cei drepți,
9 Domnul îi păzește pe cei străini; pe orfan și pe văduvă îi va lua asupra Sa[4], iar calea păcătoșilor o va nimici.
10 Împărăți-va Domnul în veci, Dumnezeul tău, Sioane, în neam și în neam.

---

[1] Fer. Augustin: Mențiunea „Al lui Agheu și Zaharia" nu se află în Textul Ebraic, ci numai în Septuaginta. Aceasta, datorită versetului 10, pe care unii exegeți îl consideră ca referindu-se la restaurarea Ierusalimului, eveniment care a avut loc în vremea profeților Agheu și Zaharia.

[2] Adică în oamenii care dețin putere, ranguri sau demnități înalte.

[3] pnéuma înseamnă „duh", „vânt", dar și „suflare".

[4] analambáno = „a lua un copil în brațe"; „a lua pe cineva asupră-ți"; „a alăpta"; „a face pe cineva ca și cum ar fi al tău". Sf. Ioan Hrisostom citează acest text în sprijinul ideii că Dumnezeu, în marea Sa milă, nu e doar un simplu sprijinitor al celor nevoiași (îndeosebi orfanii și văduvele), ci și un Părinte Care îi adoptă.

PSALMUL 146 Aliluia. Al lui Agheu și Zaharia.

1 Lăudați-L pe Domnul, că bun lucru este un psalm; dulce să-I fie
Dumnezeului nostru lauda.
2 Când Domnul va zidi Ierusalimul, El la un loc îi va aduna pe risipiții lui
Israel,
3 El, Cel ce-i vindecă pe cei cu inima zdrobită și le leagă la un loc
frânturile[1],
4 Cel ce numără mulțimea stelelor și pe toate le cheamă pe nume[2].
5 Mare este Domnul nostru și mare Îi este tăria și priceperii Sale nu-i este
hotar.
6 Domnul îi ia asupra Sa pe cei blânzi, dar pe cei păcătoși pân-la pământ
îi smerește.
7 Începeți cântare Domnului prin cântare de laudă, în alăută cântați-I
Dumnezeului nostru,
8 Celui ce cu nori învelește cerul, Celui ce pregătește ploaie pământului,
Celui ce-n munți face să răsară iarbă și verdeață spre slujba oamenilor,
9 Celui ce le dă animalelor hrana și puilor de corb care pe El Îl cheamă.
10 Nu în puterea calului Îi este vrerea, nici în gleznele omului bunăvoirea.
11 Bunăvoirea Domnului este în cei ce se tem de El și în cei ce nădejdea
și-o pun în mila Lui.

[1] sýntrimma înseamnă „fractură”.

[2] Sf. Chiril al Ierusalimului: Ca să-ți dai seama de nemărginirea lui Dumnezeu, încearcă mai întâi să-ți ațintești privirea în soare și apoi să-L scrutezi pe Cel ce l-a făcut.

PSALMUL 147 Aliluia. Al lui Agheu și Zaharia.

1 Laudă-L pe Domnul, Ierusalime, laudă-L pe Dumnezeul tău, Sioane,
2 că El a întărit stâlpii porților Tale, El i-a binecuvântat pe fiii tăi în tine;
3 El, Cel ce pace a pus la hotarele tale și cu fruntea grâului te-a săturat[1],
4 Cel ce graiul Său i-l trimite pământului - cât de repede aleargă cuvântul Său! -,
5 Cel ce dă zăpadă ca lâna și negura o presară precum cenușa;
6 El gheața Și-o azvârle ca pe dumicați - în fața gerului Său cine va sta? -;
7 El cuvântul Și-l va trimite și-i va topi, vântul Său va sufla și apele vor curge.
8 Cuvântul Său i-l vestește lui Iacob, îndreptările și judecățile Sale lui Israel.
9 Nu astfel a făcut oricărui neam și nici nu le-a arătat judecățile Sale.

[1] Fer. Ieronim: Vedeți că nimic nu consună cu adevărul istoric. Care „stâlpi ai porților", de vreme ce acestea au fost distruse de dușmani? Care „fii în tine", de vreme ce Ierusalimul va rămâne ca o casă pustie (Lc 13, 35)? Care „pace la hotare", de vreme ce prin cetate au trecut războaie? Care „fruntea grâului", de vreme ce se știe că Ierusalimul nu are grâul cel mai bun? Toate acestea duc la concluzia că interpretarea textului nu poate fi decât alegorică: „stâlpii" sunt profeții inspirați de Dumnezeu, prin a căror poartă Vechiul Testament intră firesc în cel Nou. Cât despre „fruntea grâului", Domnul Iisus e bobul de grâu care a căzut în pământ și ne-a adus nouă roadă multă (cf. In 12, 24).

PSALMUL 148 Aliluia. Al lui Agheu și Zaharia.

1 Lăudați-L pe Domnul din ceruri, lăudați-L pe El întru cele înalte.
2 Lăudați-L pe El, toți îngerii Lui, lăudați-L pe El, toate puterile Lui.
3 Lăudați-L pe El, soarele și luna, lăudați-L pe El, stelele și lumina.
4 Lăudați-L pe El, cerurile cerurilor, și apa cea mai presus de ceruri;
5 ele să laude numele Domnului, că El a zis și ele s-au ivit[1], El a poruncit și ele s-au zidit;
6 El le-a așezat în veac și în veacul veacului: lege a pus, și ea nu se va trece.
7 Lăudați-L pe Domnul de pe pământ, voi, balauri și toate adâncurile,
8 focul, grindina, zăpada, gheața, suflarea de vifor, voi, cele ce-I îndepliniți cuvântul,
9 munții și dealurile toate, pomii roditori și toți cedrii,
10 fiarele și toate animalele, târâtoare și păsări zburătoare,
11 regii pământului și toate popoarele, mai-marii și toți judecătorii pământului,
12 tinerii și fecioarele, bătrânii cu cei mai tineri
13 să laude numele Domnului, că numai numele Lui s-a înălțat; lauda Lui e deasupra cerului și a pământului,
14 și El va înălța fruntea poporului Său. Aceasta-i cântare tuturor cuvioșilor Săi, fiilor lui Israel, poporului ce se apropie de El.

[1] Adică au venit în existență (numai prin Cuvânt).

PSALMUL 149 Aliluia.

1 Cântați-I Domnului cântare nouă, lauda Lui în adunarea celor cuvioși[1].
2 Să se veselească Israel de Cel ce l-a făcut și fiii Sionului să se bucure de Împăratul lor.
3 Să laude numele Lui în horă[2]; din timpane și din psaltire să-I cânte.
4 Că binevoiește Domnul întru poporul Său și-i va înălța pe cei blânzi întru mântuire.
5 Lăuda-se-vor cuvioșii întru slavă și-n așternuturile lor se vor bucura.
6 Laudele-nalte ale lui Dumnezeu fi-vor în gura lor și săbii cu două tăișuri în mâinile lor,
7 ca să facă răzbunare printre păgâni și pedepse printre popoare,
8 ca să-i lege pe regii lor în obezi și pe boierii lor în cătușe de fier,
9 ca să facă printre ei judecată scrisă[3]; aceasta va fi slava pentru toți cuvioșii Lui.

---

[1] Textul original permite și traducerea: „lauda Lui în Biserica sfinților" și se poate referi, profetic, fie la Biserica luptătoare, alcătuită din creștini, care erau numiți „sfinți" (vezi și în Liturghie: „Sfintele, sfinților!"), fie la Biserica triumfătoare, cea din cer.

[2] Grecescul horós înseamnă „dans". Evreii obișnuiau să-L laude pe Dumnezeu nu numai prin rugăciuni, cântări, procesiuni cu bătăi din palme și instrumente muzicale, dar și prin jocuri. În Biserica Etiopiei se păstrează și se practică până astăzi „dansurile davidice".

[3] Literatura ascetică răsăriteană transferă acest text în aria „războiului nevăzut", unde lupta împotriva păcatelor nu cunoaște cruțare.

PSALMUL 150 Aliluia.

1 Lăudați-L pe Dumnezeu întru sfinții Lui, lăudați-L întru tăria puterii Lui.
2 Lăudați-L întru puterile Lui, lăudați-L după mulțimea slavei Lui.
3 Lăudați-L în glas de trâmbiță, lăudați-L în psaltire și-n alăută.
4 Lăudați-L în timpane și în horă, lăudați-L în strune și în flaute[1].
5 Lăudați-L în țimbale bine răsunătoare, lăudați-L în țimbale de strigare.
6 Toată suflarea să-L laude pe Domnul! Aliluia!

[1] Literal: „organe”, adică orice fel de instrumente muzicale. În Ps 136, 2 a fost tradus prin „harpe”. Aici vecinătatea cuvântului „strune” (instrumente cu coarde) solicită categoria instrumentelor de suflat (altele decât trâmbița).

PSALMUL 151 Psalmul acesta a fost scris de David cu propria sa mână, deşi nu se numără printre cei o sută cincizeci. Alcătuit la vremea când el se afla în luptă cu Goliat[1] .

1 Cel mai mic eram între fraţii mei şi cel mai tânăr în casa tatălui meu; eu păstoream oile tatălui meu[2].

2 Mâinile mele au făcut o harpă şi degetele mele au alcătuit o psaltire.

3 Şi cine-I va vesti Domnului meu? Însuşi Domnul, El Însuşi va auzi.

4 El l-a trimis pe îngerul Său şi de la oile tatălui meu m-a luat şi cu untdelemnul ungerii Sale m-a uns.

5 Fraţii mei erau buni şi mari, dar nu întru ei a binevoit Domnul[3].

6 Ieşit-am să stau faţă-n faţă cu străinul, şi el m-a blestemat cu idolii lui. Dar eu, smulgându-i sabia, i-am tăiat capul

7 şi am îndepărtat ocara de la fiii lui Israel.

---

[1] Acest psalm trece drept necanonic. El se află inclus în Septuaginta (extranumerar), dar nu şi în Versiunea Ebraică.

[2] Îndeletnicirea, alegerea şi ungerea lui David sunt relatate în 1 Rg 16, 11-13.

[3] Sf. Ioan Hrisostom: Acesta e paradoxul pe care Dumnezeu îl introduce în istorie, răsturnând ordinea logică a oamenilor şi instaurând propria Sa raţiune. Numai aşa vom putea pricepe şi spusele Apostolului: „Pe cele dispreţuite le-a ales Dumnezeu, pe cele ce nu sunt, ca să le facă de nimic pe cele ce sunt” (1 Co 1, 28). Ce se înţelege prin „cele ce nu sunt”? Persoanele socotite „de nimic” din pricină că ele, în ordinea socială, sunt insignifiante, dar prin care Dumnezeu Îşi arată puterea de a răsturna valorile şi de a le reaşeza după criterii care sunt numai ale Lui. În acest sens va spune iarăşi Pavel: „Mă voi lăuda mai degrabă-ntru slăbiciunile mele, pentru ca-ntru mine să locuiască puterea lui Hristos” (2 Co 12, 9).